

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

61

سالی / 2010 – بەرگی شەست و یەك

چاپی یەكەم / سالی 2010

پریست

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (10) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2010/11/2 ن 5

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (11) خولی سییه می هه لێژاردن – چوار شهممه 2010/11/3 ن 115

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (12) خولی سییه می هه لێژاردن – دوو شهممه 2010/11/8 ن 259

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2010/11/9 ن 333

- 7- شيردل تحسين.
- 8- ايوب نعمت قادر(نارام).
- 9- گوران نازاد محمد.
- 10- سالار محمود مراد.
- 11- محمد احمد علي(شاره زووري).
- 12- عبدالله محمد نوري.
- 13- پيشهوا توفيق مغديد.
- 14- سالم توما.
- 15- پهيام احمد.
- 16- عبدالرحمن حسين.
- 17- پهيان عبدالكريم.
- 18- د.احمد ابراهيم علي.
- 19- د.دانا سعيد صوفي.

ئەم پرۆژە ياسايە بریتییە لە دە ماددە، ئیستا داوا لە سەرۆکیەتی پەرلەمان دەکەین، کە ئەم پرۆژەییە ئیجالیە لیژنەیی پەییوەندیار بکات، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم پرۆژە ياسايە بەپیی تاییبەتمەندی پرۆژەکە تەحویل دەگریت بۆ لیژنەیی ياسایی و لیژنەیی دارایی و لیژنەیی شارەوانی، هەروەها بۆ هەر یەکیک لە ئەندامەکان دەچیت، فەرموو بۆ خالی تر، فەرموو ناسک خان.

بەرپز ناسک توفيق عبدالكريم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ياسايە دەبیست ئاراستەیی لیژنەیی پيشەسازی و وزەش بگریت، چونکە دەزگای وەبەرھینان عایدی لیژنەیی ئیمەشە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر ئەندام پەرلەمانتاریکیش بۆی دەچیت، ئەوان دەتوانن مولاھەزەیی خۆیان بدەن، فەرموو لیژنەیی ياسایی، فەرموو کاک عەونی.

بەرپز عونی کمال سعيد بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

خالی شەشەمی بەرنامەیی کاری ئەمڕۆمان / خویندنەوہی یەگەمی پيشنیاری ياسای ریکخستنی پشووه فەرمیەکان لە هەریمی کوردستان – عیراق.

ئەم پىرۇۋە ياسايە لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوۋە پېشكەش كراوۋ، ئەو ئەندامە بەرپىزانەى كە واژوويان كىردوۋە لەسەر ئەم پېشنىارە:

- 1- د.سەرۋەر عبدالرحمن.
- 2- گەشە دارا جلال.
- 3- كەيلى اكرم مەنتك.
- 4- د. تارا عبدالرزاق محمد.
- 5- بكر كريم محمد (ئاسۇ).
- 6- خليل عثمان حمدامين.
- 7- ئاواز عبدالواحد.
- 8- صبيحه احمد مصطفى.
- 9- بېرىقان سەرھەنگ.
- 10- عبدالسلام بەروارى.
- 11- سالم تۇما كاكۆ.
- 12- محمد احمد على(شارەزوورى).

ئەم پىرۇۋە ياسايە لە شازدە ماددە پېكەتوۋە، لەگەل ھۆكارى دەرگىردنى ياسايەكە، داوا لە سەرۋكايەتى پەرلەمان دەكەين، ئىجالەى لىژنەكانى تاتبەتمەندو ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىزى بكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

ئەم پىرۇۋە ياسايە تەحويل دەكەين بۇ لىژنەى ياسايى و سەرجمە ئەندام پەرلەمانتارەكان، فەرموون بۇ خالىكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

خالى ھوتەم لە بەرنامەى كار / خويندەنەوۋەى يەكەمى پېشنىارى ياساى ھەژمار كىردنى پلەى زانستى بۇ ھەلگىرانى بىروانامەى (ماستەرو دكتورا) كە لە دەرەوۋەى وەزارەتى خويندنى بالادا خزمەت دەكەن.

ئەم پىرۇۋە ياسايە لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوۋە پېشكەش كراوۋ، ئەو ئەندامە بەرپىزانەى كە واژوويان كىردوۋە لەسەر ئەم پېشنىارە:

- 1- د.سەرۋەر عبدالرحمن عمر.
- 2- گەشە دارا جلال.
- 3- عماد محمد حسين.
- 4- عمر حمد امين خدر(نورەدىنى).
- 5- شقان احمد عبدالقادر.

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

82

سالی / 2012 – بەرگی هەشتاو دوو

چاپی یەكەم / سالی 2013

پریست

- پروتوکۆلی دانیشتنی دەسپیک خولی سییەمی هەلبژاردن – چوارشەممە 2012/9/5 ن 5
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی سییەمی هەلبژاردن – سێ شەممە 2012/9/11 ن 11
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی سییەمی هەلبژاردن – چوار شەممە 2012/9/12 ن 67
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی سییەمی هەلبژاردن – دووشەممە 2012/9/17 ن 115
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (4) خولی سییەمی هەلبژاردن – سێ شەممە 2012/9/18 ن 181
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (5) خولی سییەمی هەلبژاردن – چوار شەممە 2012/9/19 ن 245
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (6) خولی سییەمی هەلبژاردن – دوو شەممە 2012/9/24 ن 295
- پروتوکۆلی دانیشتنی ژمارە (7) خولی سییەمی هەلبژاردن – سێ شەممە 2012/9/25 ن 365

پرۆژەكە لە 33 ماددە پێك هاتوو، لەگەڵ ھۆیەكانی دەرچوواندن، سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز/سەرۆکی پەرلەمان:

كاك سەردار فەرموو.

بەرپێز سەردار رشید محمد:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماوەیەك پێش ئیستا ئەو پرۆژە یاسایە كە یاسای (39) ی سالی 1970 ی عێراق، ئیمە لەم پەرلەمانە

بەرپێز سەردار ھەموارمان كردو كۆتایی پێت، زۆر سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز/سەرۆکی پەرلەمان:

خالی سییەم بەپێی تاییبەتمەندی خۆی ئاراستە ی لیژنەكانی یاسایی، كۆمەڵایەتی، حكومەت، سەرچەم

ئەندامانی بەرپێز دەكریت، فەرموو بۆ خالی چوارەم.

بەرپێز د. رۆژان عبدالقادر دزەبی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

خالی چوارەم: خستەروو وگفتوگۆكردنی پێشنیاری یاسای ئەژماركردنی پلە ی زانستی بۆ ھەلگرانی

بەرنامە ی ماستەر و دکتۆرا كە لەدەرەو ی وەزارەتی خۆیندنی بالادا خزمەت دەگەن. داوا لەدەستە ی

سەرۆكایەتی دەكەم، كە داوا لە لیژنە ی پەيوەندی دار بكات بۆ ئەو ی نامادە بن لەسەر مەنەصە، سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز/سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنە ی پەيوەندی دار فەرموو نامادە بن لەسەر مەنەصە، بەناو ی سەرۆكایەتیەو بەخیرھاتی بەرپێز

وەزیری خۆیندنی بالاو رێكخەری نیوان پەرلەمان و حكومەت دەكەین بەخیر بێن، لیژنە ی یاسایی فەرموو

دەست بكەن بە خۆیندنیەو ی یاساكە.

بەرپێز د. رۆژان عبدالقادر دزەبی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای ئەژماركردنی پلە ی زانستی بۆ ھەلگرانی بەرنامە ی ماستەر و دکتۆرا كە لەدەرەو ی وەزارەتی

خۆیندنی بالادا خزمەت دەكەن

ماددە ی یەكەم:

ئەو ماوودەيەي كە مامۇستاي زانكۆ ھەلگىرى بىرونامەي ماستەر و دكتورا لە ئەندامىيى پەرلەمانى كوردستان – عىراقدا بەسەرى دەبات بە خزمەتى زانكۆيى بەگىردار بەمەبەستى دامەزراندن و بەرزكردنەو پلەي زانستى (ترقىيە و ترفيع) بۆي حساب دەكرىت.

بەريز سۆزان شهاب نوري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الاولى:

المدة التي تقضيها استاذ الجامعة (حاملة شهادة الماجستير والدكتورا) في عضوية برلمان كوردستان – العراق تحتسب كخدمة جامعية فعلية لاغراض التعيين والترقية العلمية والترفيح.

بەريز . حسن محمد سورە (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

ليژنەي پەرورەدەو خويندنى بالآ هيچ تيبينيهكتان ههيه لهسەر ئەو ماددەيە، باشە ليژنەي دارايش راپۆرتى ههيه لهسەر ئەم پرۆژە ياسايە، فەرموو ئيوەش وەرنە سەر مەنەصە، فەرموو ليژنەي پەرورەدە راپۆرتەكەتان بخويننەو.

بەريز د. عمر محمد امين خدر(نورەدينى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان.

سەرەتا دەمانەويت ئەو بەليين وەك ليژنەي پەرورەدەو خويندنى بالآ، كە ئەم پرۆژە ياسايە لە 2010/11//10 ئاراستەي ليژنەكەمان كراو، ئيمەش لە 2011/1/4 كۆنوسمان لەسەر نامادە كردوو، ئەمەي خواروو بەرپۆچوونى ليژنەي پەرورەدەو خويندنى بالآيە لەسەر كۆي پرۆژە ياساكە.

سەبارەت بە ماددەي يەكەم: ئيمە پيمان وايە هەم لەرووي ناوەرۆك و هەم لەرووي شيووە، بەم شيووەي خواروو دابريژيترتەو، سەرەپاي ئەوەي كە سەبارەت بە ناوونيشانەكەي پيمان وايە ناوونيشانەكەي كورت بكرىتەو بە (ئەژماركردنى پلەي زانستى و رازەي زانكۆي) واتە ناوي پرۆژە ياساكە واي ليبريت، سەبارەت بە ماددەي يەكەم، بۆ پيناسەي چوارچيوەي ياساكە ئيمە پيمان وايە كە بەم شيوويە بيت، ئەم ياسايە ھەلگىرى بىرونامەي ماستەر و دكتورا دەگريتەو، كە لەدەرەو وەزارەتى خويندنى بالآو تويزينەو وەي زانستى ھەريمي كوردستان خزمەتيان كردوو دەكەن.

سەبارەت بەماددەى دووم: كە تايبەتە بە پلەى زانستى كە لە ئەصلى پەرۆژە ياساكەدا وا هاتوو كە مامۆستايانى زانكو يان هەلگرانى بروانامەى ماستەرو دكتورا كە ئەندامى پەرلەمانن، بۆيان حساب بكرىت، ئىمە مەسەلەكەمان گشتاندوو، واتە تەنھا حەسرمان نەكردوو لە ئەندامى پەرلەمان، بەلكو پىمان وايە كە دەبىت هەموو ئەوانە بگريتەو كە هەلگرى بروانامەى ماستەر و دكتوران ولەدەرەووى وەزارەتى خويندنى بالا خزمەت دەكەن، ماددەكە بەم شىوہىە دابريژرپتەو (هەلگرانى بروانامەى ماستەرو دكتورا كە لەيەكك لەدامودەزگاكاني هەريمى كوردستان يان كەرتى تايبەت خزمەت دەكەن مافى پيدان و بەرزكردنەووى پلەى زانستيان دەبىت، بەگويرەى رپكارە ياسايەكاني بەرزكردنەووى پلەى زانستى كەلەلايەن وەزارەتى خويندنى بالا كارى پى دەكرىت).

سەبارەت بەماددەى سىيەم: كە لەرپورتى ليژنەى ئىمەدا هاتوو دەربارەى هەلگرانى بروانامەى ماستەر و دكتورايە بەم شىوہىە (پاژەى خزمەتى ئەم كەسانەى خواروو لەدەرەووى وەزارەتى خويندنى بالا بەپاژەى زانكوئى ئەژمار دەكرىت، بەمەبەستى خانەنشينى، هەلگرانى بروانامەى ماستەرو دكتورا كە لەزانكوئىەكى دەرەووى و لات خزمەتيان كردوو، هەلگرانى ماستەر و دكتورا كە لەسەردەمى رژىمى پيشوو بپەش كراون لەووى ببنە مامۆستاي زانكو ياخود دوور خراونەتەو لەزانكو و پەيمانگان، هەلگرانى ماستەر و دكتورا كە خزمەتى پيشمەرگايەتيان هەيە).

سەبارەت بە ماددەى چوارەم: لەرپورتى ليژنەى پەرورەدەو خويندنى بالا، مامۆستايانى سەر ميلاكى وەزارەتى پەرورەدە كە هەلگرى ماستەر و دكتوران، هەمان ماف و جياوكى مادديان دەبىت كاهاوشىوہكانيان لەو وەزارەتى خويندنى بالا و تويزينەووى زانستى هەيانە.

سەبارەت بە ماددەكانى تر ئىمە تيبينيمان نيە، تەنھا بەرەچاوكردنى گوپىنى زنجيرەكانيان نەبىت، سوپاس.
بەرپز حسن محمد سورە (جپگرى سەرۆكى پەرلەمان):

ليژنەى ياسايى تكيە رپورتى خوتان بخويننەو.

بەرپز د. رۆژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ/ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان_ عىراق

بابەت/ رپورت دەربارەى دەقى پەرۆژە ياساى (ئەژماركردنى پلەى زانستى بۆ هەلگرانى

بروانامەى ماستەر و دكتورا كە لە دەرەووى وەزارەتى خويندنى بالا خزمەت دەكەن

ليژنەى كاروبارى ياسايى رۆژى 9 / سەرماوز / 2711 كوردى بەرامبەر بە 30 / 11 / 2011 ي زايىنى كۆبوونەو بۆ دىراسەت كردنى پەرۆژە ياساى (ئەژماركردنى پلەى زانستى بۆ هەلگرانى بروانامەى

ماستەر و دكتورا كه له دەرەووی وەزارەتی خۆپەندنی بەلای خەزەمت دەكەن) لەلایەن ژمارە یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشكەش كراوە و لە دواي خۆپەندەووی یەكەمی لە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (12) لە 8 / 11 / 2010 رەوانە ی لێژنە پەيوەندیدارەكان كراوە. دواي گەفتوگۆ و تاوتوی كردن گەشتینە ئەم دەرئەنجامەي خوارەو:

یەكەم: ناوێشانەكە كورت بكرێتەو بە (ئەژماركردنی پەلەي زانستی رازەي زانكۆي).
دووەم: زیادكردنی ماددەيەك بە زنجیرەي (ماددەي چوارەم) و گۆرینی زنجیرەي ماددەكان بەو پێیە.
ماددەي یەكەم: پێشنيار دەكەین كه بەم شیوہەي خوارەو دابڕێتەو:
(ئەم یاساییە هەلگرانی بڕوانامەي ماستەر و دكتورا دەگرێتەو كه لە دەرەووی وەزارەتی خۆپەندنی بەلای و تویژینەووی زانستی هەریمی كوردستان خەزەمتیان كرددووە و دەكەن).
ماددەي دووہم: پشتمگیری ماددەكە دەكەین و پێشنياری لابردنی دەستەواژەي (بە هەمان شیوہي كارمەندانی) لە دواي دەستەواژەي (پەلەي زانستی) و دارشتمەووی ماددەكە بەم شیوہەي خوارەو:
(هەلگرانی بڕوانامەي (ماستەر و دكتورا)، كه لە یەكێك لە دام و دەزگا حكومیەكاندا خەزەمت دەكەن، لە دەرەووی وەزارەتی خۆپەندنی بەلای، مافی بەرزكردنەووی پەلەي زانستیان هەبێ، بە گویرەي رێكارە یاساییەكانی بەرزكردنەووی پەلەي زانستی لە وەزارەتی خۆپەندنی بەلای).

ماددەي سێیەم: پشتمگیری راپۆرتی لێژنەي پەرەوئەو و خۆپەندنی بەلای و تویژینەووی زانستی دەكەین بە زیادكردنی دوو ماددە بە ریزبەندی ماددەي (سێیەم) و (چوارەم) بەم شیوہەي خوارەو و ریزبەندی ماددەكان بگۆرێت:
ماددەي سێیەم: رازەي خەزەمتی ئەم كەسانەي خوارەو لە دەرەووی وەزارەتی خۆپەندنی بەلای بە رازەي زانكۆي ئەژماردەكرێت بە مەبەستی خانەنشینی:

أ- هەلگرانی ماستەر و دكتورا كه لە زانكۆيەكی بڕواپێكراوی دەرەووی ولات خەزەمتیان كرددووە.

ب- هەلگرانی ماستەر و دكتورا كه لە سەردەمی رژیمی پێشوو بی بەش كراون لەووی ببەنە مامۆستای زانكۆ یاخود دوورخراونەتەو لە زانكۆ و پەیمانگاكان.

ج- هەلگرانی ماستەر و دكتورا كه خەزەمتی پێشمەرگایەتیان هەیه.

ماددەي چوارەم: مامۆستایانی سەر بە میلاكی وەزارەتی پەرەوئەو كه هەلگری بڕوانامەي ماستەر و دكتوران هەمان مافی و تاییبەتمەندیان دەبێت كه هاوشیوہەكانیان لە وەزارەتی خۆپەندنی بەلای و تویژینەووی زانستی هەیانە).

ماددەي (چوارەم) دەبێتە ماددەي (پێنجەم): تییبەنیمان نییە:

كار بە هیچ دەقیكی یاسایی یا بڕیارێك ناكړیت كه پێچەوانە بێت لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە.

ماددەى (پېنجەم) دەبىتتە ماددەى (شەشەم): تېيىنىمان نىيە:

پېويستە لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىران ۋە لايەنە پەيۋەندىدراھان ھۆكۈمەكانى ئەم ياسايە جىبەجى بىكات.
ماددەى (شەشەم) دەبىتتە ماددەى (ھەوتەم): پىشتىگىرى ماددەكە دەكەين ۋەكو خۇي:

ئەم ياسايە لە پۇژى بلاۋكردنەۋەى لە پۇژنامەى فەرمى (ۋەقايەى كوردستان) دا كارى پى دەكرىت.

ھۆكارى دەرچوونى ئەم ياسايە

بۇ ھاندانى بەرزكردنەۋەى ئاستى داھىيان ۋە زانستى ھەلگىرانى بىروانامەى خويىندى بالا كە لە ھەر ناۋەندىك كارىكەن ۋە ھىنانەۋەى يەكسانى لە نىۋان ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەر ۋە دكتورا لە دەرەۋە ۋە ناۋەۋەى زانكۇ، ئەم ياسايە دەرچوونىرا. سوپاس.

بەرىز حسن محمد سورە (جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

سوپاس، لىژنەى دارايى تىكايە راپۇرتى خۇتان بىخويىنەۋە، فەرموو.

بەرىز د. ئاراس حسين محمود:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەرۋەكو ھاۋكارانم لە ھەردوو لىژنەى ياسايى ۋە پەرۋەردە ۋە خويىندى بالا ئامازەيان پىدا، ئەم پۇژە ياسايە كە ھاتوۋە، پىش دوو سال لەمەۋبەر ھاتوۋە، بەنووسراۋى بەرىپوۋبەرايەتى پەرلەمان، ك 844، لە 2010/11/10، لىژنەى دارايى ۋە كاروبارى ئابوورى كۆنۋوسى خۇي لەسەر ئامادە كىردوۋە، بەس لىرەدا دەمەۋىت ئامازە بەخالىك بىكەم، ئىمە ۋەكو لىژنەى دارايى تەنھا كارمان لەسەر 6 ماددە ياسايەكە كىردوۋە كە لەپۇژە ياساكا دا ھاتوۋە، چۈنكە بەپى بۇچوونى ئىمە ھەندىك لەو زىادانەى كەئىستا ھاۋكارانم لەھەردوو لىژنە ئامازەيان پىكرد، ھەندىكى ئەگەر ئەۋە ھەيە بەرىنمايى چارەسەركارىت لەلايەن ۋەزارەتى خويىندى بالاۋە، جەنابى ۋەزىرىش لىرەيە دەتوانىت ئامازە بەۋە بىكات، بىجگە لەۋە لەپراستىدا پاش دوو سال لەدۋاى ھەندى گۇرانكارى لە ياساۋ رىنمايەكان، بۇچوونىك ھاتوۋەتە كايەۋە كە ھەندىك لەھاۋەلانم لە لىژنەى دارايى ئەمپۇ تىروانىنمان ھەبوۋ، كە يەكىك لەماددەكان ئىمە ۋەتوومانە لىبىرەت، ئىستا پاش دووسال ۋەپاش ئەۋ گۇرانكارىيانەى كە لەرىنمايەكانى خويىندى بالاۋە ھاتوۋە، داۋا دەكەين ۋەكو خۇي بىمىنەتەۋە، ۋە بۇ تەۋسىقىش ئىستا كۆنۋوسەكەمان دەخويىنەۋە.

بۇ /بەرىز سەرۋىكايەتى پەرلەمان

ب/ كۆنۋوسى ژمارە (39)

بەنووسراۋى ژمارە (75) لە 2010/11/24، بۇ بەرىز سەرۋىكايەتى پەرلەمان، لەگەل نووسراۋماندا كۆنۋوسى كۆبۈۋنەۋەى لىژنەكەمان بەرزەكەينەۋە بۇتان، كە لە بەروارى (2010/11/22) ئەنجامدرا. تىكايە بۇ ۋەرگرتنى ۋە ۋەلامدانەۋەمان.

دهقی کۆنوووس

ئاماژە بەنوسراوی بەرپۆەبەرایەتی کاروباری پەرلەمان ژمارە (ک844) لە (2010/11/10) دەربارە دەقی پرۆژە یاسای (ئەژمارکردنی پلە ی زانستی بۆ هەلگرانی برۆانامە ی ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرهو دە وزارتە خویندنی بالادا خزمەت ئەکەن)، کە لەلایەن ژمارە یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشنیار کراوە، لە دانیشتنی ژمارە (12) ی رۆژی دووشەممە ریکەوتی (2010/11/8)، لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەو خویندنهو یەکەمی بۆ کراوە، لیژنەکەمان بەزۆرینە ی ئەندامانی، کۆبوونەو ی ئاسایی خۆی ئەنجامدا، لە بەرواری (2010/11/22)، وە دوا ی لیکۆلینەو لەژنەکەمان بەزۆرینە ی دەنگ گەپشتە ئەم بریارانە ی خوارەو:

(1): دەربارە ی مادە ی یەکەم، ئیمە لە ئەصلی کۆنوووسەکە پێش 2 سال و توومانە لابریت، بەلام وەک پێشتر ئاماژەم پیکرد، لەدەرئەنجامی ئەو گۆرانکاریانە ی کە لە رینماییهکانی و وزارتە خویندنی بالاو تووینەو زانستی هاتووئە کایەو، لەگەل حکومەتدا داوا دەکەین کە ماددە ی یەکەم وەک خۆی بمینیتەو.

(2): دەربارە ی مادە ی دوو، بەم شیوہی خوارەو دابریژریتەو:

مادە ی دوو: هەلگرانی برۆانامە ی ماستەر و دکتۆرا کە پێشتر نازناوی زانستیان هەبوو لەو وزارتە خویندنی بالادا، کە لە یەکیک لە دام و دەزگاکانی هەریما خزمەت دەکەن لەدەرەو ی و وزارتە خویندنی بالادا، مافی بەرز کردنەو ی پلە ی زانستیان هەبیت بەگۆیرە ی ریکارە یاساییەکانی بەرزکردنەو ی پلە ی زانستی بەهەمان شیوہ ی کارمەندان ی و وزارتە خویندنی بالادا.

(3): دەربارە ی مادەکانی (سێیەم، چوارەم، پینجەم، شەشەم) لە پرۆژەکە، لیژنە رەزامەندە لەسەریان و وەکو خۆیان بمیننەو، سوپاس.

بەرپۆز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

سوپاس بۆ هەموولایەک، ئەمە رای لیژنەکانە کە لە ئەنجامی دیراسەکردنی چەندین مانگ ئامادیان کردبوو، ئیستا دینە سەر ئەصلی پرۆژەکەو ماددە بە ماددە دەخوینینەو، بۆ ئەو ی گفتوگۆی لەسەر بکەین. ئیستا پرۆژەکە ماددە بە ماددە دەخوینینەو بۆ ئەو ی کە بیکەینە موناقلەشە، سۆزان خان فەرموو.

بەرپۆز سۆزان شهاب نوری:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

مشروع قانون احتساب الدرجة العلمية لحاملي شهادة (الماجستير والدكتوراه) للذين يخدمون خارج وزارة

التعليم العالي

المادة الاولى: المدة التي يقضيها الاستاذ الجامعي (حملة شهادتي الماجستير والدكتوراه) في عضوية برلمان كوردستان - العراق تحتسب كالخدمة الجامعية الفعلية لاغراض التعيين والترقية العلمية والترافع.

بەرپۆز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

بە كوردىيەكەي، د.رۆژان فەرموو.

بەرپىز د.رۆژان عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم/ ئەو ماوهىيە كە مامۇستاي زانكو (هەلگىرى بېروانامەى ماستەر و دكتورا) لە ئەندامىيەتى پەرلەمانى كوردستان - عىراق دا بەسەرى دەبات بە خزمەتى زانكوئى بە كىردار بۆ مەبەستى دامەزارىدن و بەرز كىردنەووى پەلەى زانستى (تەرقىيە و تەرفىيە) بۆى حساب دەكرىت.

بەرپىز حەسن مەحمد سوره (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

ئەو ئەندامانى كە تىببىنيان هەيە فەرموو؟ لىژنەى پەرورەدە لەسەر ماددەيەك رەئى خۇتان جارىكى تر دووبارە بكەنەو، د.عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر حەمدامىن(نورەدپىنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لەسەر عىنوانەكە پىماناويە كە عىنوانەكەى بەم شىوويەى لى بىت: ياساى ئەژماركىردنى پەلەى زانستى و پراژەى زانكوئى، سەبارەت بە ماددەى يەكەم ئىمە پىمان واىە كە چوارچىووى ياسايەكە فراوان بكرىت هەتاووكو تەنھا ئەوانە نەگىرئەووە كە لە پەرلەمانن، بەلكو واى لى بكرىت كە ئەم ياسايە هەلگىرانى بېروانامەى ماستەر و دكتوراش بگىرئەووە كە لە دەروەى وەزارەتى خوئىندنى بالا و توئىژىنەووى زانستى هەرىمى كوردستان خزمەتيان كىردوو و دەكەن، هەم لە بارى پىدانى لەقەبى علمى و هەم لە بارى ئەووش كە هەندى خزمەت هەيە بۆ مەبەستى خانەنىشىنى بۆيان حساب بكرىت.

بەرپىز حەسن مەحمد سوره (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى ياسايى، د.رۆژان فەرموو.

بەرپىز د.رۆژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوئىشانى ياسايەكە ئىمە پشتگىرى لە پىشنىارى لىژنەى پەرورەدە و خوئىندنى بالا دەكەين سەبارەت بە ماددەى يەكەم پشتگىريان لى دەكەين لەبەرئەووى تەنھا بۆ ئەو كەسانە نەبىت كە بېروانامەى ماستەر و دكتورايان هەيە و ئەندام پەرلەمانن، بۆ ئەووى هەموو ئەو كەسانە بگىرئەووە كە ئەو دوو جۆرە شەهادەيان هەيە لە هەر دامودەزگايەك تەكلىف بكرىن و پۇستىك وەربگىرن كارىكيان پى راسپىردرى سوود لەو ياسايە وەربگىرن، كە تەنھا بۆ بەرزكىردنەووى پەلەى زانستىيە و سوپاس.

بەرپىز حەسن مەحمد سوره (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى دارايى؟ د.ئاراس فەرموو.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل ئەو بەشەين كە ئەو ياسايە ئەوانەش بگريتهوه كە لە پەرلەمان و لە دەزگاكانى ديكەش كار دەكەن، بەس لىرە لەراستى دا گرفتى پلەى زانستى ھەيە، پلەى زانستى تەنھا لە وەزارەتى خويندنى بالآ ھەيە و ئەو كەسانەش دەگريتهوه كە پيشتر لە وەزارەتى خويندنى بالآ پلەى زانستيان بووه و چوونەتە دەزگايەكى ديكە و دوایى دەگريتهوه وەزارەتى خويندنى بالآ لە پىگەى بەرپىزىشتانەوه ئەگەر بكرىت دواتر بەرپىز وەزىرى خويندنى بالآ ئەو خالەمان بۆ روون بكاتەوه؟ سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سوره (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

ناوى ئەو ئەندامانەى كە دەيانەوى قسە بكەن، كاك برهان، د.بشير، م.عمر عبدالعزيز، كاك دانا، كاك جلال، كاك جمال، ئەفەين خان، بىريقان خان، كاك ناسۆ، د.رېباز، كاك كاردۆ، سيوھيل خان، شليخ خان، كاك شقان، د.سەرور، كاك سەردار، سەيرە خان، د.صباح، د.احمد، رازاو خان، كاك عبدالسلام، لىلى خان، تارا خان، كاك عبدالرحمن، ناسكە خان، كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەريارەى ماددەى يەكەمى ئەم پرۆژە ياسايە، بەراستى ئەوھى كە باسى ئەندامى پەرلەمان دەكات من ھەندى تەعقيب و..... .

بەرپىز حسن محمد سوره (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي پەيرەوى ناوخۆ كاتى كە سەرۆكى پەرلەمان لىرە نابى بەرپىز جىگرەكەى كە بە ئىدارەى جەلسە ھەلئەستى، دەبى بوترى بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز حسن محمد سوره (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من داواى لى بوردن لە جەنابت دەكەم، بەلام مەنئەبەكەى جىگرى سەرۆكى پەرلەمانە، جىگرى سەرۆك جەلسە بەرپۆبەرى،..... .

بەرپىز حسن محمد سوره (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

مەنبەست مەنەسەب نىيە، مەنبەست سەرۋىكى جەلسەكەيە، كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەو موشكىلەيەكى جەوھەرى نىيە بەلامەو بە قەسەكانى خۆم بىكەم، بىوورە، دەربارەى ماددەى يەكەم كە باسى ئەندامىيەتى پەرلەمان دەكات، من ھەندى تەعقىب ھەيە لەسەر ئەو، باشە ئەمە ئەگەر بە خزمەت و بۆ مەوزوعى دامەزراندن و بەرزكردنەو تەرقىيە و پلەى زانستى بۆ تەرفىع حساب بىت، بۆ خەلگى تر حساب نەبى، ئەمە يەكەم، دووم/ ئەمە ئەو ئەگەر بۆ ھەموو خەلكىشى حساب بىكەى ئەوۋى وەكو ئەندامى پەرلەمان كە بۆى حساب بىت، ھەيە لە كەرتى تايبەت ئىش دەكات و ھەيە لە كەرتى گشتى ئىش دەكات، نايە دەبىت ئەوۋى لە كەرتى گشتى ئىشى كر دوو لەگەل ئەوۋى كە لە كەرتى تايبەت ئىشى كر دوو يەك حسابى بۆ بىكرىت؟ بۆيە نوقتەيەكى ئەساسى تىش ھەيە، بۆ مەوزوعى پلەى زانستى، پلەى زانستى بە مومارەسەى مېھنەكەى خۆت فىر دەبىت و مومارەسە وەردەگرى، ئىستا ئەوۋى كە خەرىجى قانۇنە با بەخۆى بلئى محامى مومارەسەى نەكرىبىت نايە فىلەن مەحامىيە، نايە بەيانى بگەرپتەوۋە بۆ ئەو شوپنەى خۆى مامۇستاي جامعەيە و يان مەحامىيە نايە دەتوانى ھىچ لە فىر بوونى لائىحە نووسىن و لە دىفوعات و لە دەعوا زياتر فىر بوو؟ لەبەرئەو بەراستى پلەى زانستى پەيوەندى بە مومارەسەى عەمەلى و فعلىە لە ئەسناى ئەو وەزىفەيەى كە بە رەسمى ئەسلى وەزىفەكەى خۆتە، بەرزكردنەوۋى پلەى زانستى بەپراى من شتىكى قورسە و پىويستە لىژنە تايبەتمەندەكان بەدوايدا بچنەوۋە و پلەى زانستى بەپراى من بە مومارەسەى فعلى دەتوانى پلەى زانستى وەربگرى نەوۋەكو بلئىن ھەشت سائە وا لە پەرلەمان بوو و گەرپاىوۋە نايە ئەو تەئسىرى ئەوۋى لى دەكات كە ئەم زەلامە تواناى تەدرىس و تواناى خۆى بەرز بىكاتەوۋە، من زۆر سوپاستان دەكەم.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك د.بشیر فەرموو.

بەرپىز د.بشیر خلیل حداد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە راپۆرتى ھەر دوو لىژنەى خويندنى بالآ و ياساى دەكەم، لەبەرئەو ماددەيە، بە نىسبەتى ناونىشانەكە پشتگىرىان دەكەم كە ناونىشانەكە كورت بىكرىتەوۋە بۆ (ئەژماركردنى پلەى زانستى و رازەى زانكۆيى) بە نىسبەتى ماددەى يەكەم منىش راموايە لەم چوارچىوۋە تەسكە دەربچىت و تەنھا بۆ ئەندامانى پەرلەمان نەبى بەلكو گشتگىر بىكرىت بۆ ھەموو ئەوانەى لە دامودەزگاكانى حكومەت كاردەكەن يان لە دامودەزگاكانى كەرتى تايبەتئىش كار دەكەين، بەلام من پىموايە دوو مەرجى بۆ زىاد بىكرىت، يەكەمىان بە مەرجىك كە بە پىي رىنمايەكانى وەزارەتى خويندنى بالآ بى و دووم/ ئەو لىژنەيەى كەوا پلەى زانستى دەدات دەبى لىژنەيەك بىت لە وەزارەتى خويندنى بالآ، نابى لەو دەزگايەى كە ھەلگىرى خويندنىكە لىيەتى

نا، بەلگو دەبى لەھەر گوئيەك بىت، ئەو بەكات، دەبى بگەپتەوہ بۇ وەزارەتى خويندنى بالآ ئەوان بە پىي رينمايىھەکانى خۇيان ليژنەيەك دروست دەكەن بۇ پيدانى نازناوى زانستى و، زۇر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

مامۇستا عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزىز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو تىببىنى شىكلىم ھەيە، يەكيان باسى ناوئىشانەكەيە لەسەر ئەو پىشنيارەى بەرپىز ليژنەى پەرورەدە ئەگەر باس لە برۋانامەى ماستەر و دكتورا لەگەلى باسى رازەشى بۇ زياد بگەين، دەبى باسى ئەو بەكەين كە لە دەرەوہى وەزارەتى خويندنى بالآى تبايە، چونكە ئەگەر وانەبى ئەوانە تەعميم دەبى كە پرۆژە ياسا يان ياسا دەبى موحەدەد بىت باسى چى دەكەين وەكو تىببىنەك بۇ بەرپىز كاك د.عمر كەباسى كرد، يان دەبى واى لى بەكەين ئەژماركردنى پلەى زانستى و رازەى زانكۆبى ھەلگىرانى برۋانامەى دەرەوہ يان ناو وەزارەتى خويندنى بالآ، ئەگەر ئەوہى تيا نەبى كەواتە ئىمە تەعميمان كرد و لەگەل ناوەرۆكەكەى ناگونجى، بە نىسبەتى ئەو دەقە ەرەببەش ئەوہى كە سۆزان خان خويندەوہ، ئەو تەعبىرەى كە لاى ئىمەيە رەشنووسە ئەسلىكە نازانم گۆرانىكى تبايە ھەر ئەوہ دروستە كە لاى ئىمەيە نەك بەو شىوہەيەى مودەكە پىش بخرىت، بەم شىوہەيە فيعلەكە پىش بخرىت لەرۋوى دارشتنى ەرەببەوہ، مادام ەرەببەكە دەكەينە ئەسل، (تحتسب فترە قضاء اساتذة الجامعة حملة شهادة الماجستير والدكتوراه فى عضوية برلمان كوردستان - العراق خدمة جامعية فعلية لغرض التعيين والترقية العلمية والترفيه) ئەو دارشتنە دروست ترە تا ئەو دارشتنەى كە خويندرايەوہ، نەخىر جەنابت وات نەخويندەوہ، بۇيە من پراستى دەكەمەوہ (تحتسب اساتذة الجامعة.....) جەنابت بەو شىوہەيە نەتخويندەوہ.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

د.دانا فەرموو.

بەرپىز د.دانا سەيد سۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوئىشانى پرۆژە ياسايەكە منىش بە ھەمان شىوہ پشتيوانى لەو پىشنيارە دەكەم كە كورت بگرىتەوہ ئەوہى كە پىشنيار كرا، ھەرۋەھا پشتيوانى لە ناوەرۆكى با بلين پرۆژە ياسايەكە دەكەم، لەبەرئەوہى كە پىموايە ئەو پرۆژە ياسايە دەبىتە ھوى ھاندانى ئەوانەى كە لە دەرەوہى با بلين وەزارەتى خويندنى بالآ و زانكۆكان دا كاردەكەن، دووبارە خەرىكى كارى تويزىنەوہ و كارى ئەكادىمىن ھەرچەندە ئەوہى كە با بلين لە زانكۆكان دا كار ناكەن، ئەمە لە كاتىك دا پىويستە، لەبەرئەوہى ئىمە لە كوردستان لەپراستى دا تويزىنەوہى زانستى زۇر كەمە، تويزىنەوہى ئەكادىمى زۇر كەمە، جا ئەو با بلين ئەو كادىرانەى كە لە دەرەوہى زانكۆكان كار دەكەن، يان لە دەرەوہى وەزارەتى خويندنى بالآ كار دەكەن پىموايە

کاتیان زیاتر دہویت بو ئوہوی بتوانن خہریکی کاری توپژینہوہ بن، بہہمان شیوہش دہبیتہ لیک نریک کردنہوہی با بلین دوو دونیای جیاواز دونیای ئهکادیمی و دنیای با بلین له دامودہزگاگانی تر کہ ہہریہکہ و ئوہویہکی ترہ، بو خوئی له خویدا وا دہکات کہ توپژینہوہکان بہشیوہیہکی باشتر و ہہروہا زیاتر نریک تر له واقع بکریں و بنووسریئہوہ، بہلام یہک شت ئوہوی من دہیبینم ئاماژہی پی نادر اوہ یاخود ئوانہی کہ پیشنیاریش کرا باس لہوہ دہکریٹ کہ ہہموو دامودہزگاگانی ولات با بلین ئوانہی کہ لہ دامودہزگاگانی ولات ئیش دہکن، ئوانہ بگریئہوہ، مہسہلہی خزمہتی زانکوئی و مہسہلہی پلہی زانستی، ئہی ئوانہی کہ لہ کہرتی تاییہت ئیش دہکن، بو ئوانیش نہگریئہوہ، بہراستی ئوہ بہپرای من پیویستہ مہسہلہی کہرتی تاییہتیش ئیزافہ بکریٹ و لہزور لہ ولاتانی دنیا دا بہ ہہمان شیوہیہ، چ کہرتی تاییہت بیٹ چ کہرتی گشتی بیٹ بہ ہہمان شیوہ حسابی لہگہل دہکریٹ، زور سوپاس.

بہرپز حسن محمد سورہ (جیگری سہرؤکی پەرلہمان):

کاک جلال فہرموو.

بہرپز جلال علی عبداللہ:

بہرپز سہرؤکی پەرلہمان.

وہللا من پییش قسہکردنہکہم دوو ئیستفسارم ہہیہ، یہکہمیان مہشروعی قانون، ئیا ئہم پرؤژہ یاسایہ لہگہل یاسای و ہزارہتی خویندنی بالا و پەرورہدہ جیاوازی و تہناقوز دروست ناکات؟ ئہمہ یاسایہک بی و ئویش یاسایہکہ کہ وای تی دہگہم لہ ہندیٰ خال دا تہناقوز ہہیہ، لہبہرئہوہ پییشنیار دہکہم ببی بہ پرؤژہ برپار، دوو/ بہراستی تہسائولیکی دیکہم ہہیہ، ئہندام پەرلہمان کہ بوو بہ ئہندام پەرلہمان موستہقیل دہبی لہ و ہزیفہی، ہہر چی خزمہتیہک ہہیہ و ہہرچی شوینیکت دہوی تو موستہقیلی، ئیا ئوہ یاسایہ داوای حساب کردنی ئہو خزمہتہ بکری و ہکو ئہندام پەرلہمان؟ ہہر ئہو سوئالہم ہہیہ و، زور سوپاس.

بہرپز حسن محمد سورہ (جیگری سہرؤکی پەرلہمان):

کاک جمال فہرموو.

بہرپز جمال طاہر ابراہیم:

بہرپز سہرؤکی پەرلہمان.

ئوہلہن من لہوہ دہست پی دہکہم لہ سہرہتادا عینوانی پرؤژہکہیہ، پرؤژہکہ دہلی (المشغولی فی الدوائر أو خارج التعليم العالی) ئوہلہن ئوہ غلہتہ، لازمہ بیکہنہ (احتساب الدرجه العلمیة للعاملین فی مؤسسات غیر التعليم العالی) ئہمہ یہک، ئہم پرؤژہ یاسایہ ئہگہر بیئو سہیری بکہی تہنہا لہقہبی علمی نیہ، لہقہبی علمی بہدوای دانی لہقہبی علمی تہبیعاتی دارایی دہبیت، ئہگہر بیئو نیستا ئہجری موجازہری مامؤستای موساعد یان مودہرس موساعد حساب بکہی فہرقہ لہگہل مامؤستا و مامؤستا فہرقہ لہگہل ئوستازی موساعد و ئوستازی موساعد فہرقہ لہگہل ئوستاز، یہعنی ہہر یہک بہ شیوہیہکہ، دانی ئہم

لەقەبە تەبىعەتى دارايى لەسەر دەكەوى، ئەمە يەك، دەبووايە پەننى حەكۆمەتى لەم بابەتە وەر بگىرىن، چونكە ئەو تەبىعەتى دارايى دەكەوى، دووم/ ئەم ياسايە وابدانم مەبەستى ئەوئەبە زياتر (منح حقوق وامتيازات العاملين فى مؤسسات التعليم العالى لاقرائهم العاملين فى غير مؤسسات التعليم العالى) ئەگەر بىتو سەيرى پرۆژە بگەين يان بە مەوادەكانى دەبينن ناكۆكەك پەيدا دەكات لەگەل ياساى خويندنى بالآ توپژىنەوئە زانستى، (قانون التعليم العالى والبحث العلمى) ژمارە 10 بۆ سالى 2008 بەتايبەتى لەگەل مەوادى 19 و 20 و 21 و 22 و 23 بۆ نموونە دەئيت (يشتمل فى من يعين أو يمنح مدرس ان يتوافر فيه احد الشرطين التاليين، ان يكون حائزاً على الشهادة العلمية أو الفنية..... الخ، ثلاث سنوات مثلاً فى الدراسة الجامعية) بىت، لازمە ئەوئەندە سالى هەبىت لە تەدرىس كردن لە جامعه، ئەوئە لە مۆئەسسەسەيەكى تر بىت تەدرىس ناكات، لەقەبى علمى وەك ئيمە تى گەيشتوووين و ئيشمان كردوو، 15 سال من عميدى مەعەدى دەوك بووم لەقەبى علمى بەو كەسانە دەدرىت ئەوئە لە مۆئەسسەساتى تەعليمى عالى ئيش دەكات، بۆيە من پيشنيار دەكەم ئەو پرۆژە پەد بگريت و بگريت بە شيوئە بپريار بپريارەكەش ئەوئە بىت دانى ماف و ئيمتيازاتى شەهادە بۆ ئەو كەسانەى كە لە دەروئە مۆئەسسەساتى تەعليمى عالى ئيش دەكەن، ئەگەر سەيرىش بگەن هەتا ئەوئە لەگەل قانونى خەمەى جامعى هەيە، قانون خەمەى جامعى فەرقە لەگەل قانونى خەمەى مەدەنى، يەئنى ئيشەكە تووشى موشكيلەمان دەكات، سوپاس.

بەريز حسن محمد سورە (جېنگرى سەرۆكى پەرلەمان):

سوپاس، ئەفەين خان فەرموو.

بەريز ئەفەين عمر احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بىتو ئيمە خويندەنەوئەيەكى ياسايى بۆ ئەم بابەتە بگەين، من لەگەل رېژىكى زۆرەوئە لىزنەكەى كە ئەم رەئىيەيان داوئە لەسەر ئەم بابەتە، بەلام ئەگەر خويندەنەوئەيەكى ياسايى بۆ ئەم بابەتە بگەين دەبينن تەناقوزىكى زۆر هەيە لەگەل ئەم ياسايەى كە ئىستا پيشكەش دەكريت لەگەل ياساى خويندنى بالآ و توپژنەوئە زانستى، ئەمە لە لايەكەوئە خيلافىكى قانونىيە لەبەرئەوئە تەناقوز هەيە و دەبى يەككيان لەسەر ئەوئە تر هين بگەين، دووم خالەم ئەوئە وەكو كاك جمال بەريزيان باسى كرد دوو خەمە هەيە خەمەى جامعى جيايە لەگەل خەمەى ئيدارى ياخود ئەو خەمە مەدەنىيەى كە مەعمولە لەناو دەوائىر دا كە كارى پى دەكريت، بۆ نموونە من لەسەر خۆم ميسال دەهينمەوئە، من هەلگىرى ماجستىرم، بەلام دەرسەم نەوتووئەتەوئە، بە چ شيوئەيەك من لەقەبى مودەريس موساعيدم دەدەنى ياخود مودەرسەم دەدەنى هەر چەندە خەمەتيشم هەيە، لەبەرئەوئە خەمەتى ئيدارىم هەيە، بەلام خەمەتى جامعىم نىە، باشە من بە چ مافىك دەروم لەقەبىكى علمى وەر دەگرم كە مومارەسەى ئەو كارەم نەكردووئە، چونكە بەريزان ئەم لەقەبانە كە دراوئە ئەمە مومارەسەى ئەكادىمىيە، ئەگەر مەسەلەى ئيمتيازاتە ودانى حقوقە و دانى

موخه سەساتە و ھەندى شتە بۆ ئەو بەرپىزانەى ھەملەى ماجستىر و دکتورا ئەو بەبىكى ترە، دەبى لە پرۆژە برىارىك دا ياخود ياسايەك ئىزافەى بگەين بۆ ياساى خویندىنى بالا بلىين ئەمانە ئەتوانن ئەم ئىمتىيازاتانە و ئەو برە پارەبەى كە زياتر دەدرىت با وەرى بگرن، بەلام غەبىرى ئەمە بەراستى بە فکرى من ئەو دەيسانەو شتىكى نایاسايە و دەبىتە خىلافى ياسا، زۆر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

بىرىشان خان فەرموو.

بەرپىز بىرىشان اسماعىل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەگەم جار بە ناوى پرۆژەكە دەست پى دەگەم، ناوى پرۆژە ياسايەكە زۆر دوورودرىژە، لە پرۆژەكە گەورەترە، پىويست ناكات پرۆژەبەك ناوى ھەبى و ھەموو ناوەرۆكى پرۆژەكە لەسەر ناوەكەى دەرچىت، چونكە زۆر جار پرۆژەكە ديارە لە ناووە، بە نىسبەت ماددەى بەگەم من لەگەل ئەو نىم ئەو ماددەبە داوا دەگەم ئىلغا بكرىت، چونكە زۆر تايبەتە بە پەرلەمان و پەرلەمانتار پىويست ناكات ياسايەك دەرەكەين بۆ تووژىنەوەى زانستى كە باسى خۆمانى تىدا بىت، ئەگەر پەرلەمان دەبويست ئەو خزمەتەى بۆ حساب بكرىت پىشتەر دەيزانى خۆى ھەلنەبزاردبا بۆ پەرلەمان و چووبا خزمەتى خۆى كردبا، خزمەت كردن لە ناو حكومەت و لەناو دەرس گوتنەو جىاوازە، وەكو خزمەت كردن لەناو پەرلەمان، بۆبە داوا دەگەم ئەو ماددەبە نەبىت كە تايبەت بىت بە پەرلەمانتار، چونكە لە ماددەى دووہم دا پوون كراوتەو كە ھەموو ئەو كەسانە دەگرىتەو كە لە دەرەوەى خویندىنى بالا كار دەگەن، لە ھەموو دنيا كە دەلین وايە بە رەئى من وانىە لە ھەندەك دنيا وايە كە كار كردن لەناو پەرلەمان بۆى حساب بكرىت.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

كاك ئاسۆ فەرموو.

بەرپىز بكر كرىم محمد (ئاسۆ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشەكى من لەگەل سەر لەبەرى ئەو قانونە نىم، پشنگىرى لە راي خوشكى بەرپىز ئەفەين خان دەگەم، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە (جىگرى سەرۆكى پەرلەمان):

كاك د.رپىباز فەرموو.

بەرپىز رپباز فتاح محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ماددەبە تايبەت بىت بە خزمەت كردن و ئەوەى كە باسكراو تەرفىع كردن، ئەو پىويست ناكات تەنھا تايبەت بكرىت بەو كەسانەى كە ماستەر و دكتوارايان ھەبە و لە پەبەرەوى ناوخوش ھاتووە،

لەبەرئەو پېووست ناکات لێرە تیکرار بکریتەو، بەلام ئەگەر ئەو پەيوەندی بە بەرزگردنەو پلەى زانستییەو هەیه پیموایە ئەو هەم نایاسایە و هەم نازانستیشە، لەبەرئەو کەسیک وەك پیشتریش باسیان کرد ئەگەر کەسیک لە مێهنەکەى خۆى مومارەسەى نەکردبێت، چۆن دەکریت پلەى زانستى پى بدریت؟، باسى ئەو دەکریت کە ئەم کەسە تووژینەو بەکات لە پەرلەمان، ئەو کەسە کە دیت و دەبیتە ئەندامى پەرلەمان، یەکیک لە مەرجهکانى ئەو یە کە دەبى تەفەرۇغ بەکات، موستەقیل بێت لە ئیشەکەى خۆى، باشە ئەگەر سەرقالى تووژینەو بێت ئەى کارەکانى خۆى لە پەرلەمان؟ لەبەرئەو منیش بە هەمان شیو لەگەڵ ئەو ماددەى نەم و پیموایە ئەو ماددەى ئاراستە کردنى پەرلەمانە بە ئاراستەى بەرژەو وەندى شەخسى و بەرژەو وەندى چەند کەسیکى تايبەتى تيايە و سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکى پەرلەمان):

کاک کاردۆ فەرموو.

بەرپز کاردۆ محمد پیرداود:

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان.

بەلای منەو پێوانەکە دەبى پێوانەیهکى زانستى بێت، پەيوەندى بە خزمەت و هەژمارکردنى خزمەتەو نەبیت، پشتیوانى بۆچوونەکەى کاک رېياز دەکەم و سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکى پەرلەمان):

سیویدیل خان فەرموو.

بەرپز سیویدیل عثمان:

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان.

بە نەیسەبى ئەو پرۆژە یاسایەو، نەدەبوایە پرۆژە یاسا بێت، لەبەرئەو وەزارەتى خویندىن بەلای یاسای تايبەتى خۆى هەیه، ئەو یەك، دوو / دەبوایە ئەو پرۆژە یاسایە رېزم هەیه بۆ لێژنەکان، یەعنى ئیلغایان بکردباو و رەدیان بکردباو، لەبەرچى؟ لەبەرئەو ئەو دەکرا بە رېنمایى وەزارەتى خویندىن بەلای لەگەڵ ئەنجومەنى وەزیران چەند رېنماییهکیان دەکردبا بۆ پیدانى پلەى زانستى و بە پى پلەى زانستیش کە دەدریتە هەر مامۆستایەك و هەر کەسیک دەبوایە بە پى مومارەسە بێت و نەك هەروا لە کەرتیک و لە کەرتى گشتى بێت یان تايبەتى بێت لە دامودەزگایەك بێت ئیش بەکات، هەمان کارى مامۆستایەکەى زانکو ناکات، بەحسى نیه یان لیکۆلینەو و شتى وای نیه، کەچى پلەیهکى زانستى پى دەدریت، ئەو یەك، دوو / ئەگەر ئەو یاسایە رەفز نەکراو، پیم باشە ماددەى یەکەم هەر رەفز بکریتەو، لەبەرئەو ماددەى یەکەم زۆر بە زەقى هاتوو بەرژەو وەندى ئەندامانى پەرلەمانى تیدا هەیه، لەدواى تەواو کردنى خزمەتیان، یەعنى ئەو زۆر زۆر زەقە و زۆر بە قورسیش دەووستى لەسەر پەرلەمانى کوردستان لەسەرەتا بەرژەو وەندى ئەندامانى پەرلەمان لەسەر ووى مامۆستایانى تر بێت و سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکى پەرلەمان):

شليپر خان فەرموو.

بەريز شليپر محى الدين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگيرى له راپورتى پەرورده و خويندىننى بالا دەكەم بۆ ماددى يەكەم و قسەكانم كرا، زۆر سوپاس.

بەريز حسن محمد سوره (جىگري سەرۆكى پەرلەمان):

كاك شقان فەرموو.

بەريز شقان احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگيرى له راپورتى ليژنەى پەرورده و خويندىننى بالا دەكەم، عىنوانەكەى منيش پيم باشە دەرەوى زانكو بگريتهوه بهوى له عىنوان دا ديار بيت، له دەرەوى زانكوش، بى گومان دەرەوى زانكو كەرتى تايبە تيش دەگريتهوه، كەرتى تايبەت دەگريتهوه بى ئەوى ناوى بهيندرىت، دووم / من پشتگيرى لهوه دەكەم كە ماددى يەكەم ئەندامانى پەرلەمان نهبيت بۆ ئەوانە كە له دەرەوى زانكو تەنها ناوى ئەندامى پەرلەمان نەدەن، كە گوتمان ئەوه پيوست بە ناوى ئەندام پەرلەمان ناكات ليرە، من پيموايه ئەم ياسايە تەواوكەرى ياساى خويندىننى بالاىه و دەرەوىهكى ترە بۆ پيشخستنى زانست و خزمەت كردنى گەل و ولات لەسەر ئەساسىكى علمى و پشتگيرى له پرۆژە ياسايەكە دەكەم سەرلەبەرى پيوست بە پيداچوونەوى بەلگەكان دەكات، من تەنيا مولاخەزەم هەيه، ئەو ماف و ئىمتيازاتى له خدەمى جامعى بەدەرەجەيهكى علمى دەدرى، لەرووى موخەسەسات و رەواتبەوه هاوشانى نهبيت، بەلام لەرووى تەرقىه و لەرووى خزمەت كردن وەكو دەلین من له پەرلەمان نەمام و چوومه دائيرهيك ئیستا له پەرلەمانم و يەك له دەزگاکانى خويندىننى بالا لهو زانكو تايبەتانه دەرەجەى علمى ئەگەر دەرەجەى علمى ئەو لەقەبه علميه بيت بتوانم موشارەكە بكەم، بۆ خزمەت بەرهف حساب بيت، زۆر سوپاس.

بەريز حسن محمد سوره (جىگري سەرۆكى پەرلەمان):

كاك د.سەوەر فەرموو.

بەريز سەرور عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيم خوشه لهوه زياتر تۆزىك لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە قسە بكەن كە گفتوگوى لەسەر دەكەين، بمبورى بەريز سەرۆكى پەرلەمان، يەكەم / من پشتگيرى له راپورتى ليژنەى ياسايى دەكەم و هەرەها له ليژنەى پەرورده و خويندىننى بالاش ئيمە ئەو بابەتەمان زياتر روون كرددووتەوه، بە تايبەتى كە هاتووین و دوو ماددەمان ليك داوتەوه، مەبەست لەم پرۆژە ياسايە هەموو ئەو كەسانە دەگريتهوه كە له دەرەوى وەزارەتى خويندىننى بالادان نەوگا بەس بۆ پەرلەمان نووسرابيت، بەريز سەرۆكى پەرلەمان هەست دەكەم بەلا رپيهك دادەبردريت و باس لهوه دەكریت كە بۆ ئەندامى پەرلەمان نووسراوه، ئەمە بۆ ئەندامى

پەرلەمان نەنوو سىراو، ئىمە لە پەرلەماندا لەو بابەتە دوو جۆر كەسمان ھەيە كە بىگىرئەو، يەككىيان ئەو كەسانەن و ئەو بەرپزانەن كە لە پەرلەمانن و پىشتەر لەقەبى زانستيان ھەبوو، ئەمە حەقىكى موكتەسەبە كەس ناتوانى لىيان بسىنئەو، بە پىي فانون ئەو بەرپز وەزىرى خويندنى بالاش دانىشتوو، دەتوانن مومارەسەى بكن و دەتوانن پلەى زانستىشان بەرز بكنەو و دەتوانن بەحسىش پىشكەش بكن، بە پىي ئەو رىكارە زانستيانەى كەوا بروانامەكەيان پى وەرگرتوو و بە پىي ئەو رىكارە زانستيانەى كەوا لە ياساى وەزارەتى خويندنى بالاً دا ھەيە، بەلام جۆرىكى ترمان ھەيە و ھەندى لەبەرپزان كە لە پەرلەمانى كوردستانن لەوانەيە لەو سەردەمەى لىرە بى و پىشتەر خويندكارى ماستەر بووبى و قوتابى ماستەر بووبى ھاتوو بروانامەى بەدەست ھىناو و ئەويش حەقىكى ھەيە، بۆ ئەندامى پەرلەمان تاكىكى ئەو كۆمەلگەيە نىبە؟ بۆ ئىمە بىين بەو جۆرە سەيرى بكن، داواى ئەو ئەگەر سەيرى پرۆژە ياسايەكە بكن لە پرۆژە ياسايەكەدا ماددەى دووم بە ھەمان شىو بە ھەموو ئەو كەسانەى ترى باس كرددو بە دەيانگىرئەو لە دەرەوى وەزارەتى خويندنى بالاً ئەك ھەر ئەندامى پەرلەمان، ئەندامى پەرلەمان تاكىكە لەوان، بۆ ئاگادارى بەرپزىستان ئەگەر بلىين ئەمە بۆ ئەندامى پەرلەمانە پىم خۆشە ھەموو بەرپزان پەپرەوى ناوخوى پەرلەمان بخويننەو كە لە ماددەى 29 لە برگەى ا دا ھاتوو دەلئت (خزمەتى ئەندام لە پەرلەمان دا بۆ مەبەستى زيادەى سالانە و پلە بەرزى و خانەنىشىنى دەژمىردىت) واتە ئەندامى پەرلەمان بۆ خوى ئەو حسابەى بۆ دەگرئت، پىويست بەو ناكات ئىمە ناو لەو بلىين و بلىين ئەندامى پەرلەمان نووسراو، ئەندامى پەرلەمان ئەگەر ئەم ياسايەش نەبى ھەر لىي دەردىنين، دەيگرئەو و پىويست بەمە ناكات، ئەمە كە نووسراو بۆ ئەو كەسانە نووسراو لە دەرەوى وەزارەتى خويندنى بالاً بە دوو مەبەست، يەككىيان مەبەست لىي ھاندانى توپزىنەويە، يەككىك لەو بابەتانەى كەوا لەم ولاتە دا حسابى بۆ ناگرئت توپزىنەويە زانستى، ھاندانى توپزىنەويە و ھاندانى ئەو كەسانەيە كە توپزەرن و بروانامەى ماستەر و دكتورايان بە دەست ھىناو، بۆ ئەو كاتىك ئەو توپزىنەوانە دەكەن لە پال ئەو دا پىويستە تەشجىعەك ھەبى بۆ ئەو، ئەمىش ئەوويە پلەى بەرز بىتەو، دوومىيان/ بەھىز كرنى دامودەزگاكانە، دامودەزگاكانى ترى ھەرىمى كوردستان لە وەزارتەكانى تر دا بۆ ئەو ئەو خاوەن بروانامە بەرزانە بە جىي نەھىلن و داوا نەكەن كەوا ئەوى بەجى بەلئن و لەو شوپنەدا خزمەت بكن و لە ھەمان كات فشار نەخەنە سەر وەزارەتى خويندنى بالاً كە داوا دەكەن بەرپز وەزىرى خويندنى بالاً دانىشتوو و دەزانى چ فشارىك لەسەر وەزارەتى خويندنى بالاً ھەيە، لە ھەندى پسپورىش لەوانەيە پىويستى پىي ھەبى، بەلام بوى نايە، بۆيە بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، من داواى ئەو دەكەم كەوا لىرە ئەگەر كەموكوپەك ھەيە لەم پرۆژە ياسايە با بىين چاكى بكن و بە تايبەت تر ئەوانەى وەزارەتى پەرەووردە، ئىمە ھەرچەندە ئىستا ئەگەر بىينە سەر ماددەكانى تر لىرە قسەى لەسەر ناكەم و لە ماددەكانى تر قسەى لەسەر دەكەم كەوا بە پىي ياساش ئىمە خۆمان ھاتووین ياسا پىشىل دەكەين و زۆر سوپاستان دەكەم.

بەرپز حسن محمد سورە/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سالار محمود فەرموو.

بەرپۇز سالار محمود:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپۇز ئىندامانى پەرلەمان، لە راستىدا ۋەكو پەنسىپ بىرۋەكە، بىرۋەكە يەككى گىرنگە، بەلام من رام وايە ناۋەپۋكەكە پىر نەفوسانىيە، ھەم پىرۋەكە ھەم راپۇرتى لىژنە بەرپۇزەكان، چۈنكە ئەگەر مەبەستەكە دانى توپۇزىنە ۋە لىكۆلىنە ۋە بى، من تەسەۋرۇم وايە تەركىز لە محتەۋاى پىرۋەكە لەسەر ئىمتىيازاتە، ئەمە يەككىكە لەو تىببىنىيە جەۋھەرىيانەى كە لەسەر ئەم بابەتە ھەيە، چۈنكە من رام وايە تەدقىقى علمى ئەبى لەسەر بنەماى تايبەتى خۇى بى، شىۋازى زانستى خۇى ھەيە، بەرپۇز ئىندامانى كە ھەلگىرى بىرۋانامەى دكتوراۋ ماجستىرن لە پەرلەمان ۋ بۇ خەلگى كوردستانىش ئىزانن چەند رىكارىكى ياساى ھەيە، ۋەزارەتى خويندىنى بالاكۆمەللىك تەعلىماتى تايبەت بەۋەى ھەيە، بۇيە ئەگەر قسە لەسەر مەسەلەى توپۇزىنە ۋە ھەيە، ئەبى نامازە بە رىكارە ياساىيەكە بىرۋى، ھەر لە ماددەى يەكەمەۋە، دوۋەم، من رام وايە مەسەلەى تەرفىع بۇ ئەو كەسانەيە كە ئىندامى پەرلەمان يان ۋەزىرن يان پلەى تايبەت يان ھەيە، نەۋەك پىۋىست نىيە، بەلكو يەككىكە لە نەفوسانىيەكانى ئەم پىرۋەكە، چۈنكە لە رۋوى ماف ۋ ئىمتىيازەۋە خاۋەن پلە تايبەت يەكان ئىستىحقاقاتى خۇيان ۋەردەگىرن، بۇيە ئەبى ئەگەر مەسەلەكە بابەتى علمىيە، ھاندانە بۇ توپۇزىنە ۋە، بۇ دانەبىراندنى ئەو كەساىيەت يانە كە لە مەجالى تر ئىش ئەكەن ۋ ئەيانەۋى دانەبىرپىن، ئەيانەۋى دەست بەردار بىن، ھەرۋەھا ئەم مافە ئەبى ئەو كەسانەش بىرپىتەۋە كە لە دەرۋەى دام ۋ دەزگاكانى ھەرىمى كوردستان كار دەكەن، نەۋەك تەنبا دەرۋەى ۋەزارەتى خويندىنى بالاك، چۈنكە ئىمە بۇ ھاندانى مەسەلەى توپۇزىنە ۋە لىكۆلىنە ۋە ئەۋبەكەين، خەلگى كوردستان لەرۋوى زانستىيەۋە بتوانن كارى زانستى بىكەن، ئەم بابەتە ھاندان ھەبى، بەتايبەتى بۇ كەرتى تايبەت، ھەندى ناۋەندى توپۇزىنە ۋە لىكۆلىنە ۋە ھەن لە دەرۋەى دام ۋ دەزگاكانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان، ئەبى ئەو ماف ۋ ئىمتىيازە ئەۋانىش بىرپىتەۋە، نەۋەك تەنبا دەرۋەى ۋەزارەتى خويندىنى بالاك، چۈنكە ماددەى يەكەم نامازەى پى نەكردوۋە، ماددەى دوۋەم يەكلەى كىردۆتەۋە ئەۋانە بىرپىتەۋە كە لە دام ۋ دەزگاكانى ھەرىم لە دەرۋەى ۋەزارەتى خويندىنى بالاك، ئەبى ئەو خالەش لەبەرچاۋ بىرپى، بەتايبەت لە لايەن پەرلەمانتارانى بەرپۇزەۋە كە ۋەزارەتى خويندىنى بالاك يەككىكە لەو ۋەزارەتانەى كە داۋاكارىيەكى زۇر ھەيە لە لايەن خەلگى كوردستانەۋە بۇ دامەزىراندن لە كەنالى جىيا جىياكان، يان دەزگا جىيا جىياكان، لە رۋوى موخەسەسات ۋ موۋچە، لە كارمەندىكى ئاساىيەۋە تاۋەكو ئەگاتە پلە بالاكان لە چاۋ دام ۋ دەزگاكانى تردا، موۋچە ۋ موخەسەساتى زىياتر ۋەردەگىرن، ئەبى ئەم بابەت بەجۇرپىك رەچاۋ بىرۋى، ئەمە ۋەكو بىرۋەكە جارىكى تر تەئكىد دەكەمەۋە، مەسەلەيەكى گىرنگە، بەلام بەداخەۋە ناۋەرۋكى پىرۋەكە تەركىزە لەسەر ئىمتىيازات، بۇيە سحرى ئەسلى مەسەلەكەى كوشتوۋە، سوپاستان دەكەم.

بەرپۇز حسن محمد سورە/ جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

سەمىرەخان فەرموو.

بەرپىز سەمىرە عبداللەھ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەست خۇشى لە لىژنەكان دەكەم و پشتگىرى راپۇرتەكانيان دەكەم، بەنيسبەت ماددەى يەكەم، من پىموايه ھەر زىادە، ھەر ھەزف بىرى، بەنيسبەت ئەگەر ماف و حقوق بى، پىويستە ھەموو وەزارەتەكان كە تىيدا ماجستىرو دكتورا بگىرتەو، بۇ نەموونە، من مودىرى مەعھەدى مەركەزى بووم چەند سال ئەوھى ماجستىرو دكتوراى ھەبوو ئەگەر ئىمتىيازەكان نەيگرتبايەو ھەموويان داواى نەقلىان دەكرد بچنە وەزارەتى تەعلیم عالی، ھەروھەا لە اعدادیەكان، مودىرى كۆمەلگای فاخیر مېرگەسۆرى بووم، چەندەھا دكتورو ماجستىرمان ھەبوو، ھەتاوھكو برپارىك لە وەزارەتى پەروەردە دەرئەچوو لەوئى جىگىر نەدەبوون، بەردەوام سالانە تەقدیمی نەقلىان دەكرد، خۇيان دەيانويست ھەسر بکەن لە وەزارەتى تەعلیم عالی، بۇ ئەوھى ئىستيفادە لە كەفائەى ئەو دكتورو ماجستىرمانە بکەم لە دەوائىرەكانى كە پىويستە، پىويستە ماف و ئىمتىيازەكان بیان گىرتەو، ئەگەر بە نيسبەت لەقەبى زانستى و علمى و ئەو شتانەيە، دەبى بەرپىكار بى، بە تەعلیمات بى، لەسەر وەزارەتى تەعلیم عالی چەند بەحسى ھەبى، مەسەلەى خزمەتى ھەبى، مومارەسەى فىعلی بکات، بەشدارى وۆرك شوپ و سىمىنارەكان بکات، دەست خۇشى دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىز د.صباح فەرموو.

بەرپىز د.صباح بەرزنجى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەرھەتا پشتگىرى لە راپۇرتى پەروەردە خویندنى بالآ دەكەم، ھەروھەا لە راپۇرتى لىژنەى ياساى و لىژنەى داراى، بەلام يەكەم پشتگىرى ناونىشانەكە كورت بگىرتەو بەو شىوہيەى كە بەرپىزيان فەرمويان، ئىنجا پشتگىرى لە محتەواى پرۇژە ياسايەكە دەكەم، بەلام بەوھى كە ماددەى يەكەم واى لى بىت كە بەرپىز د.عمر خویندنیەو، تايبەت نەبى بە ئەندامانى پەرلەمان، ھەموو ئەوانەى كە لە دەرەوھى وەزارەتى خویندنى بالان، خزمەت دەكەن، چ كەرتى گشتى بى چ كەرتى تايبەتى، چ حكومەت بى چ پەرلەمان بى، بەلام پشتگىرىەكەم لەبەر چيە، لەبەر ئەوھى ئىستا لۇدىكى زۆر لەسەر وەزارەتى خویندنى بالآ ھەيە، ئەوھى ماجستىرو دكتوراى ھەيە، لەبەر ئەوھى حقوق و ئىمتىيازاتى خویندنى بالآ ھەيە، ھەول ئەدات لە وەزارەتەكان بچى بۇ ئەوئى، كە ئەمە بەرپاستى كىشەيەكى گەورەيە، ئىمە ئەتوانىن بەم ياسايەو بەم پرۇژەيە ئەگەر ئىقرار بگىرى، ھەقىك بۇ ھەقداران بگىرپنەو، چونكە ئەو كەسەى كە ماجستىرو دكتوراى ھەيە لەسەر شەھادەكەى ئەنوسرى (وھذە الشھادۃ تخولە الحقوق والامتيازات) بەلام ئەگەر ئىمە بىين و ئەمە ئىقرار نەكەين، بەشيك لەو حقوق و ئىمتىيازاتانەى لى ئەسەننەوھە كە لە راستيا ھەقىكى موكتەسەبە، ئىنجا لە لايەكى تر لە وەزارەتەكان ئەمانەوئى لەدام و دەزگاکان تەروىجى ئەوہبەدين كە خەلك

بچى بەدوای شەھادەى بالا، ئەگەر ياسايەكى بەو شىۋەيە ھەبى خەلك بمىنىتەو ھەم وەزارەتەكان تەشجىعى دەكەن، ھەم خۇشيان پالئەرىكى گەورەيان بۇ دروست دەبى، باس لەو دەكرى كە ئەم پىرۇژە ياسايە دزايەتى ئەبى لەگەل ياساى وەزارەتى خويىندى بالا، بەپىچەوانەو، ياساى وەزارەتى خويىندى بالا تايبەتە بەو كەسانەى كە مونتەسىبى وەزارەتى خويىندى بالا، بەلام ئەمە بۇ ئەوانەيە كە لە دەروەى وەزارەتى خويىندى بالا، كەواتە مەوزوعەكە جياوازە، بابەتى ئەمان لەگەل بابەتى ئەوان جياوازە، باس لەو دەكرى ئەو كەسەى ھەقە پلەى زانستىكەى بەرز بكرىتەو، مومارەسەى فىعلى بكات، فىعلەن ئەبى مومارەسەى فىعلى كارەكەى بكات، بەلام تەنھا سالى خزمەت مەرج نىە بۇ بەرز كىرەو ھەى پلەى زانستى، بوونى توپزىنەو ھەى، بەپىچەوانەو ئەمە رەخنەمان ھەى لەو تەعلىماتەى كە لە وەزارەتى خويىندى بالا دانراو، بۇ بەرز كىرەو ھەى پلەى زانستى سەبارەت بە سالى خزمەت، ئەگەر ئەوان واز لە سالى خزمەت بىنن، ئەمە پىويستىمان بەم ياسايە نىە، چونكە لە زۇر لە ولاتانى تر مەسەلەى توپزىنەو كراو بە ئەساس، پىشكەش كىرەى توپزىنەو، بۇيە دەبىنى گەنجەكانيان زۇر بەئاسانى پلەى زانستى وەرئەگىر، پلەى زانستىمان بەرز ئەبىتەو، بەلام ئەمە سى سالمان دانراو لە مودەرىس موساعدى بۇ مودەرىسى، چوارسالمان دانراو لە مودەرىسى بۇ ئوستاز موساعدى، دواى ئەو شەش سالمان دانراو بۇ پىرۇفىسورى، لە حالەتلكا تەماشا دەكەين بوونى ئەو سالانە كۆسپىكى گەورەيە لەبەردەم بەرزبوونەو ھەى پلەى زانستى، كەسلىك رەنگە توپزىنەو ھەى زۇرىشى ھەبى، بەلام سالەكانىشى چونكە تەواو نەكردو، ناتوانى پلەى زانستى بەرز بىتەو، ئەمە خۇمان بەراورد كەين بە كەنداو وناوەرەست و باشوور و عىراق، گەنجەكانى ئەوان بە زووى ئەبن بە پىرۇفىسور و يارىدەرى پىرۇفىسور، بەلام ئەوانەى لای ئەمە لەبەر بوونى ئەو سالى خزمەتە ھەمىشە كۆسپىمان بۇ دروست كراو، ئەمە ھەتا بەراوردىشمان كىرە بەو سەفەرە، كە وەكو شاندى پەرلەمان چووین بۇ تورگىا، زۇر بە ئاسانى ئەبن بە پىرۇفىسور و پىرۇفىسورى يارىدەدەر، لەبەر ئەو ھەى مەسەلەى سالى خزمەتەيان زۇر بەھەند وەرەگرتو، كەواتە ئەم مەوزوعەش وەزارەتى خويىندى بالا ئەتوانى بە پىنمايى چارەسەرى بكات، ئەگەر ھەستمان كىرە كەسلىك كىشەيەكى ھەى يان مەرجەكانى تىدانىە، وەزارەتى خويىندى بالا مەسەلەكە حەسم ئەكات، بەلگەيەكى تر بۇ پىشتىگىرى كىرە لە ناوەرەكى ئەم ياسايە، ئەو ھەى ئەمە لە وەزارەتەكانى تىرىش، وەزارەتى پەروەردە، وەزارەتى ئەوقاف، وەزارەتى تەندروستى، وەزارەتى ناوخۇ دەبىنن زۇربەى وەزارەتەكانى حەمەتى ھەرىمى كوردستان لە كەرتى تايبەتەش كەسانىكەمان ھەى مۇستەھەقى ئەو حقوق و ئىمتىيازەن، ئەمە سەبارەت بە پلەى زانستى، يان سەبارەت بە راژەى زانكۆبى، نوقتەيەكى گىرنگەمان ھەى، كە بەراستى داواكارى خەلكىكى زۇرە كە ئىستا لە زانكۆكان مامۇستان، كاتى خۇى لەسالى 1980 و 1985 ماجستىرى وەرگرتو، بەلام لەبەر كوردستانى بوون و وەزەى سىياسى و يان لەبەر پىشمەرگايەتى نەيتوانىو ئىلتىحاق بكات بە يەكلىك لە زانكۆكان يان لە مەھەدەكانەو، ئىستا كە دىينە سەر ئەزمار كىرەى راژەى زانكۆبى، راژەى زانكۆبى پىويستى نىە، چونكە تەمەنى خەرىكە نرىك بىتەو بۇ تەقاعود، لىرە ھەندى حقوق و ئىمتىيازات بى بەھرە دەبى و قازانچ

ناكات، بۇيە ئىمە ئەبى تەوازونى رەچاۋ بىكەين، لەبەينى ئەوانەى كە فعلەن موستەھەقى ئەودەن رازەى زانكوۆيان بۇ حىساب بىكرى، پلەى زانستيان بەرز بىكرىتەو، ئەو سالانەى خزمەتيان كىردوۋە لە دەروەى وەزارەتى خویندىنى بالاً، بۇيان بە سالى فيعلى و بە خزمەتى فيعلى حىساب بىكرى، زۇر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۇكى پەرلەمان:

راستى دەبىنم زۇربەى ئەندامان قسە لەسەر عىنوانەكەو ماددەى يەكەم و ماددەى دوۋەمىش بەيەكەو دەكەن، بۇيە دەبى ھەول بەدن يان ئىستا لەسەر ماددەى يەكەم قسە بىكەن، يان كە ھاتىنە سەر ماددەى دوۋەم قسەكان تىكراربان نەبى، زۇر سوپاس، كاك د.احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم وەرتى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بۇ ئەوۋەى قسە لەسەر ھەردوۋە ماددەكە نەكەين، پىشنيار دەكەم ماددەى يەكەم و ماددەى دوۋەم بىكرىن بە يەك، يەعنى ئەوۋەى تايبەت بە ئەندامانى پەرلەمان لىبىرېت، تەنھا ئەوۋەى دوۋەم، چونكە ھەموو ئەوانە دەگرىتەو، چونكە ئەگەر ئىمە جىاوازى بىكەين لە حىساب كىردنى مابەينى ماوۋە خزمەت، لەگەل حىساب كىردنى يان بەرز كىردنەوۋەى پلەى زانستى، يەعنى دوو شتى لەيەك جىاوازە، وەكو ئەوۋەى د.صباح باسى كىرد، ئەوانەى كە مافى ئەوۋەىيان ھەيە حقوق و ئىمتىيازاتيان بىرېت، لەبەر ئەوۋەى بەھۆكارى لە ھۆكارەكان نەيان تۋانىۋە يان لە شوپىنى تر خزمەت دەكەن، رازەكەيان بۇ بەخزمەت حىساب بىكرى، بەلام بۇ مەسەلەى بەرز كىردنەوۋەى پلەى زانستى بەراستى، ئەوۋەى لە ماددەى دوۋەمىش لە ئەسلى پىرۇژەكە ھاتوۋە، كە دوايى ئەلئىت بە گوپىرەى رېكارە ياسايەكانى بەرز كىردنەوۋەى پلەى زانستى بەھەمان شىۋە كارمەندانى وەزارەتى خویندىنى بالاً، ئەوۋە بەرپىز جەنابى وەزىرى خویندىنى بالاش لىرەيە، كە روونى بىكاتەوۋە بەگوپىرەى رېنمايەكان يان رېكارەكانى وەزارەتى خویندىنى بالاً بۇ بەرز كىردنەوۋەى چۈنە ئەو روون كىردنەوۋەمان بۇ بىدات، بۇيە من پىمباشە ماددەى يەكەم و ماددەى دوۋەم بىكرى بە يەك، ھەموو ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەرو دىكتورا كە يەككە لە دام و دەزگا حكومىيەكان كار دەكەن، يان لە دەروەى وەزارەتى خویندىنى بالاً يان لە كەرتى تايبەت ئەو ماوۋەيان بۇ حىساب بىكرى، بەراستى من پىموايە ھىشتا بەرز كىردنەوۋەى پلەى زانستى قسەى زىاتى لەسەر ھەيەو با جەنابى وەزىرىش روونى بىكاتەوۋە، زۇر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۇكى پەرلەمان:

بەرپىز رازاۋ خان فەرموو.

بەرپىز رازاۋ محمود:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە كاتىك كە خویندىنەوۋەيەك بۇ ئەوۋە پىرۇژە ياسايە دەكەين، ئامانجمان ئەوۋەيە وەكو ھاۋكارانىشمان باسيان كىرد، كە ئەو لۇدەى لەسەر وەزارەتى خویندىنى بالايە ياخود ئىمە ئامانجمان بەرەوۋىش بىردنى تۋىژىنەوۋەى زانستى، ھاندانى تۋىژەرەكانمانە لە ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەرو دىكتورا، بۇئەوۋەى كە

بتوانين له ريڭگه ياسايهك كه هه موو نهو ماف و ئيمتيازانه بو نهو بهرپزانه بگهريڭينهوه ئهبيته نامانجىكى باش، ليړه شهوه نهگهريڭينه سهر بابته كه كان من پشتگيرى له پيشنيارى كورت كړدنه وهى ناو نيشانى پر ژه كه دهكهم، بهلام له گه ل ئيلغا كړدنه وهى ماددهى يه كه م دام، چونكه بهراستى ههر بهرپزيك له وهزاره تى خوښندنى بالا كارى كړدبى، نهگهريڭينه بېروانامه ي ماستهرو دكتوراش نه بى، نهگهريڭينه بېروانامه گه ش بى، نه زاننى كار كړدنه له م وهزاره ته يا خود كه توږينه وهى نه كړيت كو م ئيك ريكارى تايبه ت به خو ي هه يه، كو م ئيك توږينه وهى زانستى هه يه، كه ناكړى تو به مادده يه كه له ياسايهك هه موو نهو شتانه ي نه به خشيته كه سانيك به وهى كه نهو مافه يان پى بدهى، به تايبه تى بهرز كړدنه وهى پله ي زانستى، نه م كو م ئيك ئيجرائاتى قورسى نه وپت به تايبه تى بو توږينه وهى، بويه من پيشنيارى نه وه دهكهم كه مادده ي يه كه م ئيلغا بكره ت وهى ، ههر چهنده بهرپز سر وكي بهرله مان ئامازه ي به وه كړد كه ئيمه نه گوازينه وه بو باس كړدنى مادده ي دوو م، به لئ، له بهر نه وهى مادده ي دوو م خو ي ريڭگه چاره ي داناو بو نه وهى نهو كه سانده ي كه له ههر دام و دهزگايه كى حكوميدا كار دهكهن، ده توانن له ريڭگه ي يا خود بهرز كړدنه وهى پله ي زانستيان پيښه خشرى، له ريڭگه ي نهو ريكاره ياسايانه ي كه ده ست نيشان كراوه، بويه من پشتگيرى له و پر ژه ياسايه دهكهم، بهلام له گه ل نهو ده م كه مادده ي يه كه م ئيلغا بكره ت وهى، سو پاس.

بهرپز حسن محمد سوره/ جيگري سر وكي بهرله مان:

بهرپز كاك عبدالسلام فهرموو.

بهرپز عبدالسلام مصطفى:

بهرپز سر وكي بهرله مان.

راستى من ده ست پى دهكهم به و پيشنياره ي ههر دوو ليژنه كه، راسته نه گهريڭينه ناو پيكي ره شيقى جوان بى، بهلام به عه ره بى (قانون احتساب الدرجه العلميه) يان هه ژمار كړدنى پله ي زانستى، هه تا بو زانكو و بو دهر وهش يه عنى ناو نيشانيكى بى لايه نه، نه گهريڭينه وابى ناو هر و كه كه ي نهو نيه، چونكه ناو هر و كه كه ش حيساب ده كړيت، پله كه ش حيساب نه كړيت به پي ته علميات و ياسايه كه، بويه ده بى بو تړى بو كى؟، دوو م، چه ز نه كه م به وه ده ست پى بكه م له ولاتانى پيشكه و توو جياوازيه كى بنه رته ي گه وره ده خريته نيوان پله ي زانستى يان شه هاده، له به ينى كارو نهو كاره ي تو كه فيعلنه نهى كه يت، به سه رمن داهات، پيش نه وهى شه هاده ي جامعى بالا ي ماتماتيكم هه بوو له نه مسا، چونكه شه هاده م نه بوو نه متوانى بخويتم، هه تا وه كو شه هاده كه م په يدا كړد، بهلام من پيناسه ي سه نديكاي يه كي تى ماموستايانم هه بوو، له وى به ته سدق ته ر جومه مان كړد، وتيان نه توانى دهرس بلويه وه، له قوتا بخانه كانى نه مسا، نه م به با شترين نمو ونه يه كه به سه رى من هات، موماره سه كړدنى دهرس گوتن شتيكه، شه هاده ي جامعى و پله ي وه زيقى شتيكى تره، ته ماشا ي نموزه جى نه قلانى بكه ين، ته نها له و ته جرو به ي له ولاتانى وه كو ئيمه هه يه، به ئيعتيرافى به ريتانيه كان نه وه نموزه جى ده وله تيكه بو ده وله تيك موسته عمه رى، كه نه خوښنده وارى تييدا له 70٪ يه، به س بو نه وه يه ته مشيه ي مور بكه ين، ئيمه نه كه وي نه هه له يه كى گه وره، بويه ره جاتان لى نه كه م له

سەرەتاوہ تېببىيەت كانى ئەم خوشك و برايانە لەو مونتەلەقە بكەن، قەت گائتە بە پلەى زانستى نەكەين، بەتايبەتى پروفېسسور و يارىدەدرى پروفېسسور، ئەمانە ئەدرين بەو كەسانەى كە ئيسهاميان ھەيە لە تەدرىسى جاميەى، من چ شانازى بەو بەكەم شەش سال موزەف بووم لە جيگايەك و چوار سال لە بەرلەمانىك و دووسى بەحسەم نووسى كە بۆم نەبوو، چونكە من تەعاھدم دابوو كە غەيرى ئيشى خۆم نەكەم، بە شيوەيە لە شيوەكان وەكو ئەوہى رېزم ھەيە بۆيان ئەوانەى كە ئىستا پروفېسسور و يارىدەدەر و ئەچمە زانكۆيەكى ئەھلى بەو پروفېسسور و يارىدەدەرە دەرس ئەلئيمەوہ، دەبى خۆم رېز لە خۆم بگرم پيش ئەوہى رېز لە زانست بگرم، من لەسەر چ ئەساسىك ئەتوانم وەكو پروفېسسور دەرس بلئيمەوہ، بۆيە رەجاتان لى دەكەم لەو مونتەلەقە تەماشە بكەين نەك لەھيچ مونتەلەقيكى تر...، ھيچ پەيوەنديەك نابينم لەنيوان خيدمەو ئيش كردن و لەنيوان پلەى زانستى، ئەگەر من تەدرىسى فيەلى بكەم لە زانكۆ ھەموو ئەوانەى كە ئىستا باس كرەن ھەقمە، بحوس تەقدىم بكەم، يەكەمىن شت ئەوہيە ھوى ئەم ياسايە رەت بكرتتەوہ ئەسلەن، ئەگەر مەبەست ئەوہيە پلەى زانستى بەدرتتە دەرجەى علمى، بەدرتتە ئەوانەى لە دەروہى تەدرىس ئيش دەكەن، من داوا دەكەم رەتى بكەينەوہ، ئەگەر مەبەستىكى تر ھەيە، بۆ ئەوہى ئەوانەى ھەلگىرى ماجستىرو دكتوران ئىمتيازاتى ماددىان بكەويتە دەست، چ لەدەرمانە چ لە خانەنشيني چ لە سالى خزمەت، سەرچاو، بەلام با بەسەريح بين لەگەل يەكتر، با ئىھانەى دەرجەى علمى نەكەين، پيموايە لەو سيستەمە مووچەيە سەقەتە كە لە عىراق ھەيە، ليرە ئەو دەبين كراوہ، من دزيمە من ھەلگىرى ماجستىر سبەى، دوو سبەى، دوو سبەى ئەبمە دكتورا، بەلام توخوا چ خوا قەبول ئەكات دوو كەس ئيش دەكەن بە دەرجەيەك لە وەزىفەيەكى موھەدەد موديرن، يەككىك ماجستىرى ھەيە، يەككىك بە كەلورىوسى ھەيە، 75% دەرمانە وەدەگرىت، ئيش كردن لەسەر بنەماى زيرەكيەو چەند پيشكەش دەكەى بۆ ئەو فەرمانگەيە، نەوہك لەسەر ئەوہى شەھادەت چەندە، بۆيە جارىكى تر من دەلئيمەوہ ئەوہى پلەى زانستى واز لى بينن من دژم، با ئىھانەى ئەو دەرجە گەورەيە نەكەين، دوو، ئەگەر بۆ ئىمتيازاتە وەللأھى ئەو ئىمتيازاتەى ئەدريتە دكتورا و ماجستىر بەشيانە، سى، كيشەى گەورەمان كە وشەى دەروہى وەزارەتى خویندنى بالاً ھاتووە، من ئەلئيم سبەى كى ئەلئيت زانكۆكان سەر بە وەزارەتى خویندنى بالاً ئەبن، كى ئەلئيت لەم خولە يان لە خولى داھاتوو نيزامىك دەرناكەين كە زانكۆكان ئىداريەن سەر بەو وەزارەتى خویندنى بالاً ئەبن نەبن، بۆيە وشەى دەروہى وەزارەتى خویندنى بالاً ئەگەر خوانەكات ھاتو ئەو ياسايە مايەوہ، من پيشنيار دەكەم بنووسن ئەوانەى كە كارى تەدرىسى جامعى ناكەن، چونكە مەبەست لەوانەيە، ئىستاش ئەگەر ئەوانەى بەمن نازانم لە فەراشەوہ تا بگەيتە بالآتريين پلە لە وەزارەتى خویندنى بالاً ئيش دەكەن مەعاشيان دەبلە، بۆيە خەلگەكە ھەقيتى، ئەو غەلەتيەى ئيمە كردمان، ئيمە دەمانەويست ھانى تاقاتى علمى و مامۇستا بەدين، لەباتى بچنە دەروہ بىن لە زانكۆكانمان ئيش بكەن، دەستمان خوش بى، شەش سەد دۆلارمان ئەدايى، بەس مع الاسف ھەمان موزەفە لە حيساباتە، ئەو مەسەلەيەى برادەران باسيان كرد لۆديكى گەورە لەسەر وەزارەتە، خۆ من ئەزانم فەراش و چايەچيش داوا دەكەن، ئەو ھەلەيەكى گەورە بوو كردمان،

راسته ناتوانين ئەو ئىمتىيازە لىيان وەربىگرىنەو، بەلام ناکرى ئىمە لەسەر ئەو ھەلەپە ھەلەپەكى تر بىنا بکەين، واتە ناو نىشانەكە دەبى مانايەك بەدات، دوو، رەجاتان لى ئەكەم ئەم ياسايە نابى بەھىچ شىوھىەك قىمەتى دەرەجەى علمى كەم بکەين، سى ئەگەر مەبەست ئىمتىيازەتە، تەقاعود و تەرفىع، لە ھەموو قەوانىنى تر ھەپە، ماوہ يەك شتى بچووك بلىم، من گلەپىم لەسەر ئەو دە خوشك و براپە ھەپە ئەوہى ئىمزاى لەسەر ئەو ياسايە کردوو، من وامزانى لە دەرەوہ ھاتوو، ئەمويست ببورن ئەو قسەپە رەقە، تەمەلوق بوو بۇ ئەندامانى پەرلەمان تاوہكو ئىمە بلىين ئەھا ئەو ئىمتىيازە بۇ ئىمەپە با تەوقىعى بکەين، من گلەپەم لەو خوشك و براپانەى ئىرە بوو، دەباپە بەدووور و درىژى تەماشاي بکەن، ، دىن سەرەراى ئەوہش ئەمە دەخەنە ناوى تاوہكو ھەموو ياسايەكە لەپىرى خەلك بچىت، ئەگەر ئىوہ حىسابتان کرد باسى ئىوہ دەكەم داواى لىبورن دەكەم، لە پرتۆكۆل بنووسە....

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە ھىمنى، کاک عبدالسلام لەبابەتەكە دەرئەجى.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من داواى لىبورن دەكەم حەز دەكەم بنووسى....

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە کاک عبدالسلام، تکايە لەم بابەتە دەرئەجى و بچۆ سەر مەوزوعەكە.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من داواى لىبورن دەكەم كە خەلك وا تىگەپشتبى كە من ئەندام پەرلەمان بە سووك دەزانم، مەبەستم ئەوہ نەبوو بۇ ھىچ حالەتەك، من ئەمويست بە كوردپە زەعيفەكەى خۆم، كە كوردپە زەعيفە، باشتىكى تر نەكەين كە خەلك ھان بەدريت دژى ئىمە، وابزانيت ئەندام پەرلەمان ياسا بۇ خۆى دەرەكات، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز لىلى خان فەرموو.

بەرپىز لىلى امير اعاض:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەرھتا پشنگىرى لە بۆچوونەکانى ھەردوو لىژنەى پەرورەدەو ياسايى دەكەم، پىمواپە بەخشىنى ئەو ماپە بە ھەلگەرانى مامستەر و دکتورا لە دەرەوہى وەزارەتى خويندنى بالاً، ھۆکارىك دەبى لە رووپەكەوہ ھۆکارىك و ھاندەرپىك دەبى بۇ ئەوہى توپىژىنەوہى زانستى ھەم لەناوہوہى زانکۆکان و لە دەرەوہى زانکۆکان لە رووى چۆناپەتى و چەنداپەتەو بەرەو باشى برون، ھەرەوہا لە رووپەكى ترەوہ نزيكەك لەنيوان زانکۆکان و دام و دەزگاكانى تر دروست دەكات، ئەگەر بىتو ئەو رىگەپە بە خاوەنى بىروانامەى ماستەر و

دكتورا بدریت له دەرودى ووزارەتى خویندنى بالا، فاکتەریك دەبى زانكۆكان لەكاتى پېویست بتوانن سوود لەو توپزینەوانە وەربرگرن، ھەرودھا لە روویەکی ترەو ئەو فشارەى كە لەسەر زانكۆ ھەبە، كە ھەلگەرى برۆوانامەكان ھەمیشە روو لەزانكۆ دەكەن بۆ دامەزراندن، بى بەش نەبەن لەو مافە ئەو فشارە كەم دەكاتەو، بە بۆچوونى من بەخشینی ئەو مافە بە ھەلگەرى برۆوانامەى ماستەر و دكتورا ئەوئەندەى كە پەيوەندى بە ئەنجامدانى توپزینەوئەى زانستى ھەبە، كەمتر پەيوەندى بە وائە وئەو ھەبە لە زانكۆكان، ھەرودھا پىم باشە بۆ چارەسەر كردنى ئەو كىشەبەى ھەتادەكو ئىستا باس كرا لە لایەن ئەندام پەرلەمانە بەرپزەكانەو، ماددەى يەكەم و دووم ئەگەر يەك بخریت و بكریت يەك ماددە، ئەو كىشەبە ھەل دەكات، بەتایبەت ئەو مولاحەزەبەى كە لەسەر ئەندام پەرلەمان ھەبە، كە ئەگەر ئەو مافە شمولى بكات، من تەسەور دەكەم بوون بە ئەندام پەرلەمان ھۆكارىك نەبە بۆ ئەوئەى رېگر بى ئەندام پەرلەمان بىر نەكاتەو، يان نووسینی ھەبى، چ بە توپزینەوئەى زانستى بى چ تەئلیفى كتیب بى، بۆبە مافى سروشتى خۆبەتى بەپى توانای خۆى توپزینەوئەى زانستى ھەبوو، مافى تەرقىە كردن بېگریتەو، ھەرودھا خالىكى تر كەمن بەپېویستى دەزانم لیرە باسى بكەين، ئەگەر ئەو ياسایە ئىقرارى لەسەر بكرى، پېویستە ووزارەتى خویندنى بالا ئەنجومەنىك يان بۆردىكى زانستى ھەبى، بۆ ئەوئەى تەقىمى ئەو توپزینەوانە بەشۆوئەبەىك باش بى، لەو كاتەى كە ئەو كەسانە توپزینەوئەى تەقدیم دەكەن، تەقىمەكە زیاتر زانستى بىت، بەپى توپزینەوئەى كە قبول بكرى، تەرقىەى ئەو كەسانە بكرى، زۆر سوپاس.

بەرپزە حسن محمد سورە / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزە تارا خان فەرموو.

بەرپزە تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپزە سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزەى ئىمە بەرامبەر بە كارىك وەستاوین ھەندىك تىنەگەبشتن ھەبە، لەوئەى كە بە سوور بوونى ئىمە بۆ تەشجیع كردن و ھاندانى توپزینەوئەى شتىكە كە جىگای دەست خۆشەبە، لەھەرسى لىژنەكە ئەگەر مەبەستەكە ئەوئەى و ھەر ئەندامىك كە قەسەى كروووە لەو بوارە، بەلام ھەز ئەكەم ئەو بەلیم ئەگەر ھاندانى توپزینەوئەى بى، چارەى تر ھەبە؟ ناتواندریت لیرەدا وەكو پلەى زانستى ببیتە سەبەبىك بۆ ئەوئەى ھاندانى، تەشجیعى ھەرە توپزینەوئەبەىك بى، چونكە وەكو د.ئاراس وتى من پشستگى ئەكەم بەرپزەى، ھەزبەش ئەكەم لیرەدا دواى بەخیرھاتنى جەنابى وەزیر بۆمان روون بكاتەو، ئەم پلەى زانستىەى دەدریت تایبەتە بە ووزارەتى تەعلیمی عالی، ئەو پلەى زانستىەى كەدەدریت من لیرەدا خواوئەى سى برۆوانامەم، بە كەلۆرىوسىك و دوو ماستەرنامەم، لیرە ئەندامى پەرلەمانم، ھەر توپزینەوئەبەىك بكرى، خۆى تەببەبەن توپزینەوئەكە رېگەى خۆى ئەگریت، من لیرەدا ئەگەر لە دەرودى پەرلەمان بى و يان لە ھەر شوینىك بى، جىابە وەكو ئىمتىازىك و وەكو شتىك دەدریت بە خواوئەى شەھادەكە، بۆ نموونە، من پىش ئەوئەى بىمە پەرلەمانىش لە سانەوى بووم، چونكە پېویستى پى بوو ووزارەتى پەرودە منى نەخستە تەعلیمی عالی،

لە پەرۆردە دەرس ئۆتەو، من نازانم چ شتی، ریکاریک ھەیه، سەبەبیک بێ بۆ دەرھێنانی ئیستا و ئەم ھەموار کردنە، ئەگەر ماف و ئیمتیازاتیکی تاییبەت بێ ئەتوانین بۆ تووژینەووی عیلمی لە وەزارەتی تەعلیمی عالی داوا بکەین، ھەندئ شت زیادە بکری وەکو رینمای، زیاتر تەشجیع کردن، بۆ ئەو تووژینەوانە کە ئەبێ، ئەگەر ئیحتیسابی دەرەجە عیلمی بێ، وابزانم ئەگەر یەکیک تەدریسی نەبێ تەفەرۆغی نادریتی لە جامیە، من نازانم چۆن حیسابی بۆ ئەکریت لە شوینیک لە کەرتیکی تاییبەت بۆ نموونە، یان لە شوینیک ئیش ئەکات، یەک دەنگ نە دەرس و تەنەووی ھەیه، نە بەحسیکی عیلمی ھەیه، نە پەپەرپکی زیاد کردوو، ئیحتیسابی دەرەجە عیلمی بەچ پێوەرێک ئەکریت؟، ھەز ئەکەم پووون کردنەوویە بێ لێردا ئیلتیباسەکە لەوھە، ئەمانەوئ چی زیاد بکەین بە ھەموار کردنەووی ئەو بەرپارە کە لەبەردەمان دا، وابزانم وەزارەتی تەعلیمی عالی ھەمووی لەناوی ھەیه، شتەکان مەوجودن ئەگەر بگەرپینەووی بیخوینینەو، شتیکی ئەوتۆ نیە کە ئیمە زیادی بکەین، ئەگەر تاوہکو ئیستا مافیک ھەیه کە خاوەن شەھادەکە وەری نەگرتوو لە دەرەووی جامیە، بتوانین بۆی ئیزافە بکەین، چونکە ماف تا نەسەندریت نادریت، خۆی شەھادەکە وەرگرتوو، دکتۆرای وەرگرتوو، ماستەری وەرگرتوو، ئەبێ جیگە ریز بێ، نەوہک ئیمە یەکەم خال، یەکسەر کردوو مانە بە ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی پەرلەمان بتەوئ و نەتەوئ خاوەنی شەھادە دکتۆراو یان ماستەرە، خۆی خاوەنیەتی، ئیتز پێویست ناکات پەرمان قورس ئەبێ و پەرمان سووک نابێ، باش ئەبین و خراب ئەبین، ئەوہ عیلاقە نیە، ئیحتیسابی دەرەجە عیلمی شتیکی وەزارەتی تەعلیمی عالی قەرار دەدات، تۆ تەقدیمی بەحست بکە دەرەجە عیلمی خۆت وەرئەگری، لە دەرەووی جامیە بێ یان لە ژورەووی جامیە بێ، ھەز دەکەم پووونکردنەوہکە لە لایەن جەنابی وەزیر بێ، دەست خۆشی لە ھەر لایەک دەکەم کە بە پەرۆشیەوہ کاری کردوو، بۆ ئەو مافیکی زیاد بکری بۆ ئەو کەسانە کە خاوەن شەھادە ماستەر و دکتۆران لە دەرەووی تەعلیمی عالی، سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپز کاک عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عبدالرحمن حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپستی منیش ھەروا دەست خۆشی لە ھەردوو لیژنە دەکەم، لیژنە پەرۆردەو لیژنە یاسایی، بەلام من زیاتر قسە لەسەر ئەوہ دەکەم کە ئەو پەرۆژە زیاتر لەخۆی دەگری، لە ماف و ئیمتیازات لەخۆی دەگریتەو، ئەمە چۆن ئیمە ئەتوانین پلە زانستی تەحیدید بکەین و بەدەین بە کەسیک کە لە بواری خۆی ئیشی نەکردبێ؟، ئەو پلەھە لەحەق و ماف و بەدەستی خۆی بەدەستی نەھێنابێ، مەسەلەن ئیمە لێرە باس لە دەرەووی وەزارەتی خویندنی بالادەکەین، وەزارەتی خویندنی بالادە ئەو کەسە کە لەوئ ئیش دەکات و یان لەوئ تەعین دەکریت، ئیش بۆ ئەوہ دەکات و خزمەتی ئەو وەزارتە دەکات، دەرس بە خەلک ئەدات، ئینجا ئەوہ بە مافی خۆی ئەچیت و ئەو پلەھە وەرئەگریت، ئیمە لێرە ھەروا یەکسەر ئەلین با پلە ئەو کەسە

كە ئىستا دامەرزراوھ لەدەزگايەكى تری حكومەت، راستە خزمەت بەم گەلە دەكا، بەم میللەتە دەكا، ئىستا لەپەرلەماندا خزمەت بەمیللەت دەكا، بەلام خزمەت بەو وەزارەتە ناكە، ئەو وەزارەتە پلە دەداتە خو، من وەك پەرلەمانتار ئەو پلەپلە نادەمە ئەو، ئەگەر من بەدەم ئەوئى لە وەزارەت ئىش دەكا يان دەرس دەئى مامۇستا چۆن ئەمە لىرە بچىت بىتتە يارىدەدەر يان عەمىد كە شتىك لەوى بەرزتر؟ يەكسەر لىرە لەوى بەرزتر دەبىت، لەوى دەرس دەدا ئەما لىرە ئىمتىيازو حقوقىكى تری ھەپە كەئەندام پەرلەمانە، ئەمە بەھەموو شىوھەك دژى زانستىيە، دژى ياسايە، دژى ھەموو عورف و عادەتتىكى دونىايە، ئەمە ھەر نابى، ئەگەر بىين نموونەمان ھەپە لەسالى (92 و 93) زۆر مامۇستا ھەبوون، خەرىج بوون، بەلام خوڤان تەعین نەدەكرد، دەچوونە شەرىكەيەك يان كۆمپانىيەك ئىشيان دەكرد پىنج، شەش وەرقەھى دۆلارىيان وەردەگرت، لەمەكتەبەكان سەد دىنارى يان دووسەد دىنارىيان ھەر بەخۆرايى بوو، بەخۆبەخشى ئىشى بو دەولەت و حكومەت دەكرد كەدەرسى دەدا بەقوتابخانەكان، بەلام ئايا ئەمە دوای ئەو پەشىمان بوو كەھات خەرىكە خوڤان تەعین بكەن، كەتەعین بوون بەبى ئەوئى بچىتە رىزى ئەو پلەپلە كەلە (92) تەعین بوو، ئىستا لە دوو ھەزارو سى و چوارو پىنج تەعین بوو، ئەكرى ئەو لىرە يەكسەر بلىين ئەوئى مامۇستايە بچىتن پلەپلە وەربگرت، ئەمە بەھىچ شىوھەك نابى، ئەمە دژى عورف و عادەتە، ئەمە نابى ئىمە لىرە يەكسەر ئەو قەرارە دەربكەين، ئەمە ناكرى ھەركەسى لەجىي خوئى ئىش دەكا و پلە وەردەگرت بەرپەزبەندى خوئى، بەئىشكردنى خوئى، بەخزمەتكردنى ئەو دائىرەپە، ئىنجا ئەبىتە عەمىد و يارىدەدەر ئوستازو ئىتر سەرۆكى ھەر شتىك بىت لەوى لەو جىيە وەردەگرت، ھەتا حاكىمى قەزا لەمەحكەمەكان چۆن ئەبىتە قەزايى؟ ئەبى خزمەتى ھەبى، ئەبى پلە پلە بچىتە پىش ھەتا ئەبىتە قازى، حاكم وەربگرت ئەمە يەكسەر لىرە بلىين ھەموو شتىك ئەبى پەرلەمان قەراردات و ئىمتىياز بەدات بەخەلك، راستە پەرلەمان جىي تەشرىعيە، بەلام ناكرى ئەمە، ئەمە دژى عورف و عادەتە، ئەمە بەراى من ئەم پەرۆھە رەت بكرىتەو لەخۆراى لەبنەرەتەو ئىمە نابى دەستكارى لە كاروبارى وەزارەتەكان بكەين، كاروبارى دائىرەكان بكەين، ئەوئى لەسەر فەرزبەكەين بلىين ئەبى تۆ پلە بەدى بەو براپە لىرە ئەندام پەرلەمانە لەوى بچىتەو بىتتە يارىدەدەر يان عەمىد يان كەسانىكى تر يان ھەرپلەپلەكى تر بىتن يان ھەرچىيەكى تر بىتن، ئەو وەزارەتە خوئى رىنمايى خوئى ھەپە، ياساى خوئى ھەپە، ئەگەر پىويست بوو دەپنرئىت، ھەموارى دەكەين، ئەو بەرگەپە كە پىويست بوو ئىزافەى دەكەين، زۆر سوپاس.

بەرپەز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپەز ناسك خان فەرموو.

بەرپەز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپەز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بكرى سەرەتا لە عىنوانەكەو دەست پى بكەين، چونكە وابزانم ئىمە قسە لەسەر عىنوان و ماددەى يەكەم دەكەين، عىنوانەكە لىزنەى پەرورەدە كەردووينا بە ھەژماركردنى پلەى زانستى و رازەى زانكوئى

ئەم عىنوانە لەرووى تەشرىعەو مەن پېم وایە ئەوئەندەى شارەزابووم ئەو سى سائە تۆزىك تەواو نىيە بۇ؟ لەبەر ئەوئەى ئىمە ياساىەكى (56) ماددەىمان ھەيە بۇياساى تەعلیم عالی، كەتۇ ئەئىی ھەژماركردنى پلەى زانستى و رازەى زانكۆى كەئەننەھو ھاتووى تەعدىلېكت لەياساى ژمارە (10)ى سالى 2008، لەبەر ئەوئە مەن پېم وایە ئەبى عىنوانەكە وابى كە داتناوئە ئەصلى ناوەرپۆكەكەى كە ئەم پەرۇزە ياساىەى بۇ نووسراوئە ئەوئەى كەئەئى بۇ ھەلگىرانى بىروانامە لەدەرەوئەى وەزارەتى خویندنى بالآ، ئەبى ئەم عىنوانە وازح بى، ناكړى عىنوانە والېبەكەىن لەبەر ئەوئە بەرپاستى مەن لەگەل گۆرپىنى عىنوانەكە نىم، لەبەر ئەوئەى ئەگەر ئەم عىنوانە و الېبەكەىن كەئەننەھو تەعدىلى ياساىەكەمان كىردووئە كەتەعدىلمان نەكردووئە، ئەوئە يەك.

دوو/ سەبارەت بەماددەى يەكەمى پەرۇزەكە، ماددەى يەكەمى پەرۇزەكە زۆر لەسەرى نارپۆين كاتېك دىى باس لەئەندامى پەرلەمان دەكەى كە ئەئىی ئەو ماوئەىەى كەمامۆستای زانكۆ، جارى ئەصلەن تۇ كەمامۆستای زانكۆ بووى بەدەر لە ئەندامى پەرلەمان، مامۆستای زانكۆ يەئەى ھەئەى تەدرىسى زانكۆیە، بەپىى ياساى كە لەماددەى (44) ياساى ژمارە (10)ى 2008 وەزارەتى تەعلیم عالی چارەسەرى ئەو قەزىبەى كىردووئە، مامۆستایەك كە ئەندامى ھەئەى تەدرىسە بچىتە ھەر شوپىنېك حىسابى پلەى زانستى و ھەموو شتىكى بۇ دەكرىت، بەلام كە دىتە سەر ئەوئەى لە ئەندامىيەتى پەرلەمان بەرپاستى مەن لەگەل رېژم بۇ ھەموو ئەوانەى كە ماجستىرو دكتورايان ھىنايە لەئەسنای زانكۆ غەرىبە بەلامەوئە تۇ ئەندامى پەرلەمان بى، بەلام بچى وەزارەت پلەت بەرزىكەتەوئە ئاخىر ئەمە باشترىن فرسەيە بۇئەوئەى وەزارەتېك شت بدا بەتۇ، بەلام دوایى تۇ چۆن ئەتوانى مەحاسەبەو موتابەعەى بكەى؟ چونكە بەرپاستى ئەمە يەئەى زىاد كىردنى شتىك بۇ پەرلەمان كەلەلایەن وەزارەتېكەوئە ئەدرىت پىى لەكاتېكدا خۇى موتابەعەى ئەو وەزارەتە دەكا ھەر خۇى جىى ملاحەزىيە ئەوئە يەك، دوو ھەتا ئىستا تەعدىلى ياساى خانەنىشىنى پەرلەمان نەكراوئە، يەئەى تۇ ئۆتۆماتىكىيەن موستەقىلى كەتەواو دەبى خانەنىشىنى، كەواتە مامۆستای زانكۆى يان ھەرشتى بى يەك راتبە، ئەگەر بىت و گۆرآ، ياساكە ھەمواركرایەوئە، كەواتە ئەبى بۇ ھەموو بى، ئەبى بۇ منىش كە مامۆستام بەكەلۇرپۆسم ھەيە بەنموونە ھەر حىساب بكرى، وەكو ھەموو ئەوانى تر، لەبەر ئەوئە پېم وایە جارى عىنوانەكەش وەكو خۇى بى، چونكە بەرپاستى ئەم پەرۇزە ياساىە بۇ ئەوانە كراوئە كەھەلگىرى شەھادەى ماجستىرو دكتوران لەدەرەوئەى وەزارەتى خویندنى بالآن ئەمە خائىك، خائىكى تر سال و نىوېك پىش ئىستا لەسەردەومى وەزىرى خویندنى بالآى پىشودا پرسىارىكەم ئاراستە كىرد سەبارەت بەو كىرغەى كەھەيە فەرق لەنپوان وەزارەتەكانى تر و وەزارەتى خویندنى بالآ لۇدېكى زۇرى دروست كىردووئە بۇ وەزارەتى خویندنى بالآ نەك تەنھا لە ماجستىر و دكتورا وەكو ئىشارەتايان پىكرد قانونىيەك ئەمەرپۇ تەخەروج دەكا ئەوئەى لە وەزارەتى خویندنى بالآ دەوام دەكا وەكو شمولى ياساى دەبل مەعاش وەردەگىرى لەكاتېكدا ھەمان رەفېقەكەى تەبەئەن ئەوئە شمولى ھەموو كەسىك ناكآ، دەبى واستەت ھەبى، لەبەر ئەوئە غوبنېك دروست دەكا بۇ ھاوئاستەكانى خۇى لە دامودەزگاكانى تر ھەمووى ئەئى ئەگەر ئەمەن واستەم ھەبوایە ئىستا دەبلم وەردەگرت، ئەو ھەمان شەھادەى منى ھەيە، ھەمان خزمەتى منى ھەيە، كەجى لەوئە

ووردەگىرى بەواستەيەك يان بەحەفەكى خۆى، يان بەپىي پىيوستى لەوئ دەبل ووردەگىرى، كىشەى ئەمە يەنى ئەم ماجستىرو دكتورانەى دەرەو ئەو لەودا تەواو چارەسەر ناكا، بەلام تارادەيەك ماف ئەدەى بە ماجستىر و دكتورا بۇ ئەوەى بەراستى جارىكى تر هەلنەستەمەو سەبارەت بەعینوانەكەى لەگەل ئەصلى عینوانى پرۆزەكە لەگەل گۆرپىنیا نىم، ماددەى يەكەم هەر لابدرى، ئەگەر ئىمتيازات هەبوو پلەى زانستى لىدەر بكرى، چونكە بەراستى پلەى زانستى پەيوەندى بەتەدریسەو هەيە، زۆر سوپاس

بەرپىز حسن محمد سوره / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز لىژنەكان ئەگەر بەناوى خۆيان قسەبەكەن، ئەبى بچنە شوپىنى خۆيان و، ئەگەر بەناوى لىژنەكان تەوزحيان هەيە، فەرموو لىژنەى ياساى، تىكايە لەسەرەتاو ئەو بەلپىن بەهيج جۆرىك مەجال نادەم وەلامى هيج ئەندامىكى پەرلەمان بدرىتەو، تەنھا تەوزىج، فەرموو.

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە وەك لىژنەى ياساى دوو بابەت هەيە بەپىيوستى دەزانين روونكردەوەى لەسەر بدەين، بابەتەكانى دىكە ئەو لىژنەى پەرەردە كە ئەوان لە لىژنەى مەعنىنە روونكردەوەى خۆيان دەبى، پرسى يەكەم ئەوەيە باس لە رىكارەكانى بەرزكردەوەى پلەى زانستى كرا، ئىمە لەلىژنەى ياساى بەهيج شيوەيەك لەگەل هەمواركردى هيج رىنمايى و رپسا و ياساكان نين كە باس لەبەرزكردەوەى پلەى زانستى دەكا، لەهەموو ماددەكان ئەو ياسايە ئەگەر بوو ياسا يان وەكو برپار پيشكەشكرا لەهەموو ماددەكان جەخت لەو دەكەين كەدەبى بەپىي رىنمايى و رپساي بەرزكردەوەى پلەى زانستى بى، پرسى دوو باس لەتەعاروز كرا لەگەل ياساى وەزارەتى خويىندى بالاي ژمارە (10)ى سالى 2008، بەرپىزان ياسا بەش ناكرى، هەندىك لەو ئەندامە بەرپىزانە ئامازەيان بەهەندىك ماددە كرد ماددەى (19، 20، 21، 22، 24)، بەلام ياسا بەش بەش ناكرى ماددەى (44) هەيە، ناسك خان ئامازەى پىكر كە لە دوو برپگە پىك دىت و، تەنھا بەرزكردەوەى پلەى زانستى مەرج دار نەكرديە بەتەدریس كردن لە زانكۆكان، ماددەكە بەم شيوەيە دەقە عەرەبىيەكەم لەبەر دەستە (اولاً/ يحتفظ اعضاء الهيئة التدريسية بمراتبهم العلمية وسائر حقوقهم في هذا القانون والقوانين الاخرى والانظمة والتعليمات الصادرة بموجبها في حالة تنسيبهم او تفروغهم في وظائف خارج الجامعات والهيئات وتعينهم او نقلهم الى الوظائف في مركز الوزارة او مراكز الجامعات والهيئات وتعتبر مدة قيامهم بهذه الوظائف خدمة جامعية فعلية لاغراض الترقية والعلووة والترفيه والتقاعد.

ثانياً: يحتفظ اعضاء الهيئة التدريسية بحق الترقية العلمية بعد احواله الى التقاعد او في حالة تعينهم او نقلهم الى الوظائف خارج مؤسسات التعليم العالي في حالة توفر الشروط المقررة للترقية دون شرط التدريس، (واته تەدریس لە ياساكەش مەرج نىيە لەبۇ ئەوەى كەوا داوا بكا پلە زانستىيەكەى بەرز بكرىتەو، ئەو پرۆزە ياسايەى پيشكەش كرايە بەهيج شيوەيەك باس لە حقوقى ماددى ناكا، ياخود باس لەمووچە ناكا، تەنھا بۇ خاوەنى برپا نامەى ماجستەر يان دكتورا نەبى لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەرەودە، بۆيە ئەوانەى

كەپۇست و پلەيان وەرگرتىيە پېشتەر لەسەر مىلاكى وەزارەتى خويندىنى بالا بووينە ماناي ئەوۋە نىيە بەو ياسايە، بەو پىرۇۋە ياسايە مووچەيان زياد دەگرى ياخود دەرمالەيەكى زياتريان پىدەدرى، نەخىر تەنھا لەقەبە زانستىيەكەيە ئەوۋىش مەرجهكانى سالى خزمەت دەيانگىرئەوۋە، مەرجهكانى ژمارەى توۋىژىنەوۋە دەيان گىرئەوۋە، واتە ھەموو رىكارە ياسايەكانى بەرزكردنەوۋەى پلەى زانستى لەسەريان جىبەجى دەگرى، تەنھا حقوقە مادىيەكە لۇ خواۋەنى بىروانامەى بالاى ماجستىر يان دكتورا لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەروەردىيە كە ئىستا ئەوۋە كىشەيەكە ھەمان ئىمتىيازات نايانگىرئەوۋە و، جياكارىيە لەنىوان مووچە تەنھا حقوقى ماددى و ئوانە دەگرئەوۋە، زۇر سوپاس.

بەپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان.

بەپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە لەم پەرلەمانە دا لەكاتى بودجەدا ئەم سالىش و سالى پارو پىرارىش بىرە پارىيەكمان تەرخانكرد بۇ پىرۇۋەى تواناسازى، پىرۇۋەى تواناسازى دوو بەشە، بەشىكىان ئەوانەن كە لە وەزارەتى خويندىنى بالاۋە دەپۇن، بەشىكىان ئەوانەن كە لەوۋەزارەتەكانەوۋە دەپۇن، ئەمانە ھەردوو لايان كورپى ئەم مىللەتەن، خەلكى ئەم مىللەتەن، ھاوۋلاتى ئەم مىللەتەن، باشە ھەردووگىان پىكەوۋە دەپۇن لەچوارچىۋەى پىرۇسەيەكدا بەلام كاتى گەرانەوۋەيان، كاتىك كە دەگەپىنەوۋە بۇ ۋلات ھەردوو ئەم دوانە بەمامەلەى جىاواز مامەلەيان لەگەلدا دەگرى، لەبەر ئەوۋەى بەشى يەكەم لەسەر وەزارەتى خويندىنى بالا رۇيشتوون، بەشى دووۋەم لەسەر وەزارەتەكان رۇيشتوون، ئەمە جياكارى نىيە لەبەينى يەك چىن و توۋىژە كە پىكەوۋە رۇيشتوون.....

بەپىز حسن محمد سورە / جىگرى سەرۇكى پەرلەمان:

لەسەرەتا باسەم كىرد ھەمووتان باسى ماددەى يەكەم و دووۋەمتان كىرد، لەبەر ئەوۋەى پەيوەندىيەكى زۇرى بەيەكەوۋە ھەيە، بۇيە ئىمە رىگامان دا يەعنى بەپىستى تەوزىجەكەش با ھەر بەو شىۋەيە بى، فەرموو.

بەپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بۇيە لەسەرەتاي ناوۋەكەوۋە ئىمە دەبى بلىين بۇ دەرچوان، راستە ئىمە وەكو لىژنەى پەروەردە لەپىش دوو سال كاتىك ئەم راپۇرتەمان نووسىوۋە، ناوۋەكەيمان كورتكردۇتەوۋە، بەلام ئىمەش ئىستا گەيشتووينەتە ئەم قەناعەتە دەبى ناوۋەكەى وەك ئەصل بىمىنئەتەوۋە بۇ ئەوۋەى تەوزىجى زياتر بدات، قانۋەكە دەرىكەوۋىت كە مەبەست كىيە؟ ئەوانەى كەلەدەرەوۋەى وەزارەتى خويندىنى بالاى ھەلگىرى ماجستىر و دكتوران، بەپىى رىكارە ياسايەكان مامۇستايەكى زانكۇ چۇن لەقەبى عىلمى وەردەگرى؟ چۇن بەرز دەبىتەوۋە لەقەبە عىلمىيەكەى؟ بەھەمان شىۋە كەس نەيوتوۋە لەبەر دەرگاي وەزارەتەكەيەوۋە بوەستى و بىبەخىشئەوۋە، پىى

بلى ئىمە لەقەبى عىلمى بۇتۇ، بەپپى رېكارە ياسايەكان ئەوسا كە ئەو ياسايە دەرچوو لىژنەيەك دروست دەبى وەزارەتى خويندنى بالا ئەو لىژنەيە ئەو كارە دەكات كە چۆن بوووە ئەوانەى كە لەناو وەزارەتى خويندنى بالادا پلەى زانستىيان بەرز دەگريتهو بەهەمان شپو ئەوانەى لەدەرەوۋى وەزارەتى خويندنى بالان، چونكە جياوازى لە ماف و ئىمتيازات دا ھەيە، ھەموو ھاوولاتىەك خىبرەى ھەيە، ئەوۋى كە ئەكادىمىيە و ھەلگىرى شەھادەى بەرزە، خىبرەيەكى ھەيە، ھەقى خۇيەتى بەرامبەر بەو خىبرەيەى ھەيەتى ماف و ئىمتيازاتى ھەبى، عەببى تىدا نىيە ئەگەر ئىمە بلىين كەسك لەدەرەوۋى وەزارەتى خويندنى بالا دا دەبى ماف و ئىمتيازاتى ھەبىت، ئەوۋە عەببە نىيە، بەپپى رېكارە ياسايەكان وەقەتەش ئىمە لەلىژنەى پەرورەدە باسى ئەوۋەمان نەگردوۋە لەدەرەوۋى رېكارە ياسايەكان ئەو تەرقىانە بگرى، بۇيە دەبى حىسابى ئەوۋە بگەين دەرچوانى پروسەى تواناسازى لەسەر ئاستى وەزارەتەكان مافى خۇيانە ياسايەك ھەبىت و، بەتايىبەتى ئىمە ئىستا لەم كاتەدا كىشەيەكمان ھەيە لەوۋەزارەتى پەرورەدە ھەرچەندە لەماددەى چوارەم لەبىپارىكمان ھەيە لەو پەرلەمانەوۋە دەرچووۋە كە ياساى ژمارە (17)ى سالى 2000، ياساى يەكەم ھەموارگىرنەوۋى ياساى ژمارە (4)ى سالى 1992ى وەزارەتى پەرورەدەى ھەرىمى كوردستان ياسا دەرچووۋە بەياسا، بەلام ھەتا ئىستا جى بەجى ناكرى بەتەواوۋەتى لەماددەى چوارەمدا ئەلى سىھەم ھەلگىرانى بىرونامەى ماجستىرو دكتورا ئەوانەى لە سلكى تەدرىس لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەرورەدە كاردەكەن ھەموو ماف و ئىمتيازاتىكى ھاوشانەكانى خۇيان لەزانكۇكان كاردەكەن ھەيە، ھەتا ئىستاش جى بەجى ناكرى، بۇيە داوا كارىن لەبەپىرتان لە ئەندامانى پەرلەمان بەو تىروانىنەوۋە سەيرى ئەم ياسايە بگەن بۇ ئەو خەلكانەى كە لەدەرەوۋى وەزارەتى خويندنى بالا شەھادەى بالايان ھەيە، ھەقى خۇيانە تويژىنەوۋى زانستى بگەن و، بلا وكراوەيان ھەبى، كۆر و سىنارىيان بۇ بەستى، تەرقىيەى عىلمىيان ھەبى، بەپپى ئەوۋى كە لەوۋەزارەتى خويندنى بالا دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەپپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

تكاىە ئىلتىزام بەكات بگەن بۇ ئەوۋى بتوانىن ياساكە تىپەرپىنن، فەرموو كاك عمر.

بەپپىز د. عمر حمد امين (نورەدینى):

بەپپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەپپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئەم پىرۇژە ياسايە سى بابەت رىكەدەخات، يەكيان پىدانى پلەى زانستى، بەگويەرى ياساى وەزارەتى خويندنى بالا لەسەر سى بنەما پلەى زانستى دەدرى و بەرز دەكرىتەوۋە، يەكەمىيان تۇ بىرونامەت ھەبى، ماجستىر و بۇ سەرەوۋە، دووۋەمىيان ئىنتاجى عىلمىت ھەبى، واتە بەرھەمت ھەبى، باس و تويژىنەوۋى زانستىت ھەبى لەگەل سالانى خزمەت، سىيەمىيان تۇ تەدرىس بگەى، بەلام بۇ ئەوانەى ھەلگىرى بىرونامەى ماجستىرو دكتوران تەدرىس ناكەن دوو بنەماى تىدان تىدا ھەيە، يەكەمىيان ئەوانە بىرونامەى بالايان ھەيە، ماجستىر و دكتورا، دوو: ئىنتاجى عىلمىيان ھەيە، باس و تويژىنەوۋى زانستى و لىكۆلىنەوۋەيان ھەيە، ئايا رەوايە بۇ ئەوانەى ھەلگىرى بىرونامەى ماجستىر و دكتوران تەنھا لەبەر

ئەۋەدى لەيەككەك لەزانكۆكان وانە نالئەنەۋە، بەلام بېروانامەى بالايان ھەيە، بەلام ئىنتاجى عىلميان ھەيە، بەلام داھىيانى عىلميان ھەيە، تۆ پلەى زانستيان نەدەيتى؟ بەدىۋەگەى تر دا ئايا رەۋايە بۆ ھەلگىرانى بېروانامەى ماجىستىر و دىكتورا لەيەك ۋالاتدا كەھەموويان ھاۋۋولاتى ئەم ھەرىمەن تەنھا تايبەت بى بەۋانەى لەزانكۆ دەرس دەلئەنەۋە؟ ئەمە لەپراستىدا بەتېروانىنى ئىمە ئەم لىك بەستەنە لىك بەستىكى مەنتقى نىيە، چۈنكە لىرەش لە ۋالاتانى ترى دونياش ھەلگىرى بېروانامەى ماجىستىر و دىكتورا ھەيە، مامۇستاي زانكۆش نىيە، ئىنتاجى عىلمى، داھىيانى، لىكۆلئەنەۋەى، تويژىنەۋەى زانستى زۆر زياترە لەۋەى كە مامۇستاي زانكۆيە، من كە خۆم مامۇستاي زانكۆ بووم، بۆيە پىدانى پلەى زانستى و تەرقىيە كردنى عىلمى ئەۋەى كە لەناۋ ئەو پېرۇژە ياسايە دايە ئەلئە دايە، سەبارەت بەۋەى كە رەپتى بە ئەندامى پەرلەمان كرا تەنھا مەسەلەكە گەشەكردنە، واتە ھىنە، تەرقىيەى عىلمىيە، بەرز كردنەۋەى پلەى زانستىيە، كە تۆ لەپەرلەمان بى، ھەلگىرى نازناۋىكى زانستى بى، يان بېروانامەى ماجىستىر و دىكتورا ھەبى، ئىنتاجى عىلمىت ھەبى، بۆ رىگەت پىنەدرى كە تەرقىيە عىلمى بگەى؟ تەرقىيەى عىلمى بۆ ئەندامى پەرلەمان يەك فىلس زياد ناك، كەباسى ئىنتىياجىتى عىلمى دەكرى وانىيە، لەم پەرلەمانە بەرپىزە چەندىن ئەندامى پەرلەمان ھەبوون، خانەنشىن بوون يان ئىستىقالەيان كىردوۋە، پېرۇفىسۇر بوون، يارىدەدەرى پېرۇفىسۇر بوون، مامۇستاي زانكۆ بوون، ئايا كە لىرە خىزمەت دەكەن و ئىنتاجى عىلميان ھەيە، بۆ دەبى رىگىيان پىنەدرى پلەى زانستيان بەرز بگىرئەۋە؟ يان كە دەگەپىنەۋە بۆ زانكۆكانيان ھەر لەم دەۋرەيا چوار ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان ئىستىقالەيان كىرد ھەموو مامۇستاي زانكۆ بوون و لەقەبى عىلميان ھەبوو ئىستا دەچنەۋە زانكۆكان، ئايا ناكىرئ ئەو لەقەبەيان پىدېرئەۋە؟ يان ئىحتىياز بەۋەلەقەبەۋە بگەن؟ سەبارەت بەئەندامى پەرلەمان با مەسەلەكە تىكەلاۋ نەكرىن تەنھا ئىمتىيازاتىكى مەعنەۋىيە سەبارەت بە ماندوۋوون و جھودىكى عىلمى لەسەر بىنەماى پېۋەرە ياسايى و زانستىيەكان كە ئىمە جەختمان لىكردۆتەۋە لەناۋ پېرۇژە قانۇنىيەكە لەمادەى دوۋەمدى، باس لەمەسەلەى خىزمەتى ئىدارەى و خىزمەتى زانكۆيى كرا، لەمەش دا دەبى ھەول بىدەين لىكى جىبا بگەينەۋە، چۈن لىكى جىبا بگەينەۋە؟ ئىستا لەۋەزارەتى خويىندى بالآ جەنابى ۋەزىر لىرەيە، مۆزەفى ئىدارى ھەيە پلەى زانستى نىيە، تەفەرۋى عىلمى بۆ حىساب كراۋە، لەدەرەۋەى ۋەزارەتى خويىندى بالآ لەۋى ئەو مۆزەفە بەرپىزە ھەلگىرى بېروانامەى ماجىستىر و دىكتورا نىيە، بەلام لەبەر ئەۋەى ۋەزارەتى خويىندى بالآ ھەلگىرى بېروانامەى ماجىستىر و دىكتورا، بەلام تەفەرۋى عىلمى بۆ حىساب ناكىرئ، بۆيە ئەلئە دا دەبى ھەۋلئەدەين بەراستى ئەمەش تىكەلاۋ نەكەين ھەرىكە و لەمەسارى تەبىيەى خۆى حىسابى بۆ بگىرىن، ھەروەھا سەبارەت بە مەسەلەى پلە تايبەتتەيەكانىش، بەرپىزان ئىمە ۋەزىرمان ھەبوۋە پلەى پېرۇفىسۇر بوۋە، ئىستا ۋەزىرمان ھەيە دىسان لەقەبى عىلمى ھەيە، ئەى بۆ ناكىرئ لەكاتىكدا كە ئەو بەردەۋامە لە ۋەزىفەگەى خۆى ئىنتاجى عىلمى ھەيە، ئىحتىياز بەم لەقەبە عىلمىيەى كە ھىچ ئىمتىيازاتىكى ماددى بۆ ئەو ناھىنى، ھەر بۆيە لەپراستىدا ئىمە ھەۋلئەدەين كە شتەكان ۋەك خۆى باس بگەين، ئامازە بەۋە درا تەركىز لەسەر ئىمتىيازات كراۋە،

بەتەئىكىد تەركىز لەسەر ئىمتىيازات كراوه، چونكە ئەمەن و تەم سى پەرس رىكەدەخا، ئىستا دىمە سەر دوو بابەتەكەى تەرىش، ئەوئەى پەلەى زانستى نامازەم پىدا، پەلەى زانستى ئىمتىيازاتىكى مەعەنەوئەى بەگۆپەرى پەلەى پىوئەرى زانستى و قانونىەكانىش داوامان كەردووه، ئىمتىيازاتى دوووم واتە ئەم قانونە ئىمتىيازاتى تىدايە، مەعەنەوئەى و مادىشى تىدايە، بەلام هەردو ئىمتىيازاتى شەرى و رەوان بەگۆپەرى پىوئەرى قانونى، پىوئەرى زانستى، ئەوئەى پىوئەرى زانستى نامازەم پىدا، ئىمتىيازاتى دوووم ئەوئەى ئىمە هەلگەرى بىروانامەى ماجستىر و دكتورامان هەبووه، مامۇستا بووه لەيەكەىك لە زانكۆكانى و لاتە يەكگرتووهكانى ئەمەرىكا يان توركيا يان ئىران و ئىستا گەراوئەتەووه بۇ هەرىمى كوردستان، (10) سال خزمەتى زانكۆيى هەيە لەوئەى، بەلام تا ئىستا ئەم خزمەتەى لىرە بۇ حىساب ناكەرى كەدەگەرىتەووه لەوئەى لىرە دەبىتە مامۇستەى زانكۆ، نومونەمان لەلەيە هاتووه بۇ لىزەنەكەى ئىمە، ئەگەر دەلىلى سەلەندرا لەزانكۆيەكى باوئەرى پىكراو مامۇستەى زانكۆ ببوو لەوئەى و (10) سال خزمەتى هەبووه، (5) سال خزمەتى هەبووه كە دىتەووه هەرىمى كوردستان و دەبىت بە مامۇستا، زانكۆ حەقە ئەم سالانەى وەكو خزمەت بۇ حىساب بكەرى، ئەمە يەكەىك لەسالانى خزمەت، دووهميان هەلگەرى بىروانامەى ماجستىر و دكتورامان هەبووه، لەسەردەمى رىزىم و پىش راپەرىن بەهۆئەى ئىنتىمەى سىياسىيەووه رىگەى پىنەدراووه بىت بە مامۇستەى زانكۆ، مەحروم كراوه، نىردراووه بۇ دائىرەيەكى تر، نەقلى شوئىنىكى تر كراوه، بۇيە دەلىلىن سالانى خزمەتى ئەوئەى بەمەبەستى تەقاعودى بخرىتە سەر سالانى خزمەتى كە لەرابردوودا ئەمە نەكراوه، سىيەمىان هەلگەرى بىروانامەى ماجستىر و دكتورامان هەبووه، پىشمەرگە بووه، كە دىتەووه ئىستا بوئە مامۇستەى زانكۆ يان لە دائىرەيەك خزمەت دەكا، حەقە ئەم خزمەتى پىشمەرگەيەتىيەى وەكو خزمەت لە چوار چىوئەى وەزارەتى خوئىندىننى بالادا يان وەزارەتەكەى تر دا بەمەبەستى تەقاعودى بۇ حىساب بكەرى، بەس لىرە دا زىاتر وەكو مامۇستەى زانكۆيە مەبەستمان كورتى بكەمەووه كاك دكتور، باش، باس لەووه كرا كە مومارەسەى مېنە شتىكە، پەلەى زانستى شتىكى تر، لەگەل رىزدا مەن پىم وايە دىسان ياساى وەزارەتى خوئىندىننى بالاش رەپتى كەردووه بەيەكەووه، تۇ ئەگەر مومارەسەى مېنەى مامۇستەى نەكەى بەپى ياساى وەزارەتى خوئىندىننى بالا لەقەبى زانستى پىندارى، ئەو كاتە لەقەبى زانستى پىندەرى كە مومارەسەى مېنەى مامۇستەى بەكى، بەگۆپەرى ياساى وەزارەتى خوئىندىننى بالا ئىستا رىك بەم شىوئەى كە ئىمە لەسەر ئەوئەى سەرنەجمان هەيە، بەهەر حال كۆمەلىك سەرنەج و بىر و بۇچوونى تر هەيە، بەلام سەروكايەتى پىمان دەلى با كۆتايى پى بەئىنن لە ماددەكانى تر دا هەولەدەئەىن روونكەردنەووهى زىاتر بەئىن، زۇر سوپاس.

بەرىز حسن محمد سورە / جىگەرى سەروكى پەرلەمان:

د. ئاراس فەرموو.

بەرىز د. ئاراس حسين محمود:

بەرىز سەروكى پەرلەمان.

لهراستیدا زۆر بەگورتی دەمەوی ئاماژە بەو بەکەم کە جیاوازیەکی زۆر ھەبە لە بەینی تەرقیە عیلمی لەگەڵ تەرقیە وەزیفی لەراستیدا، بەپێی ئەو ماددانە کە د. رۆژان ئاماژە پێدا ھەرچەندە من یەکیک نەم لەوانە کە پرۆژەکەم تەقدیم کردبۆ، ئەگرێ ئەو پرۆژەبە لە چوارچێوەی ئەو ماددە یاسایانە بەشیوەیەکی دیکە دابەڕێتەووە زیاتر لە قوناعی ئیستا ئەو کەسانە ئەگریتەووە کە پێشتر لە خۆیندنی بالاکاریان کردووە و لەقەبە عیلمییان ھەبوو، نازناوی زانستیان ھەبوو، بەلام ئیستا ھاتوون لە دەزگایەکی دیکە دەروەدی خۆیندنی بالاکاردەکەن، دەگرێ ئەوانە بەپێی ئەو ماددانە کە لە یاسای خۆیندنی بالاکاریان ھەبوو، بەپێی ئەو رێنمایانە وەزارەتی خۆیندنی بالاکە بەردەوام بن لەبەرز کردنەووە پلە زانستی، چونکە پێشتر خۆیان لەزانکۆ کاریان کردووە، ئەگرێ ئەو ھەبە کەوا بگەرینەووە زانکۆ یاخود بەردەوام بن لەسەر بەرز کردنەووە پلە زانستی، ئەگر رێم پێبدەن پرۆسە تەرقیە عیلمی ھەروا ئاسان نییە، پرۆسە تەرقیە عیلمی دەسپێدەکا بە پیشکەشکردنی داوايەک بۆ بەشیکی زانستی لەکۆلیژییکی موختەس، ئەو بەشە زانستیە ئەنجومەنی ھەبە پێدەلێن ئەنجومەنی بەش، ئەبێ رازی بێ لەسەری دواتر لە ئەنجومەنی بەش بەرز بکریتەووە بۆ ئەنجومەنی کۆلیژ، ئەنجومەنی کۆلیژیش رازی بێ لەسەری دواتر ئەنجومەنی کۆلیژیش بەرز دەکاتەووە بۆ ئەنجومەنی زانکۆ، ئەبێ ئەنجومەنی زانکۆ رازی بێ لەسەری ئەو کاتە فەرمانیکی پێدەر دەگرێ کەپێی دەلێن فەرمانی تەحزیر (پشتگیری) ئەو کاتە ئەتوانی بەحسەکە بکا، کە بەحسەکەشی کرد دواتر ئەبێ بالاکارییەووە لەگۆفاریکی زانستی باوەر پیکراو نەک ھەر گۆفاریک، کە لە گۆفارەکەش بالاکارییەووە دواتر ھیشتا ھەر تەرقیە پێناکە، چونکە ئیمە ئەو لەقەبانە کەوا ھەمانە لە مامۆستای یاریدەدەرەووە بۆ مامۆستا دواتر لەمامۆستاوە بۆ یاریدەدەری پرۆفسیۆر دواتر لە یاریدەدەری پرۆفسیۆرەووە بۆ پرۆفسیۆر ھەمانە، ئەگر رێم پێبدەن بەرپز سەرۆکی پەرلەمان بۆ روونکردنەووە و بەرچاو روونی ئەندامە بەرپزەکان، بەپێی یاسا ھەر بەرپزێک کە مودەریس موساعیدە واتە مامۆستای یاریدەدەرە جارێ دوو سال بوو ئیستا سالی ئەوێت لەو ماوەیە دوو توێژینەووە پێشکەش کردبۆ ئەو دوو توێژینەووەیە بەو پرۆسەیا رۆشتبۆ کە من باسکرد، ئینجا دواتر دەتوانی داوايەکی دیکە پێشکەش بکا بۆ بەرز کردنەووە پلە زانستی، ئینجا ئەتوانی داوايەک پێشکەش بکا، داوايە کە ئەو داوايە پێشکەش دەکا لیژنەیکە تایبەتی ھەبە لە زانکۆ پێدەلێن لیژنە تەرقیاتی عیلمی، بەشیوەیەکی نەھینی ئەو توێژینانە ئەنیرۆ بۆ کولی یەکەکیان بۆ دوو یان بۆ سالی ھەلسەنگینەری زانستی کە پێدەلێن موقیەمی عیلمی، ئەبێ ئەوان پەسەندی بکەن و بپتەووە ئەو کاتە ئەو فائیلە ھەمووی بخریتەووە بەردەمی ئەنجومەنی لیژنە تەرقیات بچیتە ئەنجومەنی زانکۆ، ئەنجومەنی زانکۆ رازی بێ لەسەری، یەعنی پرۆسە بەرزکردنەووە تەرقیە عیلمی ھەروا بابەتیکی ئاسان نییە، بۆیە تەرقیە عیلمی ھەندێ ئەندام پەرلەمانی بەرپز ئاماژەیان پێدا پەيوەندی بە مومارەسەووە نییە، تەرقیە وەزیفی پەيوەندی بە مومارەسەووە ھەبە، بەلام تەرقیە عیلمی پەيوەندی بە پیشکەشکردنی باسەووە ھەبە، سوپاس.

بەرپز حسن محمد سوره / جیگری سەرۆکی پەرلهمان:

دەمەوی تیببینه‌کتان پببلیم دياره كۆمه‌ئیک پبشنيار هه‌یه له‌سەر بابەتەكە، له‌سەر عینوان، له‌سەر ماددەى یەكەم، ئەمە ئیشی لیژنەكانە دواين سیاغەى بکەن و بۆ خویندنەوهى سببەم دەنگى له‌سەر بدرئ، بە‌لام دەمەوی ئەوه‌تان پببلیم دواى ئەوهى كە بەرپز جەنابى وه‌زیر قسه ده‌كا، كۆمه‌ئیک ئەندام پەرله‌مان داوايان كرد هەر پڕۆژه‌كە ره‌فز بكرئ، بۆیه ئیمە له پبشتریش پبشنيارى له‌و شپوه كراوه كە ئەگەر حاله‌تى وا هه‌بوو هەر له‌سەر‌تاوه ئیمە ببخه‌ینه دەنگدان دواى ئەوهى جەنابى وه‌زیر قسه ده‌كا ئەم پبشنياره ده‌خه‌ینه دەنگدان بۆ ئەوهى ئایا به‌ردهوام بین یان پڕۆژه‌كە رهنده‌كەنه‌وه، ئیستا به‌رپز جەنابى وه‌زیر فەرموو.

بەرپز د.علی سعید محمد / وه‌زیری خویندنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی:

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان.

زۆر زۆر سوپاس، به‌رپزان ئەم پڕۆژه ياسایه كە رۆژى 2010/11/8 خویندنەوهى یەكەمى بۆ كراوه له پەرله‌مانى كوردستان، دواتر به‌نووسراوى ژماره (844) له 2010/11/10 نیردراوه بۆ چوار لایه‌ن، لیژنەى كاروبارى ياسایى، لیژنەى دارایی و كاروبارى ئابوو، لیژنەى پەروره‌ده و فیرکردنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی، چوارم گشت ئەندامانى پەرله‌مان، نه‌نیردراوه بۆ وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی كە لایه‌نى په‌یوه‌ندیداره بۆ تاوتۆکردنى، دواتر له رۆژى 2010/12/29 لیژنەى پەروره‌دهو خویندنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی پەرله‌مانى كوردستان لیدوانى له‌سەر كردوو، دواتریش له رۆژى 2010/11/20 لیژنەى كاروبارى ياسایى لیدوانى له‌سەر كردوو، وه‌لامى پەرله‌مانى كوردستان دراوته‌وه، ئیمە تهنه‌ا دوینى بۆ یەكەم جار من ئەم نووسراوانه‌م پبگه‌یشتوو، به‌لام خۆشبه‌ختانه دوینى له‌و كاته‌دا ئەنجومه‌نى وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی له‌ كۆبوونه‌وه دابوو به‌ ئاماده‌ بوونى سەرۆك و ئەندامانى لیژنەى پەروره‌ده و خویندنى بالآى پەرله‌مانى كوردستان كە ئیمە میوانداریمان كردبوون بۆ تاوتۆکردنى هه‌ندى پرس له وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ، وه به‌رپزبان گوینان له بۆچوونى ئەندامانى ئەنجومه‌نى وه‌زاره‌ت بوو، هه‌روه‌ها گه‌فتوگۆی له‌باره‌وه كرا، دواتر كۆبوونه‌وه‌كە له‌بەر ئەوهى زۆر دره‌نگ ته‌واو بوو 4:30 چوار و نیو كۆتایى پبها‌ت نه‌مان توانى وه‌كو كۆ نووسبێك بۆچوونى خۆمان دابپزین له‌سەر ئەم بابەته و، به‌ واژوو به‌رپزان ئەندامانى ئەنجومه‌نى وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ پبشكەشى به‌رپزتانى بکەین، به‌لام ئەم تیببینه‌یه‌ من پبشكەش ده‌كەم، ئەگەر پب‌تان په‌سه‌ند بوو ئیمە وه‌كو وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ به‌كو نووسى فەرمى به‌واژوو سەرجه‌م ئەندامان پبشكەشى پەرله‌مانى ده‌كەین دواتر بۆ ئەوهى به‌ شپوه‌یه‌كى ده‌قیق نامازه به‌ هه‌موو بۆ چوونه‌كانمان بده‌ین، ئیمە وه‌كو وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ و توپزینه‌وه ئیستا به‌ دوو ياسا كاردەكەین، یەكەم : ياسای ژماره (10)ى سالى 2008ى وه‌زاره‌تى خویندنى بالآ و توپزینه‌وهى زانستی حكومه‌تى هه‌ریمی كوردستان، كە مادده‌كانى نۆزده تا بیست و پب‌نج ئەو بابەته ده‌گرته‌وه، دووه‌م: ياسای خزمه‌تى زانكۆی كە پبى ده‌لین (قانون الخدمه الجامعية في العراق الفيدرالى) ژماره (23)ى سالى 2008، كە به‌فهرمانى سەرۆكایه‌تى ئەنجومه‌نى وه‌زیرانى حكومه‌تى هه‌ریمی كوردستانى به‌رپز كاری پبده‌كەین و، له مادده‌ى یه‌ك تالشا: كە تیايدا هاتوو (يقصد

بموظف الخدمة الجامعية كل موظف يقوم بممارسة التدريس الجامعي والبحث العلمي والاستشارية العلمية والفنية او العمل في ديوان وزارة التعليم العالي والبحث العلمي او مؤسساتها لمن تتوفر فيهم شروط عضو الهيئة التدريسية)، بهيئتي له و دوو ياسايه بهرپژان فهرومانبهري رازهي زانكويي واته (موظف الخدمة الجامعية) بریتين له هه لگرانی پروانامه‌ی ماسته‌ر و دکتورا له‌سه‌ر ميلاکي وهزاره‌تمان، واته وهزاره‌تی خویندنی بالاً و توپژینه‌وه‌ی زانستی فهرومانبهري ناسایي ده‌گریته‌وه، که خازعن بو (قانون الخدمة المدنية) یاسای خزمه‌تی شارستانی نه‌وانی تر که هه لگری پروانامه‌ی ماسته‌ر و دکتوران خازعن بو قانونی خدمه‌ی جامیعی، که پیی ده‌لین یاسای خزمه‌تی زانکويي و، نه‌و بهرپژانه دوو شیوه‌ن یه‌که‌م: هه لگری پروانامه‌ی ماسته‌ر نازناوی ماموستای یاریده‌ده‌ر واته (مدرس مساعد) به ئینگلیزی (ئه‌سیستانس لیکچره‌ل) و مرده‌گریت، دواي نه‌وه‌ی که‌وا سیمیناریکی بو نه‌نجام ده‌دریت، نه‌و کاته له‌قه‌بی عیلمی واته نازناوی زانستی پیده‌دریت به فهرومانیکی زانکويي، دووهم: هه لگری پروانامه‌ی دکتورا نازناوی ماموستا واته (مدرس) به ئینگلیزی (LECTURAL) و مرده‌گریت، دواي نه‌وه‌ی هه‌مان سیمینار پیشک‌ه‌ش ده‌کات و، له لایه‌ن لیژنه‌یه‌ک که به فهرومانیکی زانکويي پیک ده‌هینریت نه‌و له‌قه‌به عیلمیه‌ی پیی ده‌دریت، دواي له‌قه‌به‌که‌ش به فهرومانیکی زانکويي پیی ده‌دریت و، نه‌و نازناوه زانستیه ده‌مینیت له‌گه‌ل نه‌و بهرپژره هه‌تا پله‌ی زانستی به‌رز ده‌گریته‌وه‌و، یان خانه‌نشین ده‌بییت و، یان کوجی دواي ده‌کات، به هه‌ج شیوه‌یه‌ک هه‌ج نازناویکی زانستی ناسینریت‌ه‌وه‌و نه‌سینراوه‌ته‌وه له هه‌ج نه‌ندامیکی ده‌سته‌ی وانه و تنه‌وه له هه‌ج هه‌لگریکی پروانامه‌ی ماسته‌ر و دکتورا که پیی به‌خشرا، دواي پیدانی نه‌و نازناوه به‌رز کردنه‌وه‌ی پله‌ی زانستی بو ده‌گریت واته ته‌رقیه‌ی علمی پیی ده‌گریت به پیی رینماییه‌کانی به‌رزکردنه‌وه‌ی پله‌ی زانستی، که وهزاره‌تی خویندنی بالاً و توپژینه‌وه‌ی زانستی په‌سه‌ندی ده‌کات و بریاری لیده‌دات نه‌ک زانکوکان و، په‌یره‌و ده‌گریت له سه‌رجه‌م زانکو و ده‌سته ته‌کنیکیه‌کانی هه‌ریمی کوردستان تا ئیستا، نه‌و به‌رزکردنه‌وه پله‌ی زانستیه‌ش وه‌کو کاک دکتور ناراس به‌رپژری ناماژه‌ی پیدای نامه‌ویت پیدابچمه‌وه، به پرۆسه‌یه‌کی تاییه‌ت داده‌روات که خالی یه‌که‌م بریتی بییت له‌وه‌ی که‌وا نه‌و ماموستایه ده‌بییت پرۆژه‌ی توپژینه‌وه‌که‌ی پیشک‌ه‌ش بکات به به‌ش په‌سه‌ند بگریت، دواي ته‌عزید بگریت له لایه‌ن نه‌نجومه‌نی زانکو وه‌فرمانی زانکويي پیی ده‌ریچیت نه‌و کاته ده‌ست ده‌کات به نه‌نجامدانی پرۆژه‌که‌و توپژینه‌وه‌که‌و، دواتر که بلاوکرایه‌وه له گوفاریکی باوه‌ریپیکراو دیسان دایده‌نییت هه‌تا سه‌رجه‌م پیداوایسته‌یه‌کانی ته‌واو ده‌کات نه‌و سا مامه‌له‌که‌ی ده‌ست پیده‌کات، که دیسانه‌وه جاریکی تر نه‌و توپژینه‌وانه ده‌نیرن بو ته‌قین و، له کوتاییدا لیژنه‌ی به‌رزکردنه‌وه‌ی پله‌ی زانستی بریاری لیده‌دات، سه‌روگی زانکو په‌سه‌ندی ده‌کات نه‌گه‌ر له ماموستای یاریده‌ده‌ر بو ماموستا بوو یان له ماموستا بو پرۆفیسوری یاریده‌ده‌ر بوو، به‌لام پرۆفیسوری یاریده‌ده‌ر بو پرۆفیسور سه‌لاحیه‌تی نه‌نجومه‌نی زانکویه نه‌ک سه‌روگی زانکو، ئیمه ته‌بعه‌ن سه‌بارت به هه‌لگرانی پروانامه‌ی ماسته‌رو دکتورا له ده‌ره‌وه‌ی وهزاره‌تی خویندنی بالاً و توپژینه‌وه‌ی زانستی، نه‌نجومه‌نی وهزاره‌تمان که به‌رزترین ده‌سه‌لاتی زانستی وهزاره‌ته له سی کوبونه‌وه‌ی جیادا نه‌م بابته‌ی تاوتوی

کردو، جارى يەكەم لە كۆبونەوهى ئەنجومەنى ژمارە (13)ى رۆژى 2011/6/30، دواى ئەوهى داواكارىمان ئاراستە كرابوو لەلايەن وەزارەتى پەرورەدە و ئەو قافەوه، جارى دووم لە كۆبونەوهى ئەنجومەنى وەزارەت ژمارە (11)ى رۆژى 2012/7/18، جارى سېپەم لە كۆبونەوهى ئەنجومەنى ژمارە (13)ى رۆژى 2012/8/26، بەلام لەلايەن پەرلەمانى بەرپۆزەوه، لەلايەن جەنابتانهوه تا ئىستا بە فەرمى داوامان لێنەكراوه راي خۆمان دەرپەين، لە هەرسى كۆبونەوهكەدا برپارى ئەنجومەنى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى بەم شيوهيهى لاي خوارهويه:

ههنگرانى پرونامەى ماستەرو دكتورا لە دەرەوهى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى، ئيمە پيمان چاگە سەرجهم ئەو ماف و دەستكەوت و دەرمانانەى كە دەدریت بە مامۆستايانى سەر بە وەزارەتى خويندنى بالۆ بدریت بەوانيش جگە لە نازناوى زانستى، دوو: ئيمە پيمان چاگە كە سيستمىكى تايبەت دابنریت بۆ پيدانى جوړيک لە نازناو، بە لەقەبى عىلمى دەوتریت نازناو، جوړيک لە نازناو بە ههنگرانى پرونامەى ماستەرو دكتورا لە دەرەوهى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى بدریت، من نموونەتان بۆ دەهينەوه لە عىراق كاتى خۆى موئەسسەسەيهك هەبوو پينان دەگوت (مؤسسة البحث العلمي) ههنگرانى پرونامەى بە كالۆريۆس و ماستەر و دكتورا لەوى كاربان دەکرد، پلەى زانستيان نازناوى زانستى نەك پلەى زانستيان بۆ دارپۆزراوو بۆ نموونە ياريدەدەرى تويزەر واتە (مساعد باحث)، دواى پيشكەش كردنى تويزينهوهى زانستى ئەو ناوئيشانە بەرز دەكرايهوه ئەو نازناوه بۆ (باحث) تويزەر دوايى بۆ (باحث اقدام) هەتا دوايى، لە وەزارەتى تەندروستى بۆ نموونە پزىشك كە بەكالۆريۆس وەردەگریت برگەكانى ياساى پلە بەندى پزىشكى جيبەجى دەكات (قانون التدرج الطبى) پيى دەوتریت پزىشكى خولاو هەتا دوايى، دوايى كە ماستەرو دكتوراى وەرگرت لەقەبى ئىختىساسى وەردەگریت، دوايى لەقەبى ئىستشارى وەردەگریت، لەبەرئەوه دەكریت لەسەرجهم وەزارەتەكانى ترى حكومەتى هەريىمى كوردستان سيستم وەيان نازناو دابنریت، لەبەرئەوهى بە بۆچوونى ئەنجومەنى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى و، بە پيى ياساى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى و، ياساى خزمەتى زانكۆيى بە پيى ئەو ياسايانە ئەم سيستمە تايبەتە بەو بەرپۆزانەى كەوا لەسەر ميلاكى وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستين، بەلام بەردەوام بوونى ئەو نازناوه زانستيه كاتيك كە دەبیت وەزارەتى خويندنى بالۆ تويزينهوهى زانستى وەكو ئامازەم پيكرد هيج كاتيك نە نازناويكى سەندووەتەوه نە ئەيسەنيتەوه يەك، كاتيك كە ههنگرى نازناويكى زانستى تەنسيب دەكریت ئىعارەى خەدەماتى بۆ دەكریت دەگوازيتهوه دەبیتە ئەندامى پەرلەمانى بەرپۆز، لە هەر لايەكى تر ئيش بكات و، تەنانەت كە خانەنشين دەكریت بۆى هەيه بەردەوام بىت لە ئەنجامدانى تويزينهوهى زانستى دواى ئەوهى تويزينهوهكهى تۆماردەكات لەگەل بەشى زانستى مەعنى پەيوەنديدار و، ئەگەر مەرجهكانى بەرزكردنەوهى پلەى زانستى تيدا بوو بەپيى ريكاره ياسايەكان و رينماييهكانى بەرزكردنەوهى پلەى زانستى، پلەى زانستى بەرز دەكریتەوه، ئيمە ئىستا هەمانە خانەنشينە و پلەى زانستى بەرز كراوتەوهو بەردەوامييشين لەوه و، ئيمە ئىستا برپاريكمان بەدەستەويه كە لەمەودوا

ھەلگىرانى پرونامەى ماستەر و دكتورا كە لە زانكو ئەھلىيەكان كاردەكەن بۇ ئەوانىش ئىمە لە وەزارەتى خويندىنى بالا و توپژىنەوەى زانستى بەرزكردنەوەى پلەى زانستيان بۇ ئەنجام بەدەين، بەلام ئەو پرۆسەيە دەبىت لەلایەن زانكو حكومىيەكانەو ئەنجام بەدەين نەك لەلایەن زانكو ئەھلىيەكانەو ئەنجام بەدەين، بۇ پاراستنى رەسانەى عىلمى، وەزارەتى خويندىنى بالا و توپژىنەوەى زانستى نامادەيە بۇ ھاوگارى و ھاوئاھەنگى لەرووى كارى راوپژكارى دەست نیشانكردنى نوپنەر و لىژنە پەيوەندىدارەكان كوردنەوەى خول ھەتا دوایى لە ھەر بواریك پيوست بىت، بۆئەوەى كەوا ئەو سىستەمەى كەوا ھەر وەزارەتتىكى بەدەر لە وەزارەتى خويندىنى بالا و توپژىنەوەى زانستى پىادەى دەكات و برپارى لىدەدات، ئىمە ھاوگار دەبەين بۇ جىبەجى كوردنى، بەلام سىستەمى مامۆستای يارىدەدەر، مامۆستا، پرۆفیسورى يارىدەدەر، پرۆفیسور سىستەمىكە تايبەتە بە وەزارەتى خويندىنى بالا و توپژىنەوەى زانستى، عىلاقەى ھەيە، پەيوەندىدارە بە وانەوتنەوە، بە توپژىنەوەى زانستى، بە پرۆسەى زانست خوازى بەردەوام، بە نامادەبوون لە كۆنفرانسى زانستى، لە كۆنگرەى زانستى ھەتا دوایى، بەلام وەگو وەتم پىدانى نازناوى زانستى جىايە و، بەرزكردنەوەى پلەى زانستى مەسەلەيەكى ترە، ئىمە ئەوەى كەوا پلەى زانستى لە زانكۆيەك لە زانكۆكانى ھەريمى كوردستان پىبەخشا بىت نامادەين كەوا پلەى زانستى بەرز بەكەينەوە رىگەى پىبەدەين توپژىنەوە تۆمار بكات لەگەل بەشە زانستىيەكان و ئەنجامى بدات و، ئەگەر مەرجهكانى بەرز كوردنەوەى پلەى زانستى تىدا بوو، بەردەوام بىت لەو پرۆسەيەو پلەى زانستىشى بەرز بەریتەوە، سەبارەت بەو تىبىنيەى كە وەترا تەدرىسى لىدەر دەكرىت، ئەو ئەوانە دەگرىتەوە كە خويان لە پىشدا نازناوى زانستيان ھەبوو، بەلام ئىعارەى خەدەمات، تەنسىب، نەقل كراون يان خانەنشەين بوون، ئىمە بەللى بەردەوام دەبەين لەوەى كەوا ئەگەر ئەو بەرپزە مەرجهكانى بەرزكردنەوەى پلەى زانستى تىدا بوو كارى پيوستى بۇ ئەنجام دەدەين، بەلام ئەگەر يەككە پلەى زانستى نەبوو لە ئەساسدا و، لە وەزارەتى خويندىنى بالا و توپژىنەوەى زانستى دانەمەزرا بوو، ئىمە ئەو بە سىستەمى پلەى زانستى بە سىستەمىك دادەنپەن تايبەتە بە وەزارەتەكەمان، سەبارەت بە ئەژماركردنى ئەو بابلىين خزمەتەى كەوا لە دەرەوەى ھەريمى كوردستان بەرپزىك لە زانكۆيەكى باوەر پىكراو ھەى بىت، بەرپزان مەن پرسىيارىك دەكەم ئەگەر ھاتو ھاوولاتىيەكى ئىنگلىز برپرونامەى دكتوراى وەرگرت، بەلام ئىستا دواى مانگىك چوو بۇ ئوسترااليا، چوو بۇ ئەمەريكا، چوو بۇ ئەوروپا، (20) سال لەوئ لە زانكۆيەكى باوەرپىكراو كارى كوردو پلەى زانستى بەرز كرايەو، كە ھاتەو بە ئىنگلتەرا بۇ ولاتەكەى خوى، ئايا ھەموو ئەو ماوہيەى بۇ حىساب دەكەن، بە خزمەت بۇ تەقاعودى؟ نەخىر، بەلام ئىمە ئەو خزمەتەى كە ئەو بەرپزە، ئەو ئەزمونەى كە ھەيەتى لە زانكۆيەكى باوەرپىكراو لە ولاتىكى تر پيوستە بە ھەند وەرپىگىرەت، بۇ تەعەين كوردنى، بۇ دامەزراندنى، ھەروەھا بۇ پىدانى پلەى زانستى ئىمە ھەمانە مامۆستامان ھەيە بۇ نمونە لە زانكۆى سلىمانى كە خۆم سەرۆكى ئەو زانكۆيە بووم، لە دەرەوەى ولات، لە دەرەوەى ھەريمى كوردستان، لە ئەوروپا گەراوہتەو دكتوراى ھەبوو دامان نەمەزراندوو بە پلەى مامۆستا، كە دەبىت دايمەزىنپەن بە پىي ياسا يەكسەر دامانەزراندوو بە پلەى

پروفېسور يارىدەدەر بۇ؟ ئەو ئەزمونەنى كە ھەيەتى لە رووى زانستىيەو بە نەزەرى ئىعتىبار وەرمان گرتووه، پىگەشمان پىداوہ كە يەكسەر دواى تەعینی ئەگەر توپژینەوہ ھەبیت با مامەلە پىشكەش بكات بۇ بەرزكردنەوہى پلەى زانستى بۇ پروفېسور، بۇ نموونە دكتورا اومید عمر عثمان كە ئىستا راگرى كۆلیژی پزىشكى فیتەرنەریە ھەلگری پروانامەى دكتورا بوو ھاتەوہ يەكسەر تەعینمان كرد بە (استاذ مساعد) بە پروفېسور يارىدەدەر نەك بە مامۆستا و، دواى چەند مانگیکیش بە پروسەى بەپى ریکارەکانى بەرزكردنەوہى پلەى زانستى تەرقیەى كرد بۇ پروفېسور، لەبەرئەوہ بەئى ئیمە ئەو ئەزمونەنى كە ھەلگری پروانامەى ماستەر و دكتورا ھەى بیت لە زانکۆیەكى باوهرپیکراوى دەرەوہى ولات بە ھەندى وەرەدەگرین، بۇ ئەژمار كردنى پلەى زانستىيەكەى، بەلام نەك بۇ خزمەتى وەزىفى و خانەنشینی كە ئەو لە ولاتیكى تر خزمەتى كرددوہ، ئیمە لیڤە بۆى حیساب بكەین، ئەوہش ئەو بریارە بریارى سەرۇكایەتى ئەنجومەنى وەزیرانە، بەلام ئیمەش دەست خوشى لیدەكەین، ئەنجومەنى وەزارەتى خویندىنى بالا بە كورتى بە یاسایى نازانی، كە نازناوى زانستى ببەخشیت بەو بەرپزانەى كە لە دەرەوہى وەزارەتمان كاردەكەن لەبەر جیاوازی سیستەمى یاسایى كاركردنى كارمەندانى وەزارەتمان لەگەل وەزارەتەكانى تر و، بەرپزبان یاسای خزمەتى شارستانی (قانون الخدمة المدنية) دەیانگریتەوہ، بەلام ئەگەر سەرۇكایەتى پەرلەمانى بەرپز پى چاكە ئیمە بۇچوونەكانمان بە شیوہیەكى ورد و دەقیق داریژین بە كۆنووسىك وازوو بكریت لەلایەن سەرچەم ئەندامانى ئەنجومەنى وەزارەتەوہ لەگەل ئەگەر تەحەفوزىك ھەبیت یان بۇچوونىكى تايبەت، ئیمە ئامادەین ئەوہ پىشكەش بكەین، بەلام ئەوانەى كە من پىشكەشى بەرپزتانم كرد بریتین لە پوختەى ئەو بۇچوونانەى كە دوینى تاوتوى كراو و، لە ھەردوو كۆبوونەوہى پىشتر تاوتوى داواكارى بەرپزان وەزارەتى پەرورەدەو وەزارەتى ئەوقاف داواكاریمان بۇ ھاتووه كاتى خوى و، بە نووسراوى فەرمى وەزارەتى خویندىنى بالاو توپژینەوہى زانستى پىش من وەلامى ئەو وەزارەتە پەيوەندیدارانەى داووتەوہ بە رازى نەبوونمان پەسەندنەكردنى داواكاریەكان، زور زور سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە/ جیگری سەرۇكى پەرلەمان:

ماوہى (2) سەعات و بیست و پینج دەقیقەىە لەسەر ئەو بابەتە قسە دەكەین، پىشم وایە حەقى خۆمان پىداوہ، بۆیە ئىستا دیمە سەر دەنگدان لەسەر ئەوہى ئەم یاسایە، (2) كەس تەئیدی یاساکە بكات، (2) كەسپش لەو كەسانە بن قسە بكەن كە یاساکە رەت دەكەنەوہ. ئىستا (2) كەس لەوانەى كەوا دەیانەوئیت بەردەوام بن كین؟ بۇئەوہى ناوہكانیان بنووسین، ئەوانەى كە دەیانەوئیت یاساکە بەردەوام بیت (دكتورا عمر و ناسكە خان)، (2) كەسپش ئەوانەى كە رەتى دەكەنەوہ، یەككیش لەوانەى كە لە ناوہراستە، جارى (2) كەس لەوانەى كە رەتى دەكەنەوہ دەمەوئیت بزائەم كین؟ (كاك جمال و كاك عبدالسلام)، كاك كاردۆش وەكو دەئیت من لە ناوہراستەم، كاك كاردۆ فەرموو.

بەرپز كاردۆ محمد پیرداو:

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس بۇ روونکردنەۋەكەى ۋەزىرى بەرپىز، بەلام پىشتى بە ياساپەك بەست كە ياساى خزمەتى زانكۆيىبە لە كوردستان ئىنفاز نەكراۋە، بە برىارى حكومەتى كوردستان كە ئەۋە ناياسايىبە ئەۋە يەكيان، دوو: من بۇ روونکردنەۋەكەم بە پىۋىست زانى ئىمە لە لىژنەى ياساى زۆر موناڧەشەى ئەۋەمان كەرد، ئىمە ۋە كەسانىك كە خاۋەنى ماجستىر ۋە برۋانامەى ماجستىر ۋە دكتوران وتمان حەڧە ئەۋانەى كە لە دەرەۋەى خويندىنى بالان يان لە زانكۆن لە دەرەۋەن خاۋەن داھىنانن، پىشكەوتنىان ھەبە بە پىي توڭزىنەۋە ئەۋانە بىبەش نەكرىن لەۋ مافە، بەلام ئەۋە رەبت نەكرىتەۋە بە تەدرىس ڧەرق دەكات تۇ بلىي ئەۋە دەپكەمە خزمەتى، يەنى زۆرجاران ئىمە كە بىخەپتە رەبتى بەكى بە زانكۆ ۋە تەدرىس، بە مەسەلەى ماددى ئەۋە وتمان ۋەكو دكتور ۋەزىرى بەرپىز بەخۆى ئىشارەتى كەرد وتى برادەرىك لە دەرەۋە ھاتوۋەتەۋە كە ئىمە ئەۋە پلەيەمان داۋەتى، يەنى ئىمە وتمان لەھەر مەجالىك خۆ شەرت نىە ھەموو دوكتورا ۋە ماجستىرىك بەس بچىتە زانكۆ، يەنى ماجستىر ۋە دكتوراش دەمىنىتەۋە لە دەرەۋە داھىنانىشى ھەبە، يەنى لە مەجالى زانستى، بەلام پىۋىستە لەم مەجالە حەڧى بدرىتى، پلەى بدرىتى شەرت نىە پلەى تەدرىسى بدرىتى، من باۋەرم وايە دەبىت پەرلەمان چارەسەرى ئەم كىشەبە بكات، ئەۋە مافە رىكخات چۆنى رىك دەخات ئەمە دەكەۋىنە موناڧەشە، بۇبە وتم ڧەرقەكە جىاۋازە لە بەىنى ئەۋەى رەتى بەكەمەۋە يان تەئىدى بەكەم، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

قسەكانى كاك كاردۇ ۋەكو نوقتەبەكى نىزامى حىساب دەكەين، كاك دكتور سەرۋەرىش ئەگەر نوقتەبەكى نىزامىت ھەبە، ڧەرموو.

بەرپىز د. سەرۋەر عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەست دەكەم زۆر شت وترا بەدحالى بوۋنەك ھەبە، من كە يەككىم لەۋانەى ئىمزاى ئەۋە پىرۇۋە ياساپەم كىردوۋە قسەم ھەبە لەسەر ئەۋە دەمەۋىت بەرگىر لىبەكەم، تەكا دەكەم لىرە دا رىگام پىبىدە بەرگىر لىبەكەم نەۋەكا لە دەرەۋە قسە بەكەم تەكا دەكەم، چۈنكە پىشلىكارى ياسا ھەبە ئەۋەتا كۆمەلىك ياساى تر.....

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك دكتور سەرۋەر تەۋقىعت كىردوۋە، مەجالىشت پىدرا بە تەۋاۋى دىڧاغت لىكردوۋە، حەز دەكەى من ئىستا قسەكانى تۇ ھەموۋى بلىمەۋە، بەلام ئىستا دەمانەۋىت بۇ (عام)، بۇ گىشتى نەك رەئىبەكى تايبەتى بۇ گىشتى (2) كەس تەۋزىچىكى مەۋزوعىانە بدات لەسەر تەئىد كىردن، (2) كەسىش تەۋزىچىكى مەۋزوعىانە بدات لەسەر رەت كىردنەۋەكەى، بۇبە داۋادەكەم دابنىشى، تەكايە دابنىشە، تەكايە بەپىي چ ماددەبەكى پەپىرە نىزامىبە؟ ڧەرموو.

بەرپىز د. سەرۋەر عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قەسكەم لەوۋە نىزامىيە كە جەنابت دەلىتى رەئى خوت دا، ئىمە لەسەر يەك ماددە من رەئىم دا، ئىستا سەر جەم ياساكە دەپەوئەت رەت بىرئەتەوۋە زۆر شتى ترى تىدايە تەنھا ئەوۋە نىيە، تەنھا ئەو بابەتە نىيە كە باسى لىۋە كرايە، ئىمە دىين ھەموو ئەوانى تىرىش رەت دەكەينەوۋە، تەكا دەكەم، سوپاست دەكەم ئەگەر رىگام بەدى، ئەگەر رىگاشم نەدەى ھەر سوپاس بۇ جەنابت.

بەرپىز حسن محمد سورە/ سەرۋىكى پەرلەمان:

من داوام كرد (2) نەفەر دىفاعى لى بىكات، دووانىش رەتى بىكاتەوۋە، ئەگەر لەوانەى كە دىفاعى لى دەكەن، كەسىك حەقى خۇى دەدات بە كاك دىكتۇر سەرورەر مانعم نىيە، بەلام لە (2) كەس زىاتەر مەجال نادەين، (كاك دىكتۇر عمر و ناسكە خان) دەپكەينە (3) كەس كاك دىكتۇر سەرورەر فەرموو، يەككىش لەوانەى كە رەتى دەكەنەوۋە، ئەفەين خان، ئىستا كاك دىكتۇر عمر فەرموو، تەكايە ھىچ كەس لە 3 دەقىقە زىاتەر قەسى ناكات، تەكايە بابەتەكە كورت بىكەنەوۋە ھەر يەكى 3 دەقىقە دوای 3 دەقىقە مايك قەتە دەبىت، بۇ ئاگادارىتان.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خىدر(نورەدەينى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئەم پىرۋە ياسايە بۇيە پىشلىكراوۋە يەكەمىيان فەراغىكى قانونى ھەيە، دوۋەمىيان ئىشكالىيەتىكى قانونى ھەيە، سىيەمىيان پىشلىكردنى ياسا ھەيە، بۇيە پىشكەش كراوۋە پىشلىكردنى ياساكە ئەمە ياساى وەزارەتى پەرورەدە ژمارە (17) سالى 2000 ماددەى چوارەم بىرگە سى دەلىت ھەلگرانى بىروانامەى ماستەر و دىكتۇرا، ئەوانەى لە سىكى تەدرىس لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەرورەدە كار دەكەن، ھەموو ماف و ئىمتىيازاتىكى ھاوشانەكانى خۇيان لە زانكۇكان كاردەكەن ھەيە، ھەموو حقوق و ئىمتىيازاتىك، بەمەسەلەى نازناۋى عىلمىشەوۋە، بەلام وەزارەتى خۇيىندىن بالى بەرپىز بە بىرپارىك ئىعتىرافى پىناكات، بە بىرپار دەلىت ئىمە ئىعتىرافىيان پىناكەين، بەرپىزان ئەوۋتە بە نەس ھەيە، ھى خۇيان ئىعتىرافى پىدەكەن، بەلام ھى وەزارەتەكانى تر ئىعتىرافى پىناكەن لە زمنى يەك حكومەت دا ئەم ياسا بەرپىزەش لە پەرلەمان دەرچوۋە، ئەوۋە پىشلىكردنى قانونەكە ئىشكالىيەتى قانونەكە لەوۋە دايبە بەگۇيرەى ئەو بىرپارەى وەزارەتى خۇيىندىن بالى بەرپىز، ھەر كەسىك مامۇستا نەبىت لە وەزارەتى خۇيىندىن بالى شايستەى ئەوۋە نىيە پەلى زانستى پىبىدرىت، بە رەئى ئىمە ئا لىرەدا ئىشكالىيەتى قانونى لەچى دايبە؟ ئىشكالىيەتى قانونى لەوۋەدايبە من ماستەر وەردەگرم سىمىنارىك دەكەم لە وەزارەتى خۇيىندىن بالى، نازناۋى زانستى يارىدەدەرى مامۇستام پىدەدەن، تەنھا پاشى (2) مانگ دەبم بە مودىر عام ھەتا ھەتايە ئىحتىياز بە لەقەبى عىلمىيەوۋە دەكەم، بەلام لە وەزارەتى پەرورەدەم دىكتۇرام ھەيە، ئىنتاجى عىلمىم ھەيە، دەيان باس و لىكۇلىنەوۋەى زانستىم ھەيە، چونكە لە ئەساس لەوئى پىم نەدراوۋە بە ھەياتى نازناۋى زانستىم پىنادەن، ئەوۋە ئىشكالىيەتى قانونىيە يان نا بەرپىزان؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سوره / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

ناسكە خان فەرموو.

بەرپىز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من دياره كه قسم كرد، قسم له سەر عنوان و ماددهى يەكەم كرد، بۆيە حەزم كرد ئىستا له تەئىدە دەست ھەلپم، چونكە بەراستى من تەواو لەگەل عنوانى پرۆژەكەم، ئىمە كىشەمان ھەيە لەوھى كە خەلگىك ھەلگىرى بىروانامەى ماستەر و دكتورايە لە وەزارەتەكانى تر خزمەت دەكەن، ئەو حقوقەيان نىە كە لە وەزارەتى خويندنى بالآ، ھەتا من دەلیم دەبوو وەزىرى دارايى يان وەزىرى پلان دانان لىرە بوونايە، چونكە باس لە كۆمەللىك خەلك دەكات كە سەر بە وەزارەتى خويندنى بالآ نىن، يەعنى من بۆيە دەلیم ئەم ماددهى يەكەمە ئىشكالىكى دروست كرد زۆربەى قسەكان بە ئىتارى ئەو دەپۆشت كە پرۆژەكە رەت بكرىتەو، ئەگىنا ئەصلى عنوانەكە و ماددەكانى تر حقوق دەگەرپتەو بۆ كۆمەللىك خەلك ئەو يەك، دوو: لۆگىك لەسەر وەزارەتى خويندنى بالآ ھەيە كەم دەبىتەو، ئەو خەلكەى تىرىش لە وەزارەتەكانى تر بە رەغبەتلىكى ترەو خزمەتى خويان دەكەن، چونكە ئىحساس دەكەن مافەكانىان پارىزراو، سى: زۆربەى ئەو پرۆژە ياسايانەى پىشوو تىرىش كە زۆرجار زۆرىنە رەتى دەكردەو، ئىشكال لەو دايە كە لە كىشەى خەلكەو دەنوسرىت، بۆيە من حەز ناكەم ئىستا لەبەرئەوھى سەبرى ناوەكانم كرد لەگەل رەت كرنەو بووم بۆ؟ چونكە دەزانم ئەم پرۆژەيە لە نەتىجەى كىشەى خەلكەو نووسراو يان ئەوھتا دەبىت دىسان مادام ياسايەك ھەيە پىشيل دەكرىت، كە ئەو تەنھا بۆ وەزارەتى پەرورەدەيە ئەو حەقەش كە مەسەلەن باسى ئەو دەكات ئەگەر يەككىك لە وەزارەتى پەرورەدە بوو با ھەموو مافەكانى بۆ ئەو بىت وەزارەتى خويندنى بالآ مافەكەى ناداتى، ئەوھش تەنھا باس لە وەزارەتى پەرورەدە دەكات، يەعنى ھىشتا ئەوھش حەلى وەزارەتەكان ناكات، ھىشتا ئەوھش حەلى حەمەلەى شەھادەى ماستەر و دكتورا لە وەزارەتەكانى تر ناكات، لەبەرئەوھى من پىموايە ئەو ماددەى يەكەمە ھەموومانى ئىزعاج كرد بەو نەفەسە قسەى لەسەر بكەين، چونكە باسى پەرلەمانتار بوو يەك، دوو باسى مامۆستاي زانكۆ دەكات دەللىت ئەو ماوہيەى كە مامۆستاي زانكۆ كە ئەو لە ماددەى (44) ياساى خويندنى بالآ حەل كراو، بۆيە من وتم ماددەى يەكەم زىادەيە لەبەرئەوھى شمولى ئەندام پەرلەمان دەكات، دووھم ماددەى (44) حەلى مامۆستاي زانكۆى كىردو، بەلام ئەصلى پرۆژەكە زۆر گرىنگە، بۆيە من لەگەلیم تەئىدى دەكەم بىمىنيتەو.

بەرپىز حسن محمد سوره / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىز كاك د. سەرور فەرموو.

بەرپىز د. سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بهرپرزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەم پرۆژە یاسایە کە دارپێژرایە سێ مەبەستی تێدا، دوو مەبەستە دەکریت بە دوو لقی، یەکیکیان ئەژمارکردنی پلە زانستی، یەکیکی تر حیسابی خزمەتی زانکۆیی، ئەوەی تریشیان کیشە وەزارەتی پەرەدەییە بەتایبەتی، من وێرای پشتگیریم لەو فسانەیی بۆ بەرپرزان کاک دکتۆر عمر کردی، ئایا پلە زانستی ئەوەی بەرپرزان وەزیری خۆیندنی بەلای ئیشارەتی پێدا لەو یاسایەدا کە لە ماددە (44) دەمە ئەمە تەنها ئەو کەسانە دەگریتەووە کە لەنێو وەزارەتی خۆیندنی بەلای دابوون، بۆ نمونە کە دەچیتە دەرەوە لەوانەییە یەک مانگ لەو وەزارەتە کاربکات پاشان دەچیتە دەرەوە تا هەتایە ئەو حیسابەیی بۆ دەکریت، بەس ئەو مامۆستایەکی تر کە لە دەرەوەیی بەحسی هەیه هەمان بابەتی هەیه، بە هەمان رێکار دەرۆات بۆ ئەو حیسابەیی بۆ نەکریت، بەرپرزان ئەگەر مەسەلەکە ئەندامی پەرلەمانە، ئەندامی پەرلەمان تاکیکە لەوانە، وەکو باسمان کرد ئیمە لە پەرپەرۆی ناوخواش دا حەقیکی هەیه، حەقی موکتەسەبە ئەوانەیی کە هاتووونەتە ئێرە، هیچ موختەساتیک هینیککی ماددی تێدا نیە، بەلام ئەوەی کەوا من دەمەوێت لێرە دا پرسیار بکەم لەو بابەتە، ئایا کیشەیی ئەو هەموو مامۆستایەیی کەوا هەمانە ئیستا بەتایبەت لە وەزارەتی پەرەدە سالی ئیستا نزیکی زیاد لە 400 مامۆستا هەیه کە برۆانامەیی ماستەریان هەیه، لە سالی پاردا 427 کەس چوون بۆ خۆیندنی ماستەر، لەم سال 176 مامۆستا چوون جگە لەوەی کەوا زیاد لە 1580 کەس لە تواناسازی وەکو سۆزان خان ئیشارەتی پێدا چوون لەوانی تر، ئایا کە دەگرپێنەووە بۆچی حەقیان نەبی ئەو ئیمتیازاتانەیان پێبەخشریت؟ بەرپرزان سەرۆکی پەرلەمان، بەرپرزان وەزیری خۆیندنی بەلای لە وەلام دا قسەییەکی کرد وتی ئەنجومەنی وەزارەتەمان رازی نیە بەوەی پێی وایە کاریککی نایاساییە، ئەگەر بێت و پلە زانستی بەو کەسانە ببەخشریتن، بەلام من پرسیار لە بەرپرزان دەکەم؟، پرسیار لە سەرچەم ئەندامانی پەرلەمان دەکەم؟ پرسیار لە جەنابی وەزیر دەکەم؟ ئەو یاسایە کەوا کە ئەنجومەنی وەزارەت بێت یاسا پێشیل بکات؟، کێ بەرپرسان بەرامبەر جێبەجێ کردنی یاسا لێپێچانەووە؟، وەکو ئەوەی بۆ بەرپرزان کاک دکتۆر عمر ئەمە لە ماددەیی چوارەمە لە یاسای هەمواری وەزارەتی پەرەدە کە سالی 2000 دەرچوو، یاسای ژمارە (7) ی سالی (2000) کە بە نەسی دەلیت پێویستە هەموو ماف و ئیمتیازاتیکیان پێبدریت ئەو مامۆستایانەیی لە وەزارەتی پەرەدە کار دەکەن و، هەلگری برۆانامەیی ماستەر و دکتۆران، کێ بەرپرسان بەرامبەر بەو کە لێپرسینەووە دەکات کاتیک یاسا پێشیل دەکریت؟، جگە لەمە ئیمە پابەندین بە کۆمەلێک لە یاساکانی وەزارەت، یاساکانی کە لە ئەنجومەنی فیدرال دەرەچیتن، ئەنجومەنی عێراق بەهەمان شیوہ لە یاسای ژمارە (22) ی سالی 2011، کە لە یاسای پێشتریش دا هەبوو، ئەوەتا لە ماددە (27) دا هاتوووە جەخت دەکاتەووە لەسەر یاسای ژمارە (40) ی سالی 88 لەسەر یاسای (23) ی سالی 2008 و، هەمان یاسای (22) ی سالی 2011 هەمان ماف و ئیمتیازاتی پێداو، بەرپرزان ئیمە باسەکەین دەلیت پێویست سەرچەم ماف و ئیمتیازات و دەرمانەکان لەنیوان کارمەندان و فەرمانبەران هەریم، جگە لە پلە تاییبەتەکان لەگەڵ ناوێند دا هەبیت. لێرەدا پەيوەست نیم بەو یاسایانەووە، دوا خاتم بەرپرزان سەرۆکی پەرلەمان، بەشەکەیی تری باس دەکەم کە لەو یاسایەدا هەیه،

ئىمە داواى ئوھمان كرووھ مەسەلەى ناونىشانەكىمان گۆزى كە دەلى خزمەتى زانكۆى، بەرپزان ئەمە لىستى ناوى ئەو سەدان مامۇستايەىە كە ھەبوون كە پىشتر رىگەىان پى نەدراوھ بەشىكىان رىگەىان پى نەدراوھ لەلاىەن رژیى عىراقەوھ بەھۆى پىشمەرگایەتىەوھ و بەھۆى سىاسەتەوھ نەىانھىشتوھ بچنە ناو زانكۆ، دە سال و پانزە سال و بىست سال خزمەتىان ھەبووھ بە برپا نامەى ماستەر و دكتورا لە دەرەوھى زانكۆ، دوومىان ئەو كەسانەن كەوا رىگەىان پى نەدراوھ بخوینن بەھەرەو توانىان ھەبووھ، بەلام بىست سال و سى سال خزمەتىان ھەىە لە دەرەوھى زانكۆ ئەمەش بۇئەوھىە بۇىان حساب بكرىت ئىمە لىرە دا رپوونمان كرووھتەوھ بۇىە تكا دەكەم بۇ ئەوھى ئەو كىشەىە چارەسەر بكەىن و كىشەى مامۇستايانى پەرورەدە و كىشەى ئەوانەى كەوا لە دەرەوھى وەزارەتى خویندنى بالا دا مەسەلەى بەحس و توپزىنەوھ ھان بدرىن و دامودەزگاکان بەھىز بكرىت، ئەو فشارە زۆرەشى ھەىە ھىوادارم كەوا رەد نەكرىتەوھ و بەرپزان پىشتگىرى لى بكن، ئەگەر كەموكوپىەكى تىداىە با لىرەدا چاكى بكەىن و سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

سى بەرپز لە ئەندامانى پەرلەمان دىفاعىان لىى كرو ئىستا ئەو سى بەرپزە لە ئەندامانى پەرلەمان كە دەىانەوئى ياسايەكە رەد بكرىتەوھ و فسە بكن، كاك جمال فەرموو.

بەرپز جمال طاھر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

عىرەت لە دەرچواندنى ھەر ياسايەك خزمەت كروئە يان ئاسان كروئى كارىكە، ئەگەر بىتو سەىرى ئەم بابەتە بكەىن و ئەو ياسايە بكەىن، من پىشتگىرى ئەوھ دەكەم رەد بكرىت، خالى يەكەم بۇچى رەد بكرىتەوھ؟ دەلى (احتساب الدرجه العلمىە) ئەگەر بىتو برپواتىش مەفروزە بلئىن نە (احتساب) (منح اللقب العلمى) ئەمە يەك، ئىحتساب جىايە و مەنح جىايە، چونكە مەنح تازە پى دەدەى، بەلام ئىحتساب ئەوھىە كە پىش ئىستا ھەىە، ئەمە خالى يەكەم، خالى دووم/ وەك ھەموومان دەزانىن ئەمە چەندە لەو پەرلەمانە پرۆژەىەكى وا نابىت بىتە گەشەكروئە و دەرپاز كروئە و تى پەراندن بى وەزارەى مەعنى، باش گويمان لە جەنابى وەزىر بوو كە رپوونكروئەدىان دىار بوو وەزارەت خوئىان بەدئىان نىە ئەو بابەتە بەم شىوھىە برپوات لە ياساى خویندنى بالا ئەو كىشانە ھەموو چارەسەر كراون، بۇىە من نابىنم ئەگەر بىتو ئەم ياسايەش دەرپچىت يان بەردەوام بن لەسەر ئەو بابەتە من دەبىنم كىشەىەكى گەورە بۇ خویندنى بالا دروست دەكات، ھەرەواش ئەگەر بىتو باسى خزمەت بكەىن خزمەتى وەزىفى جودايە و خزمەت لە تەعلىمات جىايە، خزمەت لە موئەسەساتى عىلمى جىايە، ھەر وەزىفەىەك دەلىلى تەوسىف ھەىە، وەزىفەى مودەرس تەوسىف كرىە، وەزىفەى مودەرسى موساعد تەوسىف ھەىە، لە حكومەت و لە وەزارەت و ھەر وەزارەتىك و ھەر وەزىفەىەك دەلىلى تەوسىفى وەزائىف ھەىە، بۇىە دانى ئەو لەقەبانە بۇ ئەو كەسانەىە كە مېھنەى تەدرىس ئەكەن، ئەگەر حىكەت ئەوھ بىت، ئەوھ قانون مەزموونى كرىە لە ماددەى 44 دەلىت ئەگەر ھاتو نەقل بوو ئىحتفاز پىوھ دەكرىت، ماناى ئەوھ نىە لى دەستىندرىت، بۇىە من نابىنم ياسايەكە

به شیوهیهك دهردهچیت چارهسهری کیسهکه دهکات، پیماویه ئهگهر یاسایهکه بهم شیوهیه دهریچیت
ئیحتماله کیسهی بۆمان دروست بییت و زۆر سوپاس.

بهریز حسن محمد سوره (جیگری سهرۆکی پهرلهمان):

كاك عبدالسلام فهرموو.

بهریز عبدالسلام بهرواری:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

من له قسهکانی پیشووش لهگهڵ ئهوه بووم ئهه یاسایه رهد بکریت، ئیستا به کورتی دهلییم لهبهر 3 هۆ،
یهکیک ئهگهر ئیستا ئیمه حالهتیکمان ههبییت که وهزارهت یان ههر لایهنیک یاسایهک جی بهجی ناکات، یان
رینمای دهردهکات که پیچهوانه یاسایهکه که ئهه مافانه یان ئهه نامانجانیه که پرۆژه یاسایه که
ههیهتی لهوی رینگای ئی دهگریت و رینگا دروستهکه ئهوه نیه ئیمه یاسایهکی تر دهریکهین و پاشان بلین
بوون به دوو یاسا پیشیل دهگریت و جی بهجی نهگریت، رینگایهکه ئهه پهرلهمانیه به کاری خوی
ههئسیت، بانگی وهزیر و ئهه لایهنه بکات و ناچار یان بکات یاسایهکه جی بهجی بکهن، ئهه هوی
سهرهکیه، ئهگهر ئهوه بییت، چونکه یاسا ههیه و جی بهجی ناکریت، من دهلییم داعی نیه یاسا دهریچیت،
دووهمیان/بهپهسمی داوا له بهریزتای بکهن بۆ ئهه خوشک و برایانه د. پرۆژان به پهله ماددهی 44 ی
خویندهوه له یاسای خدمه، ماددهی 44 خوشک و برایان داوام کرد جاری دووم بخویندریت یهک/ مافی
وهرگرتنی دهرهجهی عیلمی دیار دهکات، دوو/ مافی پاراستنی له دهست نهسانی دهرهجهی عیلمی دهکات
ئهگهر هاتو له زانکۆش دهرچوو، دووهمیان/ مافی ئهوهش بۆ ئهوهی دهرهجهی عیلمی وهربگریت، تهرقیهی
علمی ئهگهر دهرچوو له جامعه، له برگی (ب) تیدایه، ئهگهر ههدهفی دهرکردنی ئهه یاسایه دانی ئهه
مافیه یهعنی دهرهجه عیلمیهکهی له دهست نهچیت و حهقی ههبییت بۆ تهرقیه، چونکه خوی
دهرهجهیهکی عیلمی ههبوو ئیش بکات هههچنده له دهرهوهی جامعهیه، برگی 2 حهقی دهسانی، ئهه
دوو، سییهم/ بهراستی ههموو موبههرهکانی تر دههوزریتهوه لهو خوله، یهعنی یهک موبههرمان ماوه
رهنگه بلین ئهدی خهلی وهکو منی ئیستای که منی بچووک که قسه دهکهم ماستهرم ههیه و دهمهوی
وهکو ئەندام پهرلهمان دهرهجهی عیلمی وهربگرم، رجاتان ئی دهکهم ئهه رینگایه نهکهینهوه، راسته هندی
خوشک و برا دهلین، ههر هیچ نابیت دهرهجهی عیلمیم پرۆفیسۆر و یاریدهدهری پرۆفیسۆر به تهریس،
من دهلییم ریز لهوانه بگرین، ئهه نیشانه بۆ ئهه کهسانه که دهرس دهلین بۆ تهلهبهی جامعه و دیراساتی
علمی، بۆیه ئهگهر مهبهست ئهوهی سییهم رجاتان ئی دهکهم قبولی نهکهن، ئهگهر مهبهست ههردوو هوی
ئهوه بییت، رینگای تری ههیه یاسایهک ههیه و دهقه، داعی نیه ئهه یاسایه دهریچیت و سالانه وهکو ئهه

ياساينەى كە پېشىل دىكرىت و رېنمايىبەكە جى بەجى دىكرىت واتە داعى نىبە ياسايەك دىركەين، سوپاس.

بەرىز حسن محمد سوره (جىگرى سەرۋكى پەرلەمان):

ئەقىن خان فەرموو.

بەرىز ئەقىن عمر:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

دواى ئەوۋى كە كۆمەللىك ئەندامى پەرلەمان لەگەل ئەوۋە بوۋىن كەوا ئەم ياسايە پەرد بىكرىتەوۋە بە تايبەتى ئىستا كە جەنابى وەزىر لىرەيە و رەئى ئەنجومەنەكەى ئەوانى خويىندەوۋە و ديارە پىشتىگرىيەكى گەورە بوۋ بۇ ئەم رەئىيە ئىمە، ئەگەر بىتو سەيرى ياسايەكە بىكەين، ھەموو ياسايەك كە دىكرىت نىبەتى موشەرىع يەككىكە لە ئەركانەكانى ئەم ياسايە، چونكە نىبەتى موشەرىع دەبىت بۇ دانانى ھەر ياسايەك ھۆكارىكى ھەبىت، بۇيە دەبىنن ئەگەر يەك موشەرىع لە تەشرىع كىردى ئەم ياسايە و ئەم پىرۋزە ياسايە ئەوۋىيە بى كە ياسايەكە بۇ وەزارەتى لە ياساى خويىندى بالا و وەزارەتى پەروەردەى تەخويل كىردوۋە كە ئەو لەقەبە وەربىگىن، ئىمەش لەگەل ئەوۋە باين ئەوان تەدرىس دىكەن، خۇى كە دەللى مودەرس بەو كەسە دەوتىرئ ئەو لەقەبە بە ئەوۋە دەدرىت كە مومارەسەى تەدرىس دىكات، فىعلەن مامۇستايەكى ئايىنى و مامۇستايەك لە قوتابخانەيك ھەمەلەى شەھادەى دىكتۇرايە و ماستەرە كە كارەكەى خۇى دىكات، مومستەھەقى ئەوۋىيە لەبەرئەوۋى ئەو بەو رېنگايانەى كە بەرىز وەزىر باسى كىردو كاك ئاراسى بەرىز باسى كىرد، ئەگەر بەو رېكارانە بىروا و مومارەسەى تەدرىس بىكات، ھەلبەتە ئەو سى مەرجەى كە كاك دىكتۇر باسى كىرد، لەو كەسە تەوفىر دەبىت كە شەھادە و تەدرىسە، بەلام ئەگەر مېكى شەھادەيكى دىكتۇرام ھەيە و ماستەرم ھەيە لە بوارىكى تايبەتى دا بۇ نەمۇنە لەبوارى ھەندەسە ھەمە، بەلام لە دائىرەيكە دا مەن مومارەسەى ئىشكى ئىدارى دىكەم، بەلام دىكتۇرام ھەيە ئەوۋە بە چ ھەقىكە مەن دەتوانم خىزمەتەشم ھەبى، بەلام لەقەبى مودەرىس ياخود ئوستازى موساعد وەربىگىم، ئەمە يەك، جى بەجى نەكردى ياسا ئەوۋە پاسا نىبە و نىبەتى موشەرىع ديارى ناكات كەوا بۇ ئەم ياسايە، ئىمە پىرۋزەيكەى تر تەقدىم بىكەين و لىرە ئىمە دەتوانىن رېكارى تر بىگىن و دەتوانىن لىزە لەناو پەرلەمانىش دا بۇ ناو ھۆلى پەرلەمانىش بەرىز وەزىر بانگ بىكەين لىى بىرسىنەوۋە بۇچى ئەو ياسايە وەكو خۇى جى بەجى ناكات، ئەمە رېكارە تەندروستەكەيە، نەك ئىمە پىرۋزە ياسايەكى بۇ دروست بىكەين، بۇيە ئىحتسابى ئەگەر خىدمە بىكەين ئەوۋە بە تەعلىمات چارەسەر بىكەين، ئىمە دەتوانىن بە تەعلىمات ئەو ئىمتىيازاتانەى كە دەمانەوئى بە تايبەتى ئەو ماشائلا ئەو تەلەبانەى كە ئىستا لىشاويك چوونەتە دەرەوۋە و دىنەوۋە، ھەلبەتە ھەموو وەزارەتەكە بۇ خۇى كۆمەللىك ئىختىساساتى ديارى كىردوۋە خەلك بە بىى ئەو ئىختىساساتانە ئەوانە دىكات بۇ ئەوۋە ماجىستىر يان دىكتۇرا، ئەوانە كە ھاتنەوۋە ھەلبەتە خىزمەت دىكەن لەو تەعەھودىشان نووسىوۋە و دەبى خىزمەت لەو وەزارەتەى خۇيان بىكەن، بە بىى ئەوۋە ماستەرە و ئەو ئىختىساسەى مەعناى نىبە مەن لىرە كە ئەو رۇشىتوۋە دىكتۇرا و

ماستەرى ھېناوئەتەوہ لە بواری زراعیە، من لێرە لەقەبە مودەریس و مودەرس موساعیدی بەدەمی کە ئەو لە وەزارەتەکەى منە وەکو موهەندسیکی زراعی کار دەکات، ئەمە یەك، دەبێ تەعلیمات چارەسەر بکریت، ئەویش ئەنجومەنى وەزیران یاخود پەرلەمانی بەرپۆز دەتوانن برپاریک دەربکەن و تەتبیقی بکەن، ئەگەر خدەمی مەدەنى سەیر بکەین لەقەبەیک ھەبە بەناوی باحث و موساعیدی باحث، بەرپۆز وەزیریش باسی کرد، فەلەن ئەو لەقەبە لە خزمەتی مەدەنیەتە و ئیمە بەشیکین لە جی بەجی کاری ئەو یاسایە، ئەو یاسایە لێرەش جی بەجی دەکریت و دەتوانین ئیمە سوود لەو..... .

بەرپۆز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

سێ دەقە بوو، کاتت تەواو بوو، ھەر ئۆتۆماتیکی قەتە دەبیت، بەرپۆز جەنابی وەزیر ناخەر قسەى خۆت بکە، فەرموو.

بەرپۆز د.علی سعید محمد / وەزیری خۆپەندى بالآ و توپۆزینەوہى زانستی:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنھا یەك، دوو خال دەمەوئ جەختی لەسەر بکەمەوہ، یەكەم/ ئیمە وەکو ئەنجومەنى وەزارەتى خۆپەندى بالآ و توپۆزینەوہى زانستی داواکارین کەوا سەرچەم ھەلگرانی برپوانامەى ماستەر و دکتۆرا و لە دەروہى وەزارەتى خۆپەندى بالآ ھەمان ماف و دەسکەوتەکانى و دەرمالەکانیان پى ببەخشرى و بە بى ئەوہى کەوا لەقەبەى عیلمى وەربگریت، خالى دووہم/ بەرپۆز جەنابی کاک د.عمر فەرمووی وشەبەکی ھینە کە گواپە ھەلگری برپوانامەى دکتۆرا و ماستەر بۆ شایستەى ئەوہ نەبیت، ئیمە نالین شایستە، ئیمە دەلین ناکریت، لەبەرئەوہى ئەو سیستمە تايبەتە بە وەزارەتى خۆپەندى بالآ، نەمان وتووہ و نالین شایستەى ئەوہ نیە، سێیەم/ پیم چاکە سیستمیکى تايبەت ھاوشیوہى سیستمى نازناوہ زانستىەکانى وەزارەتى خۆپەندى بالآ سیستمیکى تايبەت بە عینوان دابین بکریت بۆ وەزارەتەکانى تر و بۆ ھەلگرانی ماستەر و دکتۆرا و ئەگەر پەرلەمانى بەرپۆز کاکە ئیمە کۆنووسیک پشکەش بکەین، بە دەقیقى نامادەین، زۆر سوپاس.

بەرپۆز حسن محمد سورە (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئىستا كى لەگەل ئەوہیە ئەو یاسایە رەد بکریتەوہ، دەستی بەرز بکاتەوہ؟ 27 کەس لەگەل ئەوہیە کە رەد بکریتەوہ، كى لەگەل دانیه؟ یەعنى رەد کردنەوہ نیە و یەعنى بەردەوام بوونە؟ لەسەر یاسایەکە بەردەوام دەبین، لێرە دانیشتنى ئەمەر و کۆتایى پى دینین تا سەبەى سەعات 11 ی پش نیوەرۆ، زۆر سوپاس.

د. ارسلان بابز اسماعیل

سەرۆکی پەرلەمانى

کوردستان - عێراق

د.حسن محمد سورە

جیگری سەرۆکی پەرلەمانى

کوردستان - عێراق

فرست احمد عبدالله

سکرێتیری پەرلەمانى

کوردستان - عێراق

بەخىرھاتنى بەرپىز ۋەزىرى خويندىنى بالاۋ رىكخەرى نىۋان حكومەتى ھەرىم و پەرلەمان دەكەين بەخىر بىن، ھەروەكو بەرپىزتان دوينى گىفتوگۇتان كرد لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە، من ئومىدى ئەووم دەگرد بەراستى دوينى تەواو بوو بىت، بەلام ديارە تەواو نەبوو، بۇيە ئىستا بەردەوام دەبين لەسەر ماددەكانى ئەو پرۆژە ياسايە، بەلام ھەروەكو دوينى تەحدىدتان كىردوو لە كاتى گىفتوگۇيەكاندا پەرلەمانتارىكى بەرپىز ھەقى ھەيە سى دەقىقە قسە بكات، چونكە دوينى سى سەعات قسە كراوہ لەسەر تەنيا يەك ماددە موناقتەشە كراوہ، ئەویش تەواو نەبوو، بۇيە ھەقى موراغاتى ۋەزەكە بىرپىت و ھەر پەرلەمانتارىكى بەرپىز سى دەقىقە قسە دەكات، بىفەرموون لىزنىە ياسايى، يان لىزنىە خويندىنى بالاۋ بەردەوام بن لەسەر ماددەكان.

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر دزمىي:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم گىفتوگۇى لەسەر تەواو كرا، ئىستا دىينە سەر ماددەى دووم لە ئەسلى پرۆژەكە. ماددەى دووم: ھەنگرانى بىروانامەى ماستەر يان دكتورا كە لە يەككىك لە دامودەزگا حكومىيەكاندا خىزمەت دەكەن لە دەرەوى ۋەزارەتى خويندىنى بالاۋ مافى بەرزكردنەوى پلەى زانستيان ھەبىت بەگۇيرەى رىكارە ياساييەكانى بەرزكردنەوى پلەى زانستى بە ھەمان شىۋەى كارمەندانى ۋەزارەتى خويندىنى بالاۋ.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بە ھەربىيەكەى تىكايە.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

المادة الثانية:

حملة شهادتي الماجستير والدكتوراه الذين يعملون في احدى المؤسسات الحكومية خارج وزارة التعليم العالي يحق لهم ترقية درجتهم العلمية وفق الطرق القانونية للترقية العلمية اسوة بمنتسبي وزارة التعليم العالي.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

موناقتەشە تەواو كراوہ، ئەى چۇن چووینە سەر ماددەى دووم سىوھىل خان؟ بەلى فەرموو.

بەرپىز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەگشتى باسى پرۆژەكەمان كرد، بەس ماددەى يەكەم يەكلا نەبوو، بەس لەوہ يەكلا بوو كە ئىمە موناقتەشەى بىكەين و پرۆژەكە ئىلغا نەبىتەوہ، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەرھتا ناو و ماددەى يەكەم عەرز كرا لە ئەنجامى گەفتوگۆى ئەندامانى بەرپىزدا لەبەر ئەوئى كۆمەللىك ھەئستان باسيان لەوئە كە ئەم قانۇنە پىويست ناكات ھەبىت خرايە دەنگدانەو، يەئنى ناوئەكەو ماددەى يەكەم تەواو بوو، ئىستا ماددەى دووئەمە، كە ھەردوو كىشى لەكاتى گەفتوگۆيەكاندا تىكەولايەكى يەكجار زۆر ھەبوو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

بەپىي ئەو ناوانەى كە لەلای منىش ھەيە، دوئىنى (23) كەس قسەيان لەسەر ماددەى يەك كروو، فەرموو دكتۆر سەرور.

بەرپىز د.سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوئىنى سەبارەت بە ناوئەكەش و ماددەى يەك كرا، ئەمە خوئندەئەوئى دووئەمە، لە خوئندەئەوئى سىيەمدا دەنگى لەسەر دەدرىت، بەلام لىرەدا تەرحىك ھەيە لەلایەن ھەردوو لىژنەى بەرپىز، لىژنەى خوئندەئەوئى بالۆ لىژنەى ياسايى كەوا ئەو تەرحە كراو بەجۆرىكى تر دابرىژىتەو، ئەو كاتەى كە ھاتىنە سەر دەنگدان ئەو دەرشتەى كەوا ئەوان كروويانە لە لىژنەكان ھەموو ئەندامانى پەرلەمانىش لەسەر ئەوئە مۆتەفلىق بوو، كە ئەوئى لە پرۆژەكە ھەيە رەد بكرىتەو بەو شىوازە دابرىژىت ئەو كاتە بە دەنگدان يەكلا دەكرىتەو، واتا كۆتايى پىھاتوو دەنگدان بۆ دانىشتنى پاشترە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو دكتۆر عومەر.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نورەدئىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

گەفتوگۆى دوئىنى لەسەر ناونىشان و ماددەى يەكەم بوو، لە ئەسناى موناقلەشەو ئەوانە تەرحىك ھاتە پىشەو كە ئەم ماددەيە رەنگە ھەر لەم ياسايە، لەم پرۆژەيە پىويست نەكات، بۆيە لەگەل ئەوئى كە بىروبۇچوون لەسەر ناونىشانى پرۆژە ياساكەو ھەروەھا لەسەر ماددەى يەكەم خرايە روو، ئەم تەرحەش ھاتە پىشەو كە پرۆژەكە ئىلغا بكرىتەو، بەلام خرايە دەنگدانەو كە پرۆژەكە گەفتوگۆى لەسەر بەردەوام بىت، بۆيە گەفتوگۆ لەسەر ناونىشان و ماددەى يەكەم كراو، جگە لەوئى وەكو ھەردوو لىژنە ئىمە دامانرشتۆتەوئەو سەرنجمان ھەيە، پىشنىارو بىروبۇچوون و سەرنجەكانى ئەو بەرپزانەى كە موناقلەشەيان لەسەر كروو لەلای ئىمە تۆمار كراو، دوئى ئەوئى گەفتوگۆ لەسەر پرۆژەكە تەواو دەبىت، ئىمە جارىكى تر صياغەى دەكەينەو، بۆ ئەوئى لە خوئندەئەوئى سىيەمدا دەنگى لەسەر بدرىت، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

كهواته ماددهى دووهميش موناقيهشهى لهسهر كراوه و دهنگدانهكەش دەمینیتهوه جهلسهى داهاتوو، بهس ماددهى يهكهم موناقيهشه كراوه؟ واتا ماددهى دووم موناقيهشه نهكراوه، باشه ئهوه ماددهى دووم خویندرایهوه بهكوردی و عهرهبیهكەى، فهرموو لیژنهى یاسایى.

بەرپز د.رؤژان عبدالقادر دزمی:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ئیمه وهك لیژنهى یاسایى تیبینیهكمان لهسهر ماددهى دووهميش ئهوهیه له ریزی كۆتایی (به ههمان شیوهى كارمەندانى) ئه و رستهیه ههلبگریت، ماددهكه دابەرپزیتتهوه دواى ههلبگرتنى ئه و رستهیه لهناو ماددهى دووم، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

لیژنهى خویندنى بالآ.

بەرپز د.عمر حمدامین خدر(نورهدینی):

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

رهئى لیژنهى ئیمه ئه و كات وا بووه كه (ههلبگرانی بروانامهى ماستهر یان دكتورا كه له یهكێك له دامودهزگاكانى ههریمی كوردستان، یان كهرتى تاییهت خزمهت دهكهن مافی پیدان و بهرز كردنهوهى پلهى زانستیان دهبیئت بهگویرهى ریکاره یاساییهكانى بهرز كردنهوهى پلهى زانستی كه لهلایهن وهزارهتى خویندنى بالآ كاری پى دهكریت).

واتا ئیمه تهنها ئه و كهسانهى كه ههلبگری بروانامهى ماستهرو دكتوران و لهناو دامودهزگاكانى حكومهتدا كار دهكهن ئهوان نهگریتتهوه، ههلبگرێك كهسى تریش ههن كه له دهرهوهى دامودهزگاكانى حكومهتى ههریم كار دهكهن، بهلام بهگویرهى ئه و ریکاره یاساییانهى كه لهلایهن وهزارهتى خویندى بالآوه پهیره و دهكری، واتا ئیمه كه دهلیین ئه م مافه بدریت، بهلام بهگویرهى ئه و پیوهره یاسایى و زانستیانهى كه لهلایهن وهزارهتى خویندنى بالآوه پهیره و دهكرین و بهههمان شیوه، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

لیژنهى دارایی.

بەرپز د.ئاراس حسین محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

رهئى لیژنهى دارایی لهوه خۆى دهبینیتتهوه بهنیسهبت ئه و تهرقیه علمیهى كه دهكریت تهنها ئهوانه بگریتهوه كه پیشتر نازناوى زانستیان ههبووه له زانكۆ بوون و دواى ئیحتیفاز به و نازناوهوه دهكهن كه

چوونته دهزگاکانی دهرهوهی زانکو، که بتوانن به ههمان پرۆسهی بهرز کردنهوهی پلهی زانستی له ریگهی بهشی زانستیهوه بتوانن کاری بهرز کردنهوهی پلهی زانستی بکهن، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پهرلهمان:
جهنابی وهزیر.

بهريز د.علی سعید محمد / وهزیری خویندنی بالآو توپژینهوهی زانستی:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئیمه له بۆچوونی دوینی روونمان کردهوه کهوا ئهوه بهريزانهی پيشتر وهکو کاک دکتور ئاراس فهرمووی پيشتر پلهی زانستیان به دهست هیناوه، دواي ئهوهی کهوا دهگوازيينهوه بۆ دامودهزگایهکی حکومی، یان پهرلهمانی کوردستان، کهرتی تایبهتیش بیته، ئهوه پله زانستیه دهمینیهتهوهوه بۆی ههیه ئهوه بهريزه بهپیی ریکارهکانی بهرزکردنهوهی پلهی زانستی داواي بهرز کردنهوهی پلهکهی بکات و بهردهوام بیته له پرۆسهی بهرز کردنهوهی پلهی زانستی، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پهرلهمان:

کۆ تیبینی ههیه دهیهوئیت ناوی خۆی بنووئیت؟ ئهم بهريزانه ناویان نووسراوه (برهان رشید، دکتور بهشیر، عهزیمه خان، سیوهیل خان، کاک جهمال، دکتور ئهحمده، کاک سالار، دکتور سهروه، کاک شقان، ئهفین خان، پهیمان خان)، ماوهی قسه کردنتان سی دهقیقهیه، فهرموو کاک بورهان.

بهريز برهان رشید حسن:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

دوینی له موناقهشهی مادهدی یهکدا زۆر باسی پلهی زانستیمان کرد، ئیستاش جهنابی وهزیر که خۆی دهئیت ریکاری یاسایی ههیه ئهوانهی له دهرهوهی جامیعهن دهنوانن بهوه ریکاره تهقدیمی بکهن پلهی زانستیان بهرز بکریتهوه، لهبهر ئهوه من ئهوه مادهديه به زیاد دهزانم، چونکه پيشتر خویان ریکاری یاساییان ههیهوه بهوه شیوهیه لهسهری ئیش کراوه، پلهی زانستی شتیک نییه بهبی مومارسهوه بهبی ئهوهی وهزارهتی خویندنی بالآ ئهوه کهسه بیالآوئیت پلهی زانستی بدریته، سوپاست دهکهم.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، دکتور بهشیر فهرموو.

بهريز د.بشیر خلیل حداد:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئهگهر ئهوهی پيش ئهوهی بچپته دامودهزگایهکی دیکه نازناوی زانستی ههبوو بیته و ئینجا شمولی ئهوان بکات، ئهوه ئیستا ئیشی پی دهکریته و کاری پی دهکریته، کهواته ئهوه تهحصیل حاصلهوه پیویست ناکات

ئەو شتانه بىكرىت، بۇيە من لىرە پشتىگىرى لە رەئىيەگەى لىژنەى پەرودەدە خویندىنى بالا دەكەم، كەوا ئەوانەى لە دەرەوہى خویندىنى بالا بىگرىتەوہ پىش ئەوہى كەوا نازناوى زانستىان بەدەست ھىناوہ كەى بە دەستى ھىناوہ؟ مادام ئىمە جەخت لەسەر ئەوہ دەكەپنەوہ كە بەپىي رىنمايىيەگانى وەزارەتى خویندىنى بالا بىت، كەواتە ھىچ شتىك بە دەر نىيە لە ياساو لە رىنمايىيەگان، بۇيە لە ھەموو خالەكان جەخت لەسەر ئەوہ كراوہتەوہ، لە ھەموو خالەتىكدا پىش يان پاش وەرگرتنى نازناوى زانستى بەپىي رىنمايىيەگانى تەرقىيەى عىلمى وەزارەتى خویندىنى بالا دەبىت، كەواتە كىشە لىرە چىيە؟ كىشەمان نامىنىت، بۇيە رەئىيەگەى ئەوان لەلای من پەسندە، ھەرودەھا پىشنىارىش دەكەم لەبەر ئەوہى ماددەى يەك و ماددەى دوو زۆر لەيەكچوونىان تىدا ھەيەو زۆر بە يەك دەچن، ئەو دوو ماددەيە لىك بدرىن و، زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بابز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، عەزىمە خان فەرموو.

بەرىز عظيمە نجم الدين حسن:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

دىارە لە ماددەى دووہم ھەلگرانى برۋانامەى ماستەرو دكتورا لە يەككىك لە دامودەزگانى حكومەتدا خزمەت دەكەن لە دەرەوہى وەزارەتى خویندىنى بالا مافى بەرزكردنەوہى ھەيە، ديارە ئەوہى كە مەھامى سەرەكە لە پرۆژە ياساكە ئەمەيە، گەورەترىن كىشە كە ئىستا لەنىوان ئەوانەى كە بلىين ماستەرو دكتورايان ھەيە گرفتىك دروست بووہ لەنىوان وەزارەتى پەرودەدە وەزارەتى خویندىنى بالا، جاران كە ماستەر يان دكتورايان دەھىنا يەكسەر ئەو كەسە نازناوى زانستى دەدرايەو لىژنە ھەبوو، بەلام ئىستا لىژنەيەك نىيە بۇ ئەوانەى كە پەلەى زانستى، يان نازناوى زانستى بدرىتە دەرچووان، يان ئەوانەى كە ماستەرو دكتورايان ھەيە، ئەوہ ئىمتىيازەكانىشان لى وەرگراوہتەوہ، ئەو ئىمتىيازاتانەى، ياهەن ئەو تەفەرۇغەى عىلمى بوونە، تەفەرۇغى جامىعى بوونە ھەموو ئەو ئىمتىيازاتانەى وەريانگرتووہ ئىستا لەبەر ئەوہى كە لەقەبى زانستىان پى نەدراوہ، نازناوى زانستىان نىيە ئەو ئىمتىيازاتانەى لى وەردەگىرئەوہ، لىرەيە چارەسەر وەزارەتى خویندىنى بالا ئىمە لە كۆبوونەوہكاندا باسمان كرددوہ دەلئىت ئىمە غەيرى ئەوانەى كە لە وەزارەتى خویندىنى بالا، ئىمە ناتوانىن نازناوى زانستى بەدەينە ئەوانەى كە ماستەرو دكتورايان ھەيە لە وەزارەتى پەرودەدە، ئايا ئەمانەى كە ماستەرو دكتورايان ھەيە وەكو جاران نىيە تەنھا ماستەرو دكتورا يەكسەر بچىت بۇ جامىعە ببىت بە مامۇستاو لە زانكۆيەك پەلە بەرزكردنەوہ نازناوى زانستى وەربگرىت، ئىمە ئىستا لەو برۋايەين كە وەزارەتى پەرودەدە بەپىي ئەو عەقدەى كە ئەو كەسانەى دەينىرىت بۇ خویندىن، عەقدىكى پى ئەكات كە لەچوارچىوہى وەزارەتى پەرودەدە بىنئىتەوہ، نايدات بە وەزارەتى خویندىنى بالا تا ئەو نازناوہ زانستىەى بداتى، لىردەا من پىم وايە پىويستىمان بە سىستىمىكى نوئ ھەيە، ئەگەر وەزارەتى خویندىنى بالا لەچوارچىوہى وەزارەتى خویندىنى بالا نازناوى زانستى نەدات بەوانەى كە لەو وەزارەتى پەرودەدەن يان لەو وەزارەتەگانى ترن، ئىمە لە پرۆسەى تواناسازىدا دەيان ماستەرو

دكتورامان لەدەرەوھە، ئەوانە دەگەرپنەو، چۆن حسابیان بۆ دەكریت؟ چۆن پلەیان بەرز دەكریتەو؟، چۆن سبەینى بەحس دەكەن لەچوارچۆھى ئىشى خۆيان لە وەزارتەكاندا؟، يەعنى وەزارەتى خۆيندىنى بالا ئەوھى لەچوارچۆھى وەزارەتدا نەبیت بۆ نەكات، ئەوھى لەم حالەتەدا پيويستە چارەسەرىك بدۆزريتەوھى بۆ ھەلگرانى بېروانامەى ماستەر و دكتورا بە سستمىكى جياواز، ئەوھى كە وەزارەتى خۆيندىنى بالا نايكات ئەلئيت من پلەى زانستى لەچوارچۆھى وەزارەتدا دەكەم، بەلام ئىستا پيويستيمان بە سستمىكى ترە لەداھاتوودا، لەبەر ئەوھى وەزارەتەكان ھەلگرانى بېروانامەى ماستەر و دكتورا نادەن بە وەزارەتى خۆيندىنى بالا، وەزارەتى خۆيندىنى بالاش نامادە نىھ لىژنە دروست بكات و نازناوى زانستى بدات بەوانەى وەزارەتەكانى تر، ئەمە كيشەكەيە بەسەراحت لەنيوان ھەردوو وەزارەت، ھيوادارين پيگا چارەيەك ھەبیت، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، سيوھيل خان، فەرموو.

بەريز سيوھيل عثمان احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ئەو ماددەيە من پشتيوانى لە راپورتى لىژنەى پەروەردە دەكەم، كە كەرتى تايبەتەيش بگريتەوھى، ئەوھى خالى يەك، خالى دووھم: ماددەى يەكەم زۆرينەى ئەندامان پيشنياريان كرد كە ئىلغا بكریت و دەمج بكریت، لەگەل ماددەى دووھم كە زۆر باشە، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك جمال، فەرموو.

بەريز جمال طاھر ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سەيرى ئەم ماددەيە بکەين كيشەيەكمان بۆ دەرەكەويت، دەلئيت (لحملة شهادة الماجستير و الدكتوراة، ان يكون لهم الحق في الترقية) مانای ئەوھى، كە پيش ئىستا نازناويان وەرگرتووه، تەنھا پرۆسەى تەرقىيە دەبیت، ئەگەر ببيت و بەم شيوھى سەيرى بکەين، ناکۆكيەك دروست دەبیت لەنيوان ماددەى 44 خالى دووھم، (ثانياً: يحتفظ اعضاء الهيئة التدريسية بحق الترقية العلمية) ئەوھى لەناو ياساى خۆيندىنى بالأدا ھەيە، (بعد احواله على التقاعد او في حالة تعينه ونقله ..... الى اخ) مانای ئەوھى كە ئەمە تەحصيل حاصلە موحتەفەزە بە حەقى خۆى، ليرە كيشەيەك ھەيە، ئىحتيمالە ئەم پەرلەمانە بەريزە تا ئىستا لەيەكى جيا نەگردۆتەوھى، مەبدەئى لە ناونيشانى پرۆژەكەيە، پرۆژەى ئىحتيسابى دەرەجەى عيلمى نىھ، پرۆژەى مەنجى لەقەبى عيلمى، بۆيە ئەگەر بيت و ئەم بابەتە و ابروات، ئەم ياسايە پەسەند بكریت من پيم باشە ئەم ماددەيە بەم شيوھى دابريزيتەوھى، (يمنح حملة شهادة الماجستير والدكتوراة العاملين في احدى دوائر الدولة، خارج التعليم العالي والبحث العلمي) يان (لقب العلمي) ئەوھى بى بدریت (ويكون لهم الحق في

الترقية العلمية، أسوة بأقرانهم في التعليم العالي) ئەوہ ئیستا بەپیی زەوابت پەپرەو دەکریت وکاری پی دەکریت، سوپاس.

بەرپیز د.ارسلان بايز /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆر احمد، فەرموو.

بەرپیز د. احمد ابراهيم علی(وهرتی):

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوینی پيشنيارم کرد که هەر ماددهی یهکەم و دووم بکریڻ بهیهک، جگه لهوه لیڤه دا من ههست دهکەم که تەناقوزیک هەبیت، لهوهی که ئەلێت (ئەوانەى ههنگری پرونامەى ماستەر و دکتۆران، که له هەرشوینیک لەدامودەزگا حکومیەکان خزمەت دەکەن، لەدەرەوهی وەزارەتى خویندنی بالآ، مافی بەرزکردنەوهی پلهی زانستیان هەبیت، بەگوێڤرهی رێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوهی پلهی زانستی لهوهزارەتى خویندنی بالآ، بەس وەزیری خویندنی بالآ دوینی راپگهیانند که ئەوانەى لەدەرەوهی وەزارەتى خویندنی بالآن، ناتواند ریت ئەو پله زانستیەیان بدریت، که لیڤهش دەلێن بەگوێڤرهی ئەو رێکارە یاساییانەى که لهوهزارەتى خویندنی بالآدا هەن، ئایا ئەمە تەناقوزیک دروست ناکات لهوهی که ئەوان ناتوانن غەیری ئەوانەى که لهوهزارەتن پلهی زانستیان بدەن، لیڤهش دەلێت بە پیی ئەو رێکارە یاساییانەى که لهوهزارەتى خویندنی بالآ پەپرەو دەکریت، بۆیه پێویستی بەجواب دانەوه هەیه، بۆ ئەوهی تەناقوز دروست نەبیت، سوپاس.

بەرپیز د.ارسلان بايز / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک سالار، فەرموو.

بەرپیز سالار محمود مراد:

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

من رام وایه ئەم ماددهیه رۆحی یاساکهیه، چونکه دەرفەت دەبەخشیت بهو کهسانەى که لەدەرەوهی وەزارەتى خویندنی بالآن که پلهی زانستیان پی بدریت، هەروەها دەرفەتیکه بۆ ئەوانەى که جگه لەدامودەزگاگانى حکومەت کار دەکەن و لەکەرتى تايبەتیش، تەشجیع بکریڻ بۆ توێژینهوهو لیکۆلینهوه، ئەمە دەرفەتیکى باشه، بەلام لیڤه دا تیبینیەک هەیه بەشیوهیهکی گشتی ئەو رێنمایانەى که دەردهکریڻ پێویستە، رۆحی یاساکه نەکوژن لەپراستیدا، چونکه وەزارەتى خویندنی بالآ لەماوهی رابردوودا چەند تەعلیماتیکی دەرکردوو سەبارەت بەم بابەتانە، هەندیکجار مۆتەناقز بوون، من پرسیار له بەرپیز وەزیری خویندنی بالآ دهکەم، چۆن بتوانین زەمانی ئەوه بکەین ئەوهی لیڤه یاسا دانەران مەتلهبیانە ئەو رۆحه نەکوژریت، چونکه بۆ نموونه من بەپیی نووسراویک که لەمانگی 7 ئاراستەى بەرپیز سەرۆکایەتى پەرلەمان

و لیژنه‌ی په‌روه‌رده‌و خویندنی بالام کردووه، کۆمه‌لیک له خویندکاری کورد که چوونه‌ته زانکۆی جینانی لوبنانی و به پیی نووسراوی وه‌زاره‌تی خویندنی بالای ههریمی گوردستان، و نووسراوی وه‌زاره‌تی خویندنی بالای عیراق، و له ریزبه‌ندی (یونسکو)ش دا بۆ زانکۆکان له باشه‌کاندا ناوی هاتووه، به‌لام دواي ئه‌وه‌ی که ته‌واویان کردووه چوونه‌ موراجه‌عه‌ی وه‌زاره‌تی خویندنی بالایان کردووه، به نووسراویکی تر پیاو و تراوه ئه‌وه له ئاست نزمه‌کانه، بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی که له مه‌سائله هه‌ول ئه‌ده‌ن بگه‌نه ئه‌وه‌ی که پله‌ی زانستی به‌ده‌ست به‌یئن، رینماییه‌کان موته‌ناقر نه‌بن له‌گه‌ل رۆحی یاساکاندا، ئومید ئه‌که‌ین ئه‌مه وه‌کو خۆی بچه‌سی و پشتگیری بۆ چوونه‌که‌ی وه‌زاره‌تی خویندنی بالاش ئه‌که‌م، زۆر سوپاس

به‌ریز د.ارسلان بايز / سه‌رۆکی په‌رله‌مان

فه‌رموو د.سه‌روه‌ر

به‌ریز د.سه‌روه‌ر عبدالرحمن عمر:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌پاستی من پشتگیری له هه‌ردوو پای لیژنه‌ی په‌روه‌رده و لیژنه‌ی یاسایی ده‌که‌م له‌و بابه‌ته، به‌لام ئیمه شتیك ئه‌گه‌ر رپوونی بکه‌ینه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی خراب حالی بوونیك نه‌بی‌ت، لێ‌رده‌دا مه‌به‌ستی ئیمه له‌ ده‌کردنی ئه‌م یاسایه به‌خشینه‌وه‌ی له‌قه‌بی عیلمی نیه، بیبه‌خشینه‌وه به ئاره‌زوو، ده‌لیین به پیی یاسا و رینماییه‌کان، به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان، جیاوازیه‌که ئه‌وه‌یه به پیی ئه‌و رینماییه‌کانی که پێشتر هه‌بووه، ئه‌و یاسایه‌ی که پێشتر هه‌یه، ته‌نیا ئه‌وانه‌یه که له نیو چوارچۆیه‌ی وه‌زاره‌تی خویندنی بالادان، ده‌لی به پیی ریکاره‌ زانستیه‌کان، به‌لام ئه‌گه‌ر به پیی هه‌مان ریکار بی‌ت که رینماییه‌ی بۆ ده‌ربجی‌ت، یان به پیی هه‌مان رینماییه‌ی بی‌ت و تووشی ئیشکالیك ده‌بینه‌وه، بۆیه من پێشیارای ئه‌وه ئه‌که‌م، به‌ریزان ده‌زانن له لیژنه‌ی هاوبه‌ش، داوا بکه‌ین رینماییه‌ی تایبه‌ت بۆ ئه‌وه ده‌ربجی‌ت، له‌و مادده‌یه داوا ده‌که‌ین جیگای ده‌که‌ینه‌وه یان له شوینیکی تر، چونکه یه‌ك خال هه‌یه جیاوازی ئه‌کاتن له نیوان ئه‌وانه‌ی که به‌ریز وه‌زیر باسی ئه‌کات، و برای به‌ریزم کاک (جمال) باسی کرد، جیاوازیه‌که له‌وه دایه، ئه‌وان ته‌دریس ئه‌که‌ن، ئه‌مه ته‌دریس نیه، به‌لام لێ‌ره‌شدا ئه‌بن به سی به‌ش، به‌شیکیان له‌وانه که ته‌دریس ئه‌که‌ن به هه‌مان مه‌رجی خزمه‌ت، مه‌رجی توێژینه‌وه‌یان هه‌یه، به‌لام ته‌دریسه، ته‌دریسه‌که ئه‌وانه‌ی سلکی په‌روه‌رده، وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده ته‌دریسیان هه‌یه، جا چۆن حیساب ئه‌کری؟ ئه‌مه پێویستی به رینماییه، دوو، ئه‌وانه‌ی له وه‌زاره‌ته‌مانی تر، به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان، ئیمه پێویسته ئه‌زموون له شوینی تریش وه‌رگرین، ئیمه تاقیبه‌مان کردووه به پیی ئه‌وه‌ی که له ولاته پێشکه‌وتووه‌کاندا هه‌یه، بۆ نموونه له سوید، بۆ نموونه له ئه‌لمانیا، بۆ نموونه له نهمسا، لهم ولاته‌دا، ئه‌و حاله‌تانه‌ی که‌وا له ده‌ره‌وه‌ی ئه‌وه‌ن به مه‌رجیك له هه‌ندیک له ولاته‌دا نیوه‌ی نیسابیان هه‌بی‌ت، نیوه‌ی نیساب چیه؟ نیوه‌ی نیساب واته له یه‌گیك له په‌یمانگا‌کان، زاكۆکان، یان په‌روه‌رده دا وانه بلێنه‌وه، نیوه‌ی نیساب، و یاخود کۆر و سیمینار و خولی زانستی بگێرن، به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان، ئه‌و که‌سانه‌ی که‌وا له شوینانه‌دان پێویسته که ئه‌و نازناوه‌یان

پى دەبەخشىرىت بەلام كارىك بىكەن، بۇ نەمۇنە ئايا لە وەزارەتى كۆمەلەيەتى پىويست بەو نە سىمىنارى زانستى بىرىت؟ ئايا پىويستى بەو نە خول بىرىتەو؟ ئايا لە وەزارەتى شارەوانى پىويست نە؟ لە دەستەى ژىنگە، لە دەستەى مافى مرۇف، لە ھەموو شوپنەكان، واتە لىردا دەكرى بلىين رىنمايى تايبەت بۇ ئەوانە دەردەچىت، شتىكى لەو بابەتە جىگەى بىرىتەو بۇ ئەوۋى دواى ياساكە دەربىكەين بە رىنمايى، رىگەيان لى نەگىرىت وەكو براى بەرىزم كاكە (سالار) باسى كرد، ھىچ كەسىك سوود مەند نەبىت تىايدا، و سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز/ سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شقان.

بەرىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پشتىگرى لە راى ھەردوو لىژنەى ھاوبەشى ياسايى و لىژنەى پەروردە و خویندىنى بالاً ئەكەم، منىش ھاورام لەگەل ئەوۋى كە ئەو دوو ماددە تەوھىد بىرى چونكە زۆر نىزىكى يەكن، و ھاورام لەگەل ئەوۋى كە قىتاعى خاصى بۇ ئىزافە بىرىتن، و من پىم وایە ئەوۋى كە جەنابى وەزىر باسى كرد لەو رۆژەو كە ئەو ياسايە دەرجوۋە غوبنىك لەسەر ئەو شەھاداتى دەرسەيە لە دەروەى زانكو، و ئەم ياسايە ئەو غوبنە ھەلدەگرىتن، كە مافى پەلەى زانستى خۇيان ھەبىتن، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز/ سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو ئەفەين خان.

بەرىز ئەفەين عمر احمد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە من دوینىش رەئى خۇم دەربىرپوۋە كەوا من لەگەل ئەو پىرۇژە ياسايە نىم، لەبەر ئەوۋى ئەبىنم ئەم پىرۇژە ياسايە بە شىۋەيەك لە شىۋەكان تەناقوزىكى ھەيە لەگەل ياساى وەزارەتى خویندىنى بالاً، بۇيە ئەگەر بمانەوئى چارەسەريەك بۇ ئەم حالەتە بدۆزىنەوۋە بەرپەئى من ماددەى (2)، (3) تىكەل بىرىن و ئەو مەرجه دابىرىت كەوا ھەركەسىم لە ھەر وەزارەتلىك حاملى شەھادەبىتن و بەحسى ھەبىت، بتوانىت بىجوس تەقدىم بىكات، و ئەو شىروتانەى كەوا وەزارەت دایناوۋە، ياخود ئەنجومەنى خویندىنى بالاً رازىيە بەو مەسەلەى كەوا مەنحى لەقەب بىرىت، بەلام مەرجه تەدرىس وتنى لەگەل بىت، بۇ نەمۇنە لە ھەر وەزارەتلىكدا ھەركەسىك كە شەھادەى ھەيە، و بەحسى ھەيە، ئەگەر دەرس ئەلئىتەوۋە ئەو مەرجه بىگرىتەوۋە بتوانىت لەقەبى مودەرىسى بدرىتى، چونكە ناتوانىرئى يەكلىك مومارەسەى تەدرىس ناكات تۆ لەقەبى مودەرىس و ئوستاز و ئوستاز موساعىدى بدەيتى، بۇيە ئەبى مەرجه تەدرىسى يەكلىك بىت لەو مەرجانەى كەوا بۇ ھەركەسىك لە ھەر وەزارەتلىك حاملى شەھادەى دىكتۇرا و ماجىستىر بىت، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز/ سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو پەيمان خان.

پەيمان عزالدين عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھاوپرام لەگەڵ بېروبوچوونەکانى ليژنەى پەرورەدە، و دەمەوى ليژنەى ئەو ئىزاڤە بکەم کەوا لەو خولە ئەو سى سائە بېرە پارەيەكى زۆر تەرخان دەكریټ بۆ پەرەپيڤدانى تواناى مرۆيى، بۆ چيە؟ بۆ بەرز کردنەوى ئاستى زانستى، بۆ خویندىنى ماجستېر و دکتۆرايە، ئيمە لەکاتيدا کە خۆمان ئەو کارە هاندەدەين، ئىستا بېين بەخۆمان لەو ياسايە ئەو کەسانە بېبەش بکەين لەو ماف و ئىمتيازاتانەى کە ئەوانە ھەولتى بۆ دەدەن، کەواتە ئەو ئەركەى ئەوان لەسەريانە جى بەجى دەکەن بەرامبەر جى بەرامبەر مافىک کە دەبى بە ياسا ھەم لە وەزارەتى خویندىنى بالا، ھەميش لە حکومەتى ھەريم جىگەى بکريټەو، پييان بدریټ، يەعنى ئەو مافىكى رەواى خۆيەتى ئەو کەسە، ھەر بۆ نمونە منيش ھاوپرام لەگەڵ بېروبوچوونەکانى كاك (د.سەرور) و (عظيمة) خان، ولاتى فلەندا بۆ بەرز کردنەوى ئاستى خویندىنى پروانامەى سەرەتايى کردە دکتۆرا تا ئاستى خویندىنى بەرز بکاتەو لە قوتابخانەکان، کەواتە ئەو دکتۆرايانە ھەلگى بپوا نامەى دکتۆران و پيشەى ماموستايش دەکەن، ئەمە زۆر کارىكى رەوايە ئەگەر ولاتان بیکەن، بېگومان ئەمەش دەكرى ئىستا ئيمە خەريکين ياساى وەزارەتى خویندىنى بالا کە گۆرانكارى بە گۆيرەى ئەو ريفۆرمەى کە بەريز د.دلاوەر دەستى پى کردبوو دووبارە دادەپيژينەو، ياساکە ھيستان دەنگى لەسەر نەدرايە، دەتوانين لەو ياسايە شوينى بکەينەو، و ھەم لە ياساى وەزارەتى پەرورەدەش دەتوانين شوينى بکەينەو، و دەكرى حکومەتى ھەريميش بە ريكارى ياسايى ئەو کارە جى بەجى بکات، سوپاس.

بەريز د. ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھەمە سعید.

بەريز ھەمە سعید ھەمە على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بېگومان من پشتگىرى راپۆرتى ليژنەکان ئەکەم، و بە تايبەتى راپۆرتى ليژنەى خویندىنى بالان و ماددەى (1)ن (2) منيش پيم وايە ئەبىت دەمچ بکريټ، يان ماددەى (1) لابدريټ، لە حالەتى لابردنى دا ئەبى لە ماددەى (2) دا جىگای ئەو خزمەتى وەزيفى ناگات ئەبى ئەوئى تيبکريټ، ئەوە خائىک، خالى دوو، لە راپۆرتى ليژنەى خویندىنى بالا چەند خالکيان زياد کردووە باسى حيساب کردنى کەرتى تايبەت و ئەو پيشمەرگەى ئەوانەى سەردەمى رۆيم، من زۆر بە شتىكى ئىجابى ئەزانم، جى دەست خۆشە ئەو جىگا بکريټەو، خائىكى تر دويىن بەريز وەزيرى خویندىنى بالا باسىكى کرد لەم ماددەدا، پيويستە ئەو ئيشکالە

ھەل بىكرىت، ئەۋىش وتى ئەۋ كەسانەى كە خۇيان لە ھەيئەى تەدرىسى جامىيەدان كاتىك كە دەچن بۇ دائىرەيەكى تر ئىعتىادى پلەى زانستىيان بۇ بەرز دەكرىتەۋە بە پىي رىكارە زانستىيەكان، بەلام ئەگەر لە ئەساسدا لە ھەيئەى تەدرىسىدا نەبىتن وا تەخەروجى كرىبىت و يەكسەر چوبىت بۇ دەزگايەكى تر و بۇ ۋەزارەتىكى تر، ئەۋە بۇى حىساب ناكرىت، چۇن ئەۋە لەۋ ماددەدا جىي ئەكرىتەۋە؟ جەماعەتى لىژنەى خويىندى بالآ و ياساى جىي ئەۋە بىكەنەۋە و سوپاس

بەرىز د. ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى خويىندى بالآ ھىچ تىبىنىتان نىە؟، فەرموو.

بەرىز د. عمر حمد امين خىدر(نورەدىنى):

بەرىز د. ارسلان بايز سەرۆكى پەرلەمان.

دوای گىتوگۇ لەسەر ماددەى دوۋم تىبىنىمان كرى كە داۋاكارى ھەيە بۇ يەكخىستىن و ئاۋىتە كرىن، يان دەمچ كرىنى ماددەى (1 و 2)، ئىمەش پىمان واىە كە لە كاتى صياغەكرىن و دارىتىنى بۇ دەنگدان وا باشترە وا بىكرىت، باسى ئەۋە كرا كە رىنماىى تاىبەت ھەبىت، ئىمەش لەگەل ئەۋەين بەراستى، جا دەكرى بەشىكى مەرەجەكان و رىنماىيەكان لەناۋ قانۋنەكەدا بىت و پاشان بە برەگەيەكىش بلىين رىنماىى تاىبەتى بۇ دەردەكرىت، ئىمەش بە پىۋىستى دەزانين بۇ ئەۋەى ئىتارى قانۋنەكە دىارى بىكرى، ھەروەھا چۇن جى بەجى دەكرىت، سەبارەت بە مەسەلەى تەدرىس لە راستىدا بەشىك لەۋانەى تەدرىس دەكەن ھەم لە مۇئەسسەساتى سەر بە ۋەزارەتى خويىندى بالآ نىن، ئامازەش بەۋە درا كە لەھەندى ۋلات گەشىتۋتە ئەۋ رادەيەى كە دىكتوراى ھەيەۋ لە قۇناغى بىنەرەتى دەرس دەلىتەۋە، نازناۋى زانستىشى ھەيەۋ مافى ئەۋەشى ھەيە كە تەرقىيەى عىلمى بىكات، بۇيە مەسەلەى شەرتى تەدرىس گرىنگە، بەلام ھەر ياساى ۋەزارەتى خويىندى بالآش جەختى لەسەر ئەۋە كرىدۋتەۋە كە يەككىك ھەيئەى تەدرىسى ھەبى و نازناۋى زانستى ھەبى، پاشان لە ۋەزارەتى خويىندى بالآ نەمىنى، ئىحتىياز بە لەقەبەكەى و پاشان بە تەرقىيەى علمىشەۋە دەكات، كەۋاتە ئەۋانە بەخۇيان ياساى ۋەزارەتى خويىندى بالآ رىگەى داۋە ئەگەر يەككىك لە ھەيئەى تەدرىسى بى و نازناۋى زانستى بى، پاشان لەۋى نەمىنىت و لە يەككىك لە دام و دەزگاكانى تر خىزمەت بىكات، ھەم ئىحتىياز بە لەقەبى علمىشەۋە دەكات، ھەمىش بە تەرقىيەۋە دەكات، لە دارىتىنەۋەى ماددەكەش ئەۋەى لای ئىمە ھەيە، ئەۋەمان جىا كرىدۋتەۋە، ئەۋەى براى بەرىزم كاك جمال باسى كرىدۋستە، بەلام ئىمە جەختمان لەسەر ئەۋە كرىدۋتەۋە كە ھەم مەنجى نازناۋ بىكرى، پىدان بىكرى لە راپۇرتەكەدا، لە راپۇرتى ئىمەدا گۇرپانكارىمان تىدا كرىدۋە، دەلىين پىدان و بەرز كرىنەۋە، واتە ھەردوۋكى، سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە پىمان باشە لىژنەى موختەس بۇچۋنە جىاۋازەكان كۆبىكاتەۋە، لەكاتى دارىتىنەۋەى موراعاتيان بىكات، شەرت نىە ھەموۋ ۋەلامى پرسىيارەكانىان بدرىتەۋە، فەرموو سۇزان خان.

بەرىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من ھەرە يەك تەعقېبىم ھەيە لەسەر قسەگەي بەرپىز كاك سالار، فيعلەن ئەگەر ھاتو پىنمايەكان ھەمان رېنمايى پىشوو بى، كەواتە ئىمە ھىچمان نەكردوو، ئەو ياسايە ھەر بۇ ئەو دەركراو، جارېكى تر ئەو ھى كە لە وەزارەتى خويىندى بالا ھاتوو تەنھا ئەوانە ئەگرىتەو، ئەگەر ئەو وەكو خۇى بىمىنئەتەو، كەواتە ئەو چوار، پىنچ ھەزار كەسەي بۇ تواناسازى رۇيشتوون بەتايبەتى دوو ھەزار كەسېكيان كە لە وەزارەتەكانەو رۇيشتوون، دەبى نەقلى خەدەمات بىكەن و بچنە وەزارەتى خويىندى بالا، ماوھەك لەوئى بىمىنئەتەو ئىنجا بچنەو وەزارەتەكەي خۇيان، بەس بۇ ئەو ھى بتوان تەرقىھى عىلمى بىكەن، بۇيە ئىمە بۇ رى گرتن لەو بابەتە، بۇ ئەو ھى بتوان ئەوانەي لە دەرەو ھى وەزارەتن بە رېنمايى جىاواز، بەلام ھى عىلمى بتواندرىت ئەوانىش لەقەبىان بەرز بىرى، بۇچوونەكە تەواو و دەست خۇشيت لى دەكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر ئەگەر تىبىنىت ھەيە، فەرموو.

بەرپىز د.على سەيد/وەزىرى خويىندى بالاو توپىزىنەو ھى زانستى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من دووبارە بۇچوونى ئەنجومەنى وەزارەتى خويىندى بالاو توپىزىنەو ھى زانستى كە برىتتە لە 11 سەرۋىكى زانكو، دوو سەرۋىكى دەستەي خويىندى تەكنىكى، سى راپوزىكارى خويىندى بالا، ئەو ئەنجومەنە بەرپىزە لە سى دانىشتى جىاواز بۇچوونى خۇى گەلالە كرددوو، كە من دوپىنى ئەو بۇچوونەم پىشكەش كىرد بە پەرلەمانى كوردستانى بەرپىز، ئەويش وەكو لاي خوارەوھى، يەكەم، ئەنجومەنى وەزارەتى خويىندى بالاو توپىزىنەو ھى زانستى پى چاكە دەبى تەواو ئەو ماف و دەستكەوتە ماددىانەي كە دەدرىت بە ھەلگرانى برپوانامەي ماستەرو دىكتۇرا، لە وەزارەتى خويىندى بالاو و توپىزىنەو ھى زانستى بدرىت، بە ھەلگرانى برپوانامەي ماستەرو دىكتۇرا لە دەرەو ھى وەزارەتى خويىندى بالاو توپىزىنەو ھى زانستى، واتە ئىستا مامۇستايەك ھەلگرى برپوانامەي ماستەر يان دىكتۇرا لە وەزارەتى خويىندى بالاو مووچەكەي برىتتە لە يەكەم، مووچەي بنەرەت، دوو، دەرمانەي برپوانامە، سىيەم، دەرمانەي خۇتەرخان كىردى زانكوپى، دەكرىت ھەمان ئەو سى برگەيە بدرىت بەھەلگرانى برپوانامەي ماستەرو دىكتۇرا لە دەرەو ھى وەزارەتى خويىندى بالاو، مووچەي بنەرەتى دىكتۇراو ماستەريان پى بدرىت، دەرمانەي برپوانامەيان پى بدرىت، دەرمانەي خۇ تەرخان كىردىيان پى بدرىت لەو دام و دەزگايانەي كە كارى لى دەكەن، بەم شىوھەي ھىچ جىاوازي و نا عەدالىتەك نامىنى، لە رپوى دەستكەوتە ماددىەكانەو، لەنىوان ھەلگرانى برپوانامەي ماستەرو دىكتۇرا لە وەزارەتى خويىندى بالاو لەدەرەو ھى وەزارەتى خويىندى بالاو، خالى دوو، وەزارەتى خويىندى بالاو توپىزىنەو ھى زانستى پى چاكە ئەگەر سىستەمىكى جىاواز لە نازناوى زانستى، مامۇستاي يارىدەدەر، مامۇستا، پروفىسۇرى يارىدەدەر، پروفىسۇر دابندرىت بۇ ھەلگرانى برپوانامەي ماستەرو دىكتۇرا لە دەرەو ھى وەزارەتى خويىندى بالاو، بەو شىوھەي لەو لايەنە مەعنەويەش بى بەش ناكىپىن، تمونەم

هينايه وه دوينى وتم له حكومهتى عراق جاران (هيئة البحث العلمى) هه بوو، نهو (هيئة البحث العلمى) يه نازناوى دابين كردبوو بۇ بهكالوريوس و ماستيرو دكتورا، وهكو ياريدهدهرى تويژه، تويژه، تويژه پيشكهوتوو.... هتد، دهكرى سيسته ميكي جياواز له سيسته مى پلهى زانستى وهزارتى خويندى بالاو تويژينهوى زانستى، شان بهشانى سهرجه م دهسته وه مادديه كان و دهرماله كان دابين بكرى بۇ نهو بهريزانه له دهره وهى وهزارتى خويندى بالاو تويژنه وهى زانستى، خالى سيهه م، نهنجومه نى وهزارتى خويندى بالاو تويژينه وهى زانستى بۇچونى وايه كه پيدانى نازناوى زانستى، لهقه بى عيلمى پروفيشور تهنه بۇ نهوانه بى كه له دام و دهزگاكاني وهزارتى خويندى بالاو تويژينه وهى زانستى كار دهكه ن، خالى چوارم، دهكرى نهو بهريزانهى كه نيذرارون بۇ بهرنامهى تواناسازى، بهو مهبهسته نيذرارون كه لهو بهرنامه يه هاتنه وه لهو وهزارت و دام و دهزگايانه خزمهت بكه ن، دهكرى وهكو وتم هه مان دهسته وهته مادديه كان و نهو لايه نه مهنه وهيش چاره سهر بكرى، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز / سهروكى په رله مان:

ليژنهى ياساي فهرموو.

بهريز د. رۇزان عبدالقادر دزيبى:

بهريز سهروكى په رله مان.

ئيمه پشتگيرى لهو پيشنياره دهكه ين كه جهنابى وهزير پيشنيارى كرد سه بارهت به بوونى سيسته ميكي تايبهت بۇ هه لكرانى بروانامهى ماستيرو دكتورا كه له دهره وهى ميلاكى وهزارتى خويندى بالا، نهوش دهكرى به مادده لهو پرؤژه يه، نهگه ر بووه پرؤژه برپار به مادديه ك جيگهى بۇ بكه ينه وه، هه يكه ليهتى بۇ دابندريت نهو كيشه يه چاره سهر ده بى، ههروه ها پشتگيرى له پيشنيارى دهمج كردنى ماددهى يه كه م و دووم دهكه ين، به مهرجيك جهخت كردن له سهر ره چاو كردنى ريكاره ياسايه كانى پلهى زانستى كه له ياساى وهزارتى خويندى بالا ژماره (10) سالى 2008 ديارى كراوه، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز / سهروكى په رله مان:

د. ئاراس نهگه ر تيبينيه كت هه بى؟ فهرموو.

بهريز د. ئاراس حسين:

بهريز سهروكى په رله مان.

له راستى منيش پشتگيرى فسه كانى جهنابى وهزير دهكه م، پيشتريش چهنه خاليك هه بوو، دهر بارهى نهو بهريزانهى كه هه لكرى بروانامهى بالان له دهزگاكان به دوو شيوه نه تواندرى ياسايه ك گه لاله بكرى، نه تواندرى ئيمتيازاتيان بدرىتى له مووچهى بنه رت، له گه ل شه هاده له گه ل خو ته رخان كردن بۇ تويژينه وهى زانستى، له لايه كى تره وه نهگه ر هاتو به پيى قانونى خدمهى مه دهنى له سهر وهريزه كانيان مانه وه، ياخود هه ر نهوانه ده توانرى وهكو جهنابى وهزير فهرمووى، هه ر هه يه له ميلاكى ئيمه ش له هه ريمى كوردستان هه مانه، باحيس و موساعد باحيس و باحيس نه قده م و ره ئيسى باحيس، بهو شيوه يه

بمېننهوه، ههمان ئىمتيازاتيان بدرېتې، بهس يهك ههقىقهتى ترېش ههيه، بهرېز سهرۆكى پهرلهمان، له راستى لهقهبى تهدرېسى يان لهقهبى عىلمى دهرى بهو كهسانهى تهدرېسيان ههيه له مهراگزي تهدرېس، ئهوه لهقهبهش يهكسهر نادرى به يهكېك كه شههادى دكتورا يان ماستهريان ههيه له زانكو، ليژنهيهكى تايهت ههيه پي ئهئىن ليژنهى سهلاحيهتى تهدرېس، ئهبي لهو ليژنهيه دهرېچيىت ئىنجا ئهوكاته نازناوى زانستى پي ئهدرېت، سوپاس.

بهرېز د.ارسلان بايز /سهرۆكى پهرلهمان:

ئىستا ئهه ماددهيهش گمىتوگوى لهسهر تهواو بوو، فهرموون بو ماددهيهكى تر.

بهرېز د.رؤزان عبدالقادر دزىي:

بهرېز سهرۆكى پهرلهمان.

ماددهى سييهه، بهلام پيش ئهوه ماددهيه ليژنهى پهروهدهو خويندىن باله پيشنيارى زيادكردى دوو ماددهيان كردوه، ئهگهر دهرفتهيان پي بددين.

بهرېز د.ارسلان بايز /سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموون.

بهرېز د.عمر حمدامين نورهديني:

بهرېز سهرۆكى پهرلهمان.

ماددهى سييهه وهكو له راپورتى ليژنهى پهروهدهو خويندىن باله هاتوه، رازهى خزمهتى ئهه كهسانهى خواروه لهدهرهوهى وهزارهتى خويندىن باله به رازهى زانكوي ههژمار دهكرىت به مهبهستى خانهنشيني، ههلگرانى ماستهرو دكتورا كه له زانكوييهكى برپاويى كراوى دهرهوهى ولاىت خزمهتيان كردوه، ههلگرانى ماستهرو دكتورا كه له سهردهمى رزيهه بي بهش كراون لهوهى ببنه ماموستاى زانكو، ياخود دوور خراونهتهوه له زانكو و پهيمانگانان، ههلگرانى ماستهرو دكتورا كه خزمهتى پيشمهركاياهتيان ههيه.

بهرېز د.ارسلان بايز /سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو سوزان خان.

بهرېز سوزان شهاب نوري:

بهرېز سهرۆكى پهرلهمان.

ببورن ئهه دهقه له نهسى ئهسلى ياسايهكه دهقى تره ماددهى سييهه، ئهوهى به عهرهبى نيه لهبهه ئهوهى له راپورتهكه تنهها كاردكهين لهسهر ئهوه ماددهى سييهههه كهله راپورتى ليژنهى پهروهدهو هاتوه.

بهرېز د.ارسلان بايز /سهرۆكى پهرلهمان:

ليژنهى دارايى فهرموون.

بهرېز د.ئاراس حسين:

بهرېز سهرۆكى پهرلهمان.

له راستيدا ۋە بۇچوونە من پېمباشە كە راى ھەموو ئەندامانى لەسەر بى، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساىى.

بەرپۇز د.رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتىگىرى لە راپۇرتى ليژنەى پەرودە دەكەين، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر.

بەرپۇز د.على سعید/وەزىرى خويىندىنى بالۇ توۋىژىنەوى زانستى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېم باشە ئەگەر ھەلگىرى بېرونامەى ماستەر يان دکتۇرا لە زانكۆيەكى باوهرپىكراو لە دەرەوى ھەرىمى كوردستان كارى كرد، بۇى ھەژمار بكرى، بۇ مەبەستى زانستى و بۇ بەرز كردنەوى پلەى زانستى، بەلام نەوەك بۇ خانەنشىنى.

بەرپۇز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟، د.سەرودەر، سيوئىل عثمان، بورھان رشيد، جەلال على، سالار محمود، نەژاد عزيز، عبدالرحمن حسين، تارا ئەسەدى، د.بشير خليل، ھەمە سعید ھەمە على، ئەم بەرپۇزانە ناويان نووسراو، فەرموو د.سەرودەر.

بەرپۇز د.سەرودەر عبدالرحمن:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەس بۇ روون كردنەو قسە لەسەر كردن، ئەمە كە زياد كراو مەبەست چيە لە زياد كردنى؟، بۇ ئەو ھەموومان كۆك بين لەسەر ئەو، ئەگەر ماڤىكى رەوايە بەراستى ھەقە دەنگى لەسەر بدەين و پەسەندى بكەين، ئىمە كۆمەللىك خەلگمان ھەيە، بەخۇتات دەزانن زانكۆ لەلەى ئىمە لە سالى 1992و لە دواى راپەرپىنەو دەروست بوو، راستە پىشتەر ئىمە زانكۆى سلىمانىمان ھەبوو، زانكۆى سەلاھەدىنمان ھەبوو، بەلام لە لايەن رۇژىمى پىشوو ئەوانە قوقل كرابوون و قەتيس كرابوون، بەلام كۆمەللىك مامۇستامان ھەيە، پىشتەر بېرونامەى ماستەرو دکتۇرايان بەدەست ھىناو، بەلام رىگەيان نەداون بچنە ناو زانكۆ و خزمەت بكەن، ئەمە لىستى ئەو مامۇستايانەيە لامانە كەوا لە زانكۆى سلىمانى و ھەندىكيان لە زانكۆى ھەولير، لە زانكۆگانى ترىش كە پىمان گەشتوون، دە سال، پانزە سال يان چەندىن سالى تر كە خزمەتيان ھەيە رىگەيان نەداون، ئەمە بۇيان بە خزمەتى زانكۆى حىساب ناكرى كەوا ماڤى خۇيانە ئەو بەرپۇزانە ئەگەر بەھاتبايە رۇژىمى رووخاوى پىشوو رىگەى بدابان، دەچوونە ناو زانكۆ، بەلام كە بۇيان حىساب ناكرى ليرە تەمەنىشان بەسەردەجى، كاتىك كە خانەنشىن دەكرىن ئەوانە بى بەش دەبن لەو ماڤ و ئىمتيازاتانە،

دوودەمیان، ئەو كەسانەى كە پېشمەرگە بوون بېروانامەى ماستەرى وەرگرتوو، دكتوراى وەرگرتوو پاشان بۆتە پېشمەرگە، ياخود خزمەتى پېشمەرگەياتى خوتان دەزانن بۇ خانەنشینی، بۇ مەسائیلی تریش حیساب دەكری، بەلام لیڤەدا ئیمة داوا دەكەین وەكو ریزیک لەو كەسانە، بەمەبەستی خانەنشینی تەنھا، تەنھا ئەمە نەوك بۇ شتی تر، بەخزمەتى زانكۆی حیساب بكری، چونكە لیڤە بەدحالی بوونیک هەیه، بەرپزان ئەندامانی پەرلەمان، خزمەتى زانكۆی بابەتیکە و خزمەتى تر شتیکە بۇ مەبەستی خانەنشینی، خالیکی تر ئەوانەى كە لە زانكۆکانی تر و ياخود دوورخرابوونەو، یان ئەوانیش بە خزمەت بۆیان حیساب بكری بەمەرچینك بەلگەیان هەبى، من دەمەوى دووخالی تر ئیزافە بكەم، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، یەكین ئەوانەى كە زیندانی سیاسی بوون، راستە ئیمة یاسایەكمان هەیه دەلی بەخزمەت بۆی حیساب بكری، بەلام بەخزمەتى مەدەنى بۆی حیساب دەكری نەوك ئەمە ، خالیکی تریش كەسانیک هەبوون كە رینگەیان پى ئەدراو، بۇ نموونە كەسیك هەیه لەنیو زانكۆدا دە سال خزمەتى زانكۆی هەیه، بەلام بیست سال یان سی سال خزمەتى هەیه لە پەرودە، ئەمەش ئەگەر سیغەیهكى بۇ ببیندیریتەو، دووسال بەسائیک حیساب دەكری، سی سال بە سائیک حیساب دەكری، جۆرە سیغەیهکیان بۇ ببینەو سوودمەند بن لەیاساكە، سوپاس بۇ بەرپزتان.

بەرپز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

بەلام كاك دكتور ئەوانەى كە شەهادەى دكتورایان نەبووبى، خزمەتەكەى پېشتریان بۇ ئەو بۇ حیساب ناكری بۇ تەرقیەى علمی، یان ئەوانەى كە پېشمەرگە بووبن نەوك هەر بۇ خزمەتى وەزیفی حیساب دەكری، بەلام بۇ تەرقیەى عیلمی نابى حیساب بكری خۆت دەزانی، بەلى.

بەرپز د.سەرور عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمة تەنھا دەلیین بەمەبەستی خانەنشین، تەنھا خانەنشین با بۇ مەبەستەکانی تر حیساب نەكری.

بەرپز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

سیویدیل خان فەرموو.

بەرپز سیویدیل عثمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنیسبەتى ئەو ماددەیهو ئەو بېرگانەى كە هاتوون، بەنیسبەتى ئەوانەى كە لەسەردەمى رژیمی بەعس یان ئەوانەى كە پېشمەرگە بوونە، ئیمة لە سالی 1991 حیزبى بەعس رژیمی بەعس نەماو، بېرواناکەم یەك كەس هەبى مامۆستابى كاتى خۆی ئەگەر شەهادەى ماستەرو دكتوراى هەبى، یان ئەگەر لە شاخ بووبى یان ئەگەر رژیمی بەعس مەجالى ئەوہى نەدابیتى بییتە مامۆستا، ئەکیدم لە سەدا ملیون ماوہى ئەو بیست و یەك سالە خزمەتى خۆی هینایتەو، لەوانەیه بە زیادیشەو هینابیتیهو، ئیستا دووبارە خزمەتى بۇ بینیەو ئاخىر وابدانم هیچ مەعقولیەتى تیدانیە، پېش ئەوہى د.سەرور قسان بکات، ئەو پەنیهكەى من

بوو، بەلّام ئەگەر د.سەرور بەلگەى ھەيەو مامۆستا ھەيە دوای بىست و يەك سالّ خزمەتى نەھيئايتەوھە
يان بۆيان حىساب نەکردوو، ئەوھەق وايە حىسابى بۆ بکرىت، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كاك برهان فەرموو.

بەريز برهان رشيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من دەربارەى سىيى موزافە، دوو تەحەفوزم ھەيە، يەكەميان / ئەوھى كە باسى پيشمەرگە دەكات بەراستى
ئەمە زولم لە پيشمەرگە دەكات، لەبەرئەوھى پيشمەرگەى پيش راپەرين كە خزمەتى ھەيە وەكو من لە
قانون دا ئيشم كرىبىت، بە دوو سالّ بۆى حسابە، تۆ بۆ ليرە دەهيئايتەوھە و دەيكەى بە يەك سالّ، خزمەتى
پيش راپەرين بە دوو سالّ خزمەت حسابە بۆ ئەسابى تەقاعودى، بۆ خانەنيشىنى، ليرە تۆ حەقتىكى
دەخۆى ئەگەر بيهيئايتەوھە و بلىي بەو شيوھيە، لەبەرئەوھى بە قانونەكانى پيشوو بە دوو سالّ بۆى حساب
بوو، دووھم / دەربارەى بركەى يەكەمى ئەم ماددەى سىيەمە، دەلى ئەوانەى ھەلگرانى ماستەر و دكتورا
كەلە زانكۆيەكى بپرواپيكرائى دەرەوھى ولات خزمەتيان كرىوو، ئى كاكە لە ھەموو دونيايا حقوق
بەرامبەر واجباتە، من حقوقى چى بدم بە تۆ كە تۆ واجباتت لە ولاتى مندا چى بەجى نەكردوو، تۆ
خزمەتى ميللەتى منت نەكردوو، من بۆ خانەنيشىنىت بۆ حساب بكم؟، وەزير راست دەكات بۆ تەرقىم و
ئەوانە حەقيەتى، بەلّام كە خەلك دەبى 20 سالّ و 30 سالّ لەوئى خزمەتى كرىبىت خزمەتى ولاتى منى
نەكردبىت و گەنجى منى پى نەگەياندىبىت، من خانەنيشىنى و پارەى زيادى چى بدمى ؟ سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەريز جلال على عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من بۆ ئيزافەى قسەكانى كاك بورهان كەسى 20 سالّ خزمەتى لە دەرەوھى ولات ھەبى، بە تەئكىد لەوئى
خانەنيشىن بووھە ديتەوھە ئيرەش ئيش ئەكا، ئەوھە يەك، دوو / ئەمەى كە ناوئراوھە لە وەزارەتى خویندىنى
بالا ھەيە و مەسەلە مەعاش و موخەسەساتە، ئەگەر بپيار بدمە ئەمە رەئى خۆمە سووريشم لەسەرى،
بپيار بدمە ماستەر و دكتوراى ھەيە، ئىمتيازات و موخەسەساتى وەكو خویندىنى بالا بى، سبەينى ھەرچى
حقوقىي دائرەكانى ديكە ھەيە دەلین ئەو ئىمتيازات و سەلاحیەتەم ھەيە و موخەسەساتەم ھەيە، ھەرچى
موھەندسى زراعى ھەيە لەدەورى خویندىنى بالا ھەيە داوا دەكات، ھەموو خاوەن شەھادەكانى ديكەش،
لەبەرئەوھە بەراستى حەقە وردتر ئەو بركەيەى كە وتیان ئەو ماددەيە جيا بکرىتەوھە، چونكە بەراستى
وەكو بلىي خارج خزمەتى ھەيە و بۆى حساب دەكەم يان ئەو كەسانەى پيشمەرگە بوون بىست سالّ

سيوهيل خان 20 ساله ئىمه حكومەتتىن و خەلك تەعین دەكەين و ملیۆنىك و سى سەد ھەزار مەعاش خۆرمان ھەيە و گوايە ئەم خەلكانە لە كوی بوون؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سالار فەرموو.

بەرپىز سالار محمود مراد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستى دا سەبارەت بەم ماددەيە بە شىۆەيەكى گشتى تريش بۆ ياسايەكە مۇستەلحىك ھەيە بۆ ھەلگرانى برۆانامە بە تايبەتى برۆانامەى دكتورا و ماجستىر، دەستەواژەيەكى تر بەدواى دا دىت ھاوشىۆەكانيان، ئىستا ھەرىمى كوردستان لەرۆوى زانستىەو ە بەرۆوى زانكۆكانى جىھاندا كراوتەو ە لەراستى دا، ھەندىك ھەلگرانى خاوەن برۆانامە ھەن بەناو ناوترىن، ھەلگرى برۆانامەى دكتورايە يان ماجستىرە، بەلام كاتىك لىژنەيەكى زانستى لە وەزارەتى خويىندى بالآ يان ھەر مۇئەسسەسەيەكى تەعلیمی تر تەعدىلى ئەو شەھادەيە دەكات ھاوشىۆەى دكتورايە يان ھاوشىۆەى ماجستىرە، بۆ لەقەبى عىلمى يان بۆ ھەر ئىمتىيازاتىكى ترى بەتايبەتى من تەركىزم لەسەر ئىمتىيازى مەعنەويە لەرۆوى عىلمىەو ە و بۆ ئەم ياسايەش تەركىزە لەسەر ئىھتەمام دان بە گەشە كردنى زانستى لەرۆوى لىكۆلىنەو ە و تويژىنەو ەو، بۆ ياساكە ئەم دەستەواژەيە لەبەرچا و بگىردىت، چونكە ھەندىك خەلكمان ھەن لە سالى 70 ەكان و 60 ەكانەو ە رۆيشتوونەتە دەرەو، لە زانكۆكان و ناوئەندە ئەكادىمىەكانى دنيا خويىندوويانە و شەھادەكانيان بەزەبت ناوى دكتورا نيە، ماجستىر نيە، بەلكو وەكو برۆانامەيەكە دبلۆمى يەكە و دوو ە ھەر برۆانامەيەكى ترە كە تەعدىل دەكرىتەو ە ھاوشىۆەى ئەو ەيە و بۆ ئەو ەى ئەوانىش لەو چوارچىۆەيە بى بەش نەبن و سوپاستان دەكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر كاك سالار ئەوانەى كە دىنەو ە، ھەر شەھادەيەكى ھىناو ەتەو ە پىشى بچىتە وەزىفەكەى دەبى تەعادولى شەھادەكەيان بكەن، ئەگەر تەعادولى شەھادەكەيان نەكردبى چۆنە؟؟ ناكرى دەبى تەعادولى شەھادەكە بكرى، كە تەعادولى نەكەى ديارە ئنەيەك لەسەر شەھادەكەى ھەيە، كاك سالار فەرموو.

بەرپىز سالار محمود مراد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆچوونەكەى جەنابتان دروستە، بەلام بى گومان لەرۆوى قانونىەو ە لەوانەيە ئەو كەسانە تووشى ئەشكال ببن يان بى بەرى بن، لەخۆو ە نيە ياساى خزمەتى جامعى پەرلەمانى عىراق ژمارە 23 ى سالى 2008 لەگەل ناوھىنانى برۆانامەى دكتورا و ماستەر ئەو دەستەواژەى دواى ئەوانىشى بەكارھىناو ە و سوپاستان دەكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كاك نهژاد فهرموو.

بهريز نهژاد عزيز سورمي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

منيش له گهل رهئيهكهه جهنابي وهزيرم بهراستي نهوانهه كه له دهرهوه بيل فيعل برادرهريكي تريش باسي كرد، كاك برهان بوو، ئي باشي كرد، بهراستي نهوانه خزمهتي ولاتي تر دهكهن، له ههموو ولاتيك وايه، كابرايهك خزمهتي ولاتيكي تر بكات بو خانهنيشني بكهه؟، يهعني نهوه حهقيقهتيكه، نهوهه كاك جلال وتي بهراستي كه تهرحي كرد من به تهواوي له گهلئ دامة، نهوهه كه باس دهكريت لود لهسهه وهزارهتي خويندني بالا ههيه، ههموو مهوزوعهكه موخهسهسات و نهوانهيه، نهو لوده ناميني پاش دهرچووني نهو برپاره يان نهو قانونه، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي پههلهمان:

كاك عبدالرحمن فهرموو.

بهريز عبدالرحمن حسين:

بهريز سهروكي پههلهمان.

بهراستي من ههر دوينيش قسهه كردو سهرتاسهري له گهل نهو پرورژه نيمه، ههمووي رهد دهكهمهوه لهسههروه تا خوارهوه، چونكه نهگهر نهيمه پيوستيمان پييه ههنديك ههنه لهناو ههريمي كوردستان مهغدورن و با نهيمه برپاريك دهرهكهين له پههلهمان بو وهزارهتي خويندني بالا كه نهو كهسانه له وهزارهتي پهروهده يان له جيگايهكي تر حسابي وهكو ماف و نهيمتيازاتي پي بدرت وهكو نهواني تر، بهلام وهكو پلهه زانستي ههر من دوينيش گوتم نهستاش دهئيمهوه و ههر له سهه نهو رهئيه موسيهر، جهريمهيهكي زانستيه نهيمه دهيكهين، كهسيك له دهرهوهه خويندني بالا نيش بكات و ليرهش پلهيهكي زانستي پي بدهين و بيكهنه ياريدهدرهري ماموستا و ياريدهدرهري جامعه و ياريدهدرهري پرؤفيسور و نازانم جي نهمه ههر جهريمهيه، بهراستي به نيسبهتي مادهه سيهه نهوهه كه دهئيت له ههلهگراني ماستهه كاك برهانيش نهشارهتي پييدا، نهو براييه له دهرهوه دكتوراي هيناوه سههراوم، كورده شانازي پي دهكهين لهوانهيه به كورديش زورچار له ناو جامييه قسهه كردبيت ناوي كوردی گهيانديته خهلك و خزمهتيكي كوردی كردبيت، بهلام نهيمهله سالي 1992 و 1993 پيوستمان به ماموستا بوو به ماستهه بوو له عهههههكان دهمانهينا زهويمان پي ددها و خانوو و مهعاشيكي باشمان پي ددها بهس بومان دوو قسهه و دوو دهرس بلتيهوه له جامعهه و له زانكويهه له سليمانی و ههولير و دهوك نهوان له كوئ بوون؟ كهجي بو نهو ماموستايه نهدههاته نيره كه ههموو شتيكمان پي ددها و نهستاش نهيمتيازاتي باشتر و پلهه باشتر و پي ددها و لهوانهيه باشترين نيشي خزمهتي خهلكي خوي بكرديا زياتري ههيه، بو نهو براييه لهوي پير بيئ و ببهته ههشتا سال و حهفتا سالي كه ناتواني لهوي دهرس بلتيهوه بيتهوه نيره نهيمه دووباره تهقاعودي بكهين، نهوه جيه ههر به رههههههه نيش كر دووه، به باوههههههه نيش كر دووه، لهبههههههه وهزعي نهوههههههه،

ئەمە قەت نابى دەبى بە ياسا ئىش بىكەين، دەبى لەمەودوا ياسا سەرودەرى بى و ياسا پىنمايىمان پى بىدات، بە نىسبەتى بىرگە 2 كە دەلى ئەوانەى لەسەردەمى پىرېم رېگەى پى ئەدابى، ئەگەر يەككەى ھەبى ئەو زۆر موستەھقە، بەلام مەن باوهرم نىە ئىستا مابى وەكو سىوھىل خان وتى بىست سائە ھەموو كەسك مافى خۇى وەرگرتووە و ھەموو كەسك و ھەرگەسك پىوېست بوو بىت ئىمە پىوېستىمان پى بوو ئەو كاتە، يەنى بىست سائە پىوېستىمان پى بوو لە كوئ بوو، لە كوئ خۇى شارووەتەو تا ئىستا؟ بو ئەھاتووە بىتە مامۇستا و بچىتە جامعە؟، يان پى پىشمەرگە دىسا مافىكى زىاتر لە جىگەيەكى تر پىدراوہ و ھەقىكى خۇيەتى و ئەوہى لە پىشمەرگايەتى بوو بە خزمەت بوئى حساب كراوہ و دووجار لىرە مافى دەخوئى مەن لەگەل ئەوہش نىمە، زۆر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز /سەرۇكى پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەپىز تارا عبدالرزاق:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

راستى مەن دوو شت دەمەوئى ئامازە پى بىكەم، يەكەم شت ئەم زەرورەتەى كەوا ھەموومان بە پەرشىھوہ بو چەند ھالەتئىكى كە بوو بلىين پىشلىكارىك بو ئەو كەسانەى كە خاوەنى شەھادەن و ئەژمارى ئەو لەقەبە علمىيەيان بو ئەكراوہ، لە نىوان ئەوہ، دووہ شت، ئەو كەسەى كە لە ئىنتىفازوہ و 21 سائە كە دىكتوراكەشى تەواو كىرەو بو نمونە 25 سال بوو، واتە تەقربى 50 سائە ئەسلەن خۇى، ئەبى چى بىت ئەم تەقاعودىەى كە ئىنتىزارى بىكات و چ سالانىكە كە بوئى حساب دەكرىت؟ مە نازانم لىرە جەنابى وەزىر شەرحى ئەوہى كىر كە ئىمە وەكو ئەوانەى لە دەرەوہ زىاون و دىنەوہ ناو ولات ئىمە حسابى ناكەين سالانى خزمەتەيان، ھەرەوگە بەپىزىشى فەرمووى، لىجانى تايبەت ھەيە بو تەعادولى شەھادەكان، ئەو كەسەى كە چووہتە دەرەوہ ھەموو كەسك بو ستىك خواردن نەچووہتە دەرەوہ، مومكىنە زۆر جار ھەيە لە راكردنى حزبى بەعس چووہتە ئەوئى و واى لى ھاتووە لەوئى شەھادەكەى خۇى وەرگرىت و ئەمجارە بىتەوہ لە ولاتەكەى خزمەت بىكات، ئىمە ئىستا زۆر لە بەغداوہ عەرەبەكان ھاتوون لىرە جامعەكانىان كىرتووە و ھەموو ئىمتىيازاتىكىان دەدەينى، ئەى ئەگەر كوردەكەى خۇمان چووہتە دەرەوہ و دىتەوہ بەس بە مەركىك خزمەت بىكاتەوہ لىرە تىاي مابى عەرەكەى، چونكە ئەگەر لە ئىنتىفازوہ رۇشىت بىت ئەسلەن عەرەكەى خۇى 65 سال تەقاعود دەبى، واتە دانانى لەقەبەكە مەن ھەزەكەم چ رىنمايىك ھەيە بو ئەو كەسانە و بو تەعادولى شەھادات دەكرىت وا ئىقتراح دەكەم ئەوانەى كە لە تەنمىەى بەشەرى ئىش دەكەن و لە دەرئى ئەزمونىكى جوانىان ھەيە با ئىمە فۇبىامان نەبى يانىش وەكو ھەر كەسك چووہ دەرەوہ، يەنى ھەز ناكات لەناو ولات دا بىزى با ئىمە عىلمەكەى بىكپىنەوہ، با ئەو ئەزمونەى كە كىرەوئى بەكەين لە كوردى خۇمان دا با زىاتر تەتوورى پى بىكەين، ئەوانەى لە تەنمىەى بەشەرى ئىش دەكەن، لە تەعادولى شەھادات ھەژمار بىكرىت ھەتا ئەگەر ئەزمونى دە سالانى ھەيە لەوئى بىتەوہ لىرە وەكو يارمەتى

دانى بۇ ئەۋەدى بېت لېرە ئىستىفادەى لى بىكرى و خراب نىه ئەگەر ئەو تەۋەرە جىگاي خۇى بىكاتەۋە من پىم باشە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۋكى پەرلەمان:

كاك د.بشیر فەرموو.

بەرپىز د.بشیر خلیل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

وېراى پىشتىگىرىم لە راپورتەكەى لىژنەى پەرۋەردە و خویندىنى بالا، پىشتىگىرى لە راپىهكەى كاك د.سەرۋەر دەكەم، بەرپاستى ئەۋانەى كەلە دەرۋە دېنەۋە و خاۋەن برۋانامەن تەنھا بۇ ئەو كەسانە بېت كە بە ھۆى سىياسىيەۋە تا ئىستا نەىانتۋانىۋە مافەكانى خۇيان ۋەربىگرن، تەنھا ئەۋان بېت ئەۋانى تر نەبى و تەنھا بۇ خانەنىشىنىش بېت لەگەل حساب كوردنى شەھادەكانىيان، جەنابى ۋەزىر ئامازەى بەۋەدا كە بۇ قىبول كوردن و پىدانى ماف بەۋانە پىۋىستە ئەو برۋانامەيەى كە دېنەۋە لە زانكۆيەكى باۋەر پىكراۋ بېت، معيار چىه بۇ ئەو زانكۆيەى كە باۋەر پىكراۋە، ئەمە وشەيەكى مەتاتىه، ئىمە لە زانست دا لە ۋەزارەتى خویندىنى بالا دوو معيار ھەيە، بەلام بەداخەۋە ھەندى جار كار بەو دوو معيارەش ناكرى، معيارى يەكەم ئەۋەيە (گايرىك) ھەيە معيارىك دەلىلى يونسكۆيە كە ناۋى جامعاتەكانى تىايە ئەۋانەى كە موعتەرەفن، يانىش ئەۋەى كە عزو و ئەندام بېت لە ئىتحدادى جامعاتى عالمى، ئەۋىش بەم شىۋەيە، بەلام جارى ۋاھەيە، جامعە ھەيە لەم دوۋانەش ناۋى ھەيە و لە رىزبەندى پىشەۋەى كاك سالارىش باسى كورد، بەلام لە ۋەزارەتى خویندىنى بالا بە زانكۆى لاواز ئەژمار دەكرىت و مافى ئەۋانە دەفەۋتى كە لەۋى برۋانامە دېنەۋە، بەلگەشم لەسەر ئەۋە ئەۋەيە كە پىش يەكگرتنى ئىدارەكەى ھەۋلىر و سلېمانى ھەندىك برۋانامە لە سلېمانى تەعدىل كران، ھەندىك لە ھەۋلىر تەعدىل كران، كە يەكيان گرتەۋە ئەۋانەى كە لە سلېمانى تەعدىل كرابن بە نەفسى رېنمايى ئىرە نەبوون، رېنمايىيەكان جىاواز بوون، بەلام ئەمە ھەموويان باۋەرپىيان پى كرا و حساب كران، كە ئىستا بەعزىك لەۋان نايەتەۋە، كەۋاتە نىۋەييان باۋەرپىيان و نىۋەشيان تەعدىل نەكراۋنەتەۋە، ئەمە بەرپاستى غوبنىكى زۆرە، بۇيە من پىشتىگىرى لەۋە دەكەم كە رېنمايى تازە دەرچىت بە سىستىمىكى تازە ئەمانە ھەموۋى چارەسەر بىكرى و ئەو شتە ۋا نەمىنى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ھەمە سعید فەرموو.

بەرپىز ھەمە سعید ھەمە على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دەست خۆشى دەكەم بۇ زیاد كردنى ئەم ماددەيە، من پېموايە ئەم ماددەيە بىكرى بە دوو بېرگە، بېرگە يەكەم ئەژماركردنى پلەي زانستى بۇ ھەلگىرانى ماستەر و دكتورا كە لە زانكۆيەكى باوەرپېكراو دەرەوہى و لات خزمەتيان كرددوہ، ئەوہ بېرگە يەكەم بى، بېرگە دووہم/ راژەي خزمەتى ئەم كەسانەي خوارەوہ لە دەرەوہ وەزارەتى خويندنى بالا راژەي زانكۆي ئەژمار دەكرى بە مەبەستى خويندنى بالا، ئەو كاتە بى بە بالا ھەلگىرانى ماستەر و دكتورا لەسەردەمى پزىم بى بەش كراون، گوايە كەسيك 87 تەخەرەوجى كرددوہ، بى بەش كراوہ، دوایى لە 94 و 96 كراوہ بە زانكۆ ئەو فەترەيەي يەعنى لەرپۇژى دەرچوونەكەي تا رپۇژى ئەوہى كە ئەبى بە مامۇستاي زانكۆ لە ھەريم دا رپۇژى چوار، پىنج سالىكى ئەو پىنج سالىكى بۇ ئەژمار بىكرى مەبەستەكە ئەوہيە، مەبەستەكە ئەوہ نيە، سيوھيل خان باسى كرد، كە كەسيك نيە تەعین نەبووہ، راستە ھەمووى لەوہ دەچى بېتە مامۇستا، تەخەرەوجەكەي چەند سالىكى فەوتاوہ، ماوہى فەوتاوہ، موعالەجەي دەكەين، خالىكى تر ھەلگىرانى ماستەر و دكتورا كە خزمەتى پىشمەرگە و زيندانى سياسى و ھاوشيوەگانيان ئەوہ بەمەرجيك كە مەرجيكى تيا بى يەعنى زەرەمەند بى خزمەتەكەي، مەسەلەن وەكو وتيان پىشمەرگە ئەوہى كاك برهان وتى دوو سالى بۇ خزمەتى ئىرە ئىستا بە يەك سال بە مەرجيك زەرەمەند نەين لە ئەژماركردنى خزمەتەكەي، ئەوہ چارەسەريكى بكەن، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

عظيمة خان فەرموو.

بەريز عظيمة نجم الدين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس قسەكانى من كرا، و پشتگىرى قسەكانى (سيوھيل) خان و كاك (برهان) دەكەم.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سۆزان خان.

بەريز سۆزان شهاب نوري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان ئەندامان، ئىمە بۇيە ئەو ماددەيەمان داناوہ، لەبەر ئەوہى خەلەليك ھەيە، بە پىي ياساي خدەمى جاميعى لەماددەي (12) دا لە يەكەمياندا ئەلى (ئەبى ئەو كەسەي سوود مەندىي لەو ياسايەي تەقاعودە دەبى كە خدەمى جاميعى ھەبى، كەمتر نەبى لە (25) سال تەمەنى، من ئەيھيئەمەوہ بەر چاوتان، مامۇستامان ھەيە ماجستىرى ھەيە، دكتوراشى ھەيە، كاتى خۆي نەفى كرا بۇ سەماوہ و بۇ جنوب، نەيانھيشت بە ماجستىرەكەي، بە دكتوراكەي، بتوانى تەعین بيت لە وەزارەتى خويندنى بالا، دوای راپەرپىن ھاتۆتەوہ بۇ ھەريمى كوردستان ھەتاكو بزاني چى بەسەر ھاتووہ، كە وەختيك گەيشتۆتە ئەوہى بيتەوہ ئىرە (10)، سالە تەعین بووہ لە جاميعەي سليمانى، ئەم كابرەيە كاتى خۆي مەحروم كراوہ لەوہى بچيتە زانكۆ دەرس بليتەوہ، لەبەر ئەسبابى سياسى، لەبەر كورد بوون، ئىستاش تەقريبەن (10) سالە لە زانكۆ

دەرس ئەلئىتەو و مەحرۇمىشە، و ئەو فەترەى كە نەفى كراوہ بۇ ئەوئى لە دائىرەىەكى ئىعتىادىدا دانراوہ لەوئى، (10) ساڵە ھاتۆتەوو، و عومرىشى گەورە بوو، لەبەر ئەسبابى سىياسىش نەيانھىشتوو دەرس بلىتەو، ماجستىر و دكتوراشى ھەبوو، باشە ئەمىش لە ياسا كەدا ئەئى (25) سالى فىعلى، يەعنى ئەبى (25) سال لە زانكۆدا دەرسى وتبىتەو، ئەمە چۆن چارەسەر ئەكەين ئەگەر بە نەصى قانونى چارەسەر نەكړى؟ ئەگەر نەئىين ئىمە حالەتىكى تايبەتمان ھەبوو لە ولاتەكەماندا، كاتىك كە ياسا دانەئى دەبى بگونجى لەگەل ئەو حالەتە تايبەتە، و موعالەجەى ھەموو ئەو حالەتانە بكات، ھاوولائى، مافى خۆپەتە، ئىمە نائىين كەسىك (80) سال عومرىەتى لەدەرەوہى ولات دەرسى وتۆتەو، تەقاعودە لەوئى، ھىچ پىويستى بە تەقاعودى ئەم ولاتە نى، لەوئى بە مەعاشى باشن كە عومرى (80) سال بىت بە مەعاشى باشىش تەقاعود دەبىت، خۆ وەكو ئەو پارەى ئىرە نى، ئىمە باسى ئەو ناكەين، بەلام باسى خەلكانىك ئەكەين ئەوانە سەرۆتەن بۇ ولاتى ئىمە، دەبى تەشجىعيان بكەين بە ھەموو شىوہىەك بۇ گەرانەو، ئەگەر (5) سال لە ولاتىكى دەرەوہ دەرسى وتۆتەو عىلمى زياد كەردوو، تەرقىەى كەردوو، ئىستا ئىمە سوودى لى ئەبىين لە زانكۆكانى خۆماندا، بۇ ئەو (5)، (6) ساڵە، بۇ ئەو (10) ساڵە، بۆى حىساب بكەين بلىين ئەگەر سەبى رۆزى تەقاعود بوو بە مەعاشىك كە كەرامەتى بپارىزى، ئىمە لىرە ئەنواع تەعلقى لى بدەين، ئىمە ياسا دا ئەنئىين بۇ موعالەجە كەردنى ئەو حالەتانەى كە ئىمە ئەزانين وەكو لىزنەى پەرورەدە نەقى تىدايە لەناو قانونەكانى ئىمە، و لەگەل وەزە و واقىعى ئىمەشدا ئەبى بگونجى، و زۆر سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو كاك عمر.

بەريز د.عمر حمد امين خدر(نورەدینى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، لە راستى دا ئەم پىشنيارەى ئىمە بۇ زياد كەردنى ئەم ماددەى، لە ئەنجامى كۆمەللىك حالەتى واقىعى و داواكارى ئەوتۆ بوو كە ئىمە ئەو داواكارىانەمان بىنى، بە فىعلى ھەيە لە ھەرىمى كوردستان، لەگەل ئەو مامۇستا بەريزانە كۆبووینەو، ياساى خزمەتى زانكۆى كە لە پەرلەمانى عىراقى دەرچوو و لىرە ئىشى پى دەكرىت، ھەر مامۇستايەكى بەريزى زانكۆ ئەگەر (25) سال خزمەتى لەناو زانكۆ نەبىت، خانەنشين ناكړى، بۇ نموونە، بەريزىك تەمەنى (25) ساڵە، (20) سال خزمەتى پىشمەرگايەتى ھەيە ئەو (45) سال، خزمەتەكەشى بۇ حىساب كراوہ بۇ مووچە و سەر مووچە، (20) سال خزمەتى زانكۆىشى ھەيە دەبىتە (65) سال، تەمەنى دەگاتە تەمەنى تەقاعودى، بەلام چونكە خزمەتى زانكۆى (25) سال نى تەقاعود ناكړىت، سەيركە ئىشكالىەتە قانونىەكە لەكويداىە؟ بەلام ئەگەر بلىين بە مەبەستى خانەنشينى بۇ ئەوہى ئەو خزمەتەى بۇ حىساب بكړى، ئەو ئەوكات تەقاعود دەبى، لە لايەك تەمەنى دەگاتە تەمەنى تەقاعودى، بەلام لە لايەكەوہ چونكە خزمەتى زانكۆى كەمترە لە (25) سال تەقاعود ناكړى، تەقاعود ناكړى بە مامۇستاي زانكۆ بەو حەق و ئىمتىازاتەى كە ھەيەتى، ئەگەر

لهگەل ئەو بەرپزانە دانیشین یەك موعاناتی گەورەیان هەیه، بۆیه ئەم یاسایە (2) ساڵ لەمەو پێش پێشكەش كراوه و راپۆرتیشمان لەسەر ئامادە كردوو، دواى ئەوه ئیمە چیمان كرد؟ بەرپزان ناگایان لێیه، لهگەل لێزنەى تەعلیمی عالی له پەرلەمانی عێراق كۆبووینەوه، ئەم بۆچوونەمان دا بەئەوان، چونكە ئەوان له پەرلەمانی عێراقی پرۆژەیهکیان هەبوو بۆ تەعدیل کردنی قانونی خزمەتی زانکۆیی، ئەوان تەعدیلیان کردوو بە صیغەیهکی زۆر باشیش، ئیمە راپۆرتیشمان لەسەر ئامادە کردوو بۆ ئەوهی لێره جی بەجی بکریت، ئەوان عیلاجەکیان بەم شیوهیه کردوو، ئەگەر مامۆستایهکی بەرپزی زانکۆ تەمەنی گەشتبێتە تەمەنی تەقاعودی، و خزمەتی زانکۆیی تەنها (10) ساڵ بێت، ئەوه تەقاعود دەبی، بۆیه ئەگەر ئیمە ئەم ماددەیهمان دووبارە دارشتهوه له جیاتی ئەم صیغەیهی که ئیستا هاتوو ئەم صیغەیه داخیل بکەین، هەموو ئیشکالیهتەکان چارەسەر دەبێت، ئەوان (25) ساڵ خزمەتی فیعلی زانکۆیان دواى ئەوهی که قانونەکیان تەعدیل کردوو، کردوویانەتە (10) ساڵ، بۆیه لهو چارەسەر كراوه، و دەكری ئیمە سوود لهو پێشنیارانەى ئەوان وەرگیرین، که ئەمە صیاغەمان کردوو بەم شیوهیه صیاغەى بکەین، هەموو حالهتەکان چارەسەر دەبن، ئەو مامۆستا بەرپزانەى که له دەرۆه خزمەت دەکەن، بەرپزان ئیمە هەندیک نمونەى زیندوویمان هەیه له هەریهێ کوردستان، که ئەگەر زەرور بێت ناوهکانیان دەخوینینەوه، ئەگەرنا هەزناکەین ناویان بهینین، مامۆستا بووه، له یهکێک له زانکۆکانی ولاتانی عەرەبی، یان له زانکۆکانی مەسهلەن دەرۆه، چوو خزمەتی کردوو، خزمەتی میژووی کوردی کردوو، خزمەتی زمان و ئەدەبی کوردی کردوو، (10) ساڵ لهو زانکۆیه خزمەتی کردوو، بەلام خزمەتەکهی پهيوهندی به گەل و نیشتمانەکهی خۆیهوه هەبووه، ئەگەر دیتەوه ئیره بېت بە مامۆستای زانکۆ له زانکۆیهکی دانپینراوی ئەو تۆ که هەموومان دەزانین، بۆ ئەو (10) ساڵه خزمەتهی لهو ئاوی به خزمەت حساب بکری؟ نمونەى زیندوویمان له لایه که ئەم حالهتەشمان هەیه له راستی دا، ئەدی ئەم (10) ساڵ خزمەتهی بۆ کوئ چوو؟ چۆن سوودی لێ وەرگیریت؟ ئەمە له لایهك، له لایهکی ترهوه رەنگه ئەو مهجالهى که ئەو له بواری زانستی خزمەتی تیدا کردوو بواریک بێت پهيوهندی به بواریکی عیلمیهوه هەبێت که هەموومان پێویستیمان پێی هەبێت، مامۆستایهکی کورد هەیه له یهکێک له زانکۆکانی ئەلمانیا ئیبداعی کردوو له ئیکتشاف کردنی دۆمبەلاندا، که بێتەوه لیره خزمەت بکات ئەو خزمەتهی زانکۆیهی که لهوئ هەیهتی بۆ لیره بۆی حساب ناکری؟ بۆیه ئیمە هەر سوورین لەسەر ئەوهی که پێشنیارمان کردوو، به زەروریش دەزانین رۆلی ئەم رۆون کردنەوانەش، بەلام به دنیایشهوه بیروبۆچوونەکانی ئیوه لهکاتی صیاغەدا خزمەت به دهولەمه‌ند کردنی ئەم ماددەیه دهکا و لهگەل ریزماندا.

بەرپز د.ارسلان پایز-سەرۆکی پەرلەمان:

دەزانن عیلم عیلمه، عیلاقه‌ی به پێشمەرگایه‌تیه‌وه نیه، ئەوهی بۆته پێشمەرگه، شەرەفی پێشمەرگایه‌تی خۆی هەلبژاردوو، نابێ بلی من بوومه‌ته پێشمەرگه و ئەبێ له بواره عیلمیه‌که‌ش بۆم حساب بکری به‌راستی، یه‌عنی کاکه ئەوه له مسته‌واى عیلمی داده‌به‌زینی ئەوه، به‌هه‌رحال دواى خۆتان قرار له‌سەر

مەسەلەكان بىدەن، بەلام ناي مەسەلەى عىلم تىكەلاوى ھەندىك مەسائىلى پىشمەرگايەتى و مەسائىلى ترى وەكو زىندان و ئەو شتانە بىكرىت بەراستى، بۇ خانەنشىنى قەيناكە، بەلام بۇ عىلمى ئەبى دەرەجە عىلمىيەكەشى پى بىرى ئەو (10) سال پىشمەرگە بوو، نازانم ئەو لە رووى عىلمىيەو چۆن تەعامولى بىكەين بەراستى، خانەنشىنيەكەى بىدەنى قەيناكە، بەلام بۇ تەرقىيە عىلمىيەكە نايى ئاخىر، فەرموو سۆزان.

بەريز سۆزان شهاب نوري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

نەمان وتووو بۇ تەرقىيە، زۆر بە روون و ئاشكرا وتووومانە راژەى خزمەتى ئەم كەسانە لە دەرەووى وەزارەتى خويىندىنى بالا بە راژەى زانكۆيى ھەژمار دەكرى بە مەبەستى خانەنشىنى، زۆر وازحە، يەعنى نەمانوتوو لە ريگەى عىلمەو ئەمە بتوانين يان لە رووى زانستىو ئەمە ھىنى بىكەين، نەخىر، تەنھا بۇ مەبەستى خانەنشىنى وتووومانە، زۆر سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو روژان خان.

بەريز د.روژان عبدالقادر احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتىگىرى لە ماددەكە ئەكەين، بەلام بە شىوہىيەك دا بىرپىرئىتەو كە رەچاوى تىبىنى ئەو ئەندامانە بىكرىت، كە روون بىكرىتەو بۇ چ مەبەستىك ھەژمار كىردنى ئەو سالانەى خزمەت بىكرىتن، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. ئاراس.

بەريز د.ئاراس حسين محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى ئەو روون كىردنەوانە ئىمەش پىشتىگىرى لە دەقى ئەو ماددەيە ئەكەين، و ئەو كىشەيە چەند جارىكيش روو بە رووى ئىمە بۇتەو، و ئەتوانم بلىم لە 30% بۇ 40% مامۇستايانى زانكۆكانى ھەريمى كوردستان ئەو كىشەيان ھەيە، بەس نازانم لىرە لە رووى ياسايىيەو ئەكرى ئەو ماددەيە لەم پرۆژە ياسايە جىگاي بىكرىتەو؟ يان راوەستين تا ياساي تەعلیمی عالی ئەوہى بەغدا دەرئەچىت و ئىمە ئىنفازي بىكەين، ئەگەر ھاتو ئىمە ئەوہمان ئىنفاز كىرد، ئىمە لەو كىشەيە نەجاتمان ئەبىت، ئەو دوو مەوزوعە تىكەلاو ناكىرت، بەلام ئەوہى كە باسيان كىرد، چ بە ھەموار كىردن بىت لە ياساي خويىندىنى بالا، چ بە ئىنفاز كىردنى ياساي خويىندىنى بالاى عىراق بىت، كە دەرئەچىت و زۆرجارىش ئىمە ئىنفازي ئەكەين، ئەبى ئەو كىشەيە چارسەر بىكرىن كىشەيەكە وەكو وتم لە 30% بۇ لە 40% ى مامۇستايانى ھەريمى كوردستان تووشيان بوو، و لەكاتى تەقاعود بووندا بە پىي قانونى جاميى تەقاعودى تەقاعود نابن، و سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز د.ئەلى سەئىد مۇھەممەد، ۋەزىرى خۇيىندىنى بالۇ تويۇنەۋەي زانستى؛

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ھەلگىرانى بىروانامەي دىكتورا ۋە ماجىستىر، كە پىشتەر لەسەر مىلاكى زانكۆي سلىمانى ۋە سەلاھەدىن بوون، ۋە لەكاتى رۇيىمدا گواستراۋەنەتەۋە بۇ زانكۆكانى عىراق، يان دامودەزگاكانى عىراق، لە دەرەۋەي ۋەزارەتى خۇيىندىنى بالۇ، ئىمە پىشتىگىرى لەۋە دەكەين ئەۋ رازەيان بۇ ھەژمار كرى، رازەي خزمەتى زانكۆيى، بۇ نەۋنە (30) خانەنشىنى، بەلام ئەۋ بەرپىزانەي لە زانكۆكانى دەرەۋەي عىراق خزمەتبان كىردوۋە، ئىمە دەلىين بۇيان ھەژمار بىكرىت بە مەبەستى بەرز كىردنەۋەي پەي زانستى نەك خانەنشىنى، سوپاس

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعىل-سەرۋكى پەرلەمان؛

فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

ماددەي چوارەم؛

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر احمد؛

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەلايەن لىژنەي پەرۋەردە پىشتىنبارى ماددە كرايە بە رىزبەندى ماددەي چوارەم.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى؛

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەبەر ئەۋەي لە نەسى ماددەكە ئەۋ ماددەيە نيە، ئەۋەي راپۇرتەكە دەخۇيىنمەۋە؛

ماددەي چوارەم؛

(مامۇستايانى سەر مىلاكى ۋەزارەتى پەرۋەردە كە ھەلگىرى ماستەر ۋە دىكتوران ھەمان ماف ۋە جىاۋكى ماددىان دەبىت كە ھاۋشىۋەكانيان لە ۋەزارەتى خۇيىندىنى بالۇ ۋە تويۇنەۋەي زانستى ھەيانە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۋكى پەرلەمان؛

فەرموو لىژنەي ياسايى.

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر احمد؛

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىشتىگىرى لە ماددەكە دەكەين ۋە ھىچ تىبىنيەكمان نيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۋكى پەرلەمان؛

فهرموو جهنابی و وزیر.

بهريز بايز تاله بانى-وزيرى دارايى و ئابوورى:

بهريز سهروكى په رله مان.

پشتگيرى له مادده كه نه كه عين له چوار چپوه يه كى ياسايى كه له گه ل رپنمايه كانى خویندنى بالا دا بگونجی.

بهريز د. ارسلان بايز- سهروكى په رله مان:

كى تيبينى هه يه؟ (هاوراز خوشناو، صباح بهرنجى، احمد وهرتى، سهروهر عبدالرحمن، جمال طاهر، شليپر

محي الدين، بشير خليل، پهيمان عبدالكريم، ريباز فتاح، تارا نه سعده، لانه احمد)

هاوراز شيخ احمد حمد:

بهريز سهروكى په رله مان.

دياره نيمه پيستر باسما لاهوه كرد جگه له وهزاره تى خویندنى بالا هه موو نه وانهى تر بگريته وه، نه وه ماموستايانه، يان نه وه پله ماستير و زانكويانه كى له دهره وهى خویندنى بالا، باسه كه وابوو، ئيستا نه وه ماددهى چوار تايبه ت كرا به وهزاره تى په روه رده، له راستى دا هه مان پله ش كه ته دريسيش ده كهن له وهزاره تى نه وقاف هه يه، له وهزاره تى ته ندروستيش هه يه، له وهزاره ته كانى تريش له وانهى هه بيت، له وهزاره تى ناوخوش له وانهى هه بيت، له بهر نه وه نه مه تايبه ت نه كرى به وهزاره تى په روه رده، له بهر نه وه نه م پله و ئيمتيازاتانه با تايبه ت نه كرى به وهزاره تى په روه رده، كه تا ئيستا ش خویندنى بالا نه م پلانه ي هه يه، دواتر ئيستا نه گهر بمانه وئ شتيك بكهين يه عنى هه مان كيشه مان جاريكى تر دروست كرده وه، وهزاره تى به وهزاره تى نيمه ئيشى بو نه كه عين، به راستى هه موو نه وه پلانه ي كه له دهره وهى وهزاره تى خویندنى بالا پيوسته بيانگريته وه.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رله مان:

كاك صباح فهرموو.

بهريز د. صباح محمد نجيب:

بهريز سهروكى په رله مان.

له راستيدا يه كيك له ئامانجه كانى نه م پررژه ياسايه نه وه يه كه رپز له وانه بيژان بگيرى نه وانهى كه هه لگري بروانامه ي ماجستير و دكتوران له هه ر وهزاره تيك بى، به لى وهزاره تى په روه رده زياتر له وهزاره ته كانى تر دواى وهزاره تى خویندنى بالا پيوستى به وه هه يه كه ئاورپان لى بدريته وه، به لام له وهزاره تى نه وقاف، وهزاره تى ته ندروستى، وهزاره تى ناوخو، يان وهزاره ته كانى ديكه ش مومكينه كه سانيك هه بن به هه مان مواسه فات وشايه سته ي نه وه يان هه بى كه هه م پله ي زانستى، هه م ماف و ئيمتيازاتى شه هاده كانيان وه ربگرن، بو يه من پشتگيرى له وه ده كه م حه صر نه بى له وهزاره تى په روه رده، وهزاره تى په روه رده به دهره جهى يه كه م ده گه رپته وه، چونكه فه درى موته يه فه نه له مه وزوعه كه، به لام وهزاره ته كانى

دیکهش دوایی داوا دهکەن لیمان هەمان حقوق و ئیمتيازاتی هەبێ وەکو لەشەهادەکانیاندا نووسراوە،
ئەمەش تەئکیدى ئەو دەکا (قەم للمعلم وفیه تجیلا - کاد المعلم ان یکون رسولا)، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک احمد فەرموو.

بەرپز د. احمد ابراهیم علی (وهرتی):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی لە پای هەردوو هاوکارانم د. صباح و هاواراز خان دەکەم، کە ئەو ماددەیه تایبەت نەکرێ
تەنها بە مامۆستایانی سەر میلاکی وەزارەتی پەرورده، چونکە دوینی جەنابی وەزیر هەرخۆشی ئاماژەى دا
کە ئیستا داواکاری وەزارەتی پەرورده وەزارەتی ئەوقافیان لایە کە داواى ئەو دەکەن کە ئەو ماف و
ئیمتيازانه بەهەمان شیوهى هاوشیوهکانیان لەوەزارەتی خویندنی بالا و تووژینهوهى زانستی بهوانیش
بدری، بۆیه بەراستی من پیم باشە ماددەکە بەم شیوهیه بی مامۆستایانی سەر بە میلاکی وەزارەتی
پەرورده و وەزارەتەکانی تر کە هەنگری ماجستیر و دکتۆران هەمان ماف و حیاوکی مادیان هەبیت کە
هاوشیوهکانیان لەوەزارەتی خویندنی بالا و تووژینهوهى زانستی هەیانە، چونکە ئیستا بە فیعلی وەزارەتی
پەرورده وە بەتایبەتی وەزارەتی ئەوقاف مامۆستایان هەیه، یەعنی هەنگری پروانامەى ماجستیر و
دکتۆران دەرس دەلێنەوه، ئیتز بۆچی ئیمە لەو مافانە بی بەشیان بکەین؟ داوا دەکەم ئەوانیش بخرینە ناو
ماددەکە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

د. سەرور فەرموو.

بەرپز د. سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری تەواوی ئەو ماددەیه دەکەم کەوا بەراستی ماددەیهکی تایبەت بۆ مامۆستایانی سەر
بەو وەزارەتی پەرورده هەبیت، لەبەر ئەم هۆکارانە:

یەك/ ئیمە دوو رۆژە گفتوگۆی ئەم پرۆژە یاسایە دەکەین، بیانووی رەت کردنەوه ئەو دەیه کە دەلێن رەت
بکریتهوه تەنها یەك شتە ئەویش مەسەلەى حیسابکردنی پلەى زانستیه، چونکە ئەوانە لە چەمکی
تەدریس نین، بەلام خو مامۆستایانی وەزارەتی پەرورده ئەم مەرجەشیان تێدايه، دەرس دەلێنەوه، بەحس
پیشکەش دەکەن، خزمەت دەکەن، تەدریس ئەمە خالیکیان، واتە حیان لەهەموو ئەوانی تر.

خالی دوو/ بەرپز سەرۆکی پەرلەمان، ئیمە بەیاسا پیشتر بەیاسایەك لەو پەرلەمانە درچوو ئەوانە ئەو
مافەیان پێدراوه، زەحمەت نەبێ من دووینیش ئەو پرسیارم کرد لە بەرپز سەرۆکی پەرلەمان و لە جەنابی
وەزیر و لە پەرلەمانتاران کەس نەبوو وەلامم بداتەوه، ئەم یاسایە کە پیشکەش دەکری لەو پەرلەمانە

دەرچووو ھۆکارەکەى چىيە جى بەجى ناکرى؟ من لە بەرپزىت دەپرسەم، ئەو ھەتا لەياساى ژمارە (17)ى سائى 2000 دا كەياساى وەزارەتى پەرورەدەيە بە دەقى سەرىح لەماددەى چوارەم دا ھاتووو دەلى ھەلگرانى بپروانامەى ماجستىر و دکتورا ئەوانەى لە مەسلەكى تەدرىس لەسەر مېلاكى وەزارەتى پەرورەدە کار دەكەن، ھەمان ماف و ئىمتىيازاتىكى ھاوشانەكانى خويان دەبى كە لە زانكۆكان دا ھەن، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان ئەمە لىرە ياسايە، لەویشدا ھاتووو جى بەجى ناکرى، ئىمە كە ھاتووین ياسايەك دەرەكەين لەو جۆرە من پشتگىرى تەواوى ھەرورەكو ئەووى پىشتريش بۆ جى بەجىكردى ياسا ماددەى تايبەتەمان لەناو ياسادا دانابوو، ئەگەر بيانوو ئەو بەيت جەنابى وەزىر وەلامم بەداتەو بەلى ئىمە ھەموو ئىمتىيازاتىكى مادى و بابەتى تريان پىدەدەين، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان ئەم قەسەيە قەسەى وەزىرى دارايى دەبى پىمان بەلى ئىمتىيازاتى مادى بەو كەسانە دەدەم لە دەرەووى وەزارەتى خويىندى بالادا، ئەم قەسەيە قەسەى سەرۆكى حكومەت بەيت، من پرسىار دەكەم چۆن بەرپز وەزىرى خويىندى بالادا چ ئىمتىيازاتىكى ماددى دى دەدات بە مامۇستايەك كە لەدەرەووى وەزارەتەكەى خويەتى؟ يەك شت ھەيە ئەو پىيدا تەنھا پلەى زانستىيە، كە لە دەستەلاتى ئەو دايە ئەو دەتوانى پىيدا ئەويش بە پىياسا، واتە لىرەدا من لەگەل ئەو ھەدام بەپى ئەو ياسايەى كە ھەيە وە جگە لەمە بەھەمان شىوہ زۆرتريں ژمارەى مامۇستا كە لە (1000) تىدەپەرى ئىستا ھەزار و چەند مامۇستايە لە وەزارەتى خويىندى بالادا وە لەھەمان كات دواقسەم لەماددەى (27)ى دوا ياساى وەزارەتى خويىندى بالادا ناوھندى حكومەتى فېدېراتىش دا ھاتووو كە ياساى ژمارە (22)ى سائى 2011 بە ھەمان شىوہ بەدەقى سەرىح ھەمان دان پىدانراوى ھەيە، ھەمان ماف و ئىمتىيازاتە، ماف و ئىمتىيازاتىش تەنھا لە ماددى دا خوى نابىنئەتەو، مەعنەويشى تىدايە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جمال فەرموو.

بەرپز جمال طاھر ابراھىم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بەيت و سەيرى عىنوانى پەرۆژە بکەين يان ناوئىشانى پەرۆژە، ئەمەن وا دەبينم ھىنانى ئەم ماددەيە شتىكى زيادە، ئىبداعى نىيە، چونكە ئەم قانۇنە ئەوانە دەگرىتەو لەخارىجى تەعلیم عالی ئىش دەكەن، بۆيە دەبينم ئەو ماددە پىويستە لادىريت، ھەر داعى نەكرىت، نابى ئىمە خسوسىيەت بەشويئىك بەدەين، چونكە ئىمە ئەگەر بەيت و لەقەبى عىلمى بەدەين راستە شەھادە ھەيە، لەقەبى عىلمى ھەيە، شەھادە موخەسەساتى خوى ھەيە، تەعامولى خوى ھەيە، لەقەبى عىلمىش تەعامولى خوى ھەيە، ئەگەر ھاتو خاوەنى شەھادە بوو، لەقەبى عىلمىمان دايى (ئۆلپىدى ئاند داپرىكترى) ھەر ئىمتىيازاتىكى ماددى بى پاش پىدانى لەقەب ئەو ئىمتىيازاتە ماددىانە وەردەگرن بۆ نموونە ئەتۆ مامۇستاي يارىدەدەر بى، ئەگەر بى مەحازەرە بلىى ئەجرى وانە، كرىى وانە گۆتن ئەوئەدەيە، ئەگەر مامۇستا بى، ئەوئەدەيە، ئەگەر مامۇستاي يارىدەدەر بى، ئەوئەدەيە، ئەگەر لەماجستىر تەدرىس بکەى بەشويەيەكى ترە، بۆيە ئەمەن

ناينم ليره خسوسيهك بدن به وزارهتي پهرورده، وزارهتەكانى تر ئيهمال بكت، چونكه ئەصلى قانونەكە خاریجی تەعلیم عالییه، زۆر سوپاس.
بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
شلیر خان فەرموو.

بەرپز شلیر محی الدین صالح:
بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من به ته‌واوی پشتگیری ئەو ماددەیه دەکەم، ماددەى چوارەم مامۆستایانى سەر میلاکی وزارهتی پهرورده، چونكه ئیەمە هەردەم هەولمان داوێ پرۆسەى پهرورده به پيش بيخين، يەك له هۆگاره‌كانى پيش كه‌وتنى پرۆسەى پهرورده ئەوهیه بوونی مامۆستای به‌توانا و گارا، خاوه‌ن بر‌وانامەى به‌رز، ئەو مامۆستایانەى كه له‌سەر میلاکی وزارهتی پهرورده‌ن بر‌وانامەى دکتۆرایان ههیه، به‌ فیعلی مومارەسەى تەدریس دەکەن، موهیم مومارەسەى تەدریس دەکەن، ئەگەر له‌و‌زارهتی تەعلیم عالی یان له‌ پهرورده مومارەسەى میهنه‌که ده‌کەن، به‌ فیعلی دەبنه‌ هۆی پيشكه‌وتنى پرۆسەى پهرورده، ئەوه مافه‌کی ره‌واى خۆیانە به‌بى‌ ئەوهى هه‌یج ئەو مافه‌ وەر‌بگرن، هه‌روه‌ها ئەوه مانای ئەوه نییه‌ ئەو ماددەیه ئەوانه‌ی كه له‌و‌زارهتەكانى ترن و خاوه‌ن بر‌وانامه‌ ئەوان بى‌ به‌ش دەبن، ئەوانیش مه‌سه‌له‌ن له‌ وزارهتی پيشه‌سازى فەرمانبەرێك هه‌یه، خاوه‌نى بر‌وانامەى دکتۆرایه، چه‌نده‌ها توێژینه‌وه و داھینانى هه‌یه له‌پسپۆریه‌که‌ى خۆی، ئەو داھینانەى بۆته‌ هۆی ئەوهى وزارهتەکه‌ى خۆى به‌ پيش بيخى ئەوه ببیته‌ پيوهرێك بۆى كه‌وا بتوانى له‌قه‌بى عیلمیش وەر‌بگرى، هه‌موو ماف و ئیمتیازیش وەر‌بگرى، به‌لام هه‌ندیک هه‌نه مه‌سه‌له‌ن مودیر عامه، دکتۆرای هه‌یه له‌ فیزیاء، به‌لام ئیشی کارگیرى ده‌کا، ئەوه ده‌بى‌ ئیلا ئەویش توێژینه‌وه‌یه‌کی هه‌بى‌ كه ئەو هه‌یج له‌پسپۆریه‌که‌ى خۆى هه‌یج توێژینه‌وه‌یه‌کی نه‌بى‌ یان هه‌یج په‌یوه‌ندى به‌و دائیره‌یه نه‌بى‌ كه ئەو دکتۆرایه‌ى هه‌یه و سوودیکى لى‌ وەر‌بگرى، بۆیه ده‌بى‌ پيوهرێك هه‌بى‌ بۆ ئەوانه، یه‌عنى جیا‌وازیه‌ك هه‌بى‌ ئەو پيوهره‌ چۆن ئەو له‌قه‌به‌ى پیبدرى؟، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
د. بشیر فەرموو.

بەرپز د. بشیر خلیل توفیق:
بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر تەماشای ئەو ماددەیه بکەین مەفھومی ئەو ماددەیه له‌ مەنتوقى ماددەى يەك و دوو دا هه‌یه، بۆیه پيوست ناكا وزارهتێك به‌ته‌نيا جيا بكریته‌وه له‌وانى دیکه، چونكه ئەوهى له‌ وزارهتی پهرورده ئەنجام دهدرى له‌وانه وتنه‌وه له‌ وزارهتەكانى دیکه هه‌یه، وه‌كو هاوکارانم فەرموو یان له‌و‌زارهتی ئەوقاف هه‌یه، له‌و‌زارهتی کاروبارى کۆمه‌لايه‌تى هه‌یه، له‌و‌زارهتەكانى دیکه دا هه‌یه، بۆیه ئەو ئیمتیازاتانەى كه‌وا دهدرى

به وانەى كە لە خاریجی وەزارەتی خویندنی بالان چ لە پەرورده چ لە ئەوقافیش هەبە بیانگریتهوه، بەتایبەت كە ئیমে سیستەمیكمەن هەبە، سیستەمی وانە و تنهوه لە پەیمانگا زانستییهكان، ئەم سیستەمه لە ئەنجومەنی وەزیرانەوه دەرچوو، مافی بەوان داوه كەوا ئەو مامۆستایانەى كەوا لە پەیمانگانى وەزارەتی ئەوقاف دەرس دەلێنەوه هەمان ماف و ئیمتیازاتی مامۆستایەكانى وەزارەتی پەروردهیان هەبى، ئەگەر مامۆستایانى وەزارەتی پەرورده هەمان مافیان هەبى كەواتە ئەمانەش دیسان هەمان مافیان دەبى، بۆیە داوا دەكەین یان ئەو ماددەیه لەگەڵ ماددەى یەكەم تیکەڵ بكرى یان ئەگەر مایهوه ئەوانى دیکه لە وەزارەتی ئەوقاف دان ئەوانیش شمول بكرى، زۆر سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

پەیمەن خان فەرموو.

بەرپێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

وێرای پشتگیری کردنی تهواوم بۆ ئەو ماددەیه، بەلام پێشەى مامۆستایى تەنها، ئیমে بەر لەئیستا باسى ئەوهمان کرد كە هەموو هەلگرانی بروانامه دەبى ئەو مافانەیان پێبدرى، سەر بەچ وەزارەتیك بن لەچ وەزارەتیك نیش بکەن؟ بەلام ئەگەر بێینه سەر پێشەى مامۆستایەتی تەنها ئەوه مەحسور نییه پێشەى مامۆستایى لەسەر وەزارەتی پەرورده، چونکە ئیমে کۆمەڵی قوتابخانە و پەیمانگان هەبە، لە هەر یەك لەوهزارەتەکانى کاروبارى کۆمەڵایەتی، ئەوقاف و کاروبارى ئاینى، هەر وها وەزارەتی تەندروستی لیڤه وەزارەتی ناوخۆ لەوانەیه لە داهاوو دا پەیمانگا و قوتابخانەى تریشمان لە وەزارەتەکانى دیکه هەبیتن بەگوێرەى ئەو پەسپۆریانەى كە هەریمی کوردستان پێویستی دەبى، بۆیە هەر یەك لە هەلگری ئەو بروانامانە لە هەر وەزارەتیك ئەو کارانە ئەنجام بدەن، مافی خۆیانە كە ئەو مافانەیان بۆ دابین بكرى، زۆر سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

د. ریباز فەرموو.

بەرپێز ریباز فتاح محمود:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

من پێم وایه ئەم ماددەیه تەنها تایبەتە بە ماف و ئیمتیازاتی مادیهوه، چونکە ئەگەر مەسەلەكە بەرز کردنەوهى پلەى زانستی و عیلمییهكە بى پێشتر لەسەر بنەمای پێشنيارهكەى وەزیری خویندنی بالان رێككەوتین، لەسەر ئەوهى كە سیستەمیكى دیکه دروست بکەین، ئەو كێشەیه چارەسەر بکەین، بەلام سەبارەت بە ماف و ئیمتیازات من پێم وانیه وەزارەتی پەرورده لەوهزارەتیكى تر موهیم تر بێت تا ئیমে ئەو ئیمتیازاتانە بەوه بەدەین، بەلام بە وەزارەتیكى تری نەدەین، تەسەرور دەكەم مۆدیلەك لەناو پەرلهمان داهاوووه من لە لیژنەى تەندروستیم لەبەر ئەوهى كە خۆم دکتۆرم پرۆژەیهك تەقدیم دەكەم لەبەر

بەرژەۋەندى دكتورەكان، لەبەر ئەۋەدى يەككى تر مامۇستايە لەبەر مامۇستاكان، بەلام ئەۋە ئەبى بەكۆى سىستەمەكە ئەگەر كېشەمان لەۋەزارەتەك ھەيە، ئەزمەمان لە شوپىنەك دا ھەيە، ئەمانەۋى ئەۋە ئەزمەيە چارەسەر بىكەين، ئەۋە كېشە نييە ئەمە ئېھتىمام بەۋە لايەنانە بەدەين، بەلام ئەمە كەممان نييە لە پۇلىس و ئاسايش دىيىن ياسايەك پېشكەش دەكەين بۇ ئەۋەدى ئىمتىيازىكى زياترى پېدەين، كەممان نييە لەمامۇستا، خۇ ئەمە ئەزمەيە مامۇستامان نييە تاۋەكو ئىستا ئەم ئىمتىيازاتە بە ۋەزارەتى تەربىيە بەدەين بە ۋەزارەتەكى دىكەي نەدەين، بەدەر لەۋەش تەنھا جەخت كەردنەۋە لە ماجستېر و دكتورا بۇ؟ خۇ تەنھا ئەۋە ماجستېر و دكتورا نييە كە غەدرى لېكراۋە لەۋەزارەتى خويىندى بالا ئىمتىيازىكى زياترى ھەيە و شوپىنەكى ترى نييە، بەكالورىۋىۋسىكىش وايە، من بە كالورىۋىۋسىكەم، دكتورم ئەگەر لەسەر ۋەزارەتى تەندروستى بەم لە 45% شەھادە ۋەردەگرم، ئەگەر لەسەر ۋەزارەتى خويىندى بالا بەم لە 200% ۋەردەگرم، خۇ بەكالورىۋىۋسەكەش غەدرى لېكراۋە، يەنى بۇچى تەنيا ئەمە ھەصرى بىكەين لەۋەدى ئەگەر ماجستېر و دكتورا بۇ ئىمتىيازاتى ھەيە لە خويىندى بالا بەھەمان شېۋە ئەبى لە ۋەزارەتەكى تىرىش ھەيى، بەلام بەكالورىۋىۋسەكە نەبى؟ ئەگەر ئەمانەۋى چارەسەرى بىكەين دەبى كۆى سىستەمەكە چارەسەربىكەين نەك تەنھا لەبەر ئەۋەدى تەنھا كېشەي يەك شوپىن ھاتۇتە لاي ئەمە بەس بىر لەچارەسەرى ئەۋە بىكەينەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ياسين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىز ئەم ھەلگىرى شەھادەي ماجستېر و دكتورا لە زۇر ۋولاتان ھەيە، ئەچى لە سەرەتايى دەس دەئىتەۋە يان لە ناۋەندى دەرس دەئىتەۋە موھىم شەھادەكەي ۋەرگرتوۋە و خزمەتەكەي بەشەھادەكەي دەكا، تەدرىس زۇر فەرقى ھەيە لەگەل شوپىنى تر، لە ھەر شوپىنەكى تر ئەبىت ئەۋە شتېكە ۋەكو ئىمتىيازات ۋەكو تەدرىس ماندوۋبوۋنى مامۇستايەكى زانكو يان مامۇستايەك لەھەر شوپىنەك زۇر جىاۋازە، لەبەر ئەۋە بوۋنى ئەۋە فەقەرەيە و باسكردنى من نازانم لە سالى 2000 ۋەكو كاك سەرۋەر فەرموۋى ئەمە ۋارىد بوۋ، ئەصلەن ئىمتىيازاتەكان مەۋجودە لە پەرۋەردە، نازانم بۇ لېرە ديسان باسكرايتەۋە كە لە پەرۋەردە ھەمان ئىمتىيازاتى ھەيە؟ من خۇم ديسانەۋە دوپىنېش وتمەۋە سى پرونامەم ھەبوۋە لە ناۋەندىش دەرسم گۆتتەۋە ھەمان ئىمتىيازاتى خويىندى بالا ۋەرگرتوۋە، من نازانم ئىستا ئەگەر گۆرناكارىيەك بوۋە و ۋەستاندراۋە لەشارىك ۋەستىندراۋە بۇنمۇنە لەسلىمانى ۋەستىندراۋە لە ھەۋلېر نەۋەستاۋە لەۋانەيە، ھەز دەكەم دكتور بۇمان روون بىكاتەۋە، ئەگەر ۋەستاۋە، لەۋەزارەتى پەرۋەردە يان لە ھەر شوپىنەك لەدەرەۋەدى خويىندى بالا ئىمتىيازاتى ئەۋانەي ھەلگىرى شەھادەكە با بگەرپتەۋە، خالە گرینگەكە ئەۋەيە ئەمە دەمانەۋى لەم سىيەم خالە تەئكىدى لەسەر بىكەينەۋە، لەۋەلامى جەنابى ۋەزىر دەرئەكەۋى، چونكە

ئەوئە دەبىزانم مەوجودە ئىمتىيازات ھەيە، چونكە تۆ كە شەھادەكەت وەردەگىرى لەگەئە ئىمتىيازاتەكە لەھەر شوپىنى بى، شەرت نىيە تەنھا لە خویندنى بالآ بى، ھەزىش دەكەم ئاخىر خال ھىچ ولاتىك لەگەل ولاتەكەى تر موقارەنە ناكىرئ بەتايبەتى خویندنى بالآ ئىمە دەزانىن لە شوپىنىكى وەكو ئەمەرىكا لە ھەر شوپىنىك ئەصلەن لەھەر شار و ولایەتەك شتىكى تايبەتى خوى ھەيە، كوردستانىش وەكو شوپىنىك تايبەت مەندى خۇمان ھەيە، با ئىمە بەو سىستەمە نوپىيەى كە لىرە دا باسكرا ئەو شتانەى كە پىشپىلكراوہ بتوانىن دەستە بەرى بكەين لەروويەكى ياسايىيەوہ، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لانا خان فەرموو.

بەرپىز لانا احمد چەلەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبىعى ئەمەن بەنىسەت ئەو ماددەيە پىشتىگىرى دەكەم، بەس لىرە پىرسىيارەكەم ھەيە لە بەرپىز وەزىرى خویندنى بالآ دەپرسەم، پىرسىيارەكەشم ئەوئە بەنىسەت مامۇستاي زانكۆ يەئنى تەفەرۇغى عىلمى ھەيە، مامۇستاي زانكۆى مولزەم دەكرى لەبەيانى دەوام بكاتن ھەتا چوار و پىنجى ئىوارى تەفەرۇغ عىلمى ھەيە، يەئنى ئەمەن لىرە بەس دەمەوى بزانم ئەمەن لەگەل ئەوئە تەبىعى بەنىسەت وەزارەتى پەرورەدى بەس شمولى وەزارەتى پەرورەدى نەكا، ھەموو وەزارەتەكان ئەوئە كە شەھادەى ماجىستىر و دكتوراي ھەيە ھەقى خويىتى يەئنى ھەموو ھوقوقى مادى و ئىمتىيازاتى ھەبى وەكى مامۇستاي وەكى ئەو شەخسەى كە ماجىستىر و دكتوراي ھەيە بەس لەجامىعەى كە تەدرىسى دەلى، بەس ئەمەن لىرە دەمەوى عەدالەتەكەى بزانم بەنىسەت مامۇستاي جامىعەى تەفەرۇغ عىلمى ھەيە، لۇيە راتبەكەشى كە بەدەبل لۆ حىساب دەكرى، لەبەيانى ھەتا سەعات پىنجى ئىوارى دەبى دەوام بكا، بەس كە ئەمەن مەسەلەن بۆ نموونە شەھادەى ماجىستىر ھەيە، دكتورام ھەيە لە تەربىيەى دەرسى دەلىمەوہ، دەچەم لە سەعات (8) ى ھەتا (12:30) نيوەرۆ دەوام دەكەم، يەئنى پىرسىيارەكەم ئەوئە لە بەرپىز وەزىرى (تەلىم العالى) بە چ شپوئەك ئەو عەدالەتە تەتبىق دەبىتن، تا ئەو ماف و ئىمتىيازاتانە بيانگىتەوہ؟ بەس كو لىرە دا تەعامولى لەگەل دەكرىت؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

وہللاھى ئىمە داوا دەكەين لە لىژنەى پەرورەدەو خویندنى بالآ، بە ماددە (44) ى ياساى وەزارەتى خویندنى بالآ دا بچنەوہ و، ھەر وەھا ئەو ھەموار كەردنەى كە لە وەزارەتى پەرورەدە كراوہ دواین ھەموار كەردنە بەوہش دا بچنەوہ دوایی، لىژنەى پەرورەدە و خویندنى بالآ ئەگەر تىبىنىيەكتان ھەبىت؟ نەك وەلام دانەوہ، فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خدر (نورەدنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

روونکردنه و هومان ههيه بۆئوه و زياتر تيشك بخهينه سهر ماددهكه، كه بۆ ئوه بهو شپوهيه هاتووه، بهرپزان ئه ندامانى په رله مان، ئيستا له چوارچيوى وهزارتى په روه رده دا به سهدان ماموستا ههيه هه لگري بروانامهى ماستهر و دكتوران، به تايبه تى ماستهر له وانهى كه ئهم جهند ساله ش نيردراون به سهدان ئيستا له دهره وه دخوين، ئه مانه له مه سه له ي پيدانى حقوق و ئيمتيازاتى ماددى گرفتريان هه يه، به شيكيان مه سه له ن حساب كراوه دهرماله ي بروانامه يان پيدراوه و، له قه بى عيلميشيان پيدراوه، به لام ئيستا پييان نادرىت، نه ك پييان نادرىت، ئيستا به شيكيان داواكاريمان له لايه ئه وه دهرماله ي كه پييان داون يان ئه وه حقه مادديه ي كه پييان داون ئيستا لپيان ده ستيننه وه، ئه مه به راستى ئيشكاليه تيكه بۆ ئه وان له حاله تيكدا ده بينى ئه گهر ماموستايه ك له زمنى وهزارتى په روه رده، ئه گهر ماستهر ده بينىت، دكتورا ده بينىت، ئه گهر ئه وه حقوق و ئيمتيازاته مادديه ي هه بيىت ته شجيع ده بيىت، بۆئوه و له وهزارتى په روه رده به مينىته وه، له يه كيىك له قوتابخانه كان خزمهت بكات، له ئايينده ش دا هه لگري ئه وه بروانامانه له وهزارتى په روه رده زور بيىت ته نسىرى له سه ر ئيشكاليه تى چاره سه ركردى گرفتى ئه وه ي كه پيى ده وترىت ميحوه رى ماموستا له ناو سيسته مى په روه رده دا هه يه، تا ئهم هه لگري بروانامانه زور بن، ئيمه هه ول ده دين كه گرفتى ماموستامان كه متر بيىته وه له روى نه وعيه ته وه مه به ستم ئه وه يه، بۆيه جه خت زياتر له سه ر مه سه له ن وهزارتى په روه رده كراوه، به لام له راستيشدا ئه گهر بروانامه ي تر هه بيىت، خاوه ن بروانامه ي تر هه بيىت، ماموستا بيىت، مومارسه ي ميهنه ي ماموستايه تى بكات، له چوارچيوى وهزارته كانى تر دا، ئه وه پيويسته ئه وانيش مه حروم نه بن و جاريكى تر ئيمه به مادده كه دا ده چينه وه، پيويستى به وه هه يه له زير رۆشنايى ئه وه تيبينيانه ي كه هه ن سه ر له به رى قانونه كه سياغه بكرىته وه، به شپوهيه كه دابريزىته وه كه ئامانجه كانى ته حديد بكات.

بهريز د. ارسلان بايز / سه رۆكى په رله مان:

فه رموو سوزان خان.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سه رۆكى په رله مان.

ئيزافه ته ن بۆ قسه كانى بهريز دكتور عمر نوره دينى، زياتر له (120) ماموستا له چه مچه مال له ماوه ي پيشوودا، كه سه ردانيان كر دووين نوينه رايه تيه كه يان، هه تا وه كو ئه مسال ئه وه دهرماله يان وه رگرتووه، به يه ك ته علميات هاتووته سه ريان ده ليىت ده بيىت كۆى دهرماله كان هه ر ئه وه مانگه ش بيده نه وه پاره كه ي، به عنى ئه وه نده ته عجزى ده بيىت، باشه ئه ي ئه وانى تر كه وه ريانگرتووه قسيميكيان به لى به رده وام ده بن، به لام قسيميكيان وه كو چۆن بيىت ده سته بزيرى بكه يت، ئيوه ئه وه ي له سالى ئه وه نده وه ئه وه دهرماله يه وه رده گرن له سالى (2011) وه يه يان له (2010) وه يه، ئيوه مه شموول نابن هى ئه وانيان هه لوه شان دووه ته وه و، پييان وتوون هه ر ئيستا ده بيىت پاره كه ي به كاملى بده نه وه، ئيمه ئيشكالمان له وه دا هه يه چ ئه وه ته علمياتانه ي دهرده چيىت ئيستيناد ناكات بۆ سه ر نه صى ياساكه، بۆيه كه جه نابتان باس له وه

دەكەن تەئكىد بىكەنەوۈ بىزەبىت لە ماددەى چوارەمى ئەو تەعدىلاتەى كە ھاتوۈە بۇ ياساى وەزارەتى پەرۈردە ژمارە (17)ى سالى (2000)، لە سىيەم دا ھاتوۈە دەئىت ھەلگىرانى بىروانامەى ماجستىر و دىكتورا ئەوانەى لە سلكى تەدرىس لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەرۈردە كاردەكەن، ھەموو ماف و ئىمتىيازاتىكى ھاوشانەكانى خۇيان ھەيە كە لە زانكۇكان كاردەكەن، ئەوۈ ھەيە بە نەصى ياساى، بەلام نەصى ياساىيەكە بە تەعلىماتىك بۇ قىسمىك جىبەجى كراوۈ تازە رۇىشتوۈە، بۇ قىسمىكىش ئەمسال لەسالى (2012) يە ئىلغا كراوۈتەوۈ، ھەموو پارەكەشىان لىداۈە كىرۈۈنەتەوۈ.

بەرىز د. ارسلان بايز / سەرۈكى پەرلەمان:

ئاخر، بەلام تەعلىمات قانۇن چۇن لەغو دەكات؟ ئاخر نابىت، دەبىت ئىۈە، كە ئىۈە لە لىزنى تەعلىم عالى و پەرۈردە بن دەبىت بەدواداچوۈنى بۇ بىكەن و قىۈولى نەكەن، چۇن تەعلىمات قانۇن لەغو دەكات، ناكىت؟ لىزنى ياساى فەرموۈ.

بەرىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرىز سەرۈكى پەرلەمان.

ھىچ تىبىنىيەكەمان لەسەر ماددەكە نىە.

بەرىز د. ارسلان بايز / سەرۈكى پەرلەمان:

لىزنى داراىى فەرموۈ.

بەرىز د. ئاراس حسين محمود:

بەرىز سەرۈكى پەرلەمان.

لە راستىدا چەند بىروبوچوۈنىكى نوئ ھاتە كايەوۈ، بەراى من ئەگەر بىكىت جارىكى تر ھەرۈەك جەنابى سەرۈكى لىزنى خويىندى بالاش ئاماژەى پىدا، دارشتنەوۈى ماددەكە بەس نازانم تا چەند ياساىيە لەكاتى دارشتنەوۈ، ئەگەر نوينەرى تەربىەش لەوئ بىت يان بەرىز وەزىرى تەربىە لەوئ بىت، تا ئەو كىشانە روۈبەرۈۈى ئەوئىش بىتەوۈ نەك ھەر بەرىز وەزىرى خويىندى بالاً بۇ سەر لەنوئ دارشتنەوۈى، سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز / سەرۈكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر ئەگەر تىبىنىيەكت ھەبىت؟ فەرموۈ.

بەرىز د. على سعيد محمد / وەزىرى خويىندى بالاً و توپىزىنەوۈى زانستى:

بەرىز سەرۈكى پەرلەمان.

من كە دەئىم سەرجم ماف و دەستكەوتە ماددىەكانى پى بدرىت، ئەو بەرىزانەى ھەلگىرى بىروانامەى ماستەر و دىكتوران لە دەرەوۈى وەزارەتى خويىندى بالاً و توپىزىنەوۈى زانستى، من نالىم ئىمە پىيان بدەين، دەزانم ئەوۈ نە ئەركى ئىمەيەو، نە مافى ئىمەيە، ئەوۈ دەگەرپىتەوۈ بۇ بىپارى سەرۈكايەتى ئەنجومەنى وەزىران و بەرىز وەزىرى داراىى، بەلام دەئىم ئىمە پىستگىرى لەوۈ دەكەين، كە تەواۈى ئەو ماف و دەستكەوتە ماددىانەى كەوا ھەلگىرى بىروانامەى ماستەر و دىكتوران لە وەزارەتەكەمان پىيان بەخىشا،

بەخشىرىت بە ھەلگرانى ماستەرو دكتورا لە سەرچەم دامودەزگاكانى حكومەتى ھەرىم لە دەرەوى وەزارەتى خويندىنى بالۆ توپىزىنەوى زانستى، ئىمە تەنھا دەلىين نازناوى زانستى بەشىۋەيەكى تر دابىرپىزىت بۆ ئەو بەرپىزانە كە دەستەواژەكانى مامۇستاي يارىدەدەر، مامۇستا، پروفېسورى يارىدەدەر، پروفېسور نەگرىتەو، سەبارەت بە وەزارەتى پەروەردە و ئەو دەرمانلەيە كە وەستاو ئەو بەراستى ئىمە ئاگامان لى نى، لەبەرئەوى ئەو بەرپىزانە لەسەر مىلاكى وەزارەتى پەروەردەن، وەلام لە وەزارەتى دارايى و وەزارەتى پەروەردەيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم لە ئەصلى پىرۆژەكە، كە دەبىتە ماددەى پىنجەم:

كار بە ھىچ دەقىكى ياسايى يان بىر يار ناكىت، كە پىچەوانە بىت لەگەل حوكمەكانى ئەو ياسايە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان.

بەرپىز سۇزان شەاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دكتورە پىش ئەو، (المادة الثالثة) كە دەبىتە (الرابعة):

يكون لوزير التعليم العالي من هذه الناحية صلاحية اصدار التعليمات اللازمة بذلك) لە ئەصلى پىرۆژەكە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د.رۇزان.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وەزارەتى خويندىنى بالۆ لەم بارەيەو دەسەلاتى دەرکردنى رىنمايى پىويستى ھەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ئىو ھىچ تىبىنەكتان ھەيە لەسەر ئەو،؟ لىزنەى پەروەردەو خويندىنى بالۆ فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

رەنگە ئىمە لەكاتى دارشتنەوى قانونەكە، پىمان وايە بلىين لەسەر ئەنجومەنى وەزيران و وەزارتە پەيوەندىدارەكانە، كە رىنمايى پىويست بۆ جىبەجى كردنى ئەم قانونە دەرېكەن، بەم شىۋەيە سياغە

بكریتتهوه، لهسهر ئهجمومهنى وهزيران و وهزارته پهيوهنديدارهكانه، بؤ به ئاسان جيپهجي كوردنى ئەم ياسايه رينمايى پيويست دهرىكهن.

بهريز د.ارسلان بايز /سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى ياسايى فهرموو.

بهريز د. رؤزان عبدالقادر دزهي:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمهش پشتگيرى لهوه دهكهين كه رينمايى دهركرت، بؤ ئاسانكارى جيپهجي كوردنى ياساكه.

بهريز د.ارسلان بايز /سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى دارايى فهرموو.

بهريز د. ئاراس حسين محمود:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمهش پشتگيرى لى دهكهين له ههمان بؤچوون.

بهريز د.ارسلان بايز /سهرؤكى پهرلهمان:

كى تيبينى ههيه لهسهر ئهوه ماددهيه؟ تهنيا يهك كهس عظيمه خان فهرموو.

بهريز عظيمه نجم الدين:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ئوهوى مايهى نيگهرانپه ئهمرؤ لهناو پهرلهمان دا، پرؤژه ياسايهكه كه خؤى ياسا ههبيت، ياساى وهزارتهى پهرورده كه ههموو ماف و ئيمتيازىكى دابيتته ئهوه مامؤستايانهى كه بلين مؤلتهى خويندنيان ههبوو، يان ئهوه ئيمتيازانهى كه دراوه پييان و ئيستا ليين وهردهگيرتتهوه، به ياسا ريك خراوه ياساى وهزارتهى پهرورده، كهچى ئيستا له ليژنهى پهرورده و خويندنى بالآ و خوشمان دهزانين كه ئهوه مامؤستايانهش چهندين جار پهيوهنديان كردوو به ليژنهى پهروردهى پهرلهمان، به وهزارتهى پهرورده، به داراييشهوه كهس گوپى لينهگرتن و كيشهكهى چارهسهر نهكردن و، حهقى ئهوه نيه وهزيرى پهرورده كه لايهنى پهيوهنديداره به راگرتنى ئهوه ياسايهوه، يان بهجيپهجي نهكردنى ئهوه ياسايه و، ههروهها دهركردنى تهعليماتيك بؤئهوهى كه ئهوه ياسايه رينگري دروست بكات لهوهى كه كيشهيهك دروست بكات و، ياسايهكى تازه له پهرلهمانه، كؤمهليك ئهندام پهرلهمان كاتى خؤيان بكوژن و موناقيهشه لهسهر ياسايهك بكهن، لهسهر شتيك بكهن كه ياسايه و ههيه و جيپهجي نهكراوه به تهعليمات گوپاوه، بؤيه من ليروه داوا دهكهم حهقه وهزيرى پهرورده بهكؤى ئهندامانى پهرلهمان بؤچى ئهوه تهعليماتتهت گوپيوه كه ياساى ههيه؟ راگرتنى ماف و ئيمتيازاتى ئهوه كهسانهى كه ههنگرى بروانامهى ماستهرو دكتوران، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز /سهرؤكى پهرلهمان:

توخوا ئەو ئەم ماددەيە بوو عظیمە خان؟ توخوا، توخوا، ئاخىر نايىت خوشكى من، عەزىزى من ناکرىت
تۆ ماددەيەك كە تىپەريو، نوقتەي نيزامى داوا دەكەي يان قسە دەكەي بچيە سەر ماددە پابردوو،
باشە، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ياساگە بە ئەمرى وەزىرى پەرورده رانەگىراو، بە تەعلیماتىك لە وەزارەتى دارايیەو پراگىراو و، تەعمیم
کراو، بەبى ئەوئە بچیتە وەزارەتى پەرورده تەعمیم کراو، بەسەر هەموو بەرپۆدەبەراییەتیەکانی
پەروردهیە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

بەلام ئیمە داوا دەکەین لیژنەى دارایی و لیژنەى تەربىیە و تەعلیم عالی بەدواداچوون بۆ ئەو مەسەلەيە
بکەن، چونکە ئەمە ناحەقیەکی گەورەيە بەراستی، فەرموو کاک دکتۆر.

بەرپىز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئەوئە پەيوەندى بە مامۆستایانى وەزارەتى پەروردهو هەيە دوو حەقە،
حەقیكى مەعنەوى كە ئەمە مەسەلەى نازناوى زانستىەگەيەتى، كە ئەمە بە برپاریكى ئەنجومەنى
وەزارەتى خویندنى بالاً وەكو نامازەمان پىداو، كە ئەو وەستىندر او ئەوان ئیعتزافى پىناكەن، حەقە
ماددەگەشیان پەيوەندى زیاتر وەكو سۆزان خان باسى کرد، كە رینمایىەك و تەعلیماتىك لە وەزارەتى
دارایی هەيە، ئیمە بەدواداچوونمان بۆ کردوو، لە راستیدا سەرتان نایەشیین بەو لە حالەتى ئەوئەش دان
كە ئیعادە نەزەر بکەن، بۆئەوئە حەقە ماددەگەیان بۆ بگىرنەو.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

من دلتیاتان دەگەمەو بەدواداچوون بۆ ئەو مەسەلەيە دەکەین، ئەگەر پىویستی کرد وەزىرى دارایی و
وەزىرى پەروردهش بانگهێشتى ئیره دەکەین، لەسەر ئەو موخالەفەيە كە موخالەفەى قانون دەکەن، بۆ
ئەو ماددەيە جەنابى وەزىر تۆ مولاخەزەيەكت هەبوو؟

بەرپىز د. على سعید محمد/ وەزىرى خویندنى بالاً توپزینەوئە زانستى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس، هیچ تىبىنیەكم نیە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپىز د. رۆژان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم لە ئەصلى پىرۆزەكە كە دەبىتە ماددەى پىنچەم، كار بە هيج دەقەكى ياساىى يا برپار
ناكرىت كە پىچەوانە بىت لەگەل حوكمەكانى ئەو ياسايە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شەهاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الرابعة:

لايعمل بأى نص قانوني او قرار، يتعارض مع احكام هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساىى تىببىنيتان هەيە؟ فەرموو.

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پشتگىرى ماددەكە دەكەين و، هيج تىببىنيمان نىە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرودەردە و خويندنى بالاً، فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

هيج تىببىنيمان نىە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى داراىى، جەنابى وەزىر، كەس تىببىنى هەيە؟ فەرموو ماددەكەى تر بخويننەو.

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى پىنچەم كە دەبىتە ماددەى شەشەم لە پىرۆزەكە، پىويستە لەسەر ئەنجومەنى وەزىران و لايەنە
پەيوەندىدارەكان، حوكمەكانى ئەو ياسايە جىبەجى بکەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى خويندنى بالاً، فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامين خدر(نورەدينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تىببىنيمان نىە لەسەر ئەو ماددەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنه‌ی ياسايى تيبينيتان ههيه؟

بهريز د. رۆزان عبدالقادر دزمي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

نهخير.

بهريز د.ارسلان بايز /سهروكي پههلهمان:

ليژنه‌ی دارايى، جهنابى وهزير؟ فهرموو جهنابى وهزير.

بهريز د. على سعيد محمد/ وهزيرى خوڤندنى بالاو توڤيزينهوهى زانستى:

بهريز سهروكي پههلهمان.

ئهگه ره ئه و نازناوانه‌ی پروفيسور، پروفيسورى ياريددهه، به و شيويه بوو، دهبيت وهزارهتمان رينمايى پى
دهركات، بهلام دهبيت ئهگه ره شيوازيكى تر بوو له سيستهميكى تر بوو، دهكريت وهزارهتهكانى تر ريكارى
بو دهركهه، يان رينمايى بو دابنين.

بهريز د.ارسلان بايز /سهروكي پههلهمان:

كى تيبينى ههيه؟ كهس تيبينى نيه، فهرموو بو ماددهيهكى تر.

بهريز د. رۆزان عبدالقادر دزمي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

ماددهى شهشم كه دهبيته ماددهى حهفتهه، ئهه ياسايه له رۆزى بلاوكردنهوهى له رۆزنامهى فهرمى
وهفائيعى كوردستان دا كارى پى دهكريت.

بهريز سۆزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي پههلهمان.

المادة السادسة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بهريز د.ارسلان بايز /سهروكي پههلهمان:

ليژنه‌ی ياسايى فهرموو.

بهريز د. رۆزان عبدالقادر دزمي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

پشتگيرى ماددهكه دهكهين و تيبينيمان نيه.

بهريز د.ارسلان بايز /سهروكي پههلهمان:

ليژنه‌ی دارايى فهرموو.

بەرپىز د. ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى ماددەكە دەكەين، ماددەيەكى پىرۇتۇكۆلىيە و، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. على سعيد محمد/ وەزىرى خويندىنى بالاو توپىزىنەوہى زانستى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ماددەكە دەكەين.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كەس تىيىنى ھەيە؟ كەس تىيىنى نيە، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راپۇرتى لىژنەى ياسايى ھۆيەكانى دەرچوونى ئەم ياسايە، لەبەرئەوہى لەگەل پىرۇژەكە دا ئامادە نەكرا بوو، ئىمە پىشنيار دەكەين كەوا ھۆكارى دەرچوونى ئەو ياسايە بەم شىوہيە دابىرپىزىتەوہ، بۇ ھاندانى بەرز كىردنەوہى ئاستى داھىنان و زانستى ھەلگىرانى بىروانامەى خويندىنى بالا، كە لە ھەر ناوہندىك كار بىكەن و ھىنانەوہى يەكسانى لە نيوان ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەر و دكتورا، لە دەرەوہو ناوہوى زانكۆ ئەم ياسايە دەرچووينرا.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

بە ەرەبى ھەتانە؟ فەرموو.

بەرپىز سۇزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

لاصدار هذا القانون تشجيعاً لرفع مستوى الابداع والعلمي لحملة شهادات الدراسات العليا حيثما يخدمون واعداد المسوات بين حملة شهادتي الماجستير والدكتوراه داخل الجامعة وخارجها فقط شرع هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى پەرورەدە و خويندىنى بالا.

بەرپىز د. عمر حمدامين خىدر(نورەدين):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە پىمان باشە و پشتگىرى لەوہ دەكەين، كە ئەسبابى موجبە بۇ ياساكە ھەبىت، لەگەل ئەوہى كە رەنگە پىويستى بەوہ بكات جارىكى تر سياغەى بىكەينەوہ و دابىرپىزىنەوہ.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پېشنيارى ئەوهمان كرديه، كه ئەو ھۆكارى دەرچوونى ئەو ياسايە بەو شيوەيە دابىرپىرپىتەوہ.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى دارايى فەرموو.

بەرپىز د. ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لاريمان نيه ئەگەر ھاتو دارپشتنەوہى ماددە ياسايەكان لەگەڵ ئەسبابى موجدبە گونجا.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپىز د. على سعيد محمد/ وەزيرى خويىندى بالآو توپىزنەوہى زانستى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز ليژنە پەيوەنديدارەكان ئەو بابەتە جيبەجى دەكەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كى تيبينى ھەيە؟ (2) كەس تيبينيان ھەيە (كاك جمال و كاك عبدالرحمن)، فەرموو كاك جمال.

بەرپىز جمال طاھر ابراھيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

(تشجيعاً لرفع مستوى الابداع والعلمي لخدمة لاهدات الدراسات العليا حيثما يخدمون واعادة المساوات) ماناى

ئەوہيە دووبارە گەرانەوہى مساواتەكە، كە پيش ئىستا مساوات ھەبوو، بەلام ئەوہ نەماوہ ئيعادە بكرىت،

من پيم باشترە بليم (تحقيق المساواة بين حملة شهادة الماجستير والدكتوراه) نەك تەنھا (داخل الجامعة) لە

ئەصل دا دەليتن، بلين (الدكتوراه العاملين في مؤسسات التعليم العالي و خارجها فقد شرع هذا القانون).

بەرپىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيم وايە ئەمە شتەكە تەواو بوو، ئەو پرۆژە ھەر پيوست ناكات، چونكە ئەمە بەدواداچوونى بۆ

بەكەن ليژنە پەرورەدە و ليژنەى دارايى بچنە لای ھەر دوو وەزيرە بەرپىزەكان، ئەو ياسايانەى كە جيبەجى

نەگراون، جىبەجى بىكەن، ئەم ياسايە ھەر زىيادە بۇچى دەرىدەكەن؟ يەنى ھەردوو ياساي ھەنە، با بەدواداچوونى بۇ بىكەن، ئەگەر ئىمە بىين دەبىت موخاسەبەى ئەو دوو لىژنەيە بىكەين، بۇ ئەو مافى ئەو كەسانەى خواردووۋە كە ئىستا مەجبوور بووين لىرە ياسايەك دەرىكەين، من پىم وايە ئەو ياسايە ھەر زىيادەو با بەدواداچوونى بۇ بىكەن و ئىشەكە جىبەجى بىكەن، زۇر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك سالار.

بەرىز سالار محمود مراد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان، لە راستىدا بۇ ئىدارە دانى جەلسەكە، جەنابى سەرۆكى پەرلەمان ماددەيەك كە تىپەرى و قسەى لەسەر كراو، ھەموو شتەكانى تەواو بوو گونجاو نيە ھەموو جارىك موداخەلە بكرىت و بچىنەوۋە سەر ئەو، دەبىت رىز لە ئىرادەى زۆرىنە بگىرىت، كە دەنگى داوۋە دەبىت ئەو ياسايە موناقتەشە بكرىت و، دواجارىش دەنگدانى گشتى كە ئايا پەسەند دەكرىت يان نا؟، بەلام ھەموو جارىك تىكرار بكرىتەوۋە، ئەم ياسايە پىويست ناكات ھەبىت و نابىت ھەبىت، گونجاو نيە ھەبىت، ئەمە پىشلىكردى مافى ئەوانى ترە، سوپاست دەكەم.

بەرىز د.ارسلان بايز /سەرۆكى پەرلەمان:

ئەم پرۆژە ياسايە موناقتەشەى تەواوكر، ھەموو بەرىزەكان بىرو بۇچوونى خۇيان دا، دەمىنئەتەوۋە سەر ئەوۋەى كە سىاغە بكرىتەوۋە، بىرگەو ماددەكانى سىاغە بكرىتەوۋە، بۇئەوۋەى لە دەرفەتىكى داھاتوو دەنگى لەسەر بدرىت، بەم جۆرە دانىشتنى ئەمپرۆ كۆتايى پىدىنن تا سەعات (11)ى رۆزى دووشەمەى داھاتوو بەخواتان دەسپىرىن، ھەربىزىن.

د. ارسلان بايز اسماعيل

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

د.حسن محمد سوره

جىگرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان – عىراق

فرست احمد عبدالله

سكرتيرى پەرلەمانى

كوردستان – عىراق

20-گۆران ئازاد-ئامادە نەبوو

21-نیشتىمان مرشد-مۆلەت

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستاش دىيىنە سەر جى بەجى كىردى بەرنامەى كار:

خالى يەكەم، دەنگدان لەسەر پىشنىارى ياساى ھەژمار كىردى پلەى زانىتى بۇ ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەر و دىكتورا كە لە دەرەوى وەزارەتى خويندىنى بالادا خىزمەتلىان كىردوو، لىژنەكانى ياساى و لىژنەى پەرورەدە و خويندىنى بالادا با بفرموون بۇ شوينى خويان، بەخىرھاتنى بەرپىزان جەنابى وەزىرى خويندىنى بالادا و وەزىرى كشتوكال و رىكخەرى نىوانى پەرلەمان و حكومەتى ھەرىمى كوردستان و وەفدى ياورى ئەكەين، بەخىر بىن، فرموو لىژنەى ياساى دەست پى بىكەن.

بەرپىز د.رؤزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى ئەوى لە دوو دانىشتىنى پەرلەمان كىتوگۇ لەسەر بەندەكان و بىرگەى پرؤژە ياساى ھەژمار كىردى پلەى زانىتى بۇ ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەر و دىكتورا كە لە دەرەوى وەزارەتى خويندىنى بالادا و توپىژىنەوى زانىتى كرا، ئىمە ھەردوو لىژنە، لىژنەى پەرورەدە و خويندىنى بالادا، و لىژنەى ياساى كۆبۇونەوىەكى ھاوبەشمان كىرد، بەئامادە بوونى ھەردوو بەرپىزان بەرپىز وەزىرى خويندىنى بالادا و توپىژىنەوى زانىتى و وەزىرى پەرورەدە، لە دواى ئەو دانىشتەنە وەرگرتنى تىبىنى و راو بۇچوونى ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە پرؤژەكەمان بەو شىوہىە دارشتەوہ:

بۇ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان

بابەت/ راپۇرتى ھاوبەش

لىژنەى كاروبارى ياساى و لىژنەى پەرورەدە و فىركىردىنى بالادا و توپىژىنەوى زانىتى بە ئامادە بوونى ھەردوو بەرپىز وەزىرى خويندىنى بالادا و توپىژىنەوى زانىتى، و وەزىرى پەرورەدە، لە رۇژى 2012/9/16 كۆبۇونەوہ بۇ دىراسە كىردى پرؤژە ياساى ھەژمار كىردى پلەى زانىتى بۇ ھەلگىرانى بىروانامەى ماستەر و دىكتورا كە لە دەرەوى وەزارەتى خويندىنى بالادا خىزمەتلىان كىردوو، ئەو پرؤژەىە لە لايەن ژمارەى ياساى ئەندامانى پەرلەمان پىشكەش كرابوو لە دواى خويندىنەوى يەكەمى لە پەرلەمان، لە دانىشتىنى ئاساى ژمارە (12) لە 2010/11/8 راونەى لىژنە پەيوەندىدارەكان كرا، دواى كىتوگۇ و تاوتويكىردن كەيشتنە ئەم دەرئەنجامانەى خوارەوہ:

ماددەى يەكەم بەو شىوہىە دابىرپىژىتەوہ:

(ھەلگىرى بىروانامەى ماستەر يان دىكتورا ھاوشىوہكانىان كە لەكەرتى تايبەت يان لە يەككىك لە دامودەزگا رەسمىەكانى ھەرىمى كوردستان لە دەرەوى وەزارەتى خويندىنى بالادا كار ئەكەن، ماقى پىدان و بەرز كىردنەوى نازناوى زانىتىان ھەىە بە گوپىرەى حوكمەكانى ئەم ياساىە)

ماددهى دووهم:

پیدان و بهرز کردنهوهى پلهى زانستى به پى سیسته میکی تایبته ده بیته كه له لایهن ئه نجومهنى وهزیران دهرده چیته، بۆ هه موو ئه وانیهى حوكمه كانی ئه م یاسایه دهیانگریته وه.

ماددهى سییه م:

بۆ ئه وانیهى حوكمه كانی ئه م یاسایه دهیانگریته وه دهرماله ی نازناوی زانسیان پى دهریته به پى رینماییه کی تایبته كه له لایهن ئه نجومهنى وهزیرانه وه دهرده چیته.

ماددهى چواره م:

ده بیته ئه نجومهنى وهزیران و لایهنه په یوه ندیداركان حوكمه كانی ئه م یاسایه جى به جى بکه ن.

ماددهى پینجه م:

ئه م یاسایه دواى بلا و کردنه وهى له رۆژنامه ی فه رمى وه قانیعی كوردستان جى به جى ده کریته.

هۆکاره كانی دهرچوونى ئه م یاسایه:

به مه به ستى هاندان و په ره پیدان و تویژینه وهى زانستى بۆ هه لگرانى بروانامه ی ماسته ر یان دکتورا له هه ری می كوردستان، دابین کردنى مافه كانیان به شیوه یكى دادپه روه رانه ئه م یاسایه دهرچوینرا.

سۆزان شهاب نوری:

به ری ز سه رۆكى په رله مان.

الى / رئاسة برلمان كوردستان-العراق

م/ تقرير مشترك

عقدت لجنة الشؤون القانونية و لجنة التربية و التعليم و البحث العلمي بحضور وزير التربية و وزير التعليم العالي و البحث العلمي بتاريخ 26/ 9/ 2012 كوردي المصادف ليوم 16/ 9/ 2012 ميلادي لدراسة مشروع قانون (احتساب الدرجة العلمية لحاملي شهادة الماجستير و الدكتوراه الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي و البحث العلمي) المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان و المحال الى لجنتنا واللجان المعنية بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (12) في 18/ 11/ 2010، بعد المناقشة و المداولة تمت صياغة مشروع القانون بالشكل الاتي:

المادة الاولى:

لحامل الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها في القطاع الخاص او في وزارة التربية او احدى الوزارات او المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي و البحث العلمي حق منح اللقب العلمي و الترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

المادة الثانية:

منح اللقب العلمي و الترقية العلمية يكون وفق نظام خاص يصدر من مجلس الوزراء للمشمولين باحكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

يستحق المشمولين باحكام هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق التعليمات الخاصة تصدر من مجلس الوزراء.

المادة الرابعة:

على المجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الخامسة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان)

الاسباب الموجبة

بغية تشجيع و تطوير الابداع والبحث العلمي لحملة شهادة الماجستير والدكتوراه في اقليم كردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون.

راجين التفضل بالاطلاع و عرض التقرير على البرلمان للمناقشة و ابداء الراي المناسب بشانه و التصويت.

مع التقدير

بهريز د.ارسلان بايز/ سهروكي پهرلهمان:

فهرموو ماددهى (1) بخوينهوه.

بهريز د.عمر حمدامين خدر(نورهديني):

بهريز سهروكي پهرلهمان.

سهبارت به ناونيشانى پروژه ياساكه دواى گفتوگو پيمان باشه بهو شيويهى خوارهوه بييت:

(پيدان و بهرز كردنهوهى پلهى زانستى بو هه لگرانى پروانامهى ماستهر يان دكتورا كه له دهرهوهى

وهزارهتى خويندنى بالآ خزمهت دهكهن).

بهريز د.ارسلان بايز/ سهروكي پهرلهمان:

فهرموو سوژان خان.

بهريز سوژان شهاب نورى:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

منح وترقية اللقب العلمي لحملة شهادة الماجستير والدكتوراه المشمولين خارج وزارة التعليم العالي.

بهريز د.ارسلان بايز/ سهروكي پهرلهمان:

فهرموو كاك جمال.

بهريز جمال طاهر ابراهيم:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئەگەر بېين وەك برادەران ئىستا خوئندىانەوہ نازانم مەعنای نادانن، (منح و ترقیہ اللقب العلمی) لەقەبى علمى تەرقیہ نابتن، (منح اللقب العلمى والترقیہ العلمیہ لحامل الماجستير والدكتوراه العاملين فى المؤسسات خارج التعليم العالی).

بەرپۆز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو د. رۆژان.

بەرپۆز د.رۆژان عبدالقادر احمد:
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوہى لە راپۆرتەكە هاتیہ (احتساب الدرجة العلمیہ) یە، بەس ئەو ناوہ لەبەر ئەوہى ناوہرۆكەكە لەسەر رۆشناى تىببىنى و پيشنيارى پەرلەمانتاران ناوہرۆكەكە گۆرايە، بۆيە رايەك هەبوو كەوا ئەو ناونيشانە دەلالەت لەسەر ناوہرۆكى ياسايەكە ناكات، بۆيە ليژنەى پەرورده پيشنيارى ئەوہى كرد كە پيدان و بەرز كردنەوہى پلەى زانستى بىت، ناونيشانەكە بەو شيوہيە بگۆردریت، تا ئىستاش كۆمەلئىك پيشنيار هەيە دەنگدانى لەسەر نەكراوہ.

بەرپۆز د.علی سعید -وەزیری خوئندنى بالآ و توپژینەوہى زانستى:
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيشنيار ئەكەم كە بەم شيوہيەى لای خواروہ بىت ئەگەر بۆم هەبىت، (پيدانى نازناوى زانستى، و بەرز كردنەوہى پلەى زانستى، يەكەم ئەوہ نازناوہ، دووہميش، بەرز كردنەوہى پلەيە، بە عەرەبىش (منح اللقب العلمى والترقیہ - الدرجة العلمیہ)، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو ليژنەى ياسايى.

بەرپۆز د.رۆژان عبدالقادر احمد:
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ناونيشانى ياساكە بەو شيوہمان دارشتەوہ، (قانون منح اللقب العلمى والترقیة الدرجة العلمیة لحاملی شهادة الماجستير او الدكتوراه خارج وزارة التعليم العالی).

بەرپۆز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو د. عمر.

بەرپۆز د.عمر حمد امين خدر(نورەدينى):
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بە كوردىيەكەى دەبىتتە (ياساى پىدان و بەرز كوردنەوہى پلەى زانستى بۆ ھەلگرانى بىروانامەى ماستەر يان
دكتورا كە لە دەرەوہى وەزارەتى خويندنى بالآ خزمەت دەكەن.

بەريز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك صباح.

□

□

□

□

بەريز د.صباح محمد نجيب:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي ئەوہى كە لە عەرەبىيەكەدا خويندرايەوہ، ياساى پىدانى نازناوى زانستى و بەرز كوردنەوہى پلەى
زانستى بۆ ھەلگرانى بىروانامەى ماستەر و دكتورا لە دەرەوہى وەزارەتى خويندنى بالآ و تويژينەوہى
زانستى.

بەريز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانم كوردىيەكە دروسترە لوغەويەن لە عەرەبىيەكە، بە عەرەبىيەكە دووجار نووسراوہ مەنح دەرەجە،
بەس دەبوايە يەكجار بىت وەكو كوردىيەكە، كوردىيەكە زۆر جوان بوو، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەريز جمال طاهر ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

(منح اللقب العلمى والترقيه العلميه)، نابيت (الدرجة العلميه)، ترقيهى علمى مەعناى ئوتوماتيكين
دەرەجەى عيلمى بەرز ئەبىتتەوہ، بۆيە ئەوہ كار پىكراوہ، ئەوہ ئىشمان كوردىيە، مەيدانىيەن، واقيعى ئىشمان
پى كوردىيە، تەرقىيە لە ئەصلدا مەعناى بەرز كوردنەوہى دەرەجەيە، (الترقيه الدرجة العلميه) ناكريتت، بۆيە
من پيشنيار دەكەم ببىتە (منح اللقب العلمى و الترقيه العلميه) ئەگەر لەقەبت دا ئوتوماتيكين تەرقىيە
ديتت، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بهریز سۆزان شهاب نوری:

بهریز سهروکی پهرلهمان.

ئاخیر صیاغه به عهرهبی (قانون منح اللقب والترقیة العلمية لحملة شهادة الماجستير و الدكتوراه العاملين خارج مؤسسات التعليم العالي).

بهریز د.ارسلان بایز / سهروکی پهرلهمان:

فهرموو کاک صباح.

□

□

بهریز د.صباح محمد نجیب:

بهریز سهروکی پهرلهمان.

یاسای پیدانی نازناوی زانستی و بهرز کردنهوهی زانستی بۆ ههنگرانی پروانامهی ماستهر و دکتورا که له دهرهوهی دامهزراوهکانی خویندنی بالآ خزمهت دهکهن.

بهریز د.ارسلان بایز / سهروکی پهرلهمان:

ئهو شیوهیهی که خویندرایهوه بۆ ئهو یاسایه کۆ لهگهڵ دایه؟ تکایه دهست بهرز بکاتهوه،

کۆ لهگهڵ دا نیه؟ (10) کهس لهگهڵ دا نیه، به زۆرینهی دهنگ پهسند کرا، فهرموو بۆ ماددهی یهکهه.

□ المادة الاولى:

لحامل الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها في القطاع الخاص او في وزارة التربية او احدى الوزارات او المؤسسات الرسمية في اقليم كردستان الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي والبحث العلمي حق الحصول للقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

بهریز د.صباح محمد نجیب:

بهریز سهروکی پهرلهمان.

(ههنگری پروانامهی ماستهر یان دکتورا یان هاوشیوهکانیان که لهکهرتی تایبتهت یان له یهکێک له دامودهزگا رهسمیهکانی ههریمی کوردستان له دهرهوهی وهزارهتی خویندنی بالآ کار ئهکهن، مافی پیدان و بهرز کردنهوهی نازناوی زانستیان ههیه به گویرهی حوکمهکانی ئهه یاسایه).

بهریز د.ارسلان بایز- سهروکی پهرلهمان:

□ بهریز سکرتهیری پهرلهمان لهسهه صیاغهکهی کۆ تیبینی ههیه با بفهرموئ.

بهریز فرست احمد عبدالله سکرتهیری پهرلهمان.

بهریز سهروکی پهرلهمان.

به رهئی من کۆ کردنهوهی ئهوانهی له قیتاعی خاص ئیش ئهکهن و له دهوائیری رهسمی کار ئهکهن، به یهک فهقههه ناحیهی صیاغهی عیلمی قانونی غهلهته، لازمه دوو مادده بن، یان لازمه دوو فهقههه بن له

زمنى مادديهك، نهوه يهك، نوقتهى دووهم، يان غهلهتى دووهم تهصليحيان كرد به خوڤيان، (حق منح اللقب العلمى والترقيه) مهعناى نهوه حاميلى شهاده تهرقيهكه و لهقهبهكه به غهبرى خوڤيتى، مهفروزه بلى (الحق فى منحه اللقب العلمى) بهس بهخوڤيان دروستيان كرد (حق الحصول للقب العلمى والترقيه)، زور سوپاس

بهريز د. احمد ابراهيم على (ومرتى):

بهريز سهروكى پهلهمان.

وهكو كاك (فرست) نامازهى پيدا، لهسه صياغه كردنهوى ياساكه، له كاتى كوڤوونهوى ليژنهكهش نهوه مولاچهزهيم دا كه لييره (لحاملى الماجستير) به شيوهى تاك هاتووه، پاشان دهلى (الذين يخدمون، وزارة التعليم العالى)، لهوى بوته كو، يهعنى يان نهبيت بلى (لحاملى) به (يا)، (لحاملى الماجستير و الدكتوراه) ههتا له كورديهكش ههرواى لى هاتووه، به كورديهكه نهلى، (ههنگرى پروانامهى، دوايى نهلى نهوانهى كار دهكن مافى بهرز كردنهويان ههيه) بويه دهبى نهوه چاك بكريتهوه، دووهميش، من پيم باشه (فى القطاع الخاص) له دواى (وزارة التربية او احدى الوزارات الرسمية) بيت، چونكه له نهصلدا نهه پروژه ياسايه بو نهوانه بووه كه كيشهيان ههيه له وهزارهتى تهربيه و وهزارهتهكانى تر، يهعنى قيتاعى خاصهكه بكهويته

دواى وهزارهتهكان و موئهسهساتى رهسمى، سوپاس

بهريز د. ارسلان بايز-سهروكى پهلهمان.

نيستا پيم باشه بهريز سكرتيرى پهلهمان نهوه صياغهى كه پيشنيارى كرد بيخوينيتهوه بو نهوهى بزانيين ليژنهى قانونى و ليژنهى خوڤندنى بالا دهلين چى؟ فهرموو

بهريز فرست احمد عبدالله-سكرتيرى پهلهمان:

بهريز سهروكى پهلهمان.

المادة الاولى:

1- لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها العامل فى الدوائر و المؤسسات الرسمية فى اقليم كوردستان و دوائر و مؤسسات وزارة التعليم العالى والبحث العلمى الحق فى منحه اللقب العلمى والترقيه العلميه وفق احكام هذا القانون او الحق فى الحصول على اللقب العلمى والترقيه العلميه وفق احكام هذا القانون.

2- لحامل شهادة الدكتوراه او الماجستير العامل لدى القطاع الخاص الحق فى منحه اللقب العلمى او الحق فى الحصول للقب العلمى و الترقيه العلميه وفق احكام هذا القانون.

بيته دوو فهقهره بهو شيويهه، زور سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز/ سهروكى پهلهمان:

فهرموو كاك عمر.

بهريز د. عمر حمد امين خدر (نورهدينى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

مەبدەئىيەن ماددەى يەكەم بەو شىۋەيەى جەنابى سكرتيرى پەرلەمان كە كر دوويەتية دوو برگە كارىكى باشە، بەس لەسەر برگەى يەكەم كە دەئى (في الدوائر والمؤسسات الرسمية لحكومة اقليم كردستان) بە رەئى من هەندىك مۆنەسەساتى رەسمى هەن هى حكومەتى هەريمى كورستان نين، بۆ نموونه پەرلەمان، سەرۆكايەتى هەريم، بۆيە دەبى بليين (في الدوائر والمؤسسات الرسمية في اقليم كردستان) (الحكومة) لى لابدەين.

بەريز عبداسلام مصطفى صديق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

(للعاملين خارج وزارت التعليم العالى.. هەمووى ئەگرىتەو، (في القطاع الخاص والعام)، ئەگەر بكرى.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

بە عەرەبىيەكەى بيخوينەو دەيكەينە ئەساس ئەوجا تەرجومە كوردىيەكەى بكەن.

بەريز د.رؤزان عبدالقادر احمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم پيشنيار كرايە بكرىتە دوو برگە:

المادة الاولى:

1- لىحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها العامل في الدوائر و المؤسسات الرسمية في اقليم كردستان خارج دوائر و مؤسسات وزارة التعليم العالى والبحث العلمي الحق في منحه اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

2- لىحامل شهادة الدكتوراه او الماجستير العامل لدى القطاع الخاص الحق في منحه اللقب العلمي و الترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

بەريز حەمە سەيد حەمە عەلى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبرگەى دووهم (او يعادلها) نەوتوو، بليين. بۆ كەرتى خاڤيش ئەوانەى هەلگىرى شەهادەى ماجستير يان دكتورا يان هاوتاكانيان.

بەريز د.ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رؤزان.

بەريز د.رؤزان عبدالقادر احمد:

راستە وشەى (او مايعادلها) لە برگەى دووهميش زياد دەكەين.

بهریز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلهمان:

دوا صیاعه‌ی بخوینه‌وه.

بهریز د.رۆژان عبدالقادر احمد:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

1- لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها العامل في الدوائر و المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان خارج دوائر و مؤسسات وزارة التعليم العالي والبحث العلمي الحق الحصول على اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

2- لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلها العامل لدى القطاع الخاص الحق الحصول على اللقب العلمي و الترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

بهریز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلهمان:

مادده‌ی (1) بهو شیوه‌یه‌ی که داریژراوه دوا‌یی ئه‌یکه‌ینه ئه‌ساس بۆ ته‌رجومه کوردیه‌که‌شی، کۆ له‌گه‌ڵ دایه تکایه ده‌ست به‌رز بکاته‌وه؟ کۆ له‌گه‌ڵ دا نیه؟ (6) که‌س له‌گه‌ڵ دا نیه، به زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سند کرا، فه‌رموو بۆ مادده‌یه‌کی تر.

مادده‌ی دووهم:

بهریز د.رۆژان عبدالقادر احمد:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

مادده‌ی دووهم به پێی ئه‌و راپۆرته هاوبه‌شه:

المادة الثانية:

منح اللقب العلمي والترقية العلمية يكون وفق نظام خاص يصدر من مجلس الوزراء للمشمولين باحكام هذا القانون.

مادده‌ی دووهم:

پێدان و به‌رز کردنه‌وه‌ی پله‌ی زانستی به پێی سیسته‌میکی تایبته ده‌بیته که له لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران ده‌رده‌چیت، بۆ هه‌موو ئه‌وانه‌ی حوکمه‌کانی ئه‌م یاسایه ده‌یانگریته‌وه.

بهریز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلهمان:

فه‌رموو کاک عمر.

بهریز عمر عبدالعزيز بهاء‌الدین:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

مادام له مادده‌ی (1) کردمان به (حق الحصول) ئه‌و (ملح)ه بکریته (حق الحصول على اللقب العلمي).

بهریز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلهمان:

فه‌رموو د. احمد.

بهریز د. احمد ابراهيم على (وهرتی):

بهریز سهروکی په رله مان.

ئیمه له کۆبوونه وهی هاوبهش له سهه نهو مادهیه وامان گفوتوگو له سهه کرد که یان پینمایى بیت، یان نهو پهیره وهی که دهرئه کریت ههردوو وهزارهتی ته ربیه و وهزارهتی خویندنی بالاً نامادهی بکهن، و پاشان مه جلیس وزهرا په سهه ندی بکات، بویه لیره مادهکه کهراوته، نهو ههقهت مه جلیسی وزهرا دهی نهکات. زور سوپاس.

بهریز د. ارسلان بايز / سهروکی په رله مان:

فهرموو کاک خورشید.

بهریز خورشید احمد سلیم:

بهریز سهروکی په رله مان.

وهلا هه نهو هبوو (حق الحصول) ئیستا باسمان کرد، ئیستا مه نه که بگه پینه وه (حق الحصول) یه عنی صیغه کهش باش نیه، لازمه ئیعهادهی صیغه کهش بکریتن، به عه ره بیه کهی به قوهت نیه، جاریکی تر ئیعهادهی بکهین، چونکه نهو مه عنايه نادات نهو هی له خالی یه کهمدا هاتوو.

بهریز د. ارسلان بايز / سهروکی په رله مان:

فهرموو سیوهیل خان.

بهریز سیوهیل عثمان احمد:

بهریز سهروکی په رله مان.

به نیسه بهت مادهه (2)، (3) ناوی مه جلیس وزهرا هاتیه، و ایزانم په یوه ندی به وهزارهتی خویندنی بالآوه ههیه، سوپاس.

بهریز د. ارسلان بايز / سهروکی په رله مان:

فهرموو کاک عبدالسلام.

بهریز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهریز سهروکی په رله مان.

مه نه لیره بزهت جیگایه تی، چونکه له لایه ن مه جلیس وزهرا یه، دوو مه یان له لایه ن نه نجومه نی وهزیران ده رچیت، نه گهر بلیم به ئیقتیراحی نهو نه بیت، به لام ئایا نهو مادهه زهرووریه؟ بو له مادهه (4) (بنظام)؟ .

بهریز د. ارسلان بايز / سهروکی په رله مان:

فهرموو د. عمر.

بهریز د. عمر حمد امین خدر (نوره دینی):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەوەى كە بە نيزام دەردەچيٲت، ديارە نيزام لە دەستەلاٲى ئەنجومەنى وەزيرانە، بيگومانيش وەكو عورفيكى لى ھاتووہ ليٲرە كە سەبارەت بە بابەتيك كە سيستمى لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوہ دەردەچيٲت، وەزارتە پەيوەنديدارەكان بەشدارى دەكەن لە ئامادە كردنى نيزامەكە، بۆيە ئەمە تەحصيل حاصلە.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. صباح.

بەرپز د.صباح محمد نجيب:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

كاتيٲك كە بە ماددەيەك ئەوتريٲت كە ئەبى بە سيستمى تايبەت لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوہ دەربچيٲت، ليٲرە ئەنجومەنى وەزيران مولزەم ئەبٲت بەوەى كە ئەو سيستمە دەربكات، بۆيە بوونى ماددەكە زەرورە.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۆزان.

بەرپز د.رۆزان عبدالقادر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە (حق الحصول) يان (منح اللقب العلمى) راستە لە ماددەى يەكەم كردمانە (حق الحصول)، لەبەر ئەوەى باسى ئەو كەسەمان دەكرد كە ھەنگرى بپروانامەى ماستەرە يان دكتورا يان شەھادەيەك، بپروانامەكى ھاوشيوہ، بەلام ليٲرە باسى ئەو كەسە ناكەين كە بپروانامەكى ھەيە، باسى ئەو لايانانە ئەكەين كە لەقەبە عيلمىەكەى پى دەداتن، بۆيە دوو بابەتى جياوازە، ليٲرە ناكريٲتە (حق الحصول)ن بە مەنج ئەمىنيٲتەوہ، لەبەر ئەوەى باسى ئەو لايەنە ئەكەين كە لەقەبە عيلمىەكە، نازناوہ زانستىەكەيە پى دەبەخشى بەو كەسەى كە ئەو مەرجانەى تيٲدايە، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى كاك فرسەت فەرموو.

بەرپز فرست احمد عبدالله سكرتيري پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەئيدي قسەكانى دكتورە رۆزان ئەكەم.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز د.على سعيد وەزيرى خويندنى بالآ و تويٲزىنەوہى زانستى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پېشنياز ئەكەم كە لەجياتى سيستەمىكى تايبەت، بوترى بە سيستەمىك و نازناوى تايبەت، بۇ ئەو دەستەواژەكان جيا بېت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شهاب نوري:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پيويست ناكات بلې نازناوى تايبەت، چونكە تۆ كە سيستەمت دەرگرد لە ناو ئەو سيستەمەدا دەلېلى ئەو كەسەى كە لە دەرەوہى وەزارەتى خویندنى بالايە كە تەرقيە ئەكات بەم پلانە فلان نازناوى ئەدەيتى، بۇيە ئيمە جيمان هېشتووہ بۇ سيستەمەكە، بۇ ئەوہى موناقتەساتى لەسەر بكرىت، لەسەر ئەساسىكى عيلمى دوينىش باسماں كورد لەناو كۆبوونەوہكە، هينى وەزارەتى پەرودە جياواژە لەگەل وەزارەتەكانى تر، بۇيە ئيمە ليرەوہ بە جەنابى وەزير دەلېين ئەوہ بۇ ئيوەمان بەجى هېشتووہ، كە نازناوى تايبەت دابنېن بۇ ئەوانەى لە دەرەوہى وەزارەتى خویندنى بالان، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەكانى جەنابى وەزير زۆر زۆر تەواون، من پشتگيرى دەكەم ئەوہ حەقە بدرىت بە خويان، لەبەرئەوہى تاوەكو ئەو تىكەل و پىكەلئە دروست نەبېت و وردەكارىەكان بدرىت بە ئەوان، ئەوان باشتر دەيزانن، من گويم لە رەئىيەكەى جەنابى گرت، رەئىيەكى زۆر عيلمى دەقتقە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋىكى پەرلەمان:

د. عمر فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامين خدر(نورەدپىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لەراستيدا كە ليرە لەم ماددەيەدا باسى سيستەمىكى تايبەت دەكات، كەواتە پيدانى نازناوى زانستى تايبەتە، ھەرودھا بەشيوہى نيزامىكى تايبەت، بيگومانىش بيروبۇچوونى وەزارەتى خویندنى بالا بە نەزەرى ئيعتبار وەردەگيرىت و لە نامادەكرنى سيستەمەكەيە، بەلام حزوريان دەويت،

بۇيە كە دەوترىت سىستەمى تايبەت واتە بۇ پىدانی لەقەبىكى عىلمى تايبەتە، كە جىايە لەوۋى لە
وہزارەتى خویندىنى بالآ ھەيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋكى پەرلەمان:

دكتۆرە رۇزان تىببىنىت ھەبوو؟ فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە ئىمە تەنھا مەبەستمان ئەوہيە، كە سىستەمىكى تايبەت ھەبىت، بۇ بەرزكردنەوہى
پلەى زانستى بۇ ھەلگرانى بېروانامەى ماستەر و دكتوراۋ ھاوشىۋەكانيان، ئەوانەى كە لە دەرەوہى مىلاكى
وہزارەتى خویندىنى بالآن، لەو سىستەمە تايبەتە دەتوانن مەبەستيان چيە، وردەكارىەكان لەوئى باس بكن،
ئەو وردەكارىانە لەناو ياسا باس ناكرىت، سىستەمى تايبەت واتە لەقەبى تايبەت بەو كەسانە بىت كەوا
حوكمەكانى ياسا دەيانگرىتەوہ، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى و خویندىنى بالآ دوا سياغەتان، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەكە بەو شىۋەيە دابىرپىررىتەوہ:

المادة الثانية:

(على مجلس الوزراء اصدار نظام خاص لمنح اللقب العلمي والترقية العلمية تنفيذاً لاحكام هذا القانون).

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋكى پەرلەمان:

بە كوردىيەكەى ھەتانە؟ باشە، دەتوانى بىكەيتە كوردى دكتورە، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەئى ئەوہ دەقە عەرەبىيەكەم لەبەر دەستە دەپكەمە كوردى،

ماددەى دووہم:

پىۋىستە لەسەر ئەنجومەنى وەزيران سىستەمىكى تايبەت دەرىكات بۇ پىدانی بەخشىنى پلەى زانستى و
نازناۋى زانستى و بەرزكردنەوہى زانستى بۇ جىبەجى كوردنى حوكمەكانى ئەو ياسايە.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋكى پەرلەمان:

بەو شىۋەيەى كە دوا سياغە خوینرايەوہ، تكايە كى لەگەل دايە دەست بەرز كاتەوہ؟ كى لەگەل دانيە؟ (5)
كەس لەگەل دانيە بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموو بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

الماددة الثالثة:

يستحق المشمولين باحكام هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق تعليمات خاصة تصدر من مجلس الوزراء.

بەرپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

به كورديه كهى فەرموو.

بەرپۇز د. عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى سېيەم:

بۇئەوانەى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەيان گرىتەوۋە دەرمالەى نازناوى زانستيان پى دەدرىت بەپىي رېنمايىەكى تايبەتى كە لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوۋە دەردەچىت.

بەرپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا عمر.

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

(يستحق المشمولين) ئەو ماددەيە سياغەكەى غەلەتە، دەبىت (المشمولون) بىت نەك (المشمولين)، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك خورشيد فەرموو.

بەرپۇز خورشيد احمد:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

به رهئى من ئىمتيازات باشترە لە موخەصەصات، ئىجتىمالە شتى تر هەبىت، نەك تەنھا موخەصەصات ئىمتيازاتى تر هەيە، ئىمتيازات باشترە لە موخەصەصات و شامىل ترىشە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپۇز سۆزان شهاب نورى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇئەۋەى بەو شىۋەيەى كە كاك خورشيد باسى كرد، تەنھا باسى موخەصەصات نەكرىت، دەبىت بوترىت (حقوق وامتيازات) كەواتە ئىستا (يستحق المشمولون بأحكام هذا القانون حقوق وامتيازات اللقب العلمي وفق تعليمات خاصة تصدر من مجلس الوزراء).

بەرپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى سكرتېرى پەرلەمان، تېببىنى ھەيە؟

بەرپىز فرست احمد / سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

موخەصەسات موستەلەھىكى موخەدەدە، كە لە دەوائىرى رېسى بەكار دېتن لە ناحىەى قانونى، (قطاع خاص) ئەو وشەيە بەكار ناھيىن، بۇيەش ناتوانين ئىلزاميان بىكەين بە موخەصەسات، چونكە ئىشكردن لە(قطاع خاص) نەتىجەى عەقدىكە لە بەينى خاوەنى ئىش و حاملى شەھادەى دكتورا يان ماجستېر، ئەو دەتوانىت شەرتى خۇى لەسەر فەرز بىكات، ئەگەر بەكالورىۇس ھەبىتن بە 1000 دۇلارى ئىش بىكات، ئەگەر دكتورا ھەبىت بە 1300 ئىش بىكات، بەخۇى ئەو فەرقە دەخاتە سەر ئجورى خۇى، نەكو ئىمە كەلىمەى موخەصەسات بۇ (قطاع خاص) بەكار بىنين، چونكە ئەو ھەسە بە دەوائىرى رېسى، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى يەكەم: كە ويستم بلىم جەنابى سكرتېرى پەرلەمان وتى، راست دەكات، (قطاع خاص) تەعليمات و يەنى گرىبەستە، دووهميان : دەمىنىت ئايا موخەصەسات بىت يان حقوق وئمتيازات بىت؟ بەراستى ھەردووكى سەقەتە بەتەنى ھى من قانونى نىە، ھەز دەكەم كاك فرستە ئەو ئەگەر بلىى (مخصصات اللقب العلمي) مەنجى ئەوان (مشمولون)، واتە شتىك ھەيە ناوى (مخصصات اللقب العلمية) دەلىى ئەوانەش مەشمول دەبن پىى، ئەگەر وتت (حقوق امتيازات اللقب العلمي) مەعنا وى ھەيە و، دەتەويت ئەمانەش مەشمول بن پىى بە پىى تەعليماتىك، بۇيە تەسەورى شەخسى من ئەصلەن دەقىق نىە، يەك: ئەو ھى كەرتى تايبەت، دووم: ھەندىك پەلى تايبەت ھەيە راتبەكەى مەقتوعە مەعقول نىە پەلە تايبەتتىك، يەنى ھىچ عىلاقەى بە لەقەبى عىلمى و شت نىە، مەقتوعە راتبەكەى، ئەوانەى خوارو ھە و تم لەسەر شەھادەكە يەنى ديارە ئەمە گۇرانكارىەكى گەورە دەكرىتە سىستەمى مووچەكان، دەبىت لەو ھەز زياتر ئەو ماددەيە يان فراوانتر بىت يان بە سىستەمىكى فراوان تر بىت، بۇيە تەسەور دەكەم ئەگەر نەبىتىش، ببورە با تەواو بىكەم سۇزان خان، رەجات لىدەكەم، تەسەلسولى بىرگردنم لى تىك مەدەن رەجات لىدەكەم، پىشنيارەكەى من ئەو ھەيە چونكە ئەو ھەموو ئىشكالىتەى تىدايە نابىت تەتبىقى بىكەى لەسەر كەرتى تايبەت، موخەصەسات وجودى نىە تا بلىى مەشمول بىت، ئىمتيازات وجودى نىە دەبىت تەعليماتەكان تەعريف بىكات، ئەنجومەنى وەزيران بۇى ھەيە لەھەر كاتىك ويستى رىنمايى دەربىكات، تۇ ئىلزامت كردو ھە نىزامىك دەركات، بە تەسەورى من ئەم ماددەيە زىادە و، بەتايبەتى بەوشىو ھە ئىرباكە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتور عمر فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خدر(نورەدىنى):
بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەرپاستىدا ھەم دەرمانلە تىدا بىت، ھەمىش كەرتى تايبەت بگرىتەوۈ باشە، بۇ؟ مامۇستايەك ھەيە ھەلگرى
بىروانامەى ماستەرە لە يەككە لە قوتابخانەكانى كەرتى تايبەت دا وانە دەلئىتەوۈ، لەقەبى عىلمىشى
پىدەدرىت، تۇ دەبىت ئەم جىھەتەى كە خاۋەنى ئەو قوتابخانەيە ئىلزام بىكەى بەوۋى كە موخەصەصاتى
لەقەبى عىلمى بىداتى، بۇ نموونە ئىستا پەيمانگانامان ھەيە، پەيمانگانى كۆمپىوتەرى ئەھلى (5) سائە، لەوئى
مامۇستا ھەيە كە ماستەرى ھەيە و لەوئى دەرس دەلئىتەوۈ، تۇ دەبىت ئەو لايانەى كە خاۋەنى ئەم
مەشروەيە واتە وەكو كەرتى تايبەت ئىلزامى بىكەى كە دەرمانلەيەكى زانستى ھەبوو بىداتى، يان يەككىكى
تر مەسەلەن دىكتورايەو لە كۆمپانىيەك كار دەكات و، لەقەبى عىلمى دەدرىتتى بە گوڭرەى ئەو قانۇنە، بۇيە
لەرپاستىدا پىويستە كەرتى تايبەتتىش ئىلزام بىكەين، بەوۋى كە ئەگەر بىرپارمان دا ئەگەر دەرمانلەى عىلمى
بەوانە بىدرىت، دەبىت ئەوان بىدەن، لەلەيەكى تىرشەوۈ سەبارەت بە دەرمانلە، لە قانۇنى ھەمواركرىنى
قانۇنى خىدمەى جامىعى عىراقى بە نەص ھاتوۋە، كە دەرمانلە دەدرىت بە ئەوانەى خاۋەنى نازناۋى
زانستىن و نىسبەتەكەشى دىارى كر دوۋە، واتە لە قانۇن دا ھاتوۋە.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۋىكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىستا لە ئەرزى واقىعدا سى گروپ خەلگمان ھەيە، كە ھەرسىكىان من وەكو نموونە دەيھىنمەوۈ لە
وہزارەتى پەرورەدە كار دەكەن، گروپكىيان لە رۇژى وەرگرتنى فەرمانى زانكۆيىەوۈ موخەصەصاتى لەقەبى
عىلمىان بۇ سەرف دەكرىت، گروپكىشىيان وەريان گرت و حكومەت بە بىرپارىك پارهكەى لى
سەندوونەوۋەتەوۈ، گروپكىشىيان ھەتا ئىستا لە رۇژى دەرچوونى فەرمانى زانكۆيىەوۈ ھىچ جۇرە
موخەصەصاتىكىان بۇ سەرف ناكرىت، ئەمە چۇن چارەسەر بىكەين؟ ئەگەر نەيىن لە ماددەيەكى ياساى
بلىين ئەنجومەنى وەزىران بەتايبەت بۇ ئەم ياسايە، ئەو دەرمانلەى كە ئەو گروپانە دەگرىتەوۈ دەبىت
مەشمولىان بىكات، موخەصەصاتىكى بىركى تايبەتئان بۇ دىارى بىكات ئەمە خالى يەكەم، خالى دوۋەم: من
لە بابەتى كەرتى تايبەت دا ھەردوو (وھجە نظر) ەكە راستە، وھجە نظر كەى كاك عبدالسلام، چونكە لە
كەرتى تايبەت دا بە دەرمانلەو شتەوۈ دىارى ناكرىت بىرې موۋچەكە، بە پاكىجىك دەلئىت تۇ ئەگەر بىت
لەلەى ئىمە كار بىكەى ئەوئەندە دەبىت پاكىجەكەت، بەلام لەھەمان كاتىش دا ئىمە شتىكى تىرىشمان ھەيە لە
وہزارەتى پەرورەدە، قوتابخانەى ئەھلى، پەيمانگانى ئەھلىمان ھەيە، كە ئەوانە ھەندىكىان مامۇستاي
موعارن، ھەندىكىشىيان يەنى تەنسىب پىكرائون رۇشتوونەتە ئەو قوتابخانە ئەھلى و پەيمانگانا ئەھلىانە،
ھەندىكىشىيان بە تەعین تەعین بوون، تۇ دەبىت كە ياسات دەرشت ئەوۋەشت لەبەر چاۋ بىت ھەندىك لەوانە

مونه سەبن لەلایەن وەزارەتەكەى خۆتەو دەچنە لای ئەو شوپنە ئەهلیە كاردەكەن، بۆیە ئەگەر ئەو ماددەیه وەكو خۆى بمیئیتەو دەستكارى نەكریّت زیاتر ئەو خەلكانەى كە لەویان سوودمەند دەبن، ئەوسا دەشمیئیتەو بۆ خاوەنى كەرتى تايبەتەكە دەلیت من مولزەم نیم بەو برگەپە، من جیبەجیبى ناكەم، ئیتىفاق دەكەم لەگەڵت لەسەر یەك برە پارەى دیاریكراو، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

عظيمة خان فەرموو.

بەرپۆز عظيمة نجم الدين حسن:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

دیاره لە ماددەى سێیەم، لە ماددەى یەكەم خۆى دیاریكراوه كە كەرتى تايبەت و هەموو ئەوانەى كە لە وەزارەتى پەرورده و دامودەزگا رەسمیەكانى تر، بەلام لێرەپە ئەوانەى كە حوكمەكانى ئەم یاسایە دەیانگرتتەو دەرمالەى نازناوى زانستیان پى دەدریّت، بەلام هەمان ماف و ئیمتیازیان ئەدریّت، مافەكەى ئەوێه كە نازناوى زانستى و ئیمتیازەكەشى موخەصەصاتەكەپەتى، چ پيوست دەكات ناوى بنیين دەرمالەى زانستى یان ئەو؟، بەلام ئیمە دەتوانین بلیين هەمان ماف و ئیمتیازیان دەدریّت، وەكو ئەوێه كە لە یاسای وەزارەتى پەرورده دا هاتوو هەلگرانى پرۆنامەى ماستەر و دكتورا هەمان ماف و ئیمتیازیان دەدریّت، بەلام بە سیستەمەكەى تر ئەو ئەنجومەنە دروستى دەكات لە ناخیری دا، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەفین خان فەرموو.

بەرپۆز ئەفین عمر احمد:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من نازانم واتیدەكەم كەوا لێرە دا تیکەل بوونیک دروست بووه لەلای ئیمە، لەبیرمان نەچیت لە وەزارەتى مالیە تەعلیماتیک كە لە حكومەتى ئیتیحاددیەو هاتوو، سەبارەت بە هەموو دەرمالەكان، كە باسى دەرمالەى ماجستیر و دكتورا دەكات، بۆ ماجستیر 75% ی داناوه، بۆ دكتورا 100% موخەصەصاتی داناوه، ئەمە هی شەهادەكەپە، بەلام ئەو موخەصەصاتەى كە ئیستا بەرپۆز باسى دەكەن هی لەقەبەكەپە كە تەفەرۆغى وابزانم عیلمى پى دەوتریّت، حەسەب ئەوێه كە دیاریكراوه لە یاسای خویندنى بالاً، ئەم تەفەرۆغە عیلمیە (100%) دیسان بۆ ئەوانەى كەوا دەرس دەلێنەو، بۆیە بەراستى ئیمە لێرەدا غەدریک دەكەین، ئەگەر بیّت و ئیمە ئەصلەن بەپى یاساگانیش بۆمان نیه ئیمە فەرزى مالی بکەپە سەر (قطاع خاص)، بەوێه كەوا دەرمالە یاخود بۆ خەلك كە عەقدى لەگەڵ دەكات، بەهۆى ئەوێه كە هەلگرى ماستەرە یان دكتورا، ئەمە خۆى دەبیّتە خیلافى قانون، بۆیە بۆ (قطاع خاص) ناتوانین دیارى بکەین، دوو: ناتوانین ناوى بنیين موخەصەصات، لەبەرئەوێه خۆى ئەصلەن موخەصەصات لە قانون و تەعلیماتى

ئىدارىيە ھاتوۋە، ئەم دوو خالە ئەگەر ئىمە رەچاۋى نەگەين ئىستا لىرەيە باسى موخەصەصات بىكەين، بەتايىبەتى بۇ كەرتى تايىبەت و بۇ كەرتى عامىش، ئىمە لىرەيە توۋشى گىرەتتىكى قانۇنى دەبىن، دژايەتى دەكەين لەگەل ئەو تەعلیمات و ياسايانەى كە ئىستا كارى پى دەكرىت لە وەزارەتى مالیه يان ھەموو دەوائىرەكانى حكومەت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان عبدالكریم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

كۆمەللىك جىياۋزى زۆر ھەيە لەنيوان ئەو ياسايانەى كە كەرتى گىشتى كارى پى دەكات و، ئەوھى كەرتى تايىبەت كارى پى دەكات و، ئەو جىياۋزىيە لە ھەموو دونياشدا بەراستى زۆر لەبەر چاۋە، شتىك نىە بلتى بەدوايە بۇى بگەرپىن، يەكىك لەو جىياۋزىيە مەسەلەى مووچەو دەرمالەيە، لە ولاتى ئىمەش كەرتى تايىبەت ئىش بە ياساكانى كەرتى گىشتى ناكات، ياساى خۇى ھەيە و، ئەوھى كە حكومەت ياساى دەرکردوۋە بۇ رىكخستى كەرتى تايىبەت، بەلام دىارى نەگردوۋە مووچە چەند دەدات بەو كارمەندەى كارى لا دەكات بە ەقد و موخەصەصاتى چەند دەداتى؟، تكام وايە لەم خالەيە بە دىقەت بن و، بەتايىبەتى بەرپىزە ياسا ناسەكان زىاتر ھەول بەدن بگەنە سىغەيەك كە دوايى عەيب دار نەبى، چونكە ئىمە ئەصلى ياسا ھەموومان كۆمەللىك تىبىنيمان لەسەرى ھەبوو بە بەرپىز وەزىرەشەو، با ئەمەش نەبىتە خالىكى زەعيف تر لە ياسا، ھىوادارم يەعنى بەدىقەت لەسەر ئەم خالە ئىش بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر ھەر ئەو موداخەلە و موداخەلە كارى و شتانه تەواۋ نەبوو، فەرموو دىكتور عمر.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خىدر(نورەدپىنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە موخەصەصاتى لەقەبى عىلمى، لە راستىدا ئەوۋە قانۇنى ھەموارگىردى يەكەمى قانۇنى خەمەى جامىعى عىراقى ژمارە (23)ى سالى (2008)، ئەمە قانۇنە لە پەرلەمانى عىراقى دەرچوۋە لىرەش جىبەجى دەكرىت، لە ماددەيەك دا بە وازىجى ھاتوۋە، دەللىت ھەر فەرمانبەرىك كە بەردەوامە لە خزمەت موخەصەصاتى لەقەبى عىلمى بەگوپىرەى ئەو نىسبەتە پى دەدرىت، لە (15%) دەدرىتە مودەرىس موساعىد، لە (25%) دەدرىتە مودەرىس، لە (35%) دەدرىتە استاذ موساعىد، لە (50%) دەدرىتە پىرۇفىسۇر، ئەمە بە قانۇن ھاتوۋە و وازىجە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دىكتورە.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە ماددەى يەكى ئەو پرۆژە ياسايە، دەنگمان بۆئەو دا كە ماددەكە بۇ دوو بېرگە، واتە كەرتى گشتى و كەرتى تايبەتمەن لىك جودا كردهو، ئىستاش وا باس لە دەرمانلە دەكەين، دەرمانلەكە تەنھا ئەوانە بگرىتەو كە لە بېرگەى يەكەمى ماددەى يەك دەنگمان بۇ دا، لە ماددەى يەك تەنھا ئەوانە بگرىتەو كە لە دامودەزگا حكومىيەكان كاردەكەن، لە دەرەوەى مىلاكى وەزارەتى خويندنى بالآو تويژىنەوەى زانستى، (يستحق المشمولون بأحكام المادة الاولى اولا من هذا القانون مخصصات اللقب العلمي).

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

عەرەبىيەكە دەكەينە ئەساس، كى لەگەل داىه؟ تىكايە دەست بەرز بىكتەو، كەس لەگەل دانيه؟ فەرموو بىخوينەو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى پەرورەدە داوا دەكات رستەيەك زياد بيبىت (يستحق المشمولون بأحكام المادة الاولى اولا من هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق النظام الذى يصدر من مجلس الوزراء).

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىه؟ كى لەگەل دانيه؟ (2) كەس لەگەل دانيه بەزۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموو بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الرابعة:

على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بە كوردىيەكەى.

بەرپىز سۆزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ئەنجومەنى وەزيران و لايەنانى پەيوەندىدارە حوكمەكانى ئەم ياسايە جيبەجى بىكەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىه؟ كى لەگەل دانيه؟ (2) كەس لەگەل دانيه بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموو بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الخامسة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان).

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كى له گهڵ دايه؟ كى له گهڵ دانيه؟ (1) كهس له گهڵ دانيه، به زۆرينهى دهنگ پهسهند كرا، فهرموو بۆ ئەسبابى موجه به.

بەرپىز سۆزان شهاب نوري:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي لعملة شهادة الماجستير او الدكتوراة في اقليم كردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون).

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

به كورديه كهى فهرموو.

بەرپىز د. صباح محمد نجيب:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

هۆكارهكانى دەرچواندى ئهم ياسايه

به مهبهستى هاندان و پهرهپيدانى داهيان و تويژينهوهى زانستى بۆ ههنگرانى بروانامهى ماجستير و دكتورا له ههرىمى كوردستان و دابين كردنى مافهكانيان به شيويهى كى دادپهروهرايه، ئهم ياسايه دەرچوينا.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فهرموو كاك عبدالسلام.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئهم ئەسباب موجه به ئىستا ئيمه جوار ماددهمان پهسهند كرد، پينج مادده هيج عيلاقهتى بهو نهسه نيه، يهك، هيج بابتهتيك، ماددهيهك ناليت چۆن هانى عمهلهى ماجستير و دكتورا كرد كه به بهحسى عيلمى تهرقيه دهكهن؟، دوو: هيج عهدالتهتيكى تيدانيه، ئهو ماموستايانهى له زانكوكانى ئههلى دهرس دهئين و خهريكى وتنهوهى دهرسن، بهحس و راپورت پيشكesh دهكهن، ئهم ياسايه نايانگرهتتهوه، بهلام ئهوانهى كه له تهريبه ئيش ناكهن و، ئهوانهى دهرسدان ناكهن دهرجهى عيلمى ددهتتي، بويه عهدالتهتى تيدا نيه، بويه رهجاتان ليدهكهم ئهم نهسه بگورن و بيگونجيين له گهڵ ئهوهى مهبهستتان بوو، بۆتهوهى ئهوانهى

ماجستېر و دكتورايان ههيه و كارى تهديرىس ناكهن، موخهصهصات و ئىمتيازات وهرگرن نهم ياسايه
دەرچوینرا، بۆئەوہ دەرچووه بۆ هېچى تر دەرچووه؟، حەقیانە دەرەجە وەرگرن، حەقیانە موخهصهصات
وهرگرن، هېچ شتىكى تر لهو ياسايه نيه، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي پەرلهمان:

سۆزان خان فەرموو.

بهريز سۆزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي پەرلهمان.

ئيمه ئه و ياسايه بۆئەوہ نيه بيين ئەفزهليهت بدهين به فيئەيهك بهسەر فيئەيهكى تر، يان رهنج و ماندوو
بوونى مامۆستايانى زانكو و شيوازى تەرقيه كردنهكەى كه خويان هەنە بەپيى ئه و ئوسهى ئەوان هەيانە،
ئيمه بيين بەرامبەر بەوان كۆمەلە خەلكيك بەبى ئەوهى هېچ بكات لەقەب بكەين، ئيمه گفتوگۆمان
كردووہ و، بگره ئيتيفاقيشمان كردووہ لەگەل وەزارەتى پەرورده و وەزارەتى خویندنى بالاً، له دەرکردنى
ئەو نيزامەيه، ئوسى تەرقيه چۆنە له وەزارەتى خویندنى بالاً به هەمان شيوە بۆئەوانەى كه له دەرەوهى
وەزارەتى خویندنى بالان، بەمەرجيك لەقەبهكەى كه دەدریتى لەقەبيكى جياواز بىت لەگەل ئەو لەقەبه
نابىت بەو لەقەبهى كه له وەزارەتى خویندنى بالاً دا هەيه، ئيمه ريز له ماندوو بوونى ئەكادىميانى
كوردستان دەگرين و، دەزانين ئەوان چ موستهحەفاتىكيان هەيه و چۆن پلەيان بەرز دەكریتهوهو به چ
شيوەيهكه؟ بەلام ئەوهى كه له دەرەوهى وەزارەتى خویندنى بالايه و هەلگى بروانامەى بالايه ئەویش
مافى خۆيهتى دەرەتەيكى بۆ بكەيتهوه، دەرگايەكى بۆ بكەيتهوه بۆ بەرزكردنەوهى پلەكەى و تەقدیم
كردن و هاندان بۆ پيشكەش كردنى تويزينهوهى زانستى، بەبى تويزينهوهى زانستى تەرقیات ناکریت له
ئىستاه، بۆئەوهى لەلای هەموان روون بىت و، زۆر سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي پەرلهمان:

بهريز سكرتيرى پەرلهمان چەند تيبينيهكى هەيه؟ با بفرمويت.

بهريز فرست احمد / سكرتيرى پەرلهمان:

بهريز سهروكي پەرلهمان.

به رهئى من هەكا جوملهى موختهليف ديراسات اقليم كوردستان ئيزافه بكریت، ئەوه ديار دەبیٹ لهسەر
هەموو ناستهك تەشجيعى ئەوان دەكریت و بەو شكله بیٹ (بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي
لحملة شهادة الماجستير او الدكتورا في مختلف دوائر و مؤسسات اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل
عادل، شرع هذا القانون).

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي پەرلهمان:

دكتور عمر فرموو.

بهرپز د. عمر حمدامين خدر(نورهديني):

بهرپز سهروكي په رله مان.

ئيمه پشتيواني له دوو باره دارشتنه وهی بهو شيوه يه، که بهرپز کاک فرست کردی پشتيواني ليدده کهين، چونکه له راستيدا نه گهر سهير بکهين ئيمه له هه ريمی کوردستان هه لگري بروانامه ی ماسته ريان دکتوران هه بووه، به شيکیان نازناوی زانستی و ته رقيه ی عيلمیان هه يه و نهو مافه يان هه بووه، به لام به شيکیان نه يان بووه، که واته ناعه داله تی هه بووه يان ناهوسه نگی هه بووه به نيسبه ت دهرپزینکی تر، ئيمه ويستوومانه له راستيدا به له بهر چاوگرتنی نه م خسوسيه ته ی که بو هه لگرائی بروانامه ی ماسته ر و دکتورا له زانکوکان هه يه و، پيوسته نه م خسوسيه ته تايبه ته يان هه بيت، به لام خه لکانیکی تریش هه ن خاوه نی هه مان بروانامه ی بالان و ئینتاجی عيلمیان هه يه و شروتيان تیدا هه يه، با نه وانیش بيبه ش نه بن لهو مافه و له فوړمیکي تايبه ت بيت و له ناوهرپوگیکي تايبه ت دا که جيا بيت له وه زارته ی خویندنی بالا نه م مافه بو نه وانیش مسوگه ر بکهين، بيگومان مسوگه ر کردنی نهو مافه له لايه که وه هاوسه نگی ده گه رپته وه، بيگومان ته شجيعيکيش ده بيت بو نه وه ی که نه وان به رده وام بن، له ئینتاجی عيلمی، له داهینانی عيلمی، چونکه حقوق و ئيمتيازاتی مه عنه وی و مادديان بو مسوگه ر ده کريت به گویره ی نه م ياسايه، سوپاس.

بهرپز د. ارسلان بايز / سهروكي په رله مان:

تکايه دوا سياغه ی نه سبابی موجه به بخویننه وه.

بهرپز د. رۇزان عبدالقادر دزمی:

بهرپز سهروكي په رله مان.

بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي لحملة شهادة الماجستير او الدكتورا في اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون.

بهرپز د. ارسلان بايز / سهروكي په رله مان:

نه سبابی موجه به و سه رجهم ياساکه ده خرينه دهنگه وه کی له گه ل دايه؟ تکايه ده ست به رز بکاته وه، کی له گه ل دانيه؟ (7) کهس له گه ل دانيه به زورينه ی دهنگ په سهند کرا، پيروزبايي له هه موو نهو ماموستايانه ده کهين که خاوه نی شهاده ی ماسته ر و دکتوران، چ نه وانه ی زانکو رسميه کان، چ له نه وانه ی زانکو نه هليه کان يان نه وانه ی که له قيتاعی خاص ئيش ده کن، پيروزباييان لی ده کهين که نه م قانونه يان بو ئيقرار کرا له په رله مان و ئوميد ده کهين له هه موو لايه ک سوودمهند بن و نه وانه ی که له خزمه تی ميلله ته که مان داده بن، زور سوپاس بو ته واو بوونی نه م ياسايه، ئیستا ديینه سه ر خالی دووه م، جه نابی وه زير نه گه ر قسه يه کت هه بيت؟ فرموو جه نابی وه زيری خویندنی بالا.

بهرپز وه زير د. علی سعيد محمد / وه زيری خویندن بالا و توپزينه وه ی زانستی:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاس و پېزانىنى خۆم ئاراستەى سەرجهم لىژنە پەيوەندىدارەكان و سەرجهم ئەندامە بەرپىزەكانى پەرلەمانى كوردستان دەكەم، داواكارم كە لە رۇژى يەكەم دا ئەو تىببىيانەى كە خستەم بەردەمى ئەندامانى بەرپىز، دارپىزراوہ بە شىوہى نووسراوېك لىم وەرگرن بۇ ئەرشىفى پەرلەمانى كوردستان، ئەگەر مومكىن بىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۋىكى پەرلەمان:

ھەموو ئەو قسانەى كە جەنابت و سەرجهم پەرلەمانتارە بەرپىزەكان كرىيان، لەو دوو، سى رۇژەى رابردوو قسەيان كرىووو راي جىاوازيان داوہ يان راي وەك يەكيان داوہ ھەموو لە پىرۇتۇكۇلى پەرلەمان تۇمار كراوہ لە ئايندەدا ھەتەن چاپ دەكرىت و دەخرىتە بەردەستى ھەموو خويئەرانى كوردستان، دەست خۇشيش لە پەرلەمانتارە بەرپىزەكان دەكەين، كە لەو چەند رۇژەى رابردوو ماندوو بوون، ئىستا دىينە سەر خالى دووہ: خالى خستەنرپوو گفوتوگۇكردىنى پىرۇژە ياساى پاراستنى دارستان لە ھەرىمى كوردستان، ئىمە سوپاسى لىژنەى پىشوو دەكەين، خويئندىنى بالا كە ئىشەكەيان تەواو بوو، ئىستا لىژنەى تايبەت بە خالى دووہ لەگەل لىژنەى ياساىى بقرمومون بۇ سەكۇى لىژنەكان، لىژنەى تەندروستى، لىژنەى كشتوكال با بقرمويت.

بەرپىز د. رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پىرۇژە ياساى پاراستنى دارستان راپۇرتى لىژنەى ياساى، بۇ سەرۋىكايەتى پەرلەمانى كوردستان، راپۇرت سەبارەت بە پىرۇژە ياساى پاراستنى دارستان، لىژنەى كاروبارى ياساى رۇژى 19/خەرمانان/2712ى كوردى بەرامبەر 2012/7/30ى زايىنى كۇبوونەوہ بۇ تاوتوى كرىنى پىرۇژە ياساى پاراستنى دارستان، كە لەلايەن سەرۋىكايەتى ئەنجومەنى وەزيران پىشكەش كرا بوو، دواى خويئندەوہى يەكەمى لە پەرلەمان، لە دانىشتنى ئاساىى ژمارە (4) رۇژى 2011/10/3 بۇ لىژنەكەمان نىردرا، دواى گفوتوگۇ و تاوتوى كرىنى لىژنەكەمان گەيشتە ئەمانەى خوارەوہ:

- 1- لىژنە لەرووى مەبدەئىوہ پىشتىگىرى لە پىرۇژەكە دەكات.
  - 2- پىرۇژەكە ھەندىك ھەلەى زمانەوانى و چاپى تىدايە لە رووى رىزبەندى ماددەو بىرگەو ناوەرپۇكەكەى، ھەرەكە لەكاتى خويئندەوہ دا دەردەكەوئىت، لىژنە پىشنىياز دەكات كە چاك بكرىتەوہ.
  - 3- لىژنە پىشنىياز دەكات پىشەكى و دەست پىكەكەى بگۇردىت بۇ ئەو پىشەكەى كە پەرلەمان دايناوہ، چونكە ئەو پىشەكەى بۇ سەرۋىكايەتى ھەرىمە نەك بۇ پەرلەمان.
- سەبارەت بە ماددەى يەكەم دارشتنى پىشەكى ماددەكە بەو شىوہى دەبىت: